بسم الله الرحمن الرحیم

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدنی قانون

دریيم ټوك

ګڼه رسمي جريده (۳۵۳)

نېټه ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ ه . ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر" مجموعه قوانین افغانستان" با شیوهٔ تنظیم موضوعی، اکنون بخاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسلهٔ دیگر از قوانین نافذهٔ کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

څارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام: قانون مدنی- جلد سوم

ناشر: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان

تهیه و ترتیب: ریاست نشرات

مدیرپروژه: قانونمل محمد رحیم"دقیق" سرپرست ریاست نشرات

تدارکات و اداری: سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری واحمد خالد عزیزی معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه

طراح جلد وصفحه‌آرا: امان الله صداقت(غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی

مصححین: نورعلم خان، حلیم سروش، احسان الله نیکزاد و محمد رفیع عمری

مشاورین: اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار

تاریخ نشر: ۱۳۹۰

تیراژ: ۸۰۰۰

چاپ: اول (قطع جیبی)

قیمت: ۱۵۰ افغانی

مطبعه: **مطبعه طباعتی وصنعتی احمد**

تلفن ریاست نشرات: ۰۷۰۰۵۸۷٤۵۷

ویب سایت: www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پشتو فهرست

دوه یم کتاب... ۱۸
تاکل شوي عقدونه.. ۱۸
لومړی باب: تملیک.. ۱۸
لومړی فصل: د بیعې عقد ۱۸
لومړی قسمت: د بیعې رکنونه ۱۸
لومړی مبحث: مبیعه.. ۱۸
دوه یم مبحث: د خرڅوونکی وجیبی... ۲۷
لومړی فرعه: عمومی حکمونه ۲۷
دوه یمه فرعه: د تعرض او استحقاق ضمان................................... ۳۲
دریيمه فرعه: د پټو عیبونو ضمان.. ۳۵
دریيم مبحث: د اخیستونکی التزامونه ۳۸
دوه یم قسمت: مختلفې بیعې.. ۴۲
لومړی مبحث: سلم ۴۲
دوه یم مبحث: صرف ۴۴
دریيم مبحث: دوفاء بیعه ۴۴
څلورم مبحث: د بل چا د ملکیت خرڅول...................................... ۴۹
پنځم مبحث: د نائب بیعه د خپل ځان دپاره.................................. ۵۰
شپږم مبحث: د متنازع فیه حقوقو بیعه ۵۱
اووم مبحث: د متروکی بیعه... ۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم مبحث: د مرګ د رنځ په وخت کښي بيعه........ ٥٣
نهم مبحث: مقايضه........ ٥٤
دوه يم فصل: هبه........ ۵۵
لومړی قسمت: د هبې رکنونه........ ٥٥
دوه يم قسمت: د هبی حکمونه........ ٥٨
لومړی مبحث: د هبه کوونکی التزامونه........ ٥٨
دوه يم مبحث: د هبه کړه شوی شخص التزامونه........ ٥٩
دريم قسمت: د هبی څخه رجوع کول........ ٦٠
دريم فصل: شرکت........ ۶۴
لومړی قسمت: عمومي حکمونه........ ٦٤
لومړی مبحث: تعريفونه........ ٦٤
دوه يم مبحث: د شرکت عمومی رکنونه........ ٦٦
دريم مبحث: د شرکت اداره........ ٦٩
څلورم مبحث: د شرکت اثرونه........ ٧١
پنځم مبحث: د شرکت انحلال........ ٧٣
شپږم مبحث: د شرکت تصفيه او تقسيم........ ٧٦
دوه يم قسمت: مختلف شرکتونه........ ٧٨
لومړی مبحث: د مضاربت شرکت........ ٧٨
دوه يم مبحث: په کار کښی شرکت........ ٨٣
څلورم فصل: قرض........ ۸۴
پنځم فصل: صلحه........ ۸۶
لومړی قسمت: عمومي حکمونه........ ٨٦
دوه يم قسمت: د صلحې آثار........ ٩٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیم قسمت: د صلحې باطلیدل ۹۲
دوه یم باب: د ګټې اخیستلو عقدونه........................۹۳
لومړی فصل: اجاره........................۹۳
لومړی قسمت: عمومي حکمونه ۹۳
لومړی مبحث: د اجارې رکنونه........................ ۹۳
دوه یم مبحث: هغه عین چه په اجارې ورکول کیږی ۹۵
درېیم مبحث: رجوره ۹۸
څلورم مبحث: موده........................ ۹۸
دوه یم قسمت: داجاری آثار........................ ۹۹
درېیم قسمت: د اجارې او د باطنی اجارې څخه تېریدل........................۱۰۹
څلورم قسمت: د اجارې پای ۱۱۰
پنځم قسمت: د اجاری ځینی نوعی........................۱۱۶
لومړی مبحث: د زراعتی ځمکی اجاره........................۱۱۶
دوهم مبحث: دهقانی........................۱۱۹
درېیم مبحث: باغوانی ۱۲٤
څلورم مبحث: د وقف اجاره ۱۲۷
دوه یم فصل: عاریت ۱۳۱
لومړی قسمت: عمومي حکمونه ۱۳۱
دوه یم قسمت: د عاریت ورکوونکی التزامونه ۱۳۱
درېیم قسمت: د عاریت اخیستونکي التزامونه........................۱۳۲
څلوم قسمت: د عاریت پای........................۱۳۷
درېیم باب: د کار عقدونه........................۱۳۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فصل: قرارداد، د یو شي د جوړولو غوښتنه او د عمومي مرفقونو تعهدات ۱۳۸
لومړی قسمت: قرارداد ۱۳۸
لومړی مبحث: عمومی حکمونه ۱۳۸
دوه یم مبحث: د قرارداد کوونکی التزامونه ۱۳۹
دریيم مبحث: د کار د خاوند وجیبی ۱٤۲
څلوم مبحث: دوهم تعهد کوونکی ۱٤٤
پنځم مبحث: د قرار داد پای ته رسیدل ۱٤٤
دوه یم قسمت: د یوشي د جوړ ولو غوښتنه ۱٤٦
دریيم قسمت: د عمومی مرفقونو تعهدات ۱۵۱
دوه یم فصل: د کار عقد ۱۵۳
لومړی قسمت: عمومي حکمونه ۱۵۳
دوه یم قسمت: د عقد رکنونه ۱۵٤
دریيم قسمت: د عقد حکمونه ۱۵۵
لومړی مبحث: د اجیر التزامونه ۱۵۵
دوه یم مبحث: د کار د خاوند التزامونه ۱۵۷
دریيم مبحث: د کار د عقد پای ۱۵۸
دریيم فصل: وکالت ۱٦۳
لومړی قسمت: عمومي حکمونه ۱٦۳
دوه یم قسمت: د وکالت حکمونه ۱٦۵
دریيم قسمت: د اخیستلو د پاره وکالت ۱٦۸
څلورم قسمت: په خرڅولو وکالت ۱۷۱
پنځم قسمت: د دعوی وکیل ۱۷٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم قسمت: د وکالت پای ۱۷۵
څلورم فصل: ودیعت ۱۷۶
لومړی قسمت: عمومی حکمونه ۱۷۶
دوه یم قسمت: د هغه چا التزامونه چه ودیعت ور سره ایښودل کیږی ۱۷۷
دریم قسمت- د ودیعت ایښودونکی التزامونه ۱۸۱
څلورم قسمت- د دویعت نوعی ۱۸۲
پنځم فصل: ساتنه ۱۸۳
څلورم باب: احتمالی عقدونه ۱۸۵
لومړی فصل: جواری ۱۸۵
دوه یم فصل: د بیمې عقد ۱۸۶
لومړی قسمت: عمومي حکمونه ۱۸۶
دوه یم قسمت: د بیمې نوعې ۱۸۸
لومړی مبحث: د ژوند بیمه ۱۸۸
دوه یم مبحث: د اور اخیستلو په ضد بیمه ۱۹۱
پنځم باب: د توثیق عقدونه ۱۹۳
لومړی فصل: کفالت ۱۹۳
لومړی قسمت: د کفالی رکنونه ۱۹۳
دوه یم قسمت: د نفس کفالت ۱۹۷
دریم قسمت: د کفالت آثار ۱۹۸
لومړی مبحث: د پور ورکوونکی او کفیل ترمنځ د پور آثار ۱۹۸
دوه یم مبحث: د پوروړی او کفیل ترمنځ د کفالت آثار ۲۰۳
دوه یم فصل: حواله ۲۰۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی قسمت: د پور حواله ۲۰۵
لومړی مبحث: عمومي حکمونه.. ۲۰۵
دوه یم مبحث: د حوالي د صحت شرطونه.. ۲۰۶
دریيم مبحث: هغه پورونه چه حواله وربانډی جواز لری................................ ۲۰۷
څلورم مبحث: د حوالي حکمونه ۲۰۸
پنځم مبحث: د حوالي ورکړه شوي د ذمی برائت ۲۱٤
دوه یم قسمت: د حق حواله ۲۱۵
دریيم فصل: حیازی ګروی ۲۱۹
لومړی قسمت: د حیازی ګروی رکنونه.. ۲۱۹
لومړی مبحث: د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د حیازی ګروی آثار ۲۲۰
لومړی فرعه: دګروی ورکوونکی التزامونه ۲۲۰
دوه یمه فرعه: د پورورکوونکی ګروی اخیستونکی التزامونه........ ۲۲۲
دوه یم مبحث: نسبت دریيم شخص ته د حیازی ګروی آثار ۲۲۷
دوه یم قسمت: دحیازی ګروی د مودی تیریدل.. ۲۲۸
دریيم قسمت: د حیازی ګروی ځینی نوعی.. ۲۳۰
لومړی مبحث: عقاری ګروی ۲۳۰
دوه یم مبحث: منقوله ګروی.. ۲۳۱
دریيم مبحث: د پور ګروی ۲۳۳
څلورم مبحث: د عاریت ګروی ۲۳۶
څلورم فصل: رسمی ګروی.. ۲۳۸
لومړی قسمت: د رسمی ګروی انشاء ۲۳۸
دوه یم قسمت: د رسمی ګروی آثار ۲٤۲
لومړی مبحث: د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د رسمی ګروی آثار..... ۲٤۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فرعه: د رهن ورکوونکی په نسبت د رسمی ګروی آثار......... ۲۴۲
دوه یمه فرعه: د ګروی اخیستونکی د این په نسبت د ګروی آثار ۲۴۴
درییمه فرعه: د بل چا په نسبت د ګروی اثار................................ ۲۴۶
څلورمه فرعه: دوراندي والی او ور پسې والی حق ۲۴۷
دریم قسمت: د رسمی ګروی د مودي تېرېدل ۲۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست (دری)

باب اول: تمليك.. ۲۵۹
فصل اول: عقد بيع.. ۲۵۹
قسمت اول: ارکان بيع.. ۲۵۹
مبحث اول: مبيعه.. ۲۵۹
مبحث دوم: وجايب بايع.. ۲۶۸
فرع اول: احکام عمومی.. ۲۶۸
فرع دوم: ضمان تعرض و استحقاق.. ۲۷۲
فرع سوم: ضمان عيوب پوشيده.. ۲۷۵
مبحث سوم: وجايب مشتری.. ۲۷۸
قسمت دوم: بيوع مختلفه.. ۲۸۲
مبحث اول: سلم.. ۲۸۲
مبحث دوم: صرف.. ۲۸۴
مبحث سوم: بيع وفا.. ۲۸۴
مبحث چهارم: بيع ملك غير.. ۲۸۹
مبحث پنجم: بيع نائب برای خود.. ۲۹۰
مبحث ششم: بيع حقوق متنازع فيه.. ۲۹۱
مبحث هفتم: بيع متروکه.. ۲۹۲
مبحث هشتم: بيع در حين مرض موت.. ۲۹۳
مبحث نهم: مقايضه.. ۲۹۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل دوم: هبه.. ۲۹۵
قسمت اول: ارکان هبه.. ۲۹۵
قسمت دوم: احکام هبه.. ۲۹۸
مبحث اول: وجایب واهب.. ۲۹۸
مبحث دوم: وجایب موهوب له.. ۲۹۹
قسمت سوم: رجوع از هبه.. ۳۰۰
فصل سوم: شرکت.. ۳۰۴
قسمت اول: احکام عمومی.. ۳۰۴
مبحث اول: تعریفات.. ۳۰۴
مبحث دوم: ارکان عمومی شرکت.. ۳۰۶
مبحث سوم: ادارهٔ شرکت.. ۳۰۹
مبحث چهارم: آثار شرکت.. ۳۱۱
مبحث پنجم: انحلال شرکت.. ۳۱۳
مبحث ششم: تصفیه و تقسیم شرکت.. ۳۱۶
قسمت دوم: شرکتهای مختلفه.. ۳۱۸
مبحث اول: شرکت مضاربت.. ۳۱۸
مبحث دوم: شرکت در کار.. ۳۲۲
فصل چهارم: قرض.. ۳۲۴
فصل پنجم: صلح.. ۳۲۶
قسمت اول: احکام عمومی.. ۳۲۶
قسمت دوم: آثار صلح.. ۳۳۰
قسمت سوم: بطلان صلح.. ۳۳۲
باب دوم: عقود انتفاع.. ۳۳۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل اول: اجاره ۳۳۳
قسمت اول: احکام عمومی ۳۳۳
مبحث اول: ارکان اجاره ۳۳۳
مبحث دوم: عینی‌که به اجاره داده می‌شود ۳۳۵
مبحث سوم: اجرت ۳۳۷
مبحث چهارم: مدت ۳۳۸
قسمت دوم: آثار اجاره ۳۳۹
قسمت سوم: تنازل از اجاره و اجارهٔ باطنی ۳۴۸
قسمت چهارم: ختم اجاره ۳۴۹
قسمت پنجم: بعضی انواع اجاره ۳۵۴
مبحث اول: اجاره زمین زراعتی ۳۵۴
مبحث دوم: دهقانی ۳۵۸
مبحث سوم: باغبانی ۳۶۳
مبحث چهارم: اجارهٔ وقف ۳۶۶
فصل دوم: عاریت ۳۷۰
قسمت اول: احکام عمومی ۳۷۰
قسمت دوم: وجایب عاریت دهنده ۳۷۰
قسمت سوم: التزامات عاریت گیرنده ۳۷۱
قسمت چهارم: انتهای عاریت ۳۷۶
باب سوم: عقود کار ۳۷۷
فصل اول: مقاوله، استصناع و تعهدات مرافق عامه ۳۷۷
قسمت اول: مقاوله ۳۷۷
مبحث اول: احکام عمومی ۳۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم: وجایب مقاوله کننده ۳۷۸
مبحث سوم: وجائب صاحب کار.. ۳۸۱
مبحث چهارم: متعهد ثانی ۳۸۳
مبحث پنجم: انجام قرارداد ۳۸۴
قسمت دوم.. ۳۸۵
استصناع: فرمایش ساختن شی.. ۳۸۵
قسمت سوم: تعهدات مرافق عامه ۳۹۰
فصل دوم: عقد کار.. ۳۹۲
قسمت اول: احکام عمومی ۳۹۲
قسمت دوم: ارکان عقد ۳۹۳
قسمت سوم: احکام عقد ۳۹۴
مبحث اول: وجایب اجیر ۳۹۴
مبحث دوم: وجایب صاحب کار ۳۹۶
مبحث سوم: انتهای عقد کار ۳۹۷
فصل سوم: وکالت ۴۰۱
قسمت اول: احکام عمومی ۴۰۱
قسمت دوم: احکام وکالت ۴۰۳
قسمت سوم: وکالت برای خرید ۴۰۶
قسمت چهارم: وکالت به فروش ۴۱۰
قسمت پنجم: وکیل به دعوی ۴۱۲
قسمت ششم: انتهای وکالت ۴۱۴
فصل چهارم: ودیعت.. ۴۱۵
قسمت اول: احکام عمومی ۴۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت دوم: التزامات شخصی‌که نزد وی ودیعت گذاشته می‌شود ۴۱۵
قسمت سوم: وجایب ودیعت گذار ۴۲۰
قسمت چهارم: انواع ودیعت...................... ۴۲۱
فصل پنجم: نگهبانی ۴۲۲
باب چهارم: عقود احتمالی ۴۲۴
فصل اول: قمار بازی...................... ۴۲۴
فصل دوم: عقد بیمه ۴۲۵
قسمت اول: احکام عمومی ۴۲۵
قسمت دوم: انواع بیمه...................... ۴۲۷
مبحث اول: بیمه حیات ۴۲۷
مبحث دوم: بیمهٔ ضد حریق...................... ۴۳۰
باب پنجم: عقود توثیق ۴۳۲
فصل اول: کفالت...................... ۴۳۲
قسمت اول: ارکان کفالت ۴۳۲
قسمت دوم: کفالت نفس ۴۳۶
قسمت سوم: آثار کفالت...................... ۴۳۷
مبحث اول: آثار کفالت در بین داین و کفیل ۴۳۷
مبحث دوم: آثار کفالت بین مدیون وکفیل...................... ۴۴۳
فصل دوم: حواله...................... ۴۴۴
قسمت اول: حواله دین ۴۴۴
مبحث اول: احکام عمومی...................... ۴۴۴
مبحث دوم: شروط صحت حواله ۴۴۵
مبحث سوم: دیونیکه حواله به آن جایز است ۴۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث چهارم: احکام حواله.. ۴۴۷
مبحث پنجم: برائت الذمه شخص حواله داده شده ۴۵۴
قسمت دوم: حواله حق.. ۴۵۵
فصل سوم: رهن حیازی ۴۵۸
قسمت اول: ارکان رهن حیازی (تأمینی) ۴۵۸
مبحث اول: آثار رهن حیازی بین متعاقدین...................................... ۴۵۹
فرع اول: وجایب رهن دهنده ۴۵۹
فرع دوم: وجایب داین رهن گیرنده ۴۶۱
قسمت دوم: انقضای رهن حیازی... ۴۶۷
قسمت سوم: بعضی از انواع رهن حیازی ۴۶۹
مبحث اول: رهن عقار ۴۶۹
مبحث دوم: رهن منقول ۴۷۰
مبحث سوم: رهن دین... ۴۷۲
مبحث چهارم: رهن عاریت.. ۴۷۴
فصل چهارم: رهن رسمی ۴۷۶
قسمت اول: انشاء رهن رسمی ۴۷۶
قسمت دوم: آثار رهن رسمی ۴۸۰
مبحث اول: آثار رهن رسمی بین متعاقدین ۴۸۰
فرع اول: آثار رهن رسمی به نسبت رهن دهنده ۴۸۰
فرع دوم: آثار رهن به نسبت داین رهن گیرنده................................. ۴۸۳
فرع سوم: آثار رهن به نسبت شخص ثالث...................................... ۴۸۴
فرع چهارم: حق تقدم و حق تتبع (تعقیب) ۴۸۵
قسمت سوم: انقضای رهن رسمی.. ۴۹۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه يم کتاب
تاکل شوي عقدونه
لومړی باب
تمليک
لومړی فصل
د بيعې عقد

لومړی قسمت– د بيعې رکنونه
لومړی مبحث – مبيعه

۱۰۳۵ ماده:

(۱) دبيعـی عقدهغـه عقدتـه ويـل کيـږی چـی خرڅـوونکی خپـل مـال، اخيستونکی ته د هغه مـال په مقابل کښی تمليک کی چه د مبيعی ثمـن وی.

(۲) پـه ټاکلوعقـدونو کـښی پـه عمـومی رکنونـو چـه د عقـدونو پـه لـومړی قسمت کښی ذکر شوی په هغی عـلاوه، د هر عقـد خـاص رکنونـه مراعـات کيږی.

۱۰۳۶ ماده:

په پيسو د عين خرڅولو ته مطلقه بيعه، پيسی په پيسو خرڅولو ته د صرف بيعه او عين په عين خرڅولو ته د مقايضی بيعه ويل کيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۳۷ ماده:

بیعه په داسی ایجاب او قبول چه د تملکیت معنی افاده کی د مبیعی او ثمن د ټاکلو سره منعقد کیږی.

۱۰۳۸ ماده:

مبیعه باید چه موجود ، قیمت لرونکی مال او تسلیمول ئی ممکن وی، او اخیستونکی ته داسی معلومه وی چه فاحش جهالت نفی کی.

۱۰۳۹ ماده:

که په عقد کښی دا رنګه ذکر شوی وی چه اخیستونکی په مبیعی پوره علم لری نو د هغه حق د بیعی په باطلولو د بی علمی په نسبت ساقطیږی، مګر داچه د خرڅوونکی دوکه کول ثابت کی.

۱۰۴۰ ماده:

که مبیعه د اخیستونکی په نزد معلومه نه وی نو باید چه د هغی په خصوصیاتو او ممیزه صفتونو، علم ولری.

۱۰۴۱ ماده:

که مبیعه د عقد په مجلس کښی موجوده وی، هغی ته اشاره کول بی د صفتونو د ذکرولو څخه کافی ګڼل کیږی.

۱۰۴۲ ماده:

کوم شی چی د عقد په وخت کښی د عقد دواړو خواوو نه وی لیدلی د هغی اخیستل او خرڅول جواز لری، خو په دی شرط چه د هغی جنس او صفت ذکر شوی وی، یا د مبیعی خواته او یا د هغی ځای ته اشاره شوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی. په دی صورت کښی که څه هم د بیعی عقد صحیح دی خو عقد پوره نه دی او په اخیستونکی کوم الزام نه شته.

۱۰۴۳ ماده:

د بیعی دلزوم دپاره شرط ده چه اخیستونکی د عقد په وخت کښی مبیعه وګوری، مګر داچه هغه یی ترمخه لیدلی وی او د عقد په وخت کښی یقین ولری چه مبیعه عیناً همغه شی دی.

۱۰۴۴ ماده:

که چا یو شی نه وی لیدلی او وائی خلی، د لیدلو په وخت کښی ورته خیار ورکول کیږی، که څه هم ترمخه ئی په هغی رضائیت ښکاره کړی وی. که خرڅوونکی کوم شی د لیدلو ترمخه خرڅ کړی وی نو د لیدلو خیار نه لری.

۱۰۴۵ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولی شی هغه موده چه د هغی په پای ته رسیدو سره د لیدلو خیار ساقطیږی وټاکی، خو په دی شرط چه په ذکر شوی مودی کښی د اخیستونکی څخه په صراحت یا دلالت داسی شی نه وی صادر شوی چه خیار باطل کی یا مبیعه نه وی عیب جنه شوی.

۱۰۴۶ ماده:

د ړانده اخیستل او خرڅول صحیح دی، او خیار ئی د شی د ردولو، لمسولو، څکولو، بویولو یا هغه ته د شی د توصیف کولو څخه وروسته ساقطیږی،همدارنګه که ړانده دشی د اخیستلو یا قبضولو دپاره وکیل نیولی وه نو د هغه خیار د هغه د وکیل په لیدلو ساقطیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۴۷ ماده:

که څو متعدد او توپیر لرونکی شیان په یوه عقد خرڅ کړی شی، د بیعی د لزوم د پاره د هر یوه لیدنه هرومرو ده.

۱۰۴۸ ماده:

که څوک توپیر لرونکی جنسونه په یوه عقد واخلی، خوځینی ئی لیدلی وی او ځینی نور ئی نه وی لیدلی، کولی شی چه عقد فسخ کی او یا ټول جنسونه قبول یا رد کی، عام له دی چه لیدل شوی جنسونه د موافقی سره مطابق وی او یا ورڅخه مغایر وی.

۱۰۴۹ ماده:

کوم شیان چه د نمونی په اقتضاء خرڅول کیږی د هغی د نمونی لیدنه کافی ده، که مبیعه د نمونی په خلاف ثابته شی، اخیستونکی اختیار لری چه هغه په مسمی شوی ثمن قبلوی او یائی د بیعی په فسخ کولو ردوی.

۱۰۵۰ ماده:

که اخیستونکی د مبیعی د لیدلو ترمخه په هغی کښی داسی تصرف وکی چه فسخ نا ممکنه کی او یا د هغی پوری د بل چا حق تعلق ونیسی په داسی توګه چه هغه په مطلقی بیعی بی د خیار د شرط څخه خرڅه یا ګروه کی او یایی په اجاری ورکی، او یا ورسره هلاکه شی او یائی هلاکه کی او یا عیب جنه شی د لیدلو په خیار د هغه حق د مبیعی په ردولو کښی ساقطیږی او بیعه لازمیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۵۱ ماده:

که کوم مال د مطلوب صفت په اساس خرڅ کړی شي او مبیعه د ذکر شوی صفت څخه عاري وي نو اخیستونکی کولی شي چه یائی په مسمی شوی ثمن قبوله کی او یا یی د بیعی په فسخ کیدو رد کی.

۱۰۵۲ ماده:

که څوک د صفت د نشتوالی له امله د خیار حق ولری او په مبیعه کښی مالکانه تصرف وکی، نو د مبیعی په ردولو کښی د هغه حق ساقطیږی، او که په مبیعه کښی داسی شي پیدا شي چه د هغی د ردولو مانع وګرځی، نو مبیعه به د صفت د موجودیت په حالت کښی او بی له هغی قیمت کیږی، او اخیستونکی به د دواړو قیمتونو توپیر د خرڅوونکی څخه غواړی که اخیستونکی د اختیار کولو ترمخه مړ شی، نو دفسخ کولو د غوښتنی حق دهغه وارثانو ته نقلیږی.

۱۰۵۳ ماده:

په اخیستلو کښی د وکیل کتنه یا قبضول او د هغه رضائیت د اصلی اخیستونکی د کتنی، قبضولو او رضائیت په شان دی.

۱۰۵۴ ماده:

د کوم شي خرڅول چه په ځانګړی توګه جواز لری، د هغی استثنی کول د اصلی مبیعی څخه هم جواز لری.

۱۰۵۵ ماده:

د معدوم شي بیعه باطله ده. د ونو میوی خرڅول د ظاهریدو ترمخه او د کښت خرڅول د زرغونه کیدو ترمخه، جواز نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۵۶ ماده:

د هغه شي بيعه چه يو د بل پسي ظاهريږي، نو په هغه صورت کښي چه اکثره يي ظاهره شوي وي او څه ئي نه وي ظاهره شوي، په يوه عقد کښي جواز لري.

۱۰۵۷ ماده:

(۱) د عمارت د لومړي طبقي د جوړيدو ترمخه د پورتني طبقي خرڅول جواز نه لري.

(۲) د عمارتونو د هغو طبقو او کورونو د خرڅولو قراردادونه چه د ښاري طرحه شوو نقشو په اساس او د دولت د ساختماني مقرراتو سره سم صورت مومي، د هغي د جوړيدو ترمخه هم جواز لري.

۱۰۵۸ ماده:

که پورتني طبقه د لومړني طبقي د خاوند په ملکيت کښي وي، خرڅول ئي په هغه صورت کښي جواز لري چه آباده وي، اخيستونکي په پورتني طبقي کښي د دوام لرونکي اوسيدو حق لري، که پورتني طبقه ونړيده نو کولی شي چه د پخوا په شان يي بيا آباده کي.

۱۰۵۹ ماده:

د عقار څخه د شريکي معلومي حصي خرڅول پخواله ويشلو جواز نه لري مگر په هغه صورت کښي چه د هغي څخه خرڅوونکي يا شريک ته ضرر عايد وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۶۰ ماده:

(۱) هغه بیعه چه په تجربې مشروطه شوې وي، په هغې کښې اخیستونکي کولی شي چه مبیعه قبوله یا رد کي، په هغې کښې خرڅوونکي مکلف دی چه اخیستونکي ته د تجربې امکان برابر کي، که اخیستونکي مبیعه رد کي، باید چه خپل نه قبلول د ټاکلې مودې په اوږدو کې اعلان کي، که موده نه وه ټاکل شوې نو خرڅوونکي به معقوله موده ټاکي، د ذکر شوې مودې په اوږدو کښې داخیستونکي سکوت د تجربې د توان سره، قبوله شوې ګڼل کیږي.

(۲) په تجربې باندې مشروطه بیعه د واقف د شرط پورې معلقه ده، او هغه د مبیعې د قبلولو څخه عبارت ده، مګر داچه د موافقې یا حالونو څخه دارنګه معلومه شي چه د شرط پورې معلقه بیعه فسخ کوونکې ده.

۱۰۶۱ ماده:

کومه بیعه چه د ذایقې د پیژندلو پورې مشروطه وي، په هغې کښې اخیستونکي کولی شي چه مبیعه قبوله یا یې رد کي، د مبیعې دقبلولو اعلام د هغې مودې په اوږدو کښې چه په موافقې یا عرف وټاکل شي، صورت مومي، بیعه د قبلولو د اعلام د نېټې څخه نافذه ګڼل کیږي.

۱۰۶۲ ماده:

ثمن د مبیعې د قیمت څخه عبارت دی که څه هم د مبیعې د قیمت څخه کم یا زیات وي. ثمن باید چه ټاکلی او معلوم وي، او په هغې باندې پوره علم حاصل وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۶۳ ماده:

(۱) په مطلقی بیعی کښې په نقدو پیسو باندی د ثمن تاکل هرومرو دی، سره ددی هم کله د هغه اساسونو په ذکرولو چه د ثمن تاکل په راتلونکی وخت کښې ایجاب کی، کفایت کوی.

(۲) که د ثمن په ټاکلو کښې د بازار په نرخ موافقه وشی، نو د نرخ د نوسان په حالت کښې هغی زمانی او ځای ته اعتبار ورکول کیږی چه اخیستونکی ته د مبیعی تسلیمول صورت مومی. که د تسلیمولو په ځای کښې بازار موجود نه وی د هغه ځای بازار ته چه عرف د هغی په عمومیت حکم وکی اعتبار ورکول کیږی.

۱۰۶۴ ماده:

بیعه په معجل او مؤجل ثمن چه د تأجیل موده ئی ټاکلی وی بی له دی چه د مودی اوږدوالی او لنډوالی په نظر کښې ونیول شی جواز لری. همدارنګه په ثمن کښې د قسطونو د ټاکلو شرط چه په ټاکلو میعادونو کښې تأدیه شی جواز لری. که داسی موافقه وشی چه که قسطونه د هغی په ټاکلی مودی کښې ورنه کړل شی نو په معجل ثمن دی تبدیل شی، دا کار هم جواز لری.

۱۰۶۵ ماده:

که په مؤجلی بیعی کښې د شرط خیار نه وو نو د مبیعی د تسلیمولو سره سم او که په کښې د شرط خیار وو نو د خیار د ساقطیدو د نیټې څخه، د ثمن د ادا کولو میعاد رارسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۶۶ ماده:

په هغې مطلقې بیعې کښې چه په کښې دثمن د تعجیل یا تأجیل ذکر نه وي شوی نو دهغې ثمن په معجل صورت ورکول کیږي، مګر دا چه عرف د هغې په خلاف حکم وکې.

۱۰۶۷ ماده:

د عقد څخه وروسته د ثمن زیاتوالي او کموالي جواز لري او اصلي عقد ته راجع کیږي، شفیع اخیستونکی د ثمن د کموالي څخه استفاده کولی شي او د هغې د زیاتوالي څخه ضرر نه مومي، که خرڅوونکی د ټول ثمن څخه منصرف شي شفیع اخیستونکی کولی شي چه عقار د هغې په مثل ثمن واخلي.

۱۰۶۸ ماده:

د بیعې عقد د مرابحې په صورت چه عبارت ده د شي د خرڅولو، د اخیستلو د ثمن په مثل د معلومې ګټې سره، او د تولیې په صورت چه عبارت ده د لومړني ثمن په مثل خرڅولو څخه، او د اشتراک په صورت چه عبارت ده د ځینې مبیعي دخرڅولو څخه په ځیني ثمن، او د وضیعې په صورت چه عبارت ده د لومړني ثمن څخه په کم ثمن خرڅولو څخه، جواز لري.

۱۰۶۹ ماده:

خرڅوونکی کولی شي د ثمن د قبضولو ترمخه په هغې کښې تصرف وکې یائې خپل قرض لرونکی ته حواله کې، عام له دې چه د داسې شیانو د جملې څخه وي چه ټاکل کیدای شي او که نه شي ټاکل کیدای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷۰ ماده:

د دې دپاره چه د بيعې اثر د دريم شخص په حق کښې نتيجې ته ورسيږي، بايد چه عقد د قانون د حکمونو سره سم ثبت شي.

دوه يم مبحث – د خرڅوونکی وجيبې

لومړۍ فرعه – عمومي حکمونه

۱۰۷۱ ماده:

که مبيعه بالذات تاکل شوې وې او يا په تخميني صورت خرڅه شوې وې نو د مبيعې ملکيت پخپله، اخيستونکي ته نقليږي. په هغه صورت کښې چه يوائې د مبيعې نوعه معلومه وي نو د هغې ملکيت بې د خرڅوونکي د اقرار څخه نه شي نقليداى.

۱۰۷۲ ماده:

اخيستونکي کولى شي د ملکيت د نقليدو سره يو ځاى په مبيعه کښې عام له دې چه منقوله وي اويا غيرمنقوله تصرف وکي. که څه هم د قبضولو ترمخه وي.

۱۰۷۳ ماده:

که خرڅوونکی د ثمن د قبضولو وروسته او اخيستونکي ته د مبيعې د تسليمولو ترمخه، مفلس شي، اخيستونکي به مبيعه د خرڅوونکي څخه يا د هغه د وارثانو څخه اخلي، نور پور ورکوونکي د اخيستونکي مزاحم کيداى نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷۴ ماده:

(۱) اخيستونکی کولی شي په هغې بيعې کښې چه په مؤجل ثمن ئې صورت موندلی، اخيستونکی ته د مبيعی د ملکيت نقلول د ټول ثمن د ورکولو تروختـه پوری شرط کښيږدی، که څه هم د مبيعی تسليمولو صورت موندلی وی.

(۲) که د مبيعی ثمن په قسطونو ورکول کيږی، د عقد دواړه خواوی کولی شي چه دا رنګه موافقه وکی چه خرڅوونکی به د ټولو قسطونو د نه ورکولو په صورت کښی د هغې يو جزء د تعويض په حيث د بيعی د فسخ کيدو په مقابل کښی د خپل ځان سره وساتي. سره ددی هم محکمه کولی شي د شرطونو او حالونو په نظر کښی نيولو سره، موافقه شوی تعويضونه د دی قانون د(۷۳۱) مادی د حکم سره سم، تنقيص کی.

(۳) که ټول قسطونه ورکړل شي نو د مبيعی ملکيت د بيعی د منعقد کيدو د نيټی څخه اخيستونکی ته نقليږی.

(۴) د پورتنيو فقرو حکمونه که څه هم د عقد دواړه خواوی د بيعی عقد د اجاری په نامه مسمی کی، هم تطبيقيږی.

۱۰۷۵ ماده:

خرڅوونکی د هغې کارونو په اجراء کولو چه د مبيعی د ملکيت د نقلولو دپاره ضروری وګڼل شي او همدارنګه د هغه کارونو څخه په ځان ژغورلو چه د مبيعی د ملکيت نقلول نه کيدونکی کی،مکلف دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷۶ ماده:

خرڅوونکی مکلف دی چه مبیعه په هغه صفتونو چه د عقد په وخت کښی وه او په هغه حالت چه د مبیعی د طبیعت سره سمون ولری، اخیستونکی ته تسلیم کی.

۱۰۷۷ ماده:

تسلیمول د مبیعی ټولو ملحقاتو او هر هغه څه ته چه د مبیعی د استعمال دپاره په دایمی توګه برابر شوی وی، شامل دی. دا حکم د شی د طبیعت د ایجاب، عرف او د عقد د دواړو خواوو د قصد سره سم صورت مومی.

۱۰۷۸ ماده:

د مبیعی تسلیمول د اخیستونکی او مبیعی ترمنځ د موانعو د لیری کولو څخه عبارت دی، په داسی توګه چه اخیستونکی بی د حایل او مانع څخه د هغی په قبضولو قادر وی.

۱۰۷۹ ماده:

د موانعو لیری کول، حکمی قبض پیژندل شوی او د مبیعی د حال او نوعی په اختلاف د عرف د ایجاب سره سم، تغییر کوی.

۱۰۸۰ ماده:

که د بیعی ترمخه عین مبیعه د اخیستونکی په تصرف کښی وی، نوی قبضول ئی ضرورت نه لری، عام له دی چه د بیعی ترمخه د اخیستونکی تصرف د ضمان تصرف وی او که د امانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۸۱ ماده:

په مطلقې بیعې کښې د مبیعې تسلیمول په هغه ځای کښې چه د عقد د منعقیدو په وخت کښې مبیعه په هغې کښې موجوده وی صورت مومی، او د عقد ځای د تسلیمیدو ځای نه ګڼل کیږی، مګر په هغه صورت کښې چه د دواړو خواوو په ټاکلی ځای کښې د مبیعې په تسلیمولو موافقه کړې وی.

۱۰۸۲ ماده:

که د مبیعې اندازه په عقد کښې ټاکل شوی وی، نو خرڅوونکی د عرف د اقتضاء سره سم د مبیعې د نقصان مسئول دی، خو په دی شرط چه د هغې په غیر موافقه نه وی شوی، سره ددی هم اخیستونکی په مبیعه کښې د نقص د پلوه د عقد د فسخ کولو غوښتنه نه شی کولی، مګر داچه ثابته کی چه نقص په دومره اندازه دی چه که اخیستونکی ورباندی علم لرلی نو بیعه ئی نه ترسره کوله.

۱۰۸۳ ماده:

که مبیعه پرهغه څه چه په عقد کښې پری صراحت شوی زیاته وی، نوکه ثمن د هر واحد په مقابل کښې ټاکل شوی وی او مبیعه د تقسیمولو وړنه وی، نو اخیستونکی د ثمن په پوره کولو مکلف کیږی، مګر داچه زیاتوالی فاحش وی، په دی صورت کښې د عقد د فسخ کیدو غوښتنه کولی شی خو په دی شرط چه د هغې په خلاف موافقه نه وی شوی.

۱۰۸۴ ماده:

د اخیستونکی له خوا د ثمن د کموالی غوښتنه او د خرڅوونکی له خوا د ثمن د زیاتوالی غوښتنه، د مبیعې د زیاتوالی او کموالی په هکله د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبیعی د بالفعل تسلیمیدو د نیټې څخه د دری میاشتو وروسته نه اوریدله کیږی.

۱۰۸۵ ماده:

که مبیعه د تسلیمیدو ترمخه د داسی سببونو په اساس تلف شی چه د خرڅوونکی د ارادی بهر وی، نو عقد فسخ او ثمن اخیستونکی ته بیرته ورکول کیږی، مگر داچه اخیستونکی ته خبر ورکول شوی وی چه مبیعه تسلیم کی او ترهغی وروسته تلف شی.

۱۰۸۶ ماده:

که د تسلیمیدو ترمخه د مبیعی په قیمت کښی د عیب د پیدا کیدو په نسبت کموالی راشی نو اخیستونکی اختیار لری چه عقد فسخ کوی او یائی د ثمن د کموالی سره قبلوی.

۱۰۸۷ ماده:

(۱) که یو شی د اخیستلو په قصد د ثمن د ټاکلو وروسته قبض شی او د قبض کوونکی سره هلاک یا ضایع شی، قبض کوونکی مسؤل ګڼل کیږی، که ثمن نه وه ټاکل شوی د امانت حیثیت لری نو کوم هلاک یا ضایع کیدل چه بی د قبض کوونکی د قصد یا تقصیر څخه پیدا کیږی، قبض کوونکی ئی مسؤل نه ګڼل کیږی.

(۲) که قبض د اخیستلو په قصد صورت نه وی موندلی او بی د قبض کوونکی د قصد څخه هلاک شی امانت شمارل کیږی او قبض کوونکی ته کوم مسئولیت نه عایدیږی عام له دی چه ثمن یی ټاکل شوی وی یا نه وی ټاکل شوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یمه فرعه – د تعرض او استحقاق ضمان

۱۰۸۸ ماده:
خرڅوونکی د مبیعې څخه د اخیستونکی د ګټې اخیستلو د تعرض نه کولو په هکله په کلي او جزئي صورت سره ضامن ګڼل کیږي، عام له دې چه تعرض پخپله د بایع د عمل څخه پیدا شوی وي یا د داسې دریيم شخص د عمل څخه پیدا شوی وي چه په مبیعې باندې د عقد په وخت کښې د داسې حق لرونکی وي چه د هغې په وسیله پراخیستونکی احتجاج کولی شي یا ذکر شوی حق د عقد څخه وروسته په داسې ډول ثابت کې چه د خرڅوونکی له خوا ورته ورکول شوی وي.

۱۰۸۹ ماده:
که مبیعه د بل چا له خوا په استحقاق ویوړه شي، په هغې صورت کښې چه استحقاق د خرڅوونکی ملکیت ته راجع وي، نو خرڅوونکی ئې ضامن ګڼل کیږي که څه هم ضمانت په عقد کښې نه وي شرط شوی.

۱۰۹۰ ماده:
د خرڅوونکی دا شرط ایښودل چه که مبیعه چا په استحقاق ویوړه زه یې ضامن نه یم، جواز نه لري، د داسې شرط ایښودل د بیعې د فاسدیدو موجب ګرځي.

۱۰۹۱ ماده:
(۱) که استحقاق یوائې د اخیستونکی په اقرار یا نکول ثابت شوی وي، نو د خرڅوونکی څخه د ضمان غوښتنه جواز نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که اخیستونکی د پورتنی فقري په درج شوی حالت کښې د ښه نیت خاوند وي، نو که ئې خرڅوونکي په مناسب وخت کښې د استحقاق د دعوی څخه خبر کړی وي او په دعوی کښې یې د مداخلې خبرتیا ورکړې وي او خرڅوونکي مداخله نه وي کړې، کولی شي چه د استحقاق د ضمان غوښتنه وکي.

(۳) که اخیستونکي د استحقاق په دعوی باندې خرڅوونکی نه وي خبر کړی او وربانډې قطعي حکم صادر شي د هغه د مراجعې حق ساقطیږي خو په دې شرط چه خرڅوونکي ثابته کې چه د هغه مداخله د استحقاق د دعوی په ردیدلو، منجر کیده.

۱۰۹۲ ماده:

که د استحقاق د دعوی د ثابتولو وروسته، مستحق شخص او اخیستونکي داسې موافقه وکي چه مبیعه دې د عوض په مقابل کښې د اخیستونکي سره وي، دا موافقه د مستحق څخه د اخیستلو معنی ورکوي، او اخیستونکي په خرڅوونکي رجوع کولی شي.

۱۰۹۳ ماده:

(۱) که مبیعه د اخیستونکي څخه په استحقاق ویوړه شي، نوکه خرڅوونکي د عقد په وخت کښې د مبیعې د استحقاق څخه علم نه لرلو، اخیستونکي کولی شي چه د ټول ثمن د ردولو او د هغه حاصل د قیمت چه د هغې په ردولو د مستحق دپاره مکلف شوی، د ګټورو مصرفونو او د ضمان د دعوی د ټولو مصرفونو په غیر دهغې چه اخیستونکي کولی شو د هغې د مصرف څخه خرڅوونکي ته د دعوی د خبرتیا په اساس د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه ځان وژغوري، غوښتنه وکي. په دې باره کښې د مبيعې د قيمت زياتوالي او کموالي تاثير نه لري.
(۲) که خرڅوونکي د عقد په وخت کښې د مبيعې په استحقاق علم ولري، په پورتنيو غوښتنو علاوه اخيستونکي کولی شي چه د مبيعې د قيمت زياته اندازه د ثمن او غير ضروري مصرفونو ځخه چه په مبيعه ئی کړی دی د رسيدلی خساری د تعويض او د هغه حاصل د کموالي سره چه د مبيعې د استحقاق له پلوه ورته عايد شوی دی، هم غوښتنه وکي.

۱۰۹۴ ماده:

(۱) که ځيني مبيعه په استحقاق ويوړه شي يا کوم داسې حق ورپوري تعلق نيولی وی چه اخيستونکی د عقد په وخت کښې ور ځخه خبر نه وی، نوکولی شي چه عقد فسخ کړي.
(۲) که اخيستونکی د مبيعې پاتې برخه قبوله کی، کولی شي چه د استحقاق ځخه د پيدا شوی خساری د تعويض غوښتنه وکي.

۱۰۹۵ ماده:

(۱) د عقد دواړه خواوی کولی شي چه د خاصې موافقې په اساس د استحقاق ضمان زيات يا کم کی او يائی ساقط کی.
(۲) که د ارتفاق حق واضحه وی او يا خرڅوونکي هغه اخيستونکی ته ظاهره کړی وی، نو د ضمان د نشتوالي شرط پخپله پيدا کيږی.

۱۰۹۶ ماده:

(۱) خرڅوونکي د هغه استحقاق مسئول دی چه د هغه د فعل ځخه پيدا شوی وی، که څه هم د ضمان د نشتوالي موافقه په دې باره کښې شوی وي. د دواړو خواوو موافقه چه ددې حکم په خلاف وی، اعتبار نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که استحقاق د بل چا د فعل څخه پیدا شوی وی، نو خرڅوونکی یوائې د ثمن په ردولو مکلف کیږی.

درییمه فرعه – د پټو عیبونو ضمان

۱۰۹۷ ماده:

که مبیعه د تسلیمولو په وخت کښې د هغه صفتونو څخه خالی وی چه وجود ئی اخیستونکی ته اهمیت ولری یا په هغی کښې داسی عیب ولیدل شی چه د قیمت د ټیټوالی یا د هغی د ګټې د ټیټوالی د عقد د غوښتلی غایې په اساس یاد شی د ظاهری طبیعت یا د هغه غرض چه ورته تیاره شوی، موجب شی، خرڅوونکی په ضمان ملزمیږی، که څه هم خرڅوونکی د هغی په وجود علم ونه لری.

۱۰۹۸ ماده:

که اخیستونکی د بیعی د عقد په وخت کښې د مبیعی په عیبونو علم ولری یا داچه که اخیستونکی د یو عادی انسان په شان مبیعه پلټلی وی نو د هغی په عیبونو پوهیده، نو په دی صورت کښې خرڅوونکی د ذکر شوو عیبونو ضامن نه ګڼل کیږی، مګر داچه اخیستونکی ثابت کی چه خرڅوونکی مبیعه د عیبونو څخه خالی ښودلی او یا داچه د عیب د پټولو قصد ئی لرلو.

۱۰۹۹ ماده:

کوم شیان چه په یوه عقد خرڅ شوی وی او وروسته د هغی څخه د ځینو عیب جنی ظاهره شی، که یی د تقسیمولو څخه ضرر نه پیدا کیږی نو اخیستونکی کولی شی چه عیب جن مسترد کی او د خرڅوونکی څخه یی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ثمن غوښتنه وکی. اخیستونکی نه شی کولی چه ټول ذکر شوی شیان بی د خرڅوونکی د رضاء څخه مسترد کی. که ئی په تقسیمولو کښی ضرر موجود وی نو اخیستونکی کولی شی چه ټوله بیع په ټول ثمن واخلی او یایی رد کی.

۱۱۰۰ ماده:

(۱) که په مبیعه کښی پخوانی عیب ظاهر شی بیا د اخیستونکی سره په کښی نوی عیب پیدا شی، اخیستونکی نه شی کولی چه هغه د نوی عیب سره مسترده کی مګر د خرڅوونکی څخه یوائی د ثمن د کموالی غوښتنه کولی شی.

(۲) که د مبیعی څخه نوی عیب لری شی نو اخیستونکی کولی شی چه د پخوانی عیب په نسبت هغه رده کی.

۱۱۰۱ ماده:

که اخیستونکی په مبیعه باندی څه شی زیات کی نودا زیاتوالی د ردولو مانع ګرځی خو اخیستونکی کولی شی د مبیعی د عیب په سبب د خرڅوونکی څخه د قیمت د ټیټوالی غوښتنه وکی.

۱۱۰۲ ماده:

که عیب لرونکی مبیعه د اخیستونکی په لاس کښی هلاکه شی، نو داخیستونکی څخه یوائی دثمن دټیټوالی غوښتنه کولی شی.

۱۱۰۳ ماده:

که اخیستونکی وروسته له دی چه په مبیعه کښی په پخوانی عیب خبر شی په هغی کښی مالکانه تصرف وکی د هغه د عیب خیار ساقطیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۰۴ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولی شی چه په خاصه موافقه د ضمانت اندازه وټاکی، که خرڅوونکی د مبیعی عیب عمداً پټ کړی وی، نو ټول هغه شرطونه چه ضمانت ساقطوی او یائی کموی، باطل ګڼل کیږی.

۱۱۰۵ ماده:

کوم عیب چه په عرف کښی د اهمیت وړنه وی، خرڅوونکی ئی ضامن نه ګڼل کیږی.

۱۱۰۶ ماده:

په هغی بیعی کښی چه د محکمی په حکم یا د دولتی ادارو په وسیله د مزایدی په توګه ترسره شوی وی د عیب ضمان، اعتبار نه لری.

۱۱۰۷ ماده:

(۱) د مبیعی د تسلیمیدو د نیټی څخه د شپږ میاشتو د تیریدو وروسته د عیب د ضمان دعوی د اوریدو وړنه ده، که څه هم د ذکر شوی مودی د تیریدو وروسته اخیستونکی ته د مبیعی عیب نه وی ظاهر شوی، خو په دی شرط چه خرڅوونکی زیاته موده نه وی قبوله کړی.

(۲) که اخیستونکی ثابته کی چه د عیب پټیدل د خرڅوونکی د غش څخه پیدا شوی نو ذکر شوی خرڅوونکی نه شی کولی چه د پورتنی مودی په تیریدو تمسک وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم مبحث - د اخیستونکی التزامونه

۱۱۰۸ ماده:

اخیستونکی د عقد د شرطونو سره سم موافقه شوی ثمن په ورکولو او د هغی د مصرفونو په اداء کولو مکلف دی.

۱۱۰۹ ماده:

(۱) که په عقد کښی د ثمن د اداء کولو ځای ټاکل شوی وی، نو ورکول یی په همغه ټاکلی ځای کښی او که نه وی ټاکل شوی په هغه ځای کښی صورت مومی چه مبیعه په کښی تسلیم ورکول کیږی.

(۲) که خرڅوونکی د مبیعی د تسلیمیدو په وخت کښی د ثمن مستحق ونه ګڼل شی نو ذکر شوی ثمن به د استحقاق په وخت کښی د اخیستونکی په اوسیدن ځای کښی ورکول کیږی، مګر دا چه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

۱۱۱۰ ماده:

که د مبیعی د ثمن ادا کول په یوه ټاکلی وخت یا په قسطونو تعیین شوی وی نو د ثمن اداء کول د ټاکلی وخت په رسیدلو یا د هر قسط د مودی په رسیدو لاژمیږی، که د یوه قسط په اداء کولو کښی وروسته والی راغی نو د نورو قسطونو د تعجیل موجب نه ګرځی مګر داچه په عقد کښی شرط شوی وی.

۱۱۱۱ ماده:

که خرڅوونکی د جنس د بیعی په نقدو صورت کښی، جنس عرضه کی نو اخیستونکی د جنس د تسلیمیدو ترمخه د مبیعی د ثمن په اداء کولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکلف دی. که بیعه جنس په جنس یا نقد په نقدو وه نو د مبیعی او د ثمن اداء کول یوځای صورت مومی.

۱۱۱۲ ماده:

(۱) خرڅوونکی د مبیعی د ثمن د قانونی ګټی مستحق نه ګڼل کیږی، مګر په هغه صورت کښی چه اخیستونکی ته ئی ترمخه د ثمن په اداء کولو خبرتیا ورکړی وی او یائی مبیعه ورته تسلیم کړی وی. په هر حال لازمه ده چه مبیعه د حاصل ورکولو یا د نورو عایداتو قابلیت ولری، مګر داچه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

(۲) د مبیعی ګټی او حاصلات د هغی د تکلیفونو سره د عقدسرته رسیدو د وخته د اخیستونکی پوری تعلق نیسی، مګر داچه موافقه یاعرف دهغی په خلاف وی.

۱۱۱۳ ماده:

(۱) که یو څوک په اخیستونکی باندی د بیعی د عقد څخه ترمخه د یوه حق په استناد یا د داسی حق په استناد چه د مبیعی په خصوص کښی د خرڅوونکی پوری تعلق ونیسی، اعتراض وکی یا د مبیعی د ملکیت د استملاک ویره موجوده وی، اخیستونکی کولی شی چه د تعرض د پریکړی یا د خطر د لیری کیدو تروختته په هغه صورت کښی چه د عقد شرطونه د هغی مانع نه وی د مبیعی ثمن د خپل ځان سره وساتی، سره ددی هم خرڅوونکی کولی شی د کفیل په ورکولو د مبیعی د ثمن د اداء کولو غوښتنه وکی.

(۲) که اخیستونکی په مبیعه کښی کوم عیب پیدا کی، د پورتنی فقری د درج شوی حکم څخه استفاده کولی شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۱۴ ماده:

که ټول یا ځینی ثمن فی الحال د اداء کولو وړ وی، خرڅوونکی کولی شی د خپل استحقاق د حاصلولو تروخته پوری، مبیعه د ځان سره وساتی، که څه هم په دی باره کښی اخیستونکی ګروی یا تضمین ورکی، مګر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

۱۱۱۵ ماده:

که خرڅوونکی د ثمن دقبضولو ترمخه مبیعه تسلیم کی نو د مبیعی د ساتلو حق د لاسه ورکوی، په دی صورت کښی د ثمن د حاصلولو دپاره د مبیعی د بیرته ردولو غوښتنه نه شی کولی.

۱۱۱۶ ماده:

که اخیستونکی د ثمن د اداء کولو ترمخه د خرڅوونکی د اجازی په غیر مبیعه قبض کی، خرڅوونکی کولی شی چه مبیعه بیرته واخلی، که مبیعه د ذکر شوی قبض کوونکی اخیستونکی سره هلاکه یا عیب جنه شوه نو ذکر شوی قبض صحیح ګڼل کیږی او د ثمن په اداء کولو مکلف کیږی.

۱۱۱۷ ماده:

که خرڅوونکی د مبیعی د ثمن تأجیل قبول کړی، نو د مبیعی د ساتلو حق نه لری، اخیستونکی د هغی په تسلیمولو مکلف وی او د تأجیل د مودی د رسیدو ترمخه د ثمن د غوښتلو حق هم نه لری، مګر داچه د ثمن د اداء کولو د تأميناتو کموالی د اخیستونکی له خوا ظاهره شی یا اخیستونکی د داسی افلاس په حالت کښی واقع شی چه د ثمن د ضایع کیدلو ویره ورڅخه متصوره وی، نو خرڅوونکی کولی شی چه مبیعه د ځان سره وساتی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۱۸ ماده:

که اخیستونکی دمبیعی د قبضولو او د ثمن د اداء کولو ترمخه د افلاس په حالت کښې مړ شي، خرڅوونکی کولی شي چه مبیعه د ثمن د حاصلولو تروخته پوری د ځان سره وساتي او یا د محکمې څخه د هغې د خرڅولو غوښتنه وکي، که د خرڅوونکی د حق څخه ثمن زیات شو نو د خرڅوونکی حق به ورکول کیږي او پاتي د نورو پور ورکوونکو پوری تعلق نیسي، او که د خرڅوونکی د حق څخه ثمن کم وه نو په پاتي حصه کښې د خرڅوونکی سره د نورو پور ورکوونکو په شان معامله کیږي.

۱۱۱۹ ماده:

که اخیستونکی د مبیعی د ثمن د اداء کولو څخه د اداء کولو په میعاد کښې ځان وژغوری یا نور التزامونه چه د بیعی د عقد په موجب په هغې مکلف دی اخلال کی، نو خرڅوونکی کولی شي چه د بیعی د تنفیذیدلو یا فسخ کیدلو غوښتنه وکی.

۱۱۲۰ ماده:

که د عقد دواړه خواوی موافقه وکی چه که ثمن په ټاکلی میعاد کښې اداء نه کړی شو بیعه به پخپله فسخ شوی ګڼل کیږي، نو محکمه کولی شي ترڅو چه د عقد د فسخ کیدو خبرتیا صورت نه وی موندلی د تأجیل موده اوږده کی. که په عقد کښې داسی تصریح شوی وی چه فسخ بی له خبرتیا واقع کیږي نو په دی صورت کښې محکمه نه شی کولی چه اخیستونکی ته مهلت ورکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۲۱ ماده:

اخیستونکی مکلف دی چه مبیعه په هغه ځای کښی تسلیم شی چه د بیعی د عقد په وخت کښی په هغی ځای کښی موجوده وه، مګر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی. باید چه د مبیعی نقلول بی د معطل تیا صورت ومومی مګر داچه نقلول یی څه موده ایجابوی او یایی نقلول په عقد کښی په ټاکلی زمانی یا ځای کښی ټاکل شوی وی.

۱۱۲۲ ماده:

که د مبیعی صادرول اخیستونکی ته لازم شوی وی، نو تسلیمدل اخیستونکی ته د مبیعی د رسیدو وروسته ترسره کیږی، مګر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۱۲۳ ماده:

د مبیعی د تسلیمیدو، د بیعی د عقد، د ثبت د محصول او نور هغه مصرفونه چه مبیعه یی ایجابوی د اخیستونکی په ذمه دی مګر داچه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

دوه یم قسمت- مختلفې بیعې

لومړی مبحث - سلم

۱۱۲۴ ماده:

سلم، عبارت دی د آجل ثمن د بیعی په عاجل ثمن.

۱۱۲۵ ماده:

سلم په هغه شیانو کښی صورت موندلی شی چه اندازه او صفت ئی ټاکل او تثبیت کیدای شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۲۶ ماده:

د سلم د صحت د پاره شرط ده چه د عقد موضوع غله او د هغی امثال وی او د عقد له وخته د تسلیمیدو تروخته پوری موجوده وی.

۱۱۲۷ ماده:

په سلم کښی شرط ده چه جنس، نوع، صفت، اندازه او د مبیعی د تسلیم میعاد ، د ثمن قیمت او د مبیعی د تسلیمیدو ځای بیان شوی وی.

۱۱۲۸ ماده:

دسلم د صحت د دوام د پاره شرط ده چه ثمن د عقد د دواړو خواوو د جدائی ترمخه قبض شی.

۱۱۲۹ ماده:

د تسلیمیدو موده د عقد د دواړو خواوو د موافقی په اساس ټاکل کیږی، باید چه دا موده د یوی میاشتی څخه کمه نه وی.

۱۱۳۰ ماده:

د سلم حکم عبارت دی د عقد د دواړو خواوو د ملکیت د ثبوت څخه په دواړو بدلونو کښی، د عقد د پوره کیدو سره یو ځای.

۱۱۳۱ ماده:

سلم ورکوونکی نه شی کولی چه په ثمن کښی د هغی د قبضولو ترمخه او سلم اخیستونکی نه شی کولی په مبیعه کښی د هغی د تسلیمیدو ترمخه، تصرف وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۳۲ ماده:

د سلم موده د سلم ورکوونکی په مړینه باطلیږی نه د سلم اخیستونکی په مړینه، او مبیعه د سلم ورکوونکی له ترکی څخه اخیستل کیږي.

دوه یم مبحث - صرف

۱۱۳۳ ماده:

صرف عبارت دی د نقدو د بیعی څخه په نقدو.

۱۱۳۴ ماده:

د صرف د صحت دپاره شرط ده چه دواړه بدلونه د عقد د دواړو خواوو د جدایی ترمخه قبض شی او باید چه عقد د شرط د خیار او تأجیل څخه خالی وی.

۱۱۳۵ ماده:

د صرف حکم دا دی چه د عقد دواړه خواوی د بدل مالک کیږی.

دریم مبحث - دوفاء بیعه

۱۱۳۶ ماده:

د وفاء بیعه عبارت ده د مبیعی د بیرته ردولو د حق لرلو څخه خرڅوونکی ته او د ثمن اخیستونکی ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۳۷ ماده:

دخرڅوونکی او اخیستونکی دبیرته ردولو حق د مودی پوری مشروط او مقید کیدای نه شی، هره نوعه موافقه چه د هغی په خلاف صورت ومومی، باطله ګڼل کیږی.

۱۱۳۸ ماده:

د وفا په بیعه کښی اخیستونکی کولی شی د مبیعی د ټولو یا یوی برخی ګټو څخه استفاده وکی مګر نه شی کولی چه مبیعه په بل چا خرڅه کی یا د هغی د رقبی ملکیت په بل یو سبب د سببونو څخه نقل کی.

۱۱۳۹ ماده:

خرڅوونکی هغه وخت کولی شی چه د وفأ په بیعی کښی مبیعه خرڅه کی چه اخیستونکی ورڅخه د ثمن د بیرته ردولو غوښتنه وکی او خرڅوونکی بی د مبیعی د خرڅولو څخه د ثمن په اداء کولو قادر نه وی.

۱۱۴۰ ماده:

(۱) د وفا په بیعی کښی، مبیعه د بیرته ردولو تروخته پوری د اخیستونکی ملکیت ګڼل کیږی او د ملکیت پوری مربوطی قاعدی په هغی کښی مراعات کیږی.

(۲) د وفاء په بیعی کښی اخیستونکی کولی شی ترهغی پوری د مبیعی څخه د ملکیت استفاده وکی ترڅو چه ورته د خرڅوونکی له خوا، حق رد کړی شی مګر داچه د هغه عمل غش ولری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۴۱ ماده:

(۱) د مبیعې بیرته ردول په داسې رسمي خبرتیا صورت مومي چه د اخیستونکي له خوا صادریږي.

(۲) د خبرتیا د پوره کیدو وروسته د بیعې عقد فسخ کیږي، اخیستونکی په مبیعه د هغه تضمیناتو څخه خالي بیرته ردوي چه په هغې یې وارد کړي دي.

(۳) دا خبرتیا په هغه اشخاصو تاثیر نه کوي چه ترهغې وروسته یې یو حق په ښه نیت په مبیعه کښې کسب کړي وي، مګر داچه ذکر شوې خبرتیا ثبت شوې وي یا د بیعې د ثبت په حاشیه کښې ورته اشاره شوې وي.

۱۱۴۲ ماده:

(۱) که خرڅوونکی د بیرته ردولو د حق څخه استفاده وکي مکلف دی په استثنی د هغه مصرفونو چه د مبیعې د ساتنې دپاره شوي، ثمن، د عقد مصرفونه، د بیرته ردولو د حق د استعمال مصرفونه او نور ضروري مصرفونه چه د اخیستونکي له خوا شوي، ورکي، مګر داچه موافقه د هغې په خلاف وي.

(۲) اخیستونکی کولی شي یوه موده چه په هغې کښې خرڅوونکی ددې مادې د(۱) فقرې پیسې حقیقتاً عرضه کي، وټاکي نو که خرڅوونکی د ذکر شوې مودې په اوږدو کښې دا پیسې ورنه کي، اخیستونکی کولی شي چه مبیعه د اداء کولو تروخته پورې د ځان سره وساتي.

۱۱۴۳ ماده:

که اخیستونکي په مبیعه باندې ګټور او ضروري مصرفونه کړي وي او د هغې په سبب د مبیعې قیمت لوړ شوی وي، د هغې د غوښتنې حق لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په دی شرط چه ذکر شوی مصرفونه د خرڅوونکی په اجازی شوی وی او اسراف په کښی نه وی شوی.

۱۱۴۴ ماده:

که خرڅوونکی د هغه څه چه په ردولو یی مکلف دی اخیستونکی ته رد کی، نو په اخیستونکی لازمه ده مبیعه او کوم زیادت چه په هغی کښی د بیعی د وخته را په دی خوا شوی دی یا هغه څه چه ئی د ذکر شوو پیسو د ردولو د نېټې څخه وروسته قبض کړی دی، خرڅوونکی ته ورکی.

۱۱۴۵ ماده:

که مبیعه زراعتی ځمکه وه او خرڅوونکی د زراعتی کال په اوږدو کښی د هغی ردول وغوښتل، که اخیستونکی هغه پخپله کرلی وی، کولی شی چه ذکر شوی ځمکه د لو کولو تر وخته پوری د ځان سره وساتی د هغی مودی په مقابل کښی چه د فسخ کیدو او د لو کولو ترمنځ ده په کوم شی چه عرف حکم کوی هغه به ورکوی.

۱۱۴۶ ماده:

که د وفأ په بیعی کښی مبیعه مشترکه حصه وی، او شریکان د اخیستونکی څخه د ذکر شوی عین دتقسیمولودنه امکان دامله دبیعی غوښتنه وکی، نو اخیستونکی مکلف دی چه خرڅوونکی ته د هغه د حق د بیرته اخیستلو دپاره خبر ورکی، که خرڅوونکی د بیرته اخیستلو د حق څخه استفاده ونه کړه، او ټول ذکر شوی عین د مزایدی په اساس د اخیستونکی پوری تعلق ونیسی او ترهغی وروسته خرڅوونکی د هغه څه چه یی خرڅ کړی دی د هغی د بیرته رد ولو اراده وکی، نو اخیستونکی کولی شی چه خرڅوونکی د ټول عین په بیرته ردولو مجبور کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۴۷ ماده:

که د وفأ په بیعي کښې مبیعه تلف شي او قیمت یې د مطلوب پور سره مساوي وي نو پور ساقطیږي، او که قیمت یې د مطلوب پور څخه کم وو د هغې د قیمت په اندازه پور ساقطیږي، او اخیستونکی به پاتې حصه پور د خرڅوونکي څخه بیرته اخلي.

۱۱۴۸ ماده:

که د وفأ په بیعي کښې مبیعه د اخیستونکي سره تلف شي او قیمت ئې د پور د اندازې څخه زیات وي، دهغه دقیمت څخه دپور په اندازه ساقطیږي او اخیستونکی د پاتې زیاتي اندازې په ورکولو مکلف دی.

۱۱۴۹ ماده:

اخیستونکی دهغه اساسي تغیرونو چه په مبیعه کښې پخپله د هغه د عمل په اساس یا د بل مسئول شخص د عمل په اساس پیدا کیږي او خرڅوونکي ته ورڅخه ضرر ورسیږي، مسئول ګڼل کیږي.

۱۱۵۰ ماده:

که د وفأ په بیعه کښې د عقد د دواړو خواوو څخه کوم یو مړ شو نو د وفأ د بیعي په حکمونو کښې وارثان د هغه قایم مقام کیږي.

۱۱۵۱ ماده:

(۱) که د وفأ په بیعي کښې عقاري حیازي ګروي مستوره وي، نو عقد د بیعي په صفت او هم د ګروي په صفت، باطل دی.

(۲) د وفأ بیعه هغه وخت حیازي ګروي ګڼل کیږي چه په هغې کښې د ثمن ردول د ګټې سره شرط شوي وي یا مبیعه په هر صفت چه وي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خرڅوونکی په حیازت کښې پاتې شي. د مستتري ګروی ثابتول د اثبات په ټولو طریقو جواز لري.

څلورم مبحث – د بل چا د ملکیت خرڅول

۱۱۵۲ ماده:

که څوک د بل چا ملکیت بې د هغه د اجازې څخه په بل چا خرڅ کې، بیع منعقد کیږي خو نفاذیې د مالک د اجازې پورې موقوف دی، که ئې د بیعې اجازه ورکړه، نافذه کیږي او که ئې اجازه ورنه کړه نو کولی شي چه د هغې د فسخ کیدو غوښتنه وکي.

۱۱۵۳ ماده:

که مالک د بیعې اجازه ورکی نو بیعه د اخیستونکی او خرڅوونکی په حق کې صحیح ده، همدارنګه د عقد څخه وروسته د مبیعې ملکیت خرڅوونکی ته نقل شي، په بیعه کې عقد صحیح ګڼل کیږي.

۱۱۵۴ ماده:

که د بیعې په فسخ کیدو حکم صادر شي او اخیستونکی د خرڅوونکی د ملکیت په نشتوالی علم ونه لری، کولی شي چه د خرڅوونکی څخه د خسارې جبیره وغواړي که څه هم خرڅوونکی د ښه نیت خاوند وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم مبحث – د نائب بيعه د خپل ځان دپاره

۱۱۵۵ ماده:

(۱) کوم پلار چه په خپل اولاد ولايت ولري، کولی شي چه خپل مال په اولاد يا د خپل اولاد مال د مثل په قيمت د خپل ځان دپاره واخلي.
(۲) نيکه د پلار حکم لري.

۱۱۵۶ ماده:

(۱) کوم وصی او قيم چه د محکمی له خوا ټاکل شوی وی نه شي کولی چه خپل مال په قاصر يا په حجر کړه شوی خرڅ کی يا د هغوی مال دخپل ځان دپاره واخلي.
(۲) ذکر شوی وصی او قيم کولی شي چه د قاضي په اجازه داسی کار ته اقدام وکی.

۱۱۵۷ ماده:

کوم وصی چه د پلار يا د نيکه له خوا ټاکل شوی وی، نه شي کولی چه خپل مال په قاصر خرڅ کی يا د هغه مال ځان ته واخلي، مګر داچه دا کار د قاصر په ګټه وی او د محکمی په اجازه ئی صورت موندلی وی.

۱۱۵۸ ماده:

(۱) کوم دلال او اهل خبری ته چه مالونه ورته د خرڅولو يا د قيمت د ټاکلو دپاره سپارل شوی، نه شي کولی چه هغه پخپل نامه يا پخپل مستعار نامه واخلي.
(۲) کوم شخص ته چه مال تعلق نيولای وی، نو د لازم اهميت لرلو سره د عقد اجازه يی ورکړی وی، عقد صحيح ګڼل کيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم مبحث – د متنازع فیه حقوقو بیعه

۱۱۵۹ ماده:

که څوک د خپل متنازع فیه حق څخه د یوشی په مقابل کی بل چا ته تیر شی، د نزاع بله خوا کولی شی چه داخیستونکی څخه(متنازع الیه) هغه بیرته واخلی، خو په دی شرط چه اخیستونکی ته د هغه ورکړی شوی ثمن د مصرفونو او قانونی ربحی سره د اداء کولو د وخته څخه بیرته ورکی.

۱۱۶۰ ماده:

د پورتنی مادی حکم په راتلونکو حالونو کښی نه شی تطبیقیدلی:

۱ – په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق د داسی مالونو جز وی چه د اټکل په توګه په یوه ثمن خرڅ شوی وی.

۲ – په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق د څو وارثانو یا مالکانو ترمنځ شریک وی او یو شریک خپله حصه پر بل خرڅه کړی وی.

۳ – په هغه حالت کښی چه پور وړی متنازع فیه حق د پور په بدل کښی پورورکوونکی ته پریښی وی.

۴ – په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق په ګرو شوی عقار کی وی او پرهغه چاچه عقار د هغه په حیازت کښی دی خرڅ شوی وی.

۱۱۶۱ ماده:

قاضیان، د څارنوالۍ غړی، د حکومت د قضایاوو غړی، د دفاع وکیلان او د محکمو مؤظفین نه شی کولی کوم متنازع فیه حق چه د هغی محکمی د واک په حوزه کښی وی چه هلته وظیفه اجراء کوی، ټول یا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغـی یـوه برخـه پخپـل نامـه یـا پخپـل مـستعار نامـه واخلـی، او کـه ئـی واخیستلو نو بیعه باطله ګڼل کیږی.

۱۱۶۲ ماده:

د دفاع وکیلان په هغه متنازع فیه حقوقو کښی چه د هغـی دفـاع پـه غـاړه لری نه شی کولی چه دخپل مؤکل سره پخپل نامه یا په مستعار نامه کومه معامله ترسره کی او که ئی داکار وکه نوعقد باطل ګڼل کیږی.

اووم مبحث – د متروکی بیعه

۱۱۶۳ ماده:

که څوک متروکه بی د هغـی د مـشتملا تـو د تفصیل څخه خرڅه کـی، نـو یوائی د خپل وراثت په ثابتولو مکلف دی، مګر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۱۶۴ ماده:

د متروکی خرڅول د نورو په حقوقو تاثیر نـه کـوی مګـر داچـه اخیـستونکی ټول هغه لازمی اجراآت چه په ترکـه کـښی د ټـولـو شـاملو حقوقـو د نقلولـو دپاره ضروری وی، ترسره کړی وی. د عقد د دواړو خواوو د حق د نقلولو د پاره د قانون د حکمونو مراعات هرومرو دی.

۱۱۶۵ ماده:

که خرڅوونکی د متروکی ځینی پورونه ترلاسه کی یا د ترکی پوری مربـوط ځینی شیان خرڅ کی، اخیستونکی تـه د هغـی پـه ردولـو مکلف دی، مګـر داچه د هغی نه ردول د بیعی په وخت کښی شرط شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۶۶ ماده:
اخیستونکی مکلف دی چه کوم پورونه پر ترکی وو او د خرڅوونکی له خوا اداء شوی وی خرڅوونکی ته ورکی، او ټول هغه پورونه او حقوق چه پر ترکه وی د خرڅوونکی سره محاسبه کی، خو په دی شرط چه موافقه په بل ډول نه وی شوی.

اتم مبحث - د مرګ د رنځ په وخت کښی بیعه

۱۱۶۷ ماده:
که څوک د مرګ د رنځ په وخت کښی یو شی په وارث یا په بل چا د هغی د قیمت څخه په کم ثمن د مرګ په ورځ خرڅ کی، دا عقد په هغه صورت کښی په وارثانو تطبیقیږی چه د قیمت د توپیر اندازه دټولی ترکی ددریمی حصی څخه زیاته نه وی، مبیعه په ټولی ترکی کښی شامله او حسابیږی.

۱۱۶۸ ماده:
که د قیمت توپیر د ټولی ترکی دثلث د قیمت څخه زیات وی نو د وارثانو په حق کښی نه نافذیږی، مګر داچه و ارثان هغه قبوله کی یاداچه اخیستونکی دومره اندازه وارثانو ته رد کی چه د ترکی دوه ثلثه پوره کی.

۱۱۶۹ ماده:
د مرګ د رنځ د بیعی په عقد کښی هغه حکمونه مراعات کیږی چه د داسی رنځور په تبرع کی د مراعات وړ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۷۰ ماده:

د دریيو پورتنیو مادو حکمونه د دریيم شخص په ضرر چه د ښه نیت خاوند وی او د عوض په بدل کی ئی په مبیعی باندی عینی حق کسب کړی وی نه تطبیقیږی.

نهم مبحث - مقایضه

۱۱۷۱ ماده:

مقایضه عبارت ده د جنس د بیعي څخه په جنس.

۱۱۷۲ ماده:

که د مقایضی په عقد کښی یو جنس چه د بل جنس بدل وی د عقد د دواړو خواوو له نظره توپیر لرونکی قیمتونه ولری نو د توپیر داندازي تعویض په نقدو پیسو جواز لری.

۱۱۷۳ ماده:

(۱) د مقایضی په عقد کښی هر یو جنس چه یو د بل بدل دی د مبیعی حکم لری په هغی کښی د مبیعی شرطونه مراعات کیږی، که د تسلیمیدلو په باره کښی جګړه پیدا شوه د ذکر شوو جنسونو ورکړه راکړه په یوه وخت کښی صورت نیسی.

(۲) د مقایضی په عقد کښی د عقد دواړه خواوی نسبت هغه څه ته چه یی تسلیم کړی خرڅوونکی اونسبت هغه څه ته چه یی اخیستی دی اخیستونکی ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۷۴ ماده:

که د مقایضې په عقد کښې عقد کوونکي یو جنس تسلیم شي او بیا وروسته ورڅخه په استحقاق ویوړ شي او یائې د عیب له امله رد کې، نو کولی شي چه د هغې د بدل جنس د بیرته ردولو غوښتنه وکې یا ئې قیمت د استحقاق د وخت یا ئې د مقایضې د وخت چه د عیب څخه خالي وی د عقد د بلې خوا څخه وغواړی. که په دواړو حالونو کښې قانوني موجبه پیدا شي نو ذکر شوی شخص د خساري تعویض غوښتلی شي.

۱۱۷۵ ماده:

د مقایضې د عقد مصرفونه په نیمائی توګه د عقد په دواړو خواوو تحمیلیږی مګر داچه موافقه د هغې په خلاف شوی وی.

دوه یم فصل
هبه

لومړی قسمت- د هبې رکنونه

۱۱۷۶ ماده:

هبه عبارت ده د مال د تملیکولو څخه بل چا ته بی د عوضه، او کله کله د عوض په مقابل کښې هم صورت نیسی.

۱۱۷۷ ماده:

که څوک د تبرع حق ولری او حجر کړی شوی نه وی کولی شي چه د صحت په حالت کښې خپل ټول ملکیت یا د هغې یوه برخه هرچاته چه یې زړه وغواړی، هبه کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۷۸ ماده:

(۱) هبه بې د هغه چا د قبلولو یا قبضولو څخه چه مال ورته هبه شوی یا د هغه د نایب بې قبلولو یا قبضولو نه پوره کیږي.

(۲) که هبه د هبه کړه شوی د ولی یا د وصی له خوا صورت موندلي وی، هبه کوونکی به د هبې په قبلولو او قبض کولو کښې هم نیابت کوی.

۱۱۷۹ ماده:

هبه یو بل ته په ورکولو سره منعقدی شی.

۱۱۸۰ ماده:

د هبه شوی عین ملکیت هغه وخت ثابتیږی چه ذکر شوی عین پوره قبض شی، که هبه شوی شی عقار وی د هبې د منعقیدو د پاره په رسمی پاڼې کښې د عقد لیکل هرومرو دی.

۱۱۸۱ ماده:

که مال په داسی حالت کښې هبه شی چه د هبه کړه شوی په تصرف کښې وی، نو هبه قبض شوی پیژندل کیږی.

۱۱۸۲ ماده:

که پور د پور ورکوونکی له خوا پور وړی ته هبه شی یا له هغی څخه پور وړی ته ابراء وکی او پور وړی دا ابراء رد نه کی، نو د هبې عقد پوره کیږی او پور ساقطیږی. که هبه کړی شوی بې د پور وړی بل څوک وی، نو هبه د هبه کړه شوی د قبض کولو ترمخه یواځې د هبه کوونکی په اجازه نه پوره کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۸۳ ماده:

د هبه شوی شی موجودیت د هبی د عقد په وخت کښی شرط دی، باید چه ټاکلی وی او د هبه کوونکی په ملکیت کښی وی.

۱۱۸۴ ماده:

که هبه کړی شوی شی شریک او تقسیمول یی ممکن وی، نو د هغی هبه کول په قبض کولو سره هم د ملکیت افاده نه کوی، مګر په هغه وخت کښی چه هبه کوونکی هغه تقسیم کی او هبه کړی شوی ته یی جلا شوی تسلیم کی.

۱۱۸۵ ماده:

که هبه کړی شوی شی شریک وی خو د تقسیمولو امکان یی نه وی، قبضول ئی د ملکیت افاده کوی، خو په دی شرط چه اندازه یی معلومه وی.

۱۱۸۶ ماده:

هبه د ټول ژوند د مودی په قید جواز لری، خو په میراث نه وړه کیږی.
کومه هبه چه د ټاکلی مودی پوری مقیده وی، جواز نه لری.

۱۱۸۷ ماده:

کوم شی چه د معدوم په حکم کښی وی د هغی هبه جواز نه لری.

۱۱۸۸ ماده:

هبه د پور ورکوونکو په ضرر جواز نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۸۹ ماده:
هبه د هبه کوونکي په مړيني هبه کړې شوي ته د عين د تسليميدو ترمخه، باطله ګڼل کيږي.

۱۱۹۰ ماده:
هبه د هبه کړې شوي په مرګ د هبه شوي شي د قبضولو ترمخه باطله ګڼل کيږي او وارثان يې په هغې کښې حق نه لري.

۱۱۹۱ ماده:
د مرګ په رنځ کښې د يو چا هبه، د وصيت حکم لري.

دوه يم قسمت– د هبې حکمونه

لومړی مبحث – د هبه کوونکي التزامونه

۱۱۹۲ ماده:
هغه څوک چه ورته مال هبه شوي دی که عين هبه شوي شي تسليم شوي نه وي، هبه کوونکي د هغې په تسليمولو مکلف دی. دتسليميدو په باره کښې د مبيعې پورې دتسليميدلو ټول مربوط حکمونه مراعات کيږي.

۱۱۹۳ ماده:
هبه کوونکي د هبه شوي شي د استحقاق وړلو څخه مسئول نه دی، مګر داچه د استحقاق سبب يې عمداً پټ کړې وي، يا دا چه هبه د عوض په مقابل کښې شوي وي. په لومړني حالت کښې به قاضي هبه کړه شوي شخص ته عادلانه تعويض ټاکي، او په دوهم حالت کښې هبه کوونکي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغـه څـه پـه انـدازی چـه د هبـه کـړه شـوی شـخص څخـه ئـی حاصـل کـړی مسئولیت لری، مگر داچه دا موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۱۹۴ ماده:

که هبه شوی مال په استحقاق ویوړ شی هبه کړی شوی شخص په حقوقو او دعوو کښی د هبه کوونکی قایم مقام گرځی.

۱۱۹۵ ماده:

(۱) هبه کوونکی د هبه شوی مال د عیب مسئول نه دی.

(۲) کـه هبـه کـوونکی عمـداً عیـب پـټ کـړی وی یـائی د هغـی د عیـب د نشتوالی تضمین کړی وی، د عیب څخه د پیدا شوی ضرر مسئول دی. که هبه د عوض په بدل کښی وی نو د هبه کوونکی مسئولیت د هبی د عـوض د اندازی څخه نه زیاتیږی.

۱۱۹۶ ماده:

هبه کوونکی یواځی د عمدی فعل او لوی خطا مسئول گڼل کیږی.

دوه یم مبحث – د هبه کړه شوی شخص التزامونه

۱۱۹۷ ماده:

هبه کړه شوی شخص د هغه شی په اداء کولو مکلف دی چه هبه کوونکی د هبه شوی شی په عوض کښی شرط کړی وی، عـام لـه دی چه د عـوض اداً کول پخپله د هبه کوونکی یا د بل چا د پاره ټاکل شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۹۸ ماده:

که د هبه شوی شی قیمت د شرط کړه شوی عوض د قیمت څخه کم وی، نو هبه کړه شوی یواځی د هغی اندازی عوض په اداء کولو مکلف دی چه د هبه شوی شي د قیمت معادل شی.

۱۱۹۹ ماده:

(۱) که هبه کوونکی د هبی په عوض د خپلو پورونو اداء کول شرط کښیږدی، نو هبه کړه شوی یواځی دهغی اندازی پورونو په اداء کولو مکلف دی چه د هبی ورکولو په وخت کښی موجود وو، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

(۲) که هبه شوی شی په یوه عینی حق د داسی پور په تضمین مستغرق وی چه د هبه کوونکی یا د بل چا په ذمه وی، نو هبه کړه شوی ددی پور په اداء کولو مکلف دی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۲۰۰ ماده:

د هبی مصرفونه په شمول د عقد او محصولونو د مصرفونو د هبه کړی شوی په غاړه دی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

دریيم قسمت– د هبی څخه رجوع کول

۱۲۰۱ ماده:

هبه کوونکی کولی شی چه د هبه کړی شوی په موافقه د هبی څخه رجوع وکی، هبه کوونکی به د محکمی څخه د رجوع کولو اجازه اخلی خو په دی شرط چه په معقول عذر مستند وی او د رجوع مانع نه وی پیدا شوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۰۲ ماده:

په راتلونکو حالونو کښې د هبې څخه رجوع کول معقول عذر ګڼل کیږي:
۱- په هغه حالت کښې چه هبه کړه شوی خپلی وجیبې د هبه کوونکی په مقابل کښې داسې اخلال کي چه دا اخلال کول د هغه له خوا لویه بې اعتنایي وګڼل شي.
۲ - په هغه حالت کښې چه هبه کوونکی د نفقې د پیدا کولو څخه لکه چه د ده اجتماعي حیثیت یې ایجابوي عاجز شي، یا د هغه چا د نفقې د ورکولو توان ونه لري چه د قانون په حکم ورباندې لازم ده.
۳- په هغه حالت کښې چه د هبې کولو وروسته د هبه کوونکي طفل وزیږیږي او درجوع تر وخته ژوندي وي، یا داچه هبه کوونکی داسې ولد ولري چه د هبې په وخت کښې پرې د مړي ګمان کوي، او هغه ژوندي وي.

۱۲۰۳ ماده:

که هبه کوونکي عمداً او ناحقه د هبه کړه شوی له خوا په قتل ورسیږي، نو د هغه وارثان کولی شي چه هبه باطله کي.

۱۲۰۴ ماده:

د ټولي هبې څخه یا د هغې د یوې برخې څخه رجوع کول جواز لري که څه هم هبه کوونکي خپل حق ساقط کړی وي خو په دې شرط چه لاندې ذکر شوو مادو د موانعو څخه کومه یوه پیدا نه شي.

۱۲۰۵ ماده:

که د هبه شوی شي په عین کښې داسې زیاتوالي راشي چه د هغې سره یوځای وي او د هغې د قیمت د زیاتوالي موجب وګرځي، د رجوع کولو مانع کیږي، او که مانع لرې شوه نو درجوع کولو حق ورسره عودت کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۰۶ ماده:

که د هبې د عقد د دواړه خواوو څخه کوم یو د هبې د قبضولو وروسته مړ شي نو په کښې د رجوع کولو حق ساقطیږي.

۱۲۰۷ ماده:

که هبه کړه شوي، شي کښې آخرنی تصرف کړی وي، نو د هبه کوونکی رجوع کول جواز نه لري، که ذکر شوي تصرف د هبه شوي شي په یو جزء کی شوي وي نو په پاتي جزء کښې یې رجوع کول جواز لري.

۱۲۰۸ ماده:

که هبه د میړه او ښځی ترمنځ شوي وي، نو رجوع کول ورڅخه جواز نه لري، که څه هم د هبې وروسته د هغوی ترمنځ جدایي واقع شي.

۱۲۰۹ ماده:

که هبه د محرمو خپلوانو ترمنځ واقع شوي وي په هغې کښې رجوع کول جواز نه لري.

۱۲۱۰ ماده:

(۱) که عین هبه شوی شي تلف یا هلاک شي په هغې کښې د رجوع کولو حق ساقطیږي.

(۲) که تلفیدل یا هلاکیدل د ذکر شوي عین په یوې برخه کښې شوي وي نو په پاتي برخه کښې رجوع کول جواز لري.

۱۲۱۱ ماده:

که هبې د عوض په بدل کښې صورت موندلی وي په هغې کښې د رجوع کولو حق ساقطیږي، خو په دې شرط چه عوض د هبه شوي شي د یوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخې په مقابل کښې نه وي. که عوض په استحقاق ويوړل شي، هبه کوونکې رجوع کولی شي خو په دې شرط چه په هبه شوې شي کښې داسې زياتوالی چه د رجوع مانع شي يا بل کوم مانع پيدا نه شي.

۱۲۱۲ ماده:

پلار نه شي کولی چه د خپل صغير زوی د مال څخه د هغې هبې په عوض کښې چه ورته يې کړې څه شی واخلي.

۱۲۱۳ ماده:

که هبه د صدقې په صفت يا د خير په منظور شوې وي په هغې کښې رجوع کول جواز نه لري.

۱۲۱۴ ماده:

په هبه کښې رجوع کول د دواړو خواوو په موافقه يا د محکمې په حکم صورت نيسي او د دې رجوع سره عقد باطليږي. په دې صورت کښې هبه کړه شوی د هبه شوې شي د حاصل شوو ګټو د موافقې تروختـه پورې يا د دعوې د اقامه کيدو تر وخته پورې په ورکولو مکلف دی، هبه کړه شوی شخص کولی شي کوم ضروري مصرفونه چه يې کړي دي دهبه کوونکي څخه وغواړي، مګر ګټور مصرفونه په هغه حالت کښې غوښتلی شي چه دهغې په اثر د هبه شوې شي په قيمت کښې زياتوالی راغلی وي.

۱۲۱۵ ماده:

(۱) که هبه کوونکې هبه شوی مال بې د هبه کړه شوي د رضا يا د محکمې د حکم څخه بيرته تر لاسه کې د هغې د تلفيدو څخه د هبه کړه شوي په مقابل کښې مسئول ګڼل کيږي عام له دې چه د هبه شوي مال تلفيدل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هبه کوونکی د فعل څخه یا د استعمال په اثر یا په بل کوم باندنی علت پیدا شوی وی.
(۲) که محکمی د هبی په رجوع حکم صادر کړی وی، او موهوبه د تسلیمولو په اخطار وروسته دموهوب له په لاس کښی تلف شی، موهوب له د موهبی د تلفیدو څخه مسئول دی. که څه هم د هغه د عمل څخه نه وی.

دریيم فصل
شرکت

لومړی قسمت– عمومي حکمونه

لومړی مبحث – تعریفونه

۱۲۱۶- ماده:
شرکت د داسی عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب دوه یا د دوو څخه زیات اشخاص تعهد کوی چه د یومالی فعالیت په کار اچولو دپاره د یوی اندازی مال په ورکولو، یا د یوکار د سرته رسولو یا په اعتبار په داسی توګه سره شریک شی چه ګټه او خساره به یی ترمنځ د هغی موافقی په اساس چه د دوی ترمنځ شوی، ویشل کیږی.

۱۲۱۷ ماده:
شرکت عام له دی چه د مال په ورکولو یا د کار په ترسره کولو یا په اعتبار وی، په دوه ډوله دی:
د مفاوضی شرکت او د عنان شرک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۱۸ ماده:

د مفاوضې شرکت هغه دی چه شریکان په تصرف، پانګې، ګټې او خسارې کښې سره مساوي وي.

۱۲۱۹ ماده:

د عنان شرکت هغه دی چه شریکان داسې موافقه وکې چه په تصرف، یا پانګې، یا ګټې یا خسارې کښې به سره توپیر لرې.

۱۲۲۰ ماده:

په اعتبار شرکت هغه دی چه په هغې کښې دوه یا زیات اشخاص د اعتبار په اساس د مال په اخیستلو دنسیه په صورت په داسې توګه موافقه وکې چه مال به خرڅوي او هریو به دیوی ټاکلی حصې څخه مسئول وي، په ګټه او خساره کښې به شریک وي.

۱۲۲۱ ماده:

(۱) شرکت د تشکیلیدو سره سم حکمې شخصیت ګڼل کیږي خو په دې شرط چه ثبت او خپور شوی وي. شرکت نه شي کولی چه د ثبتیدو او خپریدو ترمخه په نورو اشخاصو تمسک وکې مګر نور اشخاص په دې شخصیت بې له خپریدو تمسک کولی شي.

(۲) تجارتي شرکتونه د تجارت د قانون د حکمونو تابع دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم مبحث – د شرکت عمومی رکنونه

۱۲۲۲ ماده:

د شرکت عقد باید چه لیکلی وی د هغی په غیر اعتبار نه لری. همدارنګه په عقد کښی وارد شوی تعدیل ترڅو چه د عقد شکل نه وی پوره شوی باطل ګڼل کیږی، شریکان نه شی کولی چه په دی باطلیدلو په بل چا تمسک وکی، همدارنګه دا باطلیدل د شریکانو ترمنځ د اعتبار وړنه دی مګر د هغی نیټی څخه چه شریک د باطلیدلو د حکم غوښتنه کړی وی.

۱۲۲۳ ماده:

د حصو توپیر جواز لری، حصه د مال ملکیت یا د هغی یواځی ګټه کیدای شی.

۱۲۲۴ ماده:

د شریک حصه د هغه د نفوذ یا مالی اعتماد پوری نه شی منحصریدای.

۱۲۲۵ ماده:

که د یوه شریک سهم نقدی پیسی وی او هغه ورنه کی د استحقاق د نیټی څخه د هغی د قانونی ګټهو په ورکولو بی له دی چه قضایی غوښتنه یا خبرتیا صورت موندلی وی، مکلف دی. د خپل سهم د وروسته والی له امله د پیدا شوی خساری په ورکولو هم مکلف کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۲۶ ماده:

که د یوه شریک سهمیه د ملکیت حق یا د گټې حق یا نور عینی حقوق وی د ضمان په باره کښې، د هلاک یا استحقاق یا د عیب د ظاهریدو په مواردو کښې د بیعې حکمونه تطبیقیږی.

۱۲۲۷ ماده:

که د یو شریک سهمیه یواځې د مال څخه گټه اخیستل وی، په هغې کښې د اجارې حکمونه تطبیقیږی.

۱۲۲۸ ماده:

که د کوم شریک سهم کار کول وی د هغې خدمتونو په تر سره کولو چه په عقد کښې ئې د هغې تعهد کړی او د هغې څخه د حساب په ورکولو مکلف دی.

۱۲۲۹ ماده:

د کار کولو سهمیه د کار په کولو جبیره کیږی، په دی صورت کښې شریک یواځې د شرکت پوری د مربوطو کارونوپه کولو مسئول دی.

۱۲۳۰ ماده:

که د یوه شریک سهمیه پور وی نو تعهد ئی هغه وخت اداء کیږی چه پور په ټاکلی مودی کښې شرکت ته ورکول شوی وی، که یی ورنه کړو نو شریک د سهمیی د نه ورکولو په مسئولیت علاوه د مودی د تاخیر په نسبت د تعویض په ورکولو هم مکلف دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۳۱ ماده:

شخص د ګټې په هغې طریقې مستحق کیږي چې په عقد کښې شرط شوي، عام له دی چه د کار کولو یا د مال په بدل کښې وي.

۱۲۳۲ ماده:

که د شرکت په عقد کښې په ګټې او تاوان کښې د هر شریک حصه نه وي معلومه شوي د هر شریک د ګټې برخه د هغوی د پانګو د سهمیو په تناسب ویشل کیږي.

۱۲۳۳ ماده:

که په عقد کښې یواځې د شریکانو د ګټې برخه ټاکل شوي وي نو د ټاکلې ګټې په اندازه د تاوان په وړلو کښې د اعتبار وړ ګڼل کیږي. همدارنګه که په عقد کښې د هر شریک تاوان ټاکل شوی ؤ د ګټې د ټاکلو په شکل د اعتبار وړ ګڼل کیږي.

۱۲۳۴ ماده:

که د شریکانو پانګه یو برابره وه، سره د هغې هم د ګټې په ویش کښې زیاتوالی جواز لري.

۱۲۳۵ ماده:

که د یوه شریک سهمیه په کار او عمل کښې منحصره وي نو د هغه د کار ځخه د شرکت د ګټې اخیستلو تابع دی. که شریک په کار کولو علاوه نقدي پیسې یا بل شي ورکې نو یوه حصه د کار کولو په بدل کښې او یوه حصه د هغه شي په بدل کښې چه په کار کولو یې علاوه ورکړي، مستحق کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۳۶ ماده:

(۱) که داسې موافقه وشي چه يو شريک دې په ګټه يا تاوان کښې شريک نه وي د شرکت عقد باطل ګڼل کيږي.
(۲) کوم شريک چه بې د کار کولو په شرکت کښې سهم ونه لري د شريکانو په موافقه د تاوان د حصې څخه هغه وخت معافيدی شي چه د هغه د کار په بدل کښې اجوره نه وي ټاکل شوې.

۱۲۳۷ ماده:

د اعتبار په شرکت کښې ګټه او تاوان د هغه مال په تناسب ويشل کيږي، چه هر يوه شريک هغه د شرکت په حساب په نسيه اخيستې او ضامن شوی ئې دی. په دې باره کښې بل رنګه موافقه صورت نه شي موندلی.

دريم مبحث - د شرکت اداره

۱۲۳۸ ماده:

شريکان يو د بل په مقابل کښې د امين صفت لري، د شرکت مال د يوه شريک سره د امانت حکم لري، نو که مال د شريک د قصور يا تيرې په غير تلف شي، ذکر شوی شريک مسئول نه ګڼل کيږي، مګر د قصور او تيرې په حالت کښې مسئول ګڼل کيږي.

۱۲۳۹ ماده:

(۱) د شرکت عقد متضمن دی د اداری طرز العمل نه، د مديره هيأت نوم يا نومونو ته او د ذکر شوی هيأت د هر غړي د واک حدودو ته.
(۲) د پورتنيو مطلبونو درجول په وروستني موافقه کښې جواز لري خو په دې شرط چه د تعديل د قانوني شکل مراعات په کښې شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۴۰ ماده:

(۱) که کوم یو شریک د شرکت د عقد د خاصي تصریح په اساس د شرکت په اداری مؤظف شی نو د شرکت اداری او هغه کارونو ته به دوام ورکوی چه د شرکت په هدفونو کښې شامل دی، خو په دی شرط چه د هغه کارونه او تصرفونه د غش څخه خالي وی، د داسی شریک عزلول د شرکت د دوام تر وخته بی د قانونی اجازی یا د شرکت د عقد د تعدیل څخه جواز نه لری.

(۲) که د ذکر شوی شریک انتخاب په مدیره هیأت کښې د وروسته موافقی په اساس صورت موندلی وی د نورو عادی وکالتونو په شان په هغی کښې رجوع کول جواز لری.

۱۲۴۱ ماده:

که څو متعدد اشخاص بی د وظیفی د ټاکلو او د واک د جلا والی څخه د شرکت د اداری په کارونو مقرر شی، نو هریو کولی شی چه په ځانګړی توګه اداری کارونه وکی مګر هریو مقرر شوی د کار دکولو ترمخه په هغی کښې د اعتراض حق لری، دا اعتراض د مقرر شوو غړو د رایو د اکثریت په اساس ردیدلی شی، که د دوی ترمنځ رای مساوی وی نو د ټولو شریکانو د رایو اکثریت ته رجوع کیږی.

۱۲۴۲ ماده:

که داسی موافقه شوی وی چه تصویبونه دی د مدیره هیأت د اکثرو رایو په موافقه صورت ومومی د هغی مخالفت جواز نه لری مګر په هغه صورت کښې چه مخالفت د داسی یو عاجل کار د سرته رسولو دپاره وی چه که

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه د لاسه لاړ شي نو شرکت ته داسي لوی تاوان رسیږی چه جبیره کولی ئی نه شی.

۱۲۴۳ ماده:

که د تصویبونو صادریدل په اکثریت تړاکل شوی وی نو د هغی څخه مقصد د آراوو د عدد اکثریت دی، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

۱۲۴۴ ماده:

د مدیره هیأت په غیر نور شریکان په اداری چاروکښی د مداخلی حق نه لری، مگر کولی شی چه د شرکت د دفترونو او سندونو څخه پخپله معلومات حاصل کی، کومه موافقه چه د هغی په خلاف وی باطله گڼل کیږی.

ځلورم مبحث – د شرکت اثرونه

۱۲۴۵ ماده:

(۱) شریک باید د هر هغه فعالیت څخه چه د شرکت په ضرر وی یا د شرکت د تأسیس د هدفونو مخالف وی ځان وژغوری.
(۲) شریک مکلف دی چه دشرکت د ښیگڼو په تدبیر کښی داسی توجه وکی لکه چه ئی پخپلوشخصي ښیگڼو کښی کوی مگر داچه د اجوری په بدل کښی داداری کارونو دپاره مؤظف شوی وی، په دی صورت کښی نه شی کولی چه دیوه عادی شخص څخه کمه توجه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۴۶ ماده:

(۱) که شریک مال یا پیسې د شرکت څخه واخلي یائې د حجز لاندې راوړي د هغې د ګټو په ورکولو داخیستلو یا دحجز د نېټې څخه بې د قضائي غوښتنې یا خبرتیا څخه مکلف دی، د ایجاب په صورت کښې د تکمیلي تعویض په ورکولو هم مکلف کېږي.

(۲) که شریک د شرکت سره د خپل یوې اندازې مال په ورکولو سره مرسته وکې یا په ښه نیت د شرکت د ښیګڼو دپاره ګټور مصرفونه وکې، نو کولی شي چه د ذکر شوو پیسو ګټې د ورکولو د نیټې څخه د شرکت څخه واخلي.

۱۲۴۷ ماده:

(۱) که د شرکت مالونه د هغې پوروته نه پوره کوي نو شریکان مکلف دي چه دخپلې حصې د تناسب په اندازې د شرکت په تاوان کښې د خپل شخصي مال څخه پور اداء کې، مګر داچه د شریکانو په موافقه کوم بل تناسب تثبیت شوی وي. د شریکانو دا موافقه چه د شرکت د پورونو مسئولیت نه لري، اعتبار نه لري.

(۲) د شرکت پور ورکوونکی کولی شي چه د هریوه شریک څخه په شرکت کښې د هغه د ګټې د حصې په اندازه د پور غوښتنه وکې.

۱۲۴۸ ماده:

(۱) شریکان د هغه څه په باره کښې چه د شرکت د پورونو څخه د دوی په ذمې لازم شوي دي دمتضامن په صفت نه پیژندل کېږي، مګر داچه د هغې په خلاف موافقه شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) په هغه صورت کښې چه یو شریک مفلس شي د هغه د پور حصه په نورو شریکانو باندي په تاوان کې د هریوه د حصې دتناسب په اندازې توزیع کیږي.

۱۲۴۹ ماده:

که په یوه شریک شخصي پورونه وي، د هغه پور ورکوونکي نه شي کولي ترڅو چه شرکت دوام لري خپل حق د پوروړي د حصې څخه د شرکت د پانګې څخه و غواړي، مګر د پور وړي د حصې د ګټو څخه دارنګه غوښتنه کولي شي. د شرکت دتصفیې په صورت کښې د پوروړي د حصې د شرکت د پانګې څخه هم غوښتنه کولي شي خو په دې شرط چه د پور د اداء کولو موده پوره شوې وي، سره د دې هم د شرکت د تصفیې څخه ترمخه پور ورکوونکي حق لري چه د شرکت څخه وغواړي د هغوی د پوروړي په حصې احتیاطي حجز قایم کې.

پنځم مبحث - د شرکت انحلال

۱۲۵۰ ماده:

شرکت په یوه لاندني حالتونو کې منحل کیږي:

۱ - د ټاکلې مودې تیریدل.

۲ - د هغې کار ترسره کیدل چه شرکت د هغې دپاره تأسیس شوی.

۳ - د شرکت د ټولې پانګې یا د زیاتې اندازې تلفیدل په داسې توګه چه د هغې په دوام کښې ګټه متصوره نه وي.

۴ - د یوه شریک مړینه یا پرهغه د حجر واقع کیدل یا د هغه د افلاس تثبیتیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ - که د شرکت د فعالیت موده نه وي تحدید شوې نو د شرکت څخه د یوه شریک وتل خو په دې شرط چه د خپلې ارادې څخه یې د شرکت څخه د وتلو په باره کښې دري میاشتې ترمخه نورو شریکانوته خبر ورکړی وي د هغې په غیر د هغه وتل په غش بنادي او یا په نامناسب وخت کښې ګڼل کیږي، مګر داچه موافقه په بل ډول شوې وي.
۶- په منحلیدلو باندې د شریکانو موافقه.
۷ - په منحلیدو باندې د محکمې حکم.

۱۲۵۱ ماده:
(۱) که شریکان داسې موافقه وکې که کوم یو شریک مړ شو نو شرکت دې د هغه د وارثانو سره که څه هم قاصر وي دوام پیدا کې نو دا موافقه جواز لري.
(۲) که شریکانو موافقه وکړه چه که کوم شریک مړ شو یا پرې حجر واقع شو یائې افلاس ثبت شو او یا د شرکت څخه ووتلو. شرکت دې دنورو شریکانو ترمنځ باقي پاتې وي، نو دا موافقه جواز لري. په دې صورت کښې ذکر شوی شریک او د هغه وارثان بې د خپل مال د حصې څخه چه په شرکت کښې یې لري چه د حادثې د ورځې د قیمت په تناسب سنجول کیږي بل کوم حق نه لري، دا اندازه مال ورته نقد ورکول کیږي، د نورو حقوقو څخه چه وروسته پیدا کیږي استفاده نه شي کولی مګر د هغې اجراآتو د نتیجو څخه ګټه اخیستی شي چه د هغه د وتلو د حادثې ترمخه شوې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۵۲ ماده:

(۱) که د شرکت ټاکلی موده پای ته ورسیږي یا هغه کارونه چه شرکت د هغې دپاره تأسیس شوی ترسره شي خو سره د دې هم شریکان داسې نوعه کارونو ته اقدام وکې چه شرکت د هغې دپاره تأسیس شوی، نو عقد په عین شرطونو کال په کال دوام پیدا کوی.

(۲) د یوه شریک پور ورکوونکی کولی شی چه د پورتنی فقری په دوام اعتراض وکی او د شرکت مرتب آثار د هغې شریک په حصه کښې متوقف کی.

۱۲۵۳ ماده:

محکمه کولی شی چه د یوه شریک د غوښتنې په اساس د بل شریک د تعهداتو دنه اداء کولو له امله یا په بل کوم علت دښکاره کړه شوو دلیلونو د معقولیت په کتنه، د شرکت په منحلیدلو حکم صادر کی، هره نوعه موافقه چه د هغې په خلاف وشی اعتبار نه لری.

۱۲۵۴ ماده:

(۱) هر شریک کولی شی د محکمې څخه د هغه شریک د ایستلو غوښتنه وکی چه تصرفونه ئي د شرکت منحلیدوته منجر کیږی یا د هغې په تمدید د اعتراض کولو باعث ګرځی او ورسره دی شرکت پخپل حال پاتی شی.

(۲) همدارنګه که د شرکت د فعالیت موده محدوده وی هر شریک کولی شی چه د خپلو ایستلو غوښتنه په معقولو دلیلونو باندی متکی د محکمې څخه وغواړی، په دی صورت کښې شرکت منحل کیږی، مګر داچه نور شریکان د هغې په دوام موافقه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم مبحث – د شرکت تصفیه او تقسیم

۱۲۵۵ ماده:

د شرکت د مالونو تصفیه اوتقسیم د هغه شرطونو سره سم صورت نیسی چه په عقد کښې ذکر شوی، او که په عقد کښې نه وه ذکر شوی د لاندنیو موادو حکمونه مراعات کیږی:

۱۲۵۶ ماده:

د مدیره هیأت صلاحیت د شرکت د منحلیدو سره یوځای دمینځه ځی، مګر د شرکت شخصیت د یوی لازمی مودی پوری د تصفیی او د تصفیی د پای ته رسولو دپاره دوام کوی.

۱۲۵۷ ماده:

(۱) تصفیه د ټولو شریکانو یا د یوه شخص یا څو اشخاصو په وسیلی چه د رایو په اکثریت ټاکل کیږی، صورت مومی.
(۲) که شریکان د رأیو په اکثریت شخص یا اشخاص ونه ټاکی، نو د یوه شریک په غوښتنه د محکمی له خوا ټاکل کیدای شی.
(۳) د شرکت د باطلیدلو په حالت کښې محکمه به تصفیه کوونکی شخص یا اشخاص، د واک حدود او د تصفیی طرز العمل، د علاقی لرونکو اشخاصو د غوښتنی په اساس ټاکی.
(۴) د تصفیه کوونکی د ټاکلو تروخته مدیره هیأت نسبت نوروته د تصفیی د هیأت حکم لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۵۸ ماده:

(۱) تصفیه کوونکی نه شی کولی چه په شرکت کښې نویو کارونو ته اقدام وکی، مگر دا چه ذکر شوی کارونه د پخوانیو کارونو د پوره والی د ضروریاتو څخه وی.

(۲) تصفیه کوونکی کولی شی چه د شرکت مالونه عام له دی چه عقار وی او که منقول د مزایدی په توگه یا یی بی له هغی خرڅ کی، مگر داچه د هغه واک د ټاکل کیدو په وخت کښې مقید شوی وی.

۱۲۵۹ ماده:

(۱) د شرکت مالونه د معجلو پورونو د ورکولو او د مؤجلو پورونو او د متنازع فیه پورونو د وضع کیدو وروسته او د هغی مصرفونو او قرضونو د اداء کولو وروسته چه د یوه شریک له خوا د شرکت د ښیگڼو دپاره د سره شوی دی، د ټولو شریکانو ترمنځ تقسیمیږی.

(۲) هر شریک ته د هغه د سهم د قیمت معادل چه د شرکت په پانگه کښې یی لری د عقد سره سم تخصیص ورکول کیږی، که په عقد کښې د سهم قیمت نه وی توضیح شوی، نو قیمت د تسلیمیدو له وخته معادله کیږی مگر داچه د شریک سهم د کار په سرته رسولو منحصر وی یا د شرکت د گټی د پاره د یو شی په ورکولو پوری یا یوائی د گټی اخیستلو دپاره منحصر وی.

(۳) که د مال څخه یوشی پاتی شی د هر یوه د ربحی په تناسب د شریکانو ترمنځ تقسیمیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۴) په هغه صورت کښې چه د شرکت پاتی مال ددی مادی د لومړی فقری د پیسو د وضع کیدو وروسته د شریکانو حصی پوره نه کی نو تاوان به د شریکانو د موافقی په اساس د تاوان په ویشلو کښې سنجول کیږی.

۱۲۶۰ ماده:

د شرکتونو د مالونو د تقسیم په باره کي د شریک مال د تقسیمو لوپوري مربوط حکمونه تطبیقیږي.

دوه یم قسمت- مختلف شرکتونه

لومړی مبحث - د مضاربت شرکت

۱۲۶۱ ماده:

مضاربت د دوه اشخاصو ترمنځ د داسی شرکت څخه عبارت دی چه یو د سرمایی په ورکولو او بل چه د مضارب په نامه یادیږی د کار په کولو په هغی کښې سهم لری.

۱۲۶۲ ماده:

د پانګی په خاوند کښې د وکیل نیولو اهلیت او په مضارب کښې د وکالت اهلیت په مضاربت کښې شرط دی.

۱۲۶۳ ماده:

پانګه باید چه نقدی پیسی او معلومی وی او مضارب ته تسلیم کړی شی، کوم پور چه د چا په غاړه وی پانګه کیدای نشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۶۴ ماده:

باید چه د دواړو خواوو د ګټې اندازه د یو شریک جزء په صورت وټاکل شي. که ګټه نه وه ټاکل شوی نو په نیمائی توګه ویشل کیږي.

۱۲۶۵ ماده:

د مضاربت شرکت د حکمي شخصیت لرونکی کیدای نه شي.

۱۲۶۶ ماده:

مضاربت به یا مطلق وی او یا به مقید وي.

۱۲۶۷ ماده:

(۱) مطلق مضاربت هغه دی چه د زماني، ځای او معاملي پوری مقید نه وی، او اخیستونکی او خرڅوونکی په کښې نه وی ټاکل شوي.
(۲) مقید مضاربت هغه دی چه د پورتني فقری په یو قید مقید شوی وي.

۱۲۶۸ ماده:

مضارب د امین او پانګه ورسره د امانت حیثیت لري، مګر د پانګې په تصرفونو کښې د پانګې دخاوند وکیل ګڼل کیږي او په ګټه کښې شریک دي.

۱۲۶۹ ماده:

(۱) په مطلق مضاربت کښې د مضارب خرڅول، اخیستل او وکیل نیول جواز لري، مضارب کولی شي لکه چه په تجارت کښې عرف وی په نقدو پیسو یا په نسیه معامله وکي.
(۲) د حوالي قبلول، د مضاربت د مال په ودیعت ایښودل، ګرو اخیستل یا په ګروی ورکول ئی د مضارب له خوا ، همدارنګه په اجاری ورکول، او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

معاملې په منظور د مضاربت د مال نقلول هرځای ته چه وی د مضارب له خوا جواز لری، مضارب نه شی کولی چه یو مال په فاحش غبن واخلی او که یی د اکار وکه نو اخیستل شوی مال د مضارب په حساب محاسبه کیږی.

۱۲۷۰ ماده:

په مطلق مضاربت کښی مضارب نه شی کولی د مضاربت مال د خپل مال سره خلط یا یی بل چاته په مضاربت ورکی، مګر داچه ترمخه ورته اجازه ورکول شوی وی. همدارنګه مضارب نه شی کولی چه بی د پانګی د خاوند د صریحی د اجازی څخه د پانګی د اندازی څخه زیات قرض واخلی.

۱۲۷۱ ماده:

په مقید مضاربت کښی مضارب مکلف دی د هغی شرطونو مراعات وکی چه د پانګی خاوند وضع کړی دی. که ئی ورڅخه مخالفت وکړو نو غصبوونکی ګڼل کیږی، د تلف شوی مال مسئول او د ګټی او د تعویض په ورکولو مکلف دی.

۱۲۷۲ ماده:

که مضاربت باطل شو نو ګټه د پانګی خاوند پوری تعلق نیسی او مضارب د مثل د اجوری مستحق دی، خو په دی شرط چه د مثل اجوره د ټاکل شوی اجوری څخه زیاته نه شی. که ګټه موجوده نه وه نو مضارب د اجوری حق نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۷۳ ماده:

که مضارب په جایزو حالونو کښې د مضاربت مال د خپل مال سره خلط کې، نو ګټه د هریو د پانګې د حصې په تناسب ویشله کیږي، د مضارب د مال ګټه پخپله د مضارب پورې تعلق نیسي، او د مضاربت د پانګې ګټه د هغې شرطونو سره سم چه په عقد کښې پرې موافقه شوې د پانګې د خاوند او د مضارب ترمنځ ویشله کیږي.

۱۲۷۴ ماده:

که مضارب د پانګې د خاوند په اجازې د پانګې د اندازې څخه زیاته اندازه ما ل په نسیه واخلي نو دا کار د هغوی ترمنځ د اعتبار شرکت ګڼل کیږي.

۱۲۷۵ ماده:

باید چه مضارب او د پانګې خاوند دواړه په ګټه کښې شریک وي. که داسې شرط ایښودل شوې وي چه ټوله ګټه دی د مضارب وي دا عقد قرض ګڼل کیږي او که داسې شرط ایښودل شوی وي چه ټوله ګټه دی د پانګې د خاوند وي نو مضارب د معامله لرونکي په حیث د مثل اجورې په بدل کښې پیژندل کیږي.

۱۲۷۶ ماده:

تاوان یوائې د پانګې د خاوند په غاړه دی، مګر داچه مضارب په هغې کښې د ګډون ضمانت کړې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۷۷ ماده:

که د مضاربت یوځه اندازه مال تلف شي نو د خالصی ګټې څخه جبیره کیږي. که تلف شوی اندازه د ګټې څخه زیاته وه نومضارب یې مسئول نه دی.

۱۲۷۸ ماده:

د مضارب د تلو راتلو مصرفونه چه ئی د مضاربت د کارونو د اجراء کولو دپاره کوی، په مناسبی اندازی د مضاربت د مال څخه وضع کیږي.

۱۲۷۹ ماده:

(۱) مضاربت په عقد کښی د ټاکلی مودی په پای ته رسیدو یا د عقد د دواړو خواوو څخه د یوه په مړینه او یا د مضارب د اهلیت په د منځه تللو آخرته رسیږي.

(۲) که مضارب د مضاربت د تصفیی ترمخه مړ شي نو د پانګی د خاوند حقوق د هغه د متروکی څخه اداء کیږي.

۱۲۸۰ ماده:

د پانګی خاوند مکلف دی په هغه حالت کښی چه د مضارب د عزلیدلو اراده وکی د موضوع څخه خبرتیا ورکی، نو تر هغی وروسته مضارب نه شي کولی چه د مضاربت په مال کښی تصرف وکی، مګر داچه د هغی څخه دا منظور وی چه جنسونه په نقدو پیسو مبادله کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه يم مبحث – په كار كښې شركت

۱۲۸۱ ماده:

په كار كښې شركت دا دى چه دوه يا د هغې څخه زيات اشخاص د يو كار كول يا د يو تعهد د بل چا دپاره په داسې توګه قبول كې چه اجوره دې د هغوى ترمنځ مساوي يا په توپير سره ويشل كيږي.

۱۲۸۲ ماده:

د شريكانو څخه هريو د كار په قبلولو كښې يو د بل وكيل ګڼل كيږي، د كار خاوند كولى شي چه د كار كول د هريوه شريك څخه وغواړي. هرشريك كولى شي چه د اجورې پاتې برخه د كار د خاوند څخه وغواړي. كه د كار خاوند اجوره يوه شريك ته وركې نو برى الذمه ګڼل كيږي.

۱۲۸۳ ماده:

يو شريك په يواځې توګه د كار په كولو نه مكلف كيږي، هغه كولى شي چه د نظر لاندې كار يو بل شريك ته د شريكانو په غير بل چاته وسپاري مګر داچه د كار خاوند د كار كول د يو ټاكلي شريك په وسيله شرط كړى وي.

۱۲۸۴ ماده:

د شريكانو ترمنځ ګټه په داسې توګه ويشل كيږي چه په هغې موافقه شوى وي. د كار په كولو او اجورې كښې د مساوات او توپير شرط اينښودل جواز لري.

۱۲۸۵ ماده:

شريك چه څرنګه د كار تضمين وكړو د ګټې مستحق ګڼل كيږي كه څه هم په عمل كښې يې كوم كار نه وي كړى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۸۶ ماده:

که د کار موضوع د يوه شريک د عمل په اثر تلف يا عيب جنه شي د کار خاوند کولی شي هر شريک چه ئی زړه وغواړي په تعويض ورکولو ئی مجبوره کی. تاوان د هر شريک د تضمين په اندازی د هغوی ترمنځ ويشل کيږی.

۱۲۸۷ ماده:

څو تنه د شريکانو څخه کولی شی چه د کار په شرکت کښی، د ځای برابرول او ځيني نور د کار د وسيلو برابرول او د کار کول په غاړه واخلي.

څلورم فصل
قرض

۱۲۸۸ ماده:

قرض د داسی عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب د عقد د دواړو خواوو څخه يو د نقدو پيسو يا د يوه عين ملکيت چه مثلی وی بلی خوا ته نقل کی چه بل طرف د هغی مثل په نوعی، اندازی، او صفت کښی دټاکلی مودی وروسته قرض ورکوونکی ته رد کی.

۱۲۸۹ ماده:

(۱) قرض اخيستونکی د قبضولو وروسته د شی مالک کيږی، د هغی مثل ئی په ذمه ثابتيږی نه عين که څه هم موجودوی. قرض ورکوونکی نه شی کولی چه اخيستونکی د ټاکلی مودی د رسيدو ترمخه د مثل په ردولو مکلف کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که شی د عقد څخه وروسته او د قبضولو ترمخه تلف شی، قرض اخیستونکی ضامن نه ګڼل کیږی.

۱۲۹۰ ماده:

(۱) کوم شی چه په قرض اخیستل شوی که په کښی پټ عیب ظاهر شی او قرض اخیستونکی د هغی د رد ولو اراده ونه کی نو یوائی د شی د قیمت په رد ولو د عیب په حالت کښی مکلف کیږی.
(۲) که قرض ورکوونکی عیب په قصد سره پټ کړی وی، قرض اخیستونکی کولی شی چه د عیب د اصلاح کولو غوښتنه وکی او یایی په سالم شی د بدلولو تقاضا وکی.

۱۲۹۱ ماده:

که شی په استحقاق ویوړ شی په هغی کښی د بیعی حکمونه او که نه نو د عاریت حکمونه مراعات کیږی.

۱۲۹۲ ماده:

قرض اخیستونکی د کمیت او کیفیت له لحاظه د شی د مثل په ردولو او په هغه وخت او ځای کښی چه پری موافقه شوی، مکلف دی. که ترمخه د ردولو وخت او ځای نه وی ټاکل شوی، قرض اخیستونکی کولی شی هروخت چه یی زړه وغواړی هغه د عقد په ځای کښی بیرته ورکی.

۱۲۹۳ ماده:

که قرض په پیمانی کیدونکو، یا وزن کیدونکو شیانو، یا په مسکوکاتو او یا په بانکنوټ صورت موندلی وی، قرض اخیستونکی د هغی په مثل مکلف دی که څه هم نرخ کښته یا پورته شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۹۴ ماده:

که د هغه شي مثل چه په قرض اخیستل شوی دی د استهلاک څخه وروسته په بازار کښی نایابه شي، نوقرض ورکوونکی کولی شي چه په بازار کښی د هغی د مثل د پیدا کیدو تروختـه پوری انتظار وکی او د قبض کولو د ورځی قیمت وغواړی.

۱۲۹۵ ماده:

په قرض کښی ګټه جواز نه لری، مګر داچه قانون بل رنګه تصریح کړی وی.

۱۲۹۶ ماده:

که حجر کړی شوی یو شی په قرض واخلی او استهلاک یی کی په هغی اندازی چه ورڅخه استفاده شوی ضامن ګڼل کیږی، که ذکر شوی مال پخپله تلف شی نو قرض اخیستونکی ئی ضامن نه دی، او که مال په عیب جن شکل پاتی وی نو قرض ورکوونکی هغه بیرته اخیستی شی.

پنځم فصل
صلحه

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۲۹۷ ماده:

صلحه یو عقد دی چه جګړه لری کوی او د دواړو خواوو د رضائیت په اساس خصومت پری کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۹۸ ماده:

(۱) د صلحې په عقد کښې شرط ده چه د کوم حق څخه چه صلحه پيدا کيږي پخپله د صلحې کوونکي حق وي او ثابت وي او د داسې ځای پوري مربوط وي چه د هغې په منظور صلحه صورت مومي او د هغې څخه د تعويض اخيستل جواز ولري.

(۲) د صلحې په مقابل کښې د بدل اخيستل جواز نه لري.

۱۲۹۹ ماده:

(۱) د صلحې بدل مملوکه ما ل، قيمت لرونکی چه تسليمول يې ممکن وي او يا ګټه، ټاکل کيدای شي.

(۲) د صلحې بدل په هغه صورت کښې چه د قبضولو اوتسليميدو ايجاب وکي، نو بايدچه معلوم وي.

۱۳۰۰ ماده:

د صلحې عقد کوونکی بايد چه د تصرف داهليت لرونکی په هغې حقوقو کښې وي چه صلحه ورته شامليږي.

۱۳۰۱ ماده:

په تجارت باندې مأذون صغير کولی شي چه د خپل پوروړي سره په هغه پور کښې چه درباندې قضائي حکم صادر شوی نه وي او د هغې د ثابتولو دپاره شاهد هم موجود نه وي يا په هغې پور کښې چه په مفلس پوروړي ثابت وي، صلحه وکي. همدارنګه هغه کولای شي چه د ټاکلې مودې په مينځ کښې د پور د تأجيل په هکله له پور وړي سره صلح وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۰۲ ماده:

(۱) د قاصر ولي او وصي نه شي کولی د هغه پور په باره کښې چه قاصر ئی په بل چا لري او پور وړی په هغې معترف وی، یا د محکمې په حکم ثابت وی یا د هغې د ثابتولو دپاره شاهد موجود وی د پور وړی سره صلحه وکی، مګر په هغه صورت کښې چه ذکر شوی پور د ولي یا د وصي د عقد په اثر پیدا شوی وی، چه په دی صورت کښې ولي یا وصي د پور په اندازی د قاصر په مقابل کښې ضامن ګڼل کیږی. که صلحه د بل مال په بدل کښې شوی وی په هغه صورت کښې چه د مال قیمت د پور معادل یا یو څه اندازی ترهغې کم وی جواز لري. مګر که په کښې فاحش غبن وو جواز نه لري.

(۲) که ولي یا وصي د ټول پور د نه ثابتولو څخه ویره لرله، په داسی ډول چه شاهد موجود نه وی او منکر پوره وړی قسم خوړلو ته حاضر شي د محکمې د اجازی وروسته د پور په یوی برخې صلحه کولی شي.

۱۳۰۳ ماده:

که په ممیز صغیر باندی د پور دعوی اقامه شي او مدعی دخپلې دعوی د ثابتولو دپاره شاهد ولري، نو وصي او ولي د محکمې په اجازی کولی شي چه په یوشی باندی صلحه وکی او پاتی نور پور ورکی. که مدعی شاهد ونه لري ولي یا وصي صلحه نه شي کولی.

۱۳۰۴ ماده:

په جګړی کولو وکیل صلحه نه شي کولی. که څوک په جګړی کولو په یوی دعوی کښې وکیل شوی وی او د خپل مؤکل د اجازی په غیر صلحه وکی، د هغه دا صلحه صحیح نه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۰۵ ماده:

که څوک د یوه ټاکلی عین مدعي وی او مدعی علیه پری اقرار وکی. نو که مدعی د یوی ګټی په بدل کښی د یوی ټاکلی مودی دپاره صلحه وکی، دا صلحه صحیح ده او د اجاری حکم لری. که په ټاکلی مودی کښی د ننه د صلحی د موضوع شی د مینځه لاړ، نو صلحه باطلیږی.

۱۳۰۶ ماده:

که څوک د یوه ټاکلی عین مدعی وی او مدعی علیه پری اقرار وکی د هغی شخه د یو ټاکلی مال په بدل کښی صلحه صحیح ده او دا صلحه د بیعی حکم لری.

۱۳۰۷ ماده:

که څوک د بل چا په لاس کښی عین باندی عام له دی چه معلوم وی یا مجهول دعوی وکی او بل طرف د مدعی په لاس کښی عین باندی دعوی وکی، صلحه په هغه څه چه د یو او بل په لاس کښی دی صحیح ده او دا صلحه د مقایضی حکم لری. د داسی نوعی صلحي صحت په دواړو عوضونو د علم په صحت پوری موقوف نه دی.

۱۳۰۸ ماده:

که مدعی د دعوی کړی شوی شی په یوی برخه د مدعی علیه سره صلحه وکی دا نوعه صلحه د یوی برخی د حق د اخیستلو او د بلی برخی د ساقطیدلو معنی لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۰۹ ماده:

که صلحه په هبې، بیعې یا بل عقد محتوی وی د همغې عقد حکمونه چه دهغې په باره کښې صلحه شوی د صحت او په هغې باندی د مرتبو آثارو له حیثه، مراعات کیږی.

۱۳۱۰ ماده:

صلحه د شخصي حالونو او عمومی نظام پوری په مربوطو مسألو کښې جواز نه لری، مګر صلحه د هغې مالی حقوقو څخه چه په شخصی حالونو مرتب شوی یا د جرم د ارتکاب څخه پیدا شوی وی جواز لری.

۱۳۱۱ ماده:

صلحه بې له دی چه په لیکلی توګه وی یا په رسمی محضر کښې ثبت شوی وی، نه شی ثابتیدلی.

دوه یم قسمت– د صلحې آثار

۱۳۱۲ ماده:

صلحه چه کومو منازعاتوته شامله وی هغه پری کوی، او د دواړو خواوو څخه هیڅ یو حق نه لری چه ورڅخه رجوع وکی.

۱۳۱۳ ماده:

که صلحه په غوښتل شوی صورت تر سره شی دعوی متوقف کیږی او د صلحې بدل د مدعی په ملکیت کښې داخلیږی، او مدعی علیه د هغې د بیرته اخیستلو حق نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۱۴ ماده:

(۱) که د صلحې بدل مثلي شیان او د دعوی کړی شوی شی د جنس څخه وی او مدعی ته د تسلیمیدو ترمخه ټول یا یوه برخه یی تلف شی او یا په استحقاق ویوړ شی نو صلحه پخپل حال پاتی کیږی او مدعی علیه په مثل د هغه څه چه تلف شوی، مکلف کیږی عام له دی چه صلحه د مدعی علیه د اقرار څخه وی یا د هغه د انکار څخه او یا یی د سکوت څخه وی.

(۲) که د صلحې بدل غیر مثلي شیان وی او د تسلیمیدو ترمخه ټول یائی یوه برخه تلف یا په استحقاق ویوړ شی، که صلحه د اقرار څخه شوی وی نو مدعی د دعوی کړی شوی شی په ټول یا یوی برخی په ورکولو مکلف دی او که صلحه د مدعی علیه د انکار یا سکوت څخه شوی وی نو جګړی ته به رجوع کوی.

۱۳۱۵ ماده:

صلحه نسبت هغی حقوقو ته چه ورته شامله ده د کشفوونکی اثر لرونکی ده او ایجادوونکی نده، او دا اثر یوائی د نزاع د موضوع په حقوقو کښی منحصر دی.

۱۳۱۶ ماده:

د صلحې عبارتونه باید چه په محدود صورت تفسیر شی او موضوع شاملی نزاع ته منسوب وی.

۱۳۱۷ ماده:

که صلحه د معاوضی د حکمونو تابع وی نو دواړه خواوی ورڅخه اقاله کولی شی په هغی صورت کښی دعوی کړی شوی شی د مدعی پوری اود صلحې بدل د مدعی علیه پوری تعلق نیسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۱۸ ماده:

که صلحه د ځينو حقوقو د ساقطيدو متضمنه وه، نواقاله په کښې جواز نه لري.

دريیم قسمت د صلحې باطليدل

۱۳۱۹ ماده:

د قانون د فهم د غلطی په سبب پر صلحه اعتراض کول جواز نه لري.

۱۳۲۰ ماده:

صلحه په راتلونکو حالونو کښې باطله ګڼل کيږي:

۱- صلحه په اقالی، د صلحی د بدل په ردولو، دعيب او د ليدلو په خيار، د دواړو د بدلونو څخه د يوه په استحقاق ورلو سره باطليږي.

۲ - په هغه حالت کښې چه په کومو پاڼو کښې صلحه په هغې بنأ شوی، تزوير ثابت شي.

۳ - په هغه حالت کښې چه صلحی ته شاملی موضوع کښې ترمخه د محکمی قطعی حکم صادر شوی وی، او دواړه خواوی او يا د هغوی څخه يوه خوا د ذکر شوی حکم په صادريدلو علم و نه لري.

۱۳۲۱ ماده:

صلحه تجزيه نه قبلوی، د صلحی د اجزاوو څخه د يوه جزء باطليدل د ټولی صلحی د باطليدلو سبب کيږی مګر داچه د عقد د متن يا د حالونو څخه دارنګه ظاهره شی چه د عقد دواړو خواوو د عقد د اجزاوو په استقلال يو د بل څخه، موافقه کړی ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم باب
د ګټې اخیستلو عقدونه

لومړی فصل
اجاره

لومړی قسمت – عمومي حکمونه

لومړی مبحث – د اجارې رکنونه

۱۳۲۲ ماده:

د اجاری عقد عبارت دی د هغه عین د ګټې د تملیکولوڅخه چه په اجاره ورکول کیږی، د عین د ګټو تملیکول د اجاری ورکوونکی په وسیله، اجاری اخیستونکی ته په داسی عوض صورت مومی چه دبدل قابلیت ولری.

۱۳۲۳ ماده:

د اجاری عقد د منقولو او نا منقولو اعیانو په ګټو او همدارنګه په جایز کار منعقدی شی.

۱۳۲۴ ماده:

د اجاری په عقد کښی د عقد د صحت په عمومی شرطونو علاوه د هغه عین ټاکل چه په اجاری ورکول کیږی، او د هغی څخه د ګټی اخیستلو ذکر په داسی توګه چه منازعی ته ونه رسیږی، د ګټی اخیستلو د مودی بیان او د اجوری اندازه شرط ده، د هغی په غیر د اجاری عقد فاسد ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۲۵ ماده:

که څوک یوائې د مال د اداري واک ولري، نونشي کولی چه د اجاري موده د دري کلونو څخه زياته وټاکی، که د اجاري موده د دري کلونو څخه زياته ټاکل شوي وه، دري کلونو ته راکميږي، مگر داچه قانون بل رنگه حکم کړي وي.

۱۳۲۶ ماده:

د فضولی د اجاري عقد د مالک د اجازي پوري موقوف دی، که مالک قاصر یا حجر کړی شوی وو نو د اجاري د عقد منعقيدل د ولی یا وصی یا قیم د اجازي پوري موقوف دی.

۱۳۲۷ ماده:

د دی قانون (۱۳۲۶) مادی د درج شوی عقد اجازه هغه وخت صحيح گڼله کيږي چه د عقد دواړه خواوي او په کوم شي چه عقد شوی موجود وی او د اجاري بدل د نقدو پيسو په غير بل شی وی.

۱۳۲۸ ماده:

(۱) هغه عین چه په اجاري ورکول کيږي د هغی په باره کښی د شرط، د ليدلو او د عيب د خيارونو پوري مربوط حکمونه مراعات کيږي.

(۲) د اجاري د بدل په باره کښی د جدايی خيار، د صفقی عقد، د ثمن صفت، د غبن، د تغرير وصف، د خيانت او د ټاکلو پوري مربوط حکمونه مراعات کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۲۹ ماده:

که هر یوه اجاری ورکوونکی او اجاری اخیستونکی ته خیار شرط شوی وه نو که هریو د شرط په مودی کښې د ننه داجاری عقد فسخ که، فسخ کیږی، او که هریو د عقد اجازه ورکړه د هغه دخیار حق ساقطیږی، او د بل خیار، د مودی د تیریدو تر وخته پوری پخپل حال پاتی کیږی.

۱۳۳۰ ماده:

د خیار موده د عقد له وخته او د اجاری موده د خیار د ساقطیدو له وخته پیل کیږی، مګر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۳۳۱ ماده:

د شریکی حصی اجاره، شریک ته او هم بل چا ته جواز لری.

۱۳۳۲ ماده:

که عین د عقد څخه وروسته شریک شی عقد نه فاسده وی.

دوه یم مبحث – هغه عین چه په اجارې ورکول کیږی

۱۳۳۳ ماده:

(۱) د هغه عین اجاره چه ورڅخه ګټه اخیستل بی د عین د مینځه تللو څخه ممکنه نه وی، جواز نه لری.

(۲) په کار کولو اجاره هغه وخت جواز لری چه کار روا وی او اجیر د قانون له حیثه د هغی په کولو مکلف نه وی.

(۳) د هغی شی اجاره چه ګټه اخیستل ورڅخه په حقیقی یا حکمی توګه ناممکن وی، باطله ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۳۴ ماده:

که عین د هغه چا له خوا چه د هغی د ګټی مستحق دی په اجاری ورکول شو، نو که د ګټی اخیستلو د حق موده تیره شوه او د عین مالک اجازه ورنه کړه، اجاره پای ته رسیږی. خو په دی شرط چه د تخلیه کولو د خبرتیا ټاکلی موده او د کرهنی د ځمکی د حاصلاتو د نقلولو دپاره لازمه موده مراعات شی.

۱۳۳۵ ماده:

اجاره اخیستونکی د ټاکلی مودی په اوږدو کښی د لیدلو د خیار حق لری، اما اجاره ورکوونکی که د اجاری ورکولو ترمخه عین نه وولیدلی نو د لیدلو د خیار حق نه لری.

۱۳۳۶ ماده:

که څوک داسی عین په اجاری واخلی چه ترمخه ئي لیدلی وی نو د خیار حق ئی ساقطیږی، مګر داچه ذکر شوی عین د پخوانی حالت څخه تغییر کړی وی.

۱۳۳۷ ماده:

د اجاری اخیستونکی د لیدلو د خیار حق په راتلونکو حالونو کښی ساقطیږی:

۱ - د عقد په وخت کښی د اجاری اخیستونکی په دی اقرار چه کوم شی په اجاری ورکول کیږی مالیدلی دی.

۲ - د عقد په وخت کښی داسی صفت چه د لیدلو قایم مقام کیدای شی، او چه د عین ثابتول په ذکر شوی صفت کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ - په هغې حالت کښې چه د اجارې اخیستونکی څخه داسې قول یا فعل صادر شي چه خیار باطلوي.
۴ - د یو کافي وخت تیریدل چه په هغي کښې اجاره اخیستونکی د عین په لیدلو قدرت پیدا کولو(که څه هم هغه ئې نه وي لیدلی).
۵ - د اجارې اخیستونکی د مړینې په حالت کښې.

دریم مبحث - اجوره

۱۳۳۸ ماده:

(۱) اجوره نقدي پیسې، مال، ګټه یا جایز تعهد ټاکل کیدای شي.
(۲) که په مسمی شوې اجورې کې فاحش غبن شوی وو نو په مثلي اجورې تعدیلیږي. د مثلي اجرت ټاکل د واک لرونکو مراجعو له خوا او یا د محکمې په حکم صورت مومي.

۱۳۳۹ ماده:

د اجورې نوې والې د هغه عین د استعمال سره سم چه په اجارې ورکول کیږي جواز لري.

۱۳۴۰ ماده:

اجوره د ګټې په حاصلیدلو او یا په هغې قادریدلو لازمیږي.

۱۳۴۱ ماده:

د اجورې تعجیل او تأجیل او په ټاکلو وختونو کښې دننه د قسطونو په صورت د هغې ورکول جواز لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴۲ ماده:

که د اجوری په ورکولو کښی تعجیل شرط شوی وو نواجاره اخیستونکی مکلف دی چه هغه د عقد په وخت کښی ورکی او اجاره کوونکی کولی شی چه د اجوری د تسلیمیدو تر وخته پوری د عین د تسلیمیدو څخه ځان وژغوری.

۱۳۴۳ ماده:

که د اجوری تأجیل شرط شوی وو، نو که عقد د اعیانو په ګټهو شوی وو، اجاره ورکوونکی مکلف دی چه عین اجاره اخیستونکی ته تسلیم کی، په دی صورت کښی اجوره د مودی د رسیدو ترمخه نه لازمیږی.

۱۳۴۴ ماده:

بی له دی چه د اجوری د کمیت او کیفیت په باره کښی د اجاری ورکوونکی له خوا موافقه شوی وی، که په اجاری اخیستونکی هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی قبض کښی او ګټه ور څخه واخلی نو ورباندی مثلی اجوره لازمیږی.

څلورم مبحث – موده

۱۳۴۵ ماده:

د اجاری موده د هغی نیټی څخه چه په عقد کښی ټاکل شوی پیل کیږی، او که نه وه ټاکل شوی نو د عقد د نیټی څخه اعتبار لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴۶ ماده:

که په عقد کښې د اجارې موده نه وي تصریح شوې نو اجارې ته د اجورې د ورکولو د ټاکلې مودې دپاره د جارې عرف سره سم د اجارې په عین مورد کښې اعتبار ورکول کېږي، ددې مودې په پای ته رسیدو سره اجاره آخرته رسیږي، خو په دې شرط چه د ټاکلې مودې د اجورې د ورکولو د آخر نیمائي ترمخه د تخلیې په باره کښې خبرتیا صورت موندلې وي.

دوه یم قسمت- داجارې آثار

۱۳۴۷ ماده:

اجاره ورکوونکې وروسته له دې چه هغه ته ټاکلې اجوره چه تعجیل ئې شرط اینښودل شوې قبض کې، نو مکلف دې هغه عین چه په اجاره ورکول کېږي د هغې د نورو ملحقاتو سره اجارې ورکوونکې ته د پخوانې موافقې سره سم په داسې توګه چه د هغې څخه د ګټې حاصلولو قابلیت د اجارې د مورد د عین د طبیعت سره سم ممکن وي، تسلیم کې.

۱۳۴۸ ماده:

(۱) که هغه عین چه په اجاره ورکول کېږي په داسې حالت کښې تسلیم کړې شي چه د اجارې د عقد له نظره د ګټې اخیستلو قابلیت ونه لرې او یا د هغې څخه د ګټې اخیستل د لوې نقصان سره یوځای وي، نو اجاره اخیستونکې کولې شي چه د عقد د فسخ کیدو یا په ګټې اخیستلو کښې د نقص په اندازې د اجورې د کموالي غوښتنه وکې.
(۲) اجاره اخیستونکې په دواړو پورتنیوحالونو کښې کولې شي چه د اقتضاء سره سم د تعویض غوښتنه وکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴۹ ماده:

که هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی په داسی حالت کښی وی چه دهغی له پلوه داجاری اخیستونکي صحت یا د هغه اشخاصو صحت چه د هغه سره یوځای ژوند کوی یا د هغه د مستخدمینو او کارګرانو صحت د لوی خطر سره مخامخ شی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کولو غوښتنه وکی، که څه هم ترمخه د دی حق څخه تیر شوی وی.

۱۳۵۰ ماده:

هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی د هغی د تسلیمیدو د التزام په باره کښی هغه حکمونه مراعات کیږی.چه د عین مبیعې د تسلیمیدود التزام په باره کښي مراعات کیږي.

۱۳۵۱ ماده:

اجاره ورکوونکی په عین اجاره ورکول شوی شی د هغی نقصانونو په اصلاح کولو او ترمیمولو مکلف دی چه د هغه څخه د مقصودی ګټی اخیستلو داخلال باعث کیږی.

۱۳۵۲ ماده:

(۱) که اجاره ورکوونکی د دی قانون د (۱۳۵۱) مادی د درج شوی اصلاح کولو او ترمیمولو څخه ځان وژغوری نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه اجاره فسخ کی یا پخپله د محکمی د اجازی وروسته د هغی اصلاح کولو او ترمیمولو ته اقدام وکی او بیا د مصرف د اندازی په تناسب اجاری ورکوونکی ته رجوع وکی او یا یی د اجوری څخه وضع کی.

(۲) اجاره اخیستونکی کولی شی د اجاری په عین مورد کښی بی د محکمی د اجازی څخه عاجل او بسیط ترمیمونه وکی او دا په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

صورت کښې چه په اجاره ورکوونکی د خبرتیا وروسته په مناسب وخت کښې هغه نه وی ترسره کړی. اجاره اخیستونکی به د اصلاح کولو او ترمیمولو مصرفونه د مصرف د سندونو سره سم د اجوری څخه وضع کوی.

۱۳۵۳ ماده:

هغه عین چه په اجاره ورکول کیږی د هغی د محصول او مالیی تکلیفونه د اجاری ورکوونکی په غاړه دی. اوبه او بریښنا اونور هغه څه چه د شخص د استعمال پوری مربوط وی د اجاری اخیستونکی په غاړه دی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۵۴ ماده:

(۱) که عین اجاره شوی شی د اجاری د مودی په اوږدو کښې پوره د مینځه لاړ شی، اجاره د خپله ځانه فسخ کیږی.
(۲) په هغه صورت کښې چه د عین یو جزء د مینځه تللی وی یا عین په داسی حالت کښې قرار ونیسی چه د اجاری د عقد څخه د قصد کړه شوی گټې د اخیستلو قابلیت ونه لری یا گټې اخیستلو ته داسی لوی نقصان ورسیږی چه په هغی کښې اجاره اخیستونکی قصور ونه لری، نو که اجاره ورکوونکی په مناسب وخت کښې لومړنی حالت ته د هغی اعاده کولو ته اقدام ونه کی، اجاره اخیستونکی کولی شی د حالونو سره سم د اجوری د کموالی یا د اجاری د فسخ کیدو غوښتنه وکی. بی له دی چی په اصلاح کولو او ترمیمولو کی د هغه د اقدام حق ددی قانون د (۱۳۵۲) مادی د درج شوی حکم سره سم اخلال کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) ددې مـادې پـه دواړو پورتنيـو حـالتونو کـښې کـه اجـاره ورکـوونکې د عين د مينځه تللو يا نقصان کښې قصور و نه لري نو اجاره اخيستونکې نه شي کولی د تعويض غوښتنه وکي.

۱۳۵۵ ماده:

اجـاره اخيـستونکې نـه شـي کـولی چـه اجـاره ورکـوونکې د هغـې عـاجلو ترميمونو د اجراء کولو څخه منعې کې چه د عـين د ساتنې دپـاره ضـروري وي، که د داسې کارونو اجراء کول د ګټې داخيستلو د اخلال باعث شي نو اجاره اخيـستونکې کـولی شي چه د اجارې د فسخ کيـدو يـا د اجـورې د کموالي غوښتنه وکي. په هغه صورت کښې چه اجاره اخيـستونکې د ذکـر شوو کارونو تر پايه پورې په عين اجاره شوې کښې پاتې شي نو د هغه حق د اجورې د کموالي او د فسخ کيدو په غوښتنه کښې ساقطيږي.

۱۳۵۶ ماده:

اجـاره ورکـوونکې نـه شـي کـولی چـه داجـارې پـه مـودې کـښې داجـارې اخيستونکې د هغې شي څخه په ګټو اخيستلو تعـرض وکـي چـه پـه اجـارې ورکول شوي دي او يا په هغې کښې داسې تغيير راوړي چه د عـين څخـه د ګټې اخيستلو د اخلال باعث شي چه اجاره د هغې په اساس عقد شوې ده.

۱۳۵۷ ماده:

اجاره ورکوونکې نه يوائې د هغې اعمالو ضامن ګڼل کيـږي چه د هغـه لـه خوا يا د هغه د مربوطينو له خوا کيـږي بلکـه د هر هغـه تعـرض څخـه چه د قانوني سببونو په اساس بـل اجاره اخيـستونکې يـا بـل کـوم شـخص چـه پـه اجاره شوي عـين باندې ئې د هغـه څخـه حق کـسب کـړی هـم ضـامن ګڼـل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۵۸ ماده:

که بل څوک د داسی حق دعوی وکی چه د اجاری اخیستونکی د حقوقو سره متعارض واقع شی نو اجاره اخیستونکي مکلف دي چه اجاره ورکوونکي ته د دعوی د مقابلی په غرض خبرتیا ورکی. که د دعوی په نتیجی کښی اجاره اخیستونکی د عین د ګټی اخیستلو څخه محروم شی، نو کولی شی چه اجاره فسخه کی او داقتضاء سره سم د تعویض غوښتنه هم وکی.

۱۳۵۹ ماده:

(۱) که هغه عین چه په اجاره ورکول شوی دی غصب شی او اجاره اخیستونکی د دی توان ونه لری چه د غصبوونکی لاس د هغی څخه پورته کی، نو کولی شی چه عقد فسخ او د تعویض غوښتنه وکی.

(۲) که اجاره اخیستونکی دغصبوونکی د لاس په پورته کیدو کښی سره د دی چه امکان ئی هم وی قصوروکی او اجاری ورکوونکی ته د غصب د واقع کیدو څخه خبرتیا ورنه کی، نو اجوره نه ساقطیږی خو کولی شی چه د غصبوونکی څخه د تعویض غوښتنه وکی.

۱۳۶۰ ماده:

اجاره ورکوونکی دهغه عیبونو چه دعین اجاره شوی شی څخه دګټی داخیستلو مانع ګرځی یا ګټی اخیستلو ته کلی نقص پیدا کی، ضامن ګڼل کیږی. اجاره ورکوونکی د هغی عیبونو چه ترمخه ئی د هغی څخه اجاره اخیستونکی ته خبرتیا ورکړی، یا پخپله اجاره اخیستونکی د عقد په وخت کښی په هغی علم لرلو یائی په آسانتیا سره کولی شو چه په هغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم راوړی، نو ضامن نه ګڼل کیږی، مګر داچه اجاره ورکوونکی عین اجاره شوی شی د عیب څخه خالی اعلام کړی وی.

۱۳۶۱ ماده:

که د اجاره شوی شی په عین داسی عیب موجود شی چه د ضمان ایجابوونکی وی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو یا د اجوری د کموالی د تعویض سره غوښتنه وکی خو په دی شرط چه د هغی څخه ورته ضرر رسیدلی وی او که اجاره ورکوونکی ثابته کی چه د عیب د وجود څخه ئی علم نه لرلو نو مسئول نه ګڼل کیږی.

۱۳۶۲ ماده:

(۱) که څو اشخاص یو عین په اجاری واخلی نو هغه چاته ترجیح ورکول کیږی چه عین ئی بی له غش څخه تر ټولو اول تصرف کړی وی. په هغه صورت کښی چه د اجاره کوونکو څخه یوه د اجاره شوی عقار د تصرف څخه ترمخه، د بل اجاره اخیستونکی له خوا یا داجاری دعقد دنوی والی ترمخه، عقد په ښه نیت ثبت کړی وی پر نورو د وړاندی والی حق لری.
(۲) که د یوه اجاره کوونکی د ترجیح سبب پیدا نه شو نو هغوی کولی شی چه د تعویض غوښتنه وکی.

۱۳۶۳ ماده:

که د یوی دولتی اداری د قانونی عمل په اساس د اجاره شوی عین ګټه اخیستلو ته لوی نقصان ورسیدلو نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه دعقد د فسخ کیدو یا داجوری د کموالی غوښتنه وکی. که د دولتی اداری عمل د داسی سببونو څخه پیدا شوی وی چه اجاره ورکوونکی په هغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کبنې مسئولیت ولري، نو د اجاره اخیستونکي له خوا د تعویض غوښتنه هم جواز لري، مگر داچه د هغې په خلاف موافقه شوې وي.

۱۳۶۴ ماده:

که اجاره ورکوونکي په غش سره دضمان سبب پټ کړي وي نو هره نوعه موافقه چه د تعرض یا عیب څخه د اجاره ورکوونکي د ضمانت د معافیت یا محدودیت متضمنه وي اعتبار نه لري.

۱۳۶۵ ماده:

د هغې گټې د استحقاق څخه تیرې چه د عقد په اساس ثابت شوي جواز نه لري.

۱۳۶۶ ماده:

اجاره اخیستونکي داجاره شوي شي دعین څخه په داسې توگه گټه اخیستې شي چه پرې موافقه شوې وي. که ترمخه موافقه نه وي شوې نو جاري عرف اعتبار لري.

۱۳۶۷ ماده:

اجاره اخیستونکی نه شي کولی چه د اجاره شوي شي په عین کبنې داسې تغییر راوړي چه ورڅخه ضرر پیدا شي، که د التزام د حدودو څخه تیرې وشو نو اجاره اخیستونکي په لومړني حالت د عین په اعاده کولو او د اقتضاء په حالت کبنې د هغې په تعویض مکلفیدای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۶۸ ماده:

د اوبو رسولو، ګاز، بریښنا، تیلفون، راډیو او داسې نور آلو نصبول د اجاره اخیستونکي له خوا چه دهغې څخه د اجاره شوی شي عین ته ضرر ونه رسیږي جواز لري.

۱۳۶۹ ماده:

اجاره اخیستونکی په جزئي ترمیمونو چه عرف ئې ایجابوي مکلف دی، مګر دا چه موافقه دهغې په خلاف شوې وي.

۱۳۷۰ ماده:

کوم اصلاحات چه اجاره اخیستونکي د اجاره ورکوونکي په اجازه د اجاره شوي شي په عین کښې د خرابیدو څخه د هغې د ښه والي او ساتنې دپاره کړي دي د هغې مصرفونه د اجاره ورکوونکي څخه غوښتلی شي که څه هم رجوع کول نه وي شرط شوي. که اصلاح کول د اجاره اخیستونکي د ګټو د تأمین د پاره وي، نو د رجوع کولو حق نه لري، مګر دا چه رجوع کول شرط شوی وي.

۱۳۷۱ ماده:

د اجاره شوي شي عین داجاره اخیستونکي سره امانت ګڼل کیږي د هغې په پاملرنه مکلف دی او د هغې تلفیدو او نقصان څخه چه د عادي استعمال څخه نه وي پیدا شوي، مسئول دی.

۱۳۷۲ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه هرهغه څه چه د اجاره ورکوونکي د مداخلې ایجاب کوي هغه ته خبرتیا ورکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۷۳ ماده:

(۱) اجاره اخیستونکی مکلف دی ټاکلی اجوره په هغې موده کښې چه پرې موافقه شوې اداء کې. که ترمخه موافقه نه وی شوی نو د اداء کولو د مودی دپاره د ځای عرف اعتبار لری.

(۲) د اجوری ورکول د اجاری اخیستونکی په استوګنځی صورت مومی مګر دا چه عرف یا د دواړو خواوو موافقه بل رنګه حکم وکی.

۱۳۷۴ ماده:

د اجوری دیوه قسط اداء کول د نورو پخوانیو قسطونو د اداء کولو قرینه ده ترڅو چه د هغې په خلاف دلیل ظاهر شی.

۱۳۷۵ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه د اجاری د مودی په پای کښې د اجاره شوی شی عین بیرته ورکی، که هغه ذکر شوی عین بی موجبه پخپل تصرف کښې وساتی د هغې اندازې د تعویض په ورکولو چه په هغې کښې د ذکر شوی عین د اجاری قیمت مراعات شی او د تاوان د جبیری په ورکولو، اجاره ورکوونکی ته ملزمیږی. که داساتنه د اضطرار په اساس یا د داسی سبب په اساس وی چه اجاره اخیستونکی په هغې کښې مداخله ونه لری نو د مثلی اجرت په ورکولو اجاره ورکوونکی ته مکلف دی.

۱۳۷۶ ماده:

(۱) اجاره اخیستونکی مکلف دی اجاره شوی عین په هغه توګه بیرته ورکی چه تسلیم شوی وو، هغه تلفیدل یا نقصان چه اجاره اخیستونکی په هغې کښې دخیل نه وی د دی حکم څخه مستثنی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که د اجاره شوی عین تسلیمیدل بی د هغی د صفتونو د شرحی څخه صورت موندلی وی نو داسی فرض کیږی چه ذکر شوی عین د ښه صفتونو په حالت کښی تسلیم شوی دی. مگر داچه دهغی په خلاف دلیل موجود شی.

۱۳۷۷ ماده:

اجاره شوی عین د اجاری دمودی په پای کښی د پخوا په شان د اجاره اخیستونکی سره د امانت په حیث پاتی کیږی. که اجاره اخیستونکی سره د غوښتنی هغه د ځان سره وساتی د هغی د تلفیدو ضامن گڼل کیږی.

۱۳۷۸ ماده:

(۱) که اجاره اخیستونکی د اجاره شوی شی په عین کښی بنأ جوړه کړي یا ونی وکری یا نور داسی زینتی کارونه وکی چه د عقار دقیمت په لوړیدو کښی مؤثر وی، اجاره ورکوونکی مکلف دی داجاری په پای کښی کم ترکمه هغه څه چه مصرف شوی یا د قیمت د توپیر اندازه، اجاره اخیستونکی ته ورکی، مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.
(۲) که ذکر شوی تزئینات بی د اجاره ورکوونکی دعلم څخه یا د هغه د اعتراض سره شوی وو نو اجاره ورکوونکی کولی شی چه د هغی لیری کول د هغه ضرر د تعویض سره چه د دی تزئیناتو د لیری کولو د پلوه عقار ته رسیږی د اجاره اخیستونکی څخه وغواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم قسمت- د اجارې او د باطنی اجارې څخه تېریدل

۱۳۷۹ ماده:

اجاره اخیستونکی د اجاری یا باطنی اجاری څخه په ټولو هغو شیانو کښی چه په اجاره ئی اخیستی یادهغی په ځینو کښی، د تیریدلو حق لری، مګر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۸۰ ماده:

د باطنی اجاری څخه داجاری اخیستونکی منعه کول، د اجاری څخه دتیریدلو دمنع کیدو مستلزم او دهغی عکس وی، مګر دا چه اجاره د داسی عقاری اجاری پوری خاصه وی چه په هغی کښی صنعتی یا تجارتی دستګاه بنأشی او اجاره اخیستونکی د ضرورت په حکم د ذکر شوی دستګاه خرڅولو ته اقدام وکی، په دی صورت کښی محکمه کولی شی سره د دی چه د اجاری مانع شرط موجود دی، د اجاری په دوام حکم وکی، خو په دی شرط چه اخیستونکی کافی تضمین ورکی او د هغی څخه اجاره ورکوونکی ته محقق ضرر عاید نه وی.

۱۳۸۱ ماده:

د اجاری څخه د تیریدلو په حالت کښی دهغه چا دپاره چه تیریدلو صورت موندل دهغه او داجاره ورکوونکی د علاقی ترمنځ د اجاری د عقد څخه د پیدا شوو حقوقو او واجباتو له پلوه، د اجاری اخیستونکی قایم مقام ګرځی، خو سره د دی هم اجاره اخیستونکی د واجباتو په اداء کولو کښی د هغه چا دپاره چه تیر شوی دی، د هغه ضامن ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۸۲ ماده:

باطني اجاره اخیستونکی مکلف دي د اصلی اجاره اخیستونکی په مقابل کې، ټول هغه ثابت التزامونه چه ئی لری داجاره ورکوونکی د خبرتیا په وخت کښې په مستقیم ډول هغه ته اداء کی، او نه شی کولی چه د اجاره ورکوونکی په مقابل کښې په هغې اجوری باندی چه په پیشکی توګه ئی اصلی اجاره اخیستونکی ته ورکړی دی تمسک وکی، مګر دا چه دا کار د خبرتیا ترمخه د عرف او د هغې موافقی سره سم چه د باطنی اجاری د وخته ئی نښه ثابته وی، صورت موندلی وی.

۱۳۸۳ ماده:

لومړنی اجاره اخیستونکی په راتلونکو حالونو کښې د اجاره ورکوونکی په مقابل کښې بری الذمه ګڼل کیږی:

۱ - په هغه حالت کښې چه د اجاری یا د باطنی اجاری په تیریدلو سره اجاره ورکوونکی صریحه قبولی وکی.

۲ - په هغه حالت کښې چه چاته تیریدل شوی وی یا د باطنی اجاره اخیستونکی څخه د اجوری حاصلول، بی له دی چه د لومړنی اجاره اخیستونکی په مقابل کښې د هغه د حقوقو د ساتنی اظهاروشی.

څلورم قسمت
د اجارې پای

۱۳۸۴ ماده:

اجاره په عقد کښې دتصریح شوی مودی په آخر کښې بی د تخلیه کولو د خبرتیا څخه پای ته رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۸۵ ماده:

(۱) که اجاره اخیستونکی د اجارې د عقد د پای ته رسیدو وروسته د اجاره شوی شی د عین څخه ګټې اخیستلو ته دوام ورکی، او اجاره ورکوونکی سره ددې چه په هغې علم لرې، وربانده اعتراض و نه کې، نو اجاره د نامعلومې مودې د پاره په همغې لومړنیو شرطونو، نوې شوې ګڼل کیږې او د دې قانون د(۱۳۴۴) مادې درج شوې حکم وربانده تطبیقیږې.
(۲) د اجارې د ضمنې نوې والې په صورت کښې د پخوانې اجارې پورې مربوط عینې تأمینات عیناً انتقال کوې، خو شخصي یا عینې ضمانت بې د ضامن د رضا څخه نه انتقالیږې.

۱۳۸۶ ماده:

که د دواړو خواوو څخه د یوې خوا له پلوه بلې خوا ته دتخلیه کولو خبرتیا صادره شوې وې خو سره د دې هم اجاره اخیستونکی د اجارې د مودې د پای ته رسیدو وروسته د اجاره شوې عین څخه ګټې اخیستلو ته دوام ورکی، د اکار د اجارې د نوې والې معنی نه لرې، مګر داچه د هغې په خلاف کوم دلیل اقامه شې. په داسې حالت کښې اجاره اخیستونکی چه د اجاره شوې عین څخه د اجارې د پای ته رسیدو وروسته هر څومره موده ګټه اخیستې وې د هغې مودې په تخلیه کولو او د مثلې اجورې په ورکولو مکلف دی.

۱۳۸۷ ماده:

اجاره د اجاره ورکوونکی یا اجاره اخیستونکی په مړینه پای ته نه رسیږې، سره د دې هم د اجاره اخیستونکی وارثان د هغه د مړینې وروسته کولې شې، ثابته کې، چه د هغوې عایدات د مورث د مړینې له امله د اجارې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوام تحمل نه لري يا اجاره دهغوی د احتياج دحدودو څخه بهر شوی ده نو په دی صورت کښي کولی شي چه د اجاری د عقد د پای ته رسيدو غوښتنه وکی. خو په دی شرط چه د اجاری اخيستونکی د مړينی د نيټی څخه د شپږو مياشتو په اوږدو کښې د فسخ کيدو غوښتنه شوی وی او همدارنګه د تخليه کولو په باره کښې د خبرتيا د ټاکلی مودی مراعات هم شوی وی.

۱۳۸۸ ماده:

که اجاره يواځی د اجاره اخيستونکی دکسب د اجراء کولو په سبب يا د هغه پوری د ځينو مربوطو نورو خاصو اعتبارونو په سبب، عقد شوی وی نو د هغه د مړينی وروسته داجاری ورکوونکی له خوا او د اجاری اخيستونکی د وارثانو له خوا ، د عقد د فسخ کيدو غوښتنه جواز لري.

۱۳۸۹ ماده:

د اجاره اخيستونکی غريبی او افلاس د هغه د اجوری د تعجيل، موجب کيږی نه چه لاموده يی نه ده پور شوی. خو سره د دی هم که په يوی مناسبی مودی کښی يی داسی تأمينات ورنه کړل چه د هغه د راتلونکی اجوری د اداً کولو ضمانت وکړی شی، نو اجاره ورکوونکی کولی شی چه د اجاری د فسخ کيدو غوښتنه وکی. همدارنګه اجاره اخيستونکی کولی شی په هغه صورت کښی چه ورته داجاری يا باطنی اجاری څخه دتيريدلو اجازه نه وی ورکړه شوی، د عادلانه تعويض په ورکولو سره د عقد د فسخ کيدو غوښتنه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۹۰ ماده:

(۱) که د اجاره شوی عین ملکیت بل چا ته انتقا ل وکی نو که د ملکیت د انتقا ل د عقد ترمخه د اجاری نېټه ثابته نه وی، د ذکر شوی شخص په باره کښی نافذه نه ګڼل کیږی.

(۲) که چاته د دی مادی د(۱) فقری سره سم ملکیت انتقال کړی وی، سره ددی چه داجاری عقد د هغه په باره کښی نافذ نه دی، خو کولی شی چه په ذکر شوی عقد تمسک وکی.

۱۳۹۱ ماده:

(۱) چاته چه د اجاره شوی شی د عین ملکیت انتقال کړی وی او اجاره د هغه په باره کښی نافذه نه ګڼل کیږی، نو نه شی کولی چه اجاره اخیستونکی په تخلیه کولو مکلف کړی، مګر هغه دا کار کولی شی چه ددی قانون (۱۳۴۶) مادی د حکم سره سم خبرتیا ورکول شوی وی.

(۲) که نوی مالک د اجاری د عقد د پای ته رسیدو تر مخه اجاره اخیستونکي ته په تخلیه کولو خبرتیا ورکی نو اجاره اخیستونکی ته د تعویض په ورکولو مکلف دی، مګر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی. اجاره اخیستونکی په تخلیه کولو نه مکلف کیږی مګر په هغه وخت کښی چه د اجاره ورکوونکی څخه یا د هغه په نیابت د هغه چا څخه چه ملکیت ورته انتقا ل کړی، تعویض واخلی.

۱۳۹۲ ماده:

چاته چه د اجاره شوی شی دعین ملکیت انتقال کړی وی نو که اجاره اخیستونکی ته په هغه وخت کښی چه اجاره ورکوونکی ته پیشکی اجوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوی ثابته کې چه ملکیت هغه ته انتقال کړی، نو اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه د ذکر شوی اجوری په ورکولو تمسک وکی، که نوی مالک د اجاره شوی عین د ملکیت د ثابتولو څخه عاجز شو نو کولی شی چه اجاره ورکوونکی ته رجوع وکی.

۱۳۹۳ ماده:

(۱) اجاره ورکوونکی نه شی کولی چه د اجاری دمودی د پوره کېدو ترمخه داجاری د فسخ کېدو غوښتنه وکی، که څه هم خپله اراده دخپل شخصی اوسیدنی یا استعمال دپاره اعلام کی، مګر دا چه دهغی په خلاف موافقه شوی وی.

(۲) که داسی موافقه شوی وی چه که اجاره ورکوونکی داجاره شوی شی عین ته شخصی احتیاج پیدا که، اجاره به فسخ کیږی نو اجاره ورکوونکی مکلف دی د دی قانون د(۱۳۴۶) مادی حکمونه د اجاری اخیستونکی د خبرتیا په باره کښی مراعات کی مګر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۹۴ ماده:

که څوک یو دکان په اجاره واخلی بیا تر هغی وروسته دهغه په اخیستلو او خرڅولو کښی کساد پیدا شی، نه شی کولی چه د اجاری عقدفسخ کی او یا د اجوری د ورکولو څخه ځان وژغوری.

۱۳۹۵ ماده:

که اجاره اخیستونکی په مستقیمه توګه د اجاره شوی شی د عین څخه ګټه وانه خلی یا ونه شی کړی چه د هغی څخه پوره ګټه ترلاسه کی نو دا کار د هغه د خطا یا بل داسی علت ته چه پخپله د هغه پوری مربوط دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

راجع کیږی، نو د اجاری په عقد او په ټولو هغو التزاماتو چه د هغی څخه پیدا شوی مکلف دی. خو په دی شرط چه د اجاره شوی شی عین د اجاری ورکوونکی له خوا په داسی حالت کښی د اجاری اخیستونکی په تصرف کښی ورکول شوی وی چه د موافقه شوی ګټی اخیستلو قابلیت ولری.

۱۳۹۶ ماده:

(۱) د عقد د دواړو خواوو څخه هریو کولی شی د هغی اجاری د عقد د فسخ کېدو غوښتنه وکی چه موده یی محدوده وی او د اجاری موده پای ته نه وی رسیدلی. او دا حکم په هغه وخت کښی د تطبیق وړ دی چه غیر مترقبه حالتونه د عقد تنفیذ د اول څخه یا د هغی په جریان کښی نا ممکن کی، د دی قانون د (۱۳۴۶) مادی د درج شوی خبرتیا د مهلت مراعات د فسخ کوونکی له خوا د عادلانه تعویض سره هرو مرو دی.
(۲) که اجاره ورکوونکی دفسخ کیدو غوښتنه کړی وی اجاره اخیستونکی داجاره شوی شی دعین په ردولو مجبورولی نه شی، مګر دا چه اجاره اخیستونکی ته یی لازمی تعویض ورکړی وی یا دا چه د دی منظور د پاره ئی د هغه سره کافی تأمین ایښی وی.

۱۳۹۷ ماده:

که اجاره اخیستونکی د مؤظفینو یا مستخدمینو یا د داسی اشخاصو د جملی څخه وی چه د هغه کار د استوګنځی تغییر ایجابوی نو د دی قانون د(۱۳۴۶) مادی د درج شوی حکم په نظر کښی نیولو سره، کولی شی چه دخپل داوسیدلو د ځای د اجاری چه موده یی محدوده وی د فسخ کېدو غوښتنه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم قسمت- د اجارې ځینې نوعې

لومړی مبحث- د زراعتي ځمکې اجاره

۱۳۹۸ ماده:

د کرهنې د پاره دځمکې اجاره سره د هغې شي دبیا نولو چه په هغې کښې باید وکرل شي یا د اجارې اخیستونکې ته د شي د کرلو د انتخاب په باره کښې اختیار ورکول، صحت لري.

۱۳۹۹ ماده:

(۱) کومه ځمکه چه د بل چا په کښت مشغوله وي او د حاصل د ټولولو وخت یې نه وي رسیدلی او ناحقه هم نه وي کرل شوی نو اجاره ئې د ځمکې د فارغیدو تر وخته پورې نه نافذیږي مګر داچه په ځمکه کښې موجوده کرهنه د اجارې اخیستونکې ملکیت وي.

(۲) که کرهنه د راټولولو دپاره تیاره وي نو د ځمکې اجاره ورکول د کرهنې د خاوند څخه غیر بل چا ته هم جواز لري، نو اجارې اخیستونکې ته په مناسب وخت کښې د ځمکې په تخلیه کولو او تسلیمولو مکلف کیږي.

۱۴۰۰ ماده:

که په ځمکه باندې موجوده کښت ناحقه کرل شوی وي نو د حاصل د راټولولو د مودې نه رارسیدل د بل چا سره د اجارې دعقد د صحت نه مانع کیږي او کرونکې په تخلیه کولو مکلف دی.

۱۴۰۱ ماده:

که ځمکه د اجارې اخیستونکې څخه په غیر د بل چا په کښت مشغوله وي، اجاره ئې صحیح ده خو د حاصل د راټولولو د مودې او په یوه معین

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت کښې اجارې اخيستونکي ته د تسليميدو دپاره دځمکې دتيارولو پورې موکوله ده.

۱۴۰۲ ماده:

د ځمکې اجاره اخيستونکی دويالې او د لارې د حق څخه ګټه اخيستې شي که څه هم په عقد کښې نه وي ذکر شوي، نور حقوق دموافقې او دځای د عرف تابع دي.

۱۴۰۳ ماده:

کومه ځمکه چه د يوه کال د پاره په اجارې ورکول شوې وي او دکښت د نوعې اختيار اجارې اخيستونکي ته ورکول شوی وي نو اجاره اخيستونکی کولی شي چه په هغې کښې دوه فصلونه وکرې.

۱۴۰۴ ماده:

که اجاره شوې ځمکه د اوبو د پورته کيدو په سبب د اوبو لاندې شې يائې اوبه قطع شي او په هغې کښې د کرلو امکان نه وي، نو اجوره نه لازميږي او اجاره اخيستونکی د عقد د فسخ کولو حق لري، خو په دې شرط چه د دې پلوه هغه ته قصور متوجه نه وي.

۱۴۰۵ ماده:

که د اجاره شوې ځمکې کښت د آسمانی آفت په اثر د مينځه ولاړ شي د آفت څخه ترمخه د اجورې حصه د اجارې اخيستونکي په ذمې لازميږي او د آفت څخه د وروستې مودې د حصې اجوره د هغه د ذمې څخه ساقطيږي، مګر دا چه اجاره اخيستونکی په کرهڼه داسې توان ولري چه د آفت څخه ترمخه په شان وي او يا ترهغې کم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۰۶ ماده:

(۱) که حاصلات د لوکولو وروسته د مینځه ولاړ شي اجاره اخیستونکی کولی شي چه داجوري د ساقطیدو یا کموالی غوښتنه وکی،خو په دی شرط چه موافقه په داسی صورت نه وی شوی چه اجاره ورکوونکی د محصول د یو جزء حق لرونکی وی، په دی صورت کښی که حاصلات د اجاری اخیستونکی دخطا په وسیله او یا وروسته له دی چه د تسلیمولو خبرتیا ورکړه شي، د مینځه لاړ شي نو اجاره ورکوونکی د خپلی حصی په اندازه متحمل کیږي.

(۲) که دعقد دمنعقیدو په وخت کښی د ضرر دواقع کیدو پیشبینی موجوده او محققه وی نو اجاره اخیستونکی نه شي کولی چه د اجوری د ساقطیدو غوښتنه وکی.

۱۴۰۷ ماده:

که د اجاری موده پوره شوی وی خو په ځمکه باندی حاصلات د داسی سبب په اساس چه داجاری اخیستونکی د ارادی بهروی نه وی رسیدلی نو ځمکه د مثلی اجوری په بدل کښی د حاصلاتو درسیدو تروختـه پوری داجاری اخیستونکی په تصرف کښی پاتی کیږي.

۱۴۰۸ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه د کرهنی د ځمکی څخه داسی ګټه واخلی چه خلک پری پوهیږي او په داسی توګه دی پکښی کار وکی چه د ګټی اخیستلو د پاره تیاره پاتی شي. اجاره اخیستونکی نه شي کولی چه د اجاری ورکوونکی د اجازی په غیر د ځمکی څخه په داسی توګه ګټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی چه په ځمکه کښې دومره تغییر راوړی چه منفی اثر ئی د اجاری د پای ته رسیدو وروسته دوام وکی.

۱۴۰۹ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه په ځمکه کښې داسی اصلاحات وکی چه د اجاره شوی ځمکی څخه یی عادی ګټه اخیستل ایجابوی.

۱۴۱۰ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی کومه ځمکه چه یی په اجاری اخیستی ده په داسی مودی کښې تخلیه کې چه کوم سړی تر هغه وروسته په ځمکه کښې تصرف کوی، وکولی شی چه ځمکه کرهڼی او کښت ته تیاره کی، خو په دی شرط چه له دی پلوه هغه ته ضرر ونه رسیږی.

دوهم مبحث - دهقانی

۱۴۱۱ ماده:

دهقانی د ځمکی د کرلو عقد دی د مالک او د دهقان ترمنځ په داسی توګه چه دځمکی حاصل به په هغو حصو ویشل کیږی چه دعقد په وخت کښې ورباندی موافقه شوی ده.

۱۴۱۲ ماده:

د دهقانی دعقد د صحت شرطونه په لاندی ډول دی:

۱- د کښت د پاره د ځمکی تیاری.

۲- دتخم، سری د آفتونو په ضد دواګانو اود کښت د نورو ضروری مصرفونو د برابرولو د پاره د مکلف شخص معلومول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د کښت د وسيلو د برابرولو د پاره د مکلف شخص معلومول.
۴- دهقان ته د کښت ځخه د خالي ځمکې تسليمول که څه هم تخم د ځمکې د مالک وي.

۱۴۱۳ ماده:

د جاري عرف سره سم د دهقاني د مودې ټاکل د عقد د صحت د شرطونو ځخه دي، که موده نه وه ټاکل شوې نو عقد صحيح دی او ديوه فصل دپاره اعتبار لري، مګر دا چه په خاص قانون کښې بل رنګه حکم شوی وي.

۱۴۱۴ ماده:

د تخم د جنس په صريحه يا ضمني توګه او د هغه شخص د حصې ټاکل چه تخم د هغه له خوا، نه دی د عقد د صحت شرط ګڼل کيږي، که د تخم جنس نه وه ټاکل شوی نو که د ځمکې دمالک له خوا وي د دهقانی عقد صحيح او که د دهقان له خواوې نو عقد صحيح نه دی. مګر دا چه د تخم د جنس د ټاکلو اختيار دهقان ته ورکول شوی وي.

۱۴۱۵ ماده:

کوم حيوانات او آلات چه په کرهڼه کښې استعماليږي که د عقد په وخت کښې، پرځمکه موجود وي او د ځمکې د خاوند ملکيت وي، د دهقاني عقد ورته شامليږي، په دې شرط چه د هغې په خلاف موافقه نه وي شوې.

۱۴۱۶ ماده:

(۱) دهقان مکلف دی چه په کرهڼه او دکښت په ساتنه کې داسې توجه وکي لکه چه دخپل مال په باره کښې يې کوي. دهقان دګټې اخيستلو دمودې په اوږدو کښې د ځمکې د تلفيدو مسئول دی، مګر داچه ثابته کړي چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې د ساتنې او صیانت په باره کښې یې دیو عادي شخص په اندازې کوښښ کړی دی.
(۲) د هقان د تلف شوو حیواناتو د تعویض او د هغې آلاتو د استهلاکیدو چه هغه پکښې مقصر نه وي، مکلف نه دی.

۱۴۱۷ ماده:

دهقان نه شي کولی بې دمالک داجازې څخه ځمکه بل چاته په اجاري ورکې یا د هغې د اجارې څخه بل چاته تیر شي. که یې ددې حکم څخه مخالفت وکي، مالک کولی شي چه عقد فسخ کې او یا د دهقان څخه د تعویض غوښتنه وکې.

۱۴۱۸ ماده:

دهقان حق نه لري چه مربوطه ځمکه بې د مالک د اجازې بل چاته په دهقاني ورکې.

۱۴۱۹ ماده:

دهقان د ځمکې پورې د مربوطو عمارتونو او د اوبولو د وسیلو په ساتنه مکلف دی او کوم ترمیمونه چه د دهقان خانې د ساتنې د پاره ضروري دي د دهقان په غاړه دي مګر د عمومي نهرونو او د نوو ویالو ویستنه د مالک په غاړه دي.

۱۴۲۰ ماده:

دهقان نه شي کولی په قرار داد کښې داخلې دځمکې د مخ ونې وکاړي او یا ئې قطع کې خو کولی شي چه د مالک په اجازې وچې ونې قطع او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـوض یـی بـل نیـالګی وکـری. د قطـع کولـو او کرلـو کـار پـه دهقـان او د نیالګی قیمت د مالک په غاړه دی.

۱۴۲۱ ماده:

د مالیی ورکول د مالک په غاړه دی.

۱۴۲۲ ماده:

بی له هغی چه په دی قانون کښی درج شوی، مالک حق نه لری چه د دهقان څخه د بلی ګټی لکه نقدی یا غیر نقدی ګټه یا په مستقیمه یا نامستقیمه توګه د هغه څخه د خدمتونو تقاضا وکی.

۱۴۲۳ ماده:

د قـرارداد دواړه خـواوی کـولی شـی چـه یـو د بـل پـه موافقـه د دهقـانی قرارداد ، داجاری په عقد تبدیل کی.

۱۴۲۴ ماده:

که دهقان د خپلی ځمکی خاوند شو نو که وغواړی پخپله هغه وکری، کولی شی چه د دهقانی قرار داد فسخ کی.

۱۴۲۵ ماده:

کـه د دهقـانی د قـرارداد د پـای تـه رسـیدو څخـه دری میاشـتی ترمخـه، قرارداد نوی نه شی نو قرار داد تر یوه بل کال پوری اوږدیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۲۶ ماده:

د دهقـان او د ځمکـی د مالـک تـرمنځ حاصـلات د دوارو خـواوو د مـوافقی سره سم یا په هغه تناسب چه عرف ټاکلی ویشل کیږی، که پخوانی موافقه او عرف موجود نه وه نو حاصلات نیمائی کیږی.

۱۴۲۷ ماده:

که د غیر مترقبه حادثو په اثر ټول حاصلات یا یوه برخه یی د مینځه ولاړل دواړه خواوی به په مساوی توګه د تاوان متحمل کیږی او یو په بل رجوع نه شی کولی.

۱۴۲۸ ماده:

که د عقد موده د فصل د پخیدو ترمخه تیره شوه، نو کښت تر پخلنی پوری په ځمکه کښی پاتی کیږی، په دی مودی کښی لازمی مصرفونه لکه اوبه کول، لو، درمند میده کول او بادول د هر یوه د حصی په اندازی د دواړو په ذمی دی.

۱۴۲۹ ماده:

(۱) که د ځمکی مالک د فصل د پخیدو ترمخه مړ شی نو دهقان به د فصل تر پخیدو پوری خپل کار ته دوام ورکوی د مړی وارثان نه شی کولی چه هغه منع کی.

(۲) که دهقان د فصل د پخیدو ترمخه مړ شی دهغه وارثان که ئی توان لرلو یا د هغوی قانونی وکیل به د فصل ترپخیدو پوری د قایم مقام په صفت کار ته دوام ورکوی، که څه هم د ځمکی مالک رضائیت ونه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۳۰ ماده:

که د دهقانی عقد فسخ یا باطل شی نو حاصلات د تخم د مالک پوری تعلق نیسی د هغه مقابله خوا د مثلی اجوری مستحق کیږی مګر داچه موافقه بل ډول شوی وی.

۱۴۳۱ ماده:

که په خاص قانون کښې د دهقان او د ځمکی د مالک ترمنځ حقوقی رابطی بل رنګه تنظیم شوی وی نو د خاص قانون حکمونو ته امتیاز ورکول کیږی.

دریم مبحث - باغوانی

۱۴۳۲ ماده:

(۱) د باغوانی عقد عبارت دی بل چاته د ونو او تاکونو ورکولو څخه د پالنی دپاره د هغی د یوی ټاکلی حصی د ثمر په بدل کښې.

(۲) ونه د هغه نبات څخه عبارت ده چه په ځمکه کښې یو کال یا ترهغی زیاته ثابته او باقی پاتی شی.

۱۴۳۳ ماده:

په باغوانی کښې د دهقانی عقد د صحت خاص شرطونه مراعات کیږی.

۱۴۳۴ ماده:

د باغوانی عقد د هغی مودی دپاره چه په عرف کښې پری عمل کیږی، صحت لری. که عقد کښې موده نه وی قید شوی، د هغی کال د لومړنی ثمر په حاصل حملیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۳۵ ماده:

که د باغواني دپاره دومره موده وټاکل شي چه د ثمر د ظاهریدو څخه کمه وي، عقد صحیح نه دی.

۱۴۳۶ ماده:

که د باغواني دپاره دومره موده وټاکل شي چه په هغې کښې د ثمر د ظاهریدلو او نه ظاهریدلو احتمال موجود وي نو عقد موقوف ګڼل کیږي، که ثمر په ټاکلی وخت کښې په داسې توګه ظاهر شي چه د هغې مشابه په معاملو کښې د علاقې وړ ګرځي نو باغواني صحیح ده، او د پخواني موافقې سره سم ویشل کیږي، که ثمر په ټاکلي وخت کښې ظاهر نه شي نو عقد فاسد دی او باغوان د خپل کار د مثلي اجورې مستحق ګڼل کیږي. که ثمر بیخي ظاهر نه شي هېڅ یوه خوا یو په بل حق نه لري.

۱۴۳۷ ماده:

د ثمر د ظاهریدو ترمخه لازمي کارونه لکه اوبه کول، پیوند، القاح او ساتنه پر باغوان دي، او کوم کارونه چه د ثمر د ظاهریدو وروسته لازمي ګڼل کیږي لکه د میوې ټولول او داسې نور د عقد په دواړو خواوو لازم دي، مګر داچه موافقه په بل ډول شوې وي.

۱۴۳۸ ماده:

(۱) باغوان نه شي کولای بې د مالک د اجازې ونې بل چاته په اجاره ورکي، که ئې ددې حکم مخالفت وکه نو ثمر د مالک پورې تعلق نیسي او دوه یم باغوان د لومړني باغوان څخه د مثلي اجورې مستحق کیږي او لومړني باغوان د اجورې حق نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) باغوان نه شی کولای بی د مالک د اجازی د خپلی پالنی لاندی ونی قطع کی او یا په باغ کښی نیالگی وکری.
(۳) د باغ د ځمکی کرهڼه بی د مالک د اجازی جواز نه لری، که ئی په کرهڼه موافقه وشوه د دهقانی د عقد پوری مربوط حکمونه یا د زراعتی ځمکو داجاری دعقد پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.

۱۴۳۹ ماده:

که ونه په داسی حالت کښی په استحقاق ویوړه شی چه ثمرئی ظاهر شوی وی نو د ونی مالک کار کوونکی ته د مثلی اجوری په ورکولو سره مکلف دی. که ونه دثمر د ظاهریدلو ترمخه په استحقاق ویوړه شی نو باغوان د هیڅ شی مستحق نه گڼل کیږی.

۱۴۴۰ ماده:

که کار کوونکی د کار د اجراء کولو څخه عاجز شی یا د ثمر دظاهریدو څخه اطمینان ونه لری نو د باغوانی د عقد فسخ کول جواز لری.

۱۴۴۱ ماده:

که د باغوانی موده تیره شی نو عقد پای ته رسیږی. که په ونه کښی ثمر وی چه د گټی اخیستلو قابلیت ونه لری، باغوان اختیار لری چه بی د اجوری څخه خپل کارته دوام ورکوی ترڅو چه ثمر پوخ شی او یا کار پریږدی. همدارنگه د ونی مالک اختیار لری چه نه رسیدلی ثمر عیناً د موافقه شوو شرطونو سره سم وویشي او یا باغوان ته د هغی څخه د هغه د استحقاق د حصی قیمت ورکوی اویا د ثمر د رسیدو پوری لازمی مصرفونه په غاړه اخلی او بیا وروسته خپل مصرف د رسیدلی ثمر څخه د باغوان د حصی څخه غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۴۲ ماده:

(۱) که د ونی خاوند په داسی وخت کښې مړ شي چه ثمرتازه ظاهر شوی وی، نو باغوان به د پخوا په شان خپل کارته دوام ورکوی. که څه هم دمالک وارثان راضی نه وی.

(۲) که باغوان د کار د پرېښودلو اراده وکی په کار کولو نه مجبوره کیږی او د ځمکی د مالک وارثان د دی قانون د(۱۴۴۱) مادی درج شوو دری ګونو خیارونو څخه استفاده کولی شی.

۱۴۴۳ ماده:

که د ځمکی مالک او باغوان دواړه په داسی حالت کښې مړه شي چه ثمرتازه ظاهره شوی وی نو د باغوان وارثان اختیار لری چه د ثمر د پخېدو تر وخته پوری خپل کارته دوام ورکوی او یایی پرېږدی. په دی حالت کښې د ځمکی دمالک وارثان ددی قانون د(۱۴۴۱) مادی د درج شوو دری ګونو خیارونو څخه استفاده کولی شی.

۱۴۴۴ ماده:

که ددی قانون حکمونه د خاص قانون سره توپیر ولری نو د خاص قانون حکمونه تطبیقیږی.

څلورم مبحث – د وقف اجاره

۱۴۴۵ ماده:

د وقف ناظر د وقف د اجاری ولایت لری خو چا ته چه مال وقف کړه شوی دی دا ولایت نه لری مګر داچه د وقف کوونکی له خوا متولی وی یا د هغه چا له خوا چه د اجاری ولایت ولری لکه قاضی یا اجازه ورکړ شوی ناظر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۴۶ ماده:

د اجوری د قبضولو ولایت خاص ناظر ته دی نه هغه چاته چه مال ورته وقف کړه شوی دی، مګر داچه ناظر ورته د اجوری د قبضولو اجازه ورکړی وی.

۱۴۴۷ ماده:

کوم شرط چه د وقف کوونکی له خوا د وقف د اجاری په باره کښی وضع شوی مراعات کیږی، متولی نه شی کولی هغی مودی ته تغییر ورکی چه وقف کوونکی د وقف د اجاری دپاره ټاکلی ده.

۱۴۴۸ ماده:

که د وقف کوونکی له خوا د اجاری موده نه وی ټاکل شی نو په کور او دکان کښی د اجاری موده یو کال او په ځمکه کښی دری کلونه ټاکل کیږی. مګر داچه په کور او دکان کښی د مودی د زیاتوالی او په ځمکه کښی د مودی د کموالی ښیګڼه ولیدله شی.

۱۴۴۹ ماده:

(۱) د ضروری حالتونو په غیر د وقف کړه شوی کور یا ځمکی اجاره د اوږدی مودی دپاره یا په پرله پسی عقدونو جواز نه لری.

(۲) که ناظر د ضرورت په حکم د وقف کړه شوی مال آبادولو ته مجبور شی نو کولی شی چه د محکمی په اجازی ددی قانون د(۱۴۴۸) مادی تصریح شوو حدودو څخه د اجاری دپاره زیاته موده وټاکی خو په دی شرط چه د انسان د عادی عمر د مودی څخه زیاته نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۵۰ ماده:

ناظر نه شی کولی چه وقف د خپل ځان دپاره په اجاری واخلی، که څه هم په مثلی اجوری وی.

۱۴۵۱ ماده:

اجاره د مثلی اجوری څخه په کمه جواز نه لری مگر په کم توپیر سره که څه هم اجاره ورکوونکی یواځینی شخص وی چه په وقف کښی د تصرف کولو ولایت ولری.

۱۴۵۲ ماده:

(۱) د وقف په اجاری کښی معیار د هغی وخت مثلی اجوره ده چه اجاره پکښی عقد شوی ده، وروستنی تغییرونه پکښی تأثیر نه لری.
(۲) که وقف د ناظر له خوا په فاحش غبن په اجاری ورکول شوی وی نو اجاره اخیستونکی مکلف دی چه مثلی اجوره پوره کی د هغی په غیر اجاره فسخ کیږی.

۱۴۵۳ ماده:

(۱) که وقف کړه شوی بناء جوړولو ته ضرورت ولری او اجاره اخیستونکی د ناظر په اجازی د خپل مال څخه هغی ته اقدام وکی، نو که د عمارت زیاتی گټی وقف ته عایدی وی، اجاره اخیستونکی کولی شی د ذکر شوو مصرفونو اداء کول د وقف د حاصل څخه د ناظر څخه وغواړی، که څه هم ترمخه د اجاری اخیستونکی رجوع نه وی شرط شوی.
(۲) که د عمارت زیاتی گټی اجاره اخیستونکی ته عایدی وی بی د پخوانی شرط د وجود څخه په ناظر رجوع نه شی کولی که اجاره اخیستونکی یا مستحق شخص بی د ناظر د اجازی څخه د وقف د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخروبې په موادو د بنا جوړولو ته اقدام وکړي او بنأ په داسې توګه جوړه شي که ورانه شي نوبې د تخريب شوو موادو څخه د هغې څخه بل قيمت نه پاتې کيږي، نو بنأ د وقف جزء ګڼل کيږي او اجاري اخيستونکي د رجوع حق نه لري.

۱۴۵۴ ماده:

که اجاره اخيستونکي د وقف علاموته تغيير ورکړي په داسې توګه چه د هغه ټول يا يوه برخه ئې خرابه کې بيائې په بل شکل نوې آباده کې، که وارد شوي تغيير د وقف په ګټه وه نو بنأ پخپل حال پاتې کيږي، اجاره اخيستونکي متبرع ګڼل کيږي او د مثلي اجورې مستحق کيږي که وارد شوي تغيير د وقف په ګټه نه وه نو د بنأ په خرابولو او لومړني شکل ته ګرځولو باندې امر کيږي.

۱۴۵۵ ماده:

د اجارې د عقد حکمونه د وقف په اجارې تطبيقيږي مګر داچه د دې مبحث د درج شوو حکمونو متناقض وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم فصل
عاریت

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۴۵۶ ماده:
عاریت عبارت دی د عاریت ورکوونکی د ګټو د تسلیمولو د تعهد څخه عاریت اخیستونکی ته بی له عوضه د یوی ټاکلی مودی یا د یوه ټاکلی غرض دپاره په دی شرط چه د استعمالولو وروسته به ئی بیرته ورکوی.

۱۴۵۷ ماده:
د عاریت د صحت شرط دا دی چه په عاریت ورکړی شوی شی د ګټی اخیستلو قابلیت دهغی د عین د بقاء سره ولري.

۱۴۵۸ ماده:
په عاریت ورکړه شوی شی عین دعاریت ورکوونکی دملکیت څخه نه وځي.

دوه یم قسمت- د عاریت ورکوونکی التزامونه

۱۴۵۹ ماده:
عاریت ورکوونکی مکلف دی چه په عاریت ورکړ شوی عین په همغه د عقد د وخت په حالت عاریت اخیستونکی ته تسلیم او هغه د عاریت دمودي په اوږدوکي د عاریت اخیستونکی په اختیار کښی کیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۶۰ ماده:

عاریت ورکوونکی مکلف دی چه کوم مصرفونه عاریت اخیستونکی په عاریت ورکړ شوی شی د هلاکیدو او ضایع کیدو د خلاصون دپاره کړی، اداء کي.

۱۴۶۱ ماده:

(۱) عاریت ورکوونکی د عاریت ورکړ شوی شی د استحقاق ورلو ضامن نه دی، مګر داچه د استحقاق سبب ئی عمداً پټ کړی وی او یائی د خاصی موافقی په اساس تضمین قبول کړی وی.

(۲) عاریت ورکوونکی د پټهو عیبونو ضامن نه دی مګر داچه عیب ئی عمداً پټ کړی وی او یائی د شی سلامتیا تضمین کړی وی.

دریيم قسمت- د عاریت اخیستونکي التزامونه

۱۴۶۲ ماده:

عاریت اخیستونکی مکلف دی چه په عاریت ورکړ شوي شي په ساتنه او صیانت کښې داسې توجه وکي لکه چه خپل مال ته ئې کوي.

۱۴۶۳ ماده:

که عاریت ورکوونکی د عاریت ورکړ شوي شي د استعمال نوعه، وخت یا ځای مقید کي، نو عاریت اخیستونکی نه شي کولی چه هغه د ټاکلي وخت او ځای څخه غیر استعمال کي، همدارنګه د هغې نوعې استعمال څخه چه پري اجازه ورکول شوي مخالفت کولی نه شي، او د هغې اندازې څخه چه اجازه ورکول شوی زیات تیرې کولی نه شي، بلکه د هغې اندازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مماثل په اندازې چه په استعمال مقيد شوې يا د هغې ځخه په کمې اندازې اقدام کولې شي.

۱۴۶۴ ماده:

که د عاريت د عين ځخه ګټه اخيستل د وخت، ځای اوداستعمال د نوعې پورې مقيده نه وي، عاريت اخيستونکی کولی شي چه د هغې ځخه په هر وخت، هرځای او په هره نوعه چه ئې زړه وغواړي په عادي توګه ګټه واخلي،که د عاريت اخيستونکي دتيری په سبب دعاريت شوي شي عين د مينځه ولاړ شي ضامن ئې ګڼل کيږي.

۱۴۶۵ ماده:

(۱) که عاريت ورکوونکی په مطلق صورت عاريت اخيستونکی ته د ګټې اخيستلو اجازه ورکي او ګټه اخيستونکی شخص و نه ټاکي، نو عاريت اخيستونکی کولی شي چه پخپله د عاريت ورکړ شوي شي ځخه ګټه واخلي او يا يې بل چاته په عاريت ورکي، عام له دې چه د استعمال کوونکی تغيير د عاريت په عين کښې مؤثر وي او که نه وي. دا حکم په هغه صورت کې دی چه عاريت اخيستونکی پخپله په عاريت ورکړ شوي عين استعمال نه کي او هغه د داسې شيانو ځخه وي چه د استعمال کوونکی تغيير وربانديې تاثير کوي، د هغې په غير بل چاته د عين په عاريت ورکول جواز نه لري.

(۲) که د عاريت ورکوونکی له خوا ګټه اخيستونکی شخص ټاکل شوی وي نو عاريت اخيستونکی د ذکر شوي شخص د قيد په مراعات مکلف دی، که عاريت اخيستونکی مخالفت وکړو د عاريت د عين د مينځه تللو ضامن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۶۶ ماده:

که عاريت ورکوونکی د عاريت ورکړ شوي شي د ورکولو څخه عاريت اخيستونکی بل چاته منع کړی وي، او عاريت اخيستونکی هغه بل چاته په عاريت ورکي د هغې د مينځه تللو ضامن ګڼل کيږي.

۱۴۶۷ ماده:

عاريت اخيستونکی په ټولو هغو حالونو کښې چه د عين د عاريت ورکولو څخه بل چاته منع شوی وي، نه شي کولی چه د عاريت شوي شي عين بل چاته په عاريت ورکي. که عاريت اخيستونکی هغه د بل چا سره په وديعت کښيښودلو او د عاريت عين د همدې شخص سره هلاک شو، عاريت اخيستونکي ئې ضامن دی.

۱۴۶۸ ماده:

په ټولو هغو حالونو کښې چه عاريت اخيستونکی واک لري چه د عاريت عين بل چاته په عاريت ورکي، کولی شي چه ذکر شوی عين بل چاته په وديعت ورکي. په دي صورت کښې که عين بې د وديعت اخيستونکی د تيري څخه هلاک شي، عاريت اخيستونکی ضامن نه ګڼل کيږي.

۱۴۶۹ ماده:

عاريت اخيستونکی نه شی کولی د عاريت عين په اجاری يا ګروی ورکی مګر په هغه صورت کښی چه هغه ئی د عاريت ورکوونکي په اجازی د ګروی دپاره په عاريت اخيستی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۷۰ ماده:

(۱) که عاریت اخیستونکی د عاریت عین بی د عاریت ورکوونکی د اجازی په اجاری ورکی او ذکر شوی عین د اجاری اخیستونکی سره هلاک شی، عاریت ورکوونکی کولی شی چه د هغی ضمان د عاریت اخیستونکی یا اجاری اخیستونکی ځخه وغواړی. که ئی د عاریت اخیستونکی ځخه ضمان وغوښتلو، نو نه شی کولی چه بل چا ته رجوع وکی. که ئی د اجاری اخیستونکی ځخه د ضمان غوښتنه وکړه، اجاره اخیستونکی کولی شی چه عاریت اخیستونکی ته رجوع وکی. خو په دی شرط چه داجاری دعقد په وخت کښی خبر نه وی چه عین د هغه سره عاریت دی.

(۲) که عین بی د عاریت ورکوونکی د اجازی په ګروی ورکول شی او د ګروی اخیستونکی سره هلاک شی نو که ضمان د عاریت اخیستونکی ځخه وغوښتل شو نو ګروی د ګروی ورکوونکی او ګروی اخیستونکی ترمنځ پاي ته رسیدلي ګڼل کیږي.

۱۴۷۱ ماده:

عاریت اخیستونکی د عاریت په مال کښی چه بی د تیری ځخه هلاک شی ضامن نه دی. په عاریت کښی د ضمان شرط باطل دی. که عاریت اخیستونکی د عاریت د عین په ساتنه کښی قصور یا اهمال وکی، ضامن دی.

۱۴۷۲ ماده:

که د عاریت عین عادی استعمال په نتیجه کښی یا د عرف سره سم داسی عیب جن شی چه د هغی د قیمت د کښته کیدو موجب شی، عاریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخیستونکی ددی قیمت د کموالی ضامن نه دی او که ئی په غیر عادی توگه استعمال که ضامن گڼل کیږی.

۱۴۷۳ ماده:

که عاریت اخیستونکی په یو قسم د اقسامو د عاریت د عین د تلفیدو د مخنیوی توان ولری او مخنیوی ئی ونه کی، د ضمان په ورکولو مکلف کیږی. همدارنگه که د غصبوونکی د لاس په لیری کولو کښی قصور وکی، ضامن گڼل کیږی.

۱۴۷۴ ماده:

مالی تکلیفونه، د عادی ساتنی مصرفونه او د عاریت د عین، بیرته ورکول د عاریت اخیستونکی په غاړه دی.

۱۴۷۵ ماده:

(۱) عاریت اخیستونکی مکلف دی چه د عاریت په پای کښی د عاریت عین په همغه پخوانی حالت رد کی. دا حکم د عاریت د عین د هلاک یا نقصان مسئولیت نه اخلالوی.

(۲) د عین بیرته ورکول په هغه ځای کښی صورت مومی چه عاریت اخیستونکی هلته تسلیم شوی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۴۷۶ ماده:

که عاریت اخیستونکی د عاریت د مودی د تیریدو وروسته عین دځان سره وساتی او یا ئی په موافقه شوی ځای کښی تسلیم نه کی نو که هلاک شو د هغی ضامن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلوم قسمت- د عاریت پای

۱۴۷۷ ماده:

(۱) عاریت د موافقه شوی مودی په تیریدو پای ته رسیږی. که موده نه وی ټاکل شوی نو د هغه منظور د پوره کیدو سره پای ته رسیږی چه د هغی دپاره عین په عاریت اخیستل شوی. په هغه صورت کښی چه د عاریت موده نه وی ټاکل شوی، عاریت ورکوونکی کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی د عاریت د پای غوښتنه کولی شی.

(۲) عاریت اخیستونکی کولی شی چه د عاریت د مودی د پای ته رسیدو ترمخه عین بیرته ورکی، خو که د عین بیرته ورکول د عاریت ورکوونکی په ضرر وو نو د هغی په قبلولو کښی مجبوریدلی نه شي.

۱۴۷۸ ماده:

عاریت ورکوونکی کولی شی چه په راتلونکو حالونو کښی بی له قیده د عاریت دپای غوښتنه وکی:

۱- په هغه حالت کښی چه غیر مترقبه احتیاج د عاریت عین ته پیدا کی.

۲- په هغه حالت کښی چه عاریت اخیستونکی عین بد استعمال کی او یائی په ساتنه کښی قصور وکی.

۳- په هغه حالت کښی چه عاریت اخیستونکی د عاریت د عقد د منعقیدو وروسته یا تر هغی ترمخه مفلس شی خو په دی شرط چه عاریت ورکوونکی د عقد په وخت کښی د هغه د افلاس څخه خبر نه وی بیا وروسته خبر شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۷۹ ماده:

دعاريت عقددعاريت اخيستونکی په مړينه پای ته رسيږی او د هغه وارثانو ته نه نقليږی.

۱۴۸۰ ماده:

که عاريت اخيستونکی مړ شی او د عاريت عين په متروکی کښی موجود نه وی نو په ترکه کښی د واجب الاداء پور په حيث پيژندل کيږی.

دریيم باب
د کار عقدونه

لومړی فصل
قرارداد ، د يو شي د جوړولو غوښتنه او د عمومي مرفقونو تعهدات

لومړی قسمت- قرارداد

لومړی مبحث – عمومی حکمونه

۱۴۸۱ ماده:

قرارداد داسی عقد دی چه د هغی په موجب د دواړو خواوو څخه يو د يو شی په جوړولو يا د يو کار په کولو په مؤقتی يا غير مؤقتی صورت د بلی خوا دپاره د اجوری په بدل کښی تعهد کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۸۲ ماده:

د کار د کولو یا د داسی شیانو د جوړولو قرار داد چه د قانون یا عمومی نظام مخالف وی جواز نه لری.

۱۴۸۳ ماده:

(۱) تعهد کوونکی کولی شی چه یوائی دکار کولو تعهد وکی او کوم مواد چه د کار په اجراء کولو کښې په کار اچول کیږی او یا ورڅخه ګټه اخیستل کیږی د کار د خاوند په غاړه کښیږدی.
(۲) که تعهد کوونکی د کار د کولو او د موادو د برابرولو تعهد وکی، جواز لری.

دوه یم مبحث – د قرارداد کوونکی التزامونه

۱۴۸۴ ماده:

که قرارداد کوونکی د کار د ټولو یا ځینو موادو په برابرولو تعهد وکی، د هغی د کیفیت څخه مسئول او د کار د خاوند په مقابل کښې د هغی څخه ضامن دی.

۱۴۸۵ ماده:

(۱) که مواد دکار دخاوند له خوا برابر شو نو تعهد کوونکی مکلف دی چه د موادو په استعمال کښې دقت وکی او فنی اصول په کار واچوی.
(۲) که د تعهد کوونکی د اهمال په نسبت یا د هغه د فنی کفایت د نقصان له امله ځینی مواد د ګټی اخیستلو قابلیت د لاسه ورکی نو مکلف دی چه د هغی قیمت د کار خاوند ته ورکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۸۶ ماده:

تعهد کوونکی مکلف دی هغه اضافی سامان چه د کار اجرا کول ئی ایجابوی پخپل مصرف برابر کی، مګر داچه د کسب ګرو عرف یا د دواړو خواوو موافقه په بل ډول وی.

۱۴۸۷ ماده:

د تعهد کوونکی له خوا د موافقه شوی اجوری زیاتوالی او دکار خاوند له خوا د هغی کموالی، د قرار داد د عقد څخه وروسته جواز نه لری، مګر داچه قانون یا موافقه د هغی په خلاف وی.

۱۴۸۸ ماده:

که ظاهره شی چه تعهد کوونکی په ناقص صورت یا د عقد په خلاف کار ترسره کوی، نو د کار خاوند کولی شی چه هغه ته خبرتیا ورکی چه په یوی ټاکلی مودی کښی د خپل طرزالعمل څخه صرف نظر وکی، که تعهد کوونکی دټاکلي مودي په اوږدو کې د خپل طرز العمل څخه صرف نظر ونه کړو نو د کار خاوند کولی شی چه عقد فسخ کی او یا د لومړنی کار پوره کول د لومړنی متعهد په حساب بل چاته وسپاری.

۱۴۸۹ ماده:

تعهد کوونکی نه شی کولی دکار د پوره کیدو او د کار خاوند د هغی د تسلیمیدو ترمخه د موافقه شوی اجوری غوښتنه وکی مګر دکار خاوند کولی شی چه داجوری یوه برخه په پیشکی توګه ادا کی یا دارنګه موافقه وکی چه اجوره به دکار د ترسره کولو په تناسب ورکوم خو په دی شرط چه تعهد کوونکی دپاتی برخی په پوره کولومجبور کړی شی د هغی په غیر به د کار خاوند د تعهد کوونکی په مصرف هغه پوره کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹۰ ماده:

ساختمانی انجنیر او قرارداد کوونکی ترلسو کلونو پوری د عمارتونو د نړیدلو، ماتیدلو، د هغی د ټول یا یو جزء کښیناستلو څخه یا د نورو ثابتو ملحقاتو چه اعمار کړی ئی دی، په متضامن صورت مسئول ګڼل کیږی. که څه هم نړیدل، ماتیدل یا کښیناستل پخپله د ځمکی د عیب په سبب وی یا داچه پخپله د کار خاوند د عیب جن عمارت په جوړولو اجازه ورکړی وی. مګر داچه د عقد دواړی خواوی اصلاً غواړی چه عمارت دی ترلسو کلونو پوری دوام ونه کی.

۱۴۹۱ ماده:

(۱) کوم عیبونه چه د بنأ پوخوالی مقاومت او سلامتیا تهدیدوی ددی قانون د(۱۴۹۰) مادی د درج شوی ضمان تابع دی.

(۲) د دی قانون د(۱۴۹۰) مادی د درج شوو لسو کلونو موده د کار د تسلیم ورکولو د نېټې څخه پیل کیږی.

(۳) ددی مادی حکم د هغه تعهد کوونکی په باره کښی چه په دوهم تعهد کوونکی (باطنی تعهد کوونکی) د رجوع کولو حق لری، نه تطبیقیږی.

۱۴۹۲ ماده:

دپلان او د نقشی د طرحی مهندس چه د کار په اجرا کولو نظارت ونه لری نو یوائی د پلان او نقشی دعیب مسئول دی.

۱۴۹۳ ماده:

هرشرط چه د ساختمانی مهندس انجنیر او قرار داد کوونکی د ضمان مانع وی، باطل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹۴ ماده:

د ضمان دعوی ددی قانون د (۱۴۹۰، ۱۴۹۱، ۱۴۹۲) مادو په حالونو کښی د نړیدو، ماتېدو کښیناستو یا د عیب د کشف کېدو د یوه کال د مودی د تیریدو وروسته ساقطیږی.

دریم مبحث - د کار د خاوند وجیبی

۱۴۹۵ ماده:

که د نړېدلو، ماتیدلو او د عمارت د ټول یا یوه جزء د کښیناستلو څخه پیدا شوی تعویض د ساختمانی بیمی له خوا ورکول شوی وی، نو د عمارت خاوند نه شی کولی چه د هغی غوښتنه دساختماني انجنیر، مهندس او قرارداد کوونکی څخه وکي.

۱۴۹۶ ماده:

د کار خاوند مکلف دی د کار د پوره کیدو سره یوځای، د جاری عرف سره سم هغه تسلیم شی، د هغی په غیر تعهد کوونکی کولی شی د یوی ټاکلی مودی په اوږدو کښی د هغی په تسلیمیدلو ورته خبرتیا ورکی. که د کار خاوند د ذکر شوی مودی په تیریدو سره هغه تسلیم نه شی، نو تسلیم شوی ګڼل کیږی.

۱۴۹۷ ماده:

د کار خاوند مکلف دی چه کومه اجوره یی شرط کړی هغه د تسلیمیدو په وخت کښی ورکی، مګر داچه عرف یا موافقی د هغی په خلاف حکم کړی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹۸ ماده:

(۱) که د کار د اجرا کولو په وخت کښې د موافقې د حدودو څخه تیری ولیدل شي، تعهد کوونکی مکلف دی د زیاتو تکلیفونو د اندازې څخه د کار خاوند ته خبرتیا ورکي، د هغې په غیر نه شي کولی چه کوم زیات مصرفونه ئې د موافقه شوې اندازې د قیمت څخه کړي د هغې غوښتنه وکي.

(۲) په هغه صورت کښې چه د موافقه شوې اندازې څخه زیاتوالی ډیر لوی وو نو د کار خاوند کولی شي چه عقد فسخ کي او تعهد کوونکی ته د هغه چه د عقد سره سم ئې پوره کړي قیمت ورکي.

۱۴۹۹ ماده:

(۱) که عقد په بالمقطع اجورې تمام شوی وي، تعهد کوونکی نه شي کولی چه د اجورې د زیاتوالي غوښتنه وکي که څه د تعهد کوونکی د کار په پلان کښې تعدیل راغلی وي. مګر داچه تعدیل د کار د خاوند د تصمیم په اثر صورت موندلی وي.

(۲) تعهد کوونکی نه شي کولی چه د نرخ او اجورې د لوړیدو په موجب، د اجورې د زیاتوالي غوښتنه وکي، مګر په هغه صورت کښې چه داسې استثنائي او عمومي حوادث پیداشي چه د عقد په وخت کښې ئې پیشبیني نه شواې کیداې او د هغې په اثر هغه معیار چه د قرارداد مالي سنجول وربانـدې تینګ ولاړ دی بـل رنګه شي. په دې صورت کښې محکمه کولی شي چه د اجورې په زیاتوالي یا د عقد په فسخ کیدو حکم وکي. مګر داچه دواړو خواوو بل رنګه موافقه کړې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۰۰ ماده:

که اجوره نه وه ټاکل شوی د پوره شوی کار مصرفونه د پوهانو په وسیلی ټاکل کیږی.

۱۵۰۱ ماده:

که د نقشی مهندس د اندازونیول پوره کړل یا د تعمیر اداره د هغی د خاوند په امر د ټاکلی اجوری په بدل کښی په غاړه واخلی د ذکر شوی اجوری مستحق ګڼل کیږی.

۱۵۰۲ ماده:

که د کار خاوند د مهندس اجوره نه وی ټاکلی د مثلی اجوری مستحق کیږی او د هغی مودی سره سم چه د هغه کار په کښی شوی او د عرف سره ټاکل کیږی.

څلوم مبحث – دوهم تعهد کوونکی

۱۵۰۳ ماده:

(۱) که د کار طبیعت یا د عقد صراحت مانع نه شی نو تعهد کوونکی کولی شی چه بل څوک د ټول یاځینی کار د اجرأ کولو دپاره مکلف کی، په هر صورت تعهد کوونکی د کار دخاوند په مقابل کښی د دوه یم تعهد کوونکی د کار مسئول دی.

(۲) دوه یم تعهد کوونکی د لومړنی تعهد کوونکی په مقابل کښی مسئول ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم مبحث - د قرار داد پای ته رسیدل

۱۵۰۴ ماده:

د قرارداد عقد د تعهد شوی کار په سرته رسیدو، د دواړو خواوو د موافقی سره سم د هغی په تسلیمولو او د قانون په حکمونو پای ته رسیږی.

۱۵۰۵ ماده:

د کار خاوند کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی د کار اجرأ کول متوقف کی او عقد ته خاتمه ورکی، خو په دی شرط چه د تعهد کوونکی مصرفونه، د سرته رسیدلی کار اجوره او کومه گټه چه د کار په سرته رسیدو ترسره کیده جبیره کی. محکمه کولی شی د شرطونو د ایجاب په صورت کښی، تعویض کم کي.

۱۵۰۶ ماده:

که د تعهدشوی کار ترسره کول محال شی د قرارداد عقد پای ته رسیږی.

۱۵۰۷ ماده:

(۱) که شي پخوا له دی چه د کار خاوند ته تسلیم کړی شی د غیرمترقبه سببونو په اساس هلاک شی، نو تعهد کوونکی نه شی کولی چه د کار د اجوری او مصرفونو غوښتنه وکی، مگر داچه د کار خاوند ته ئی ترمخه لیکلی خبرتیا ورکړی وی. د موادو د هلاکیدو تاوان د موادو په برابروونکی دی.

(۲) که د شی هلاک یا نقصان د کار د خاوند د خطا په اثر وی یا د هغی موادو د عیب په اثروی چه د کار خاوند هغه برابر کړی دی، نوتعهد کوونکی د اجوری او د ایجاب وخت کښی د تعویض هم مستحق کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۰۸ ماده:

که د قرار داد په عقد کښې د تعهد کوونکي شخصي اعتماد د اعتبار ځای وي، نو عقد د تعهد کوونکي په مړيني پای ته رسيږي، د هغې په غير عقد پخپل حا ل پاتې کيږي، مگر داچه د تعهد کوونکي په وارثانو کښې د کار د ښه اجرا آتو په باره کښې کافي تضمينات موجود نه وي.

۱۵۰۹ ماده:

(۱) که د مقاولې عقد د تعهد کوونکي په مړيني پای ته ورسيږي د کار خاوند د انجام شوی کار د قيمت په اداء کولو او د هغې مصرفونو چه دناپوره برخې د اجراء کولو د پاره يې صورت موندلی مکلف کيږي، دا مکلفيت د هغې گټې په اندازې دی چه د ذکر شوی کار او مصرفونو څخه د کار خاوند ته رسيدلې دی، ددی په مقابل کښې دکار خاوند کولی شي چه برابر شوی مواد ديو عادلانه تعويض په بدل کښې وغواړي.

(۲) ددی مادی د پورتنی فقری حکم د هغه تعهد کوونکي په باره کښې هم تطبيقيږي چه د کار کولو ته يې اقدام کړی خو د ارادی څخه دباندی سببونو په اساس د هغې د پوره کيدو څخه عاجز شوی وي.

دوه يم قسمت- د يوشي د جوړ ولو غوښتنه

۱۵۱۰ ماده:

د يو شي د جوړولو د غوښتنې قرارداد د يو مشخص قيمت په بدل کښې د ټاکلي شي جوړول دی په داسې توگه چه قرارداد شي په عين واردوی نه د جوړوونکي په کار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۱۱ ماده:

د یو شی د جوړولو د غوښتنې په قرارداد کښې د مطلوب شی د جنس، نوعې، اندازې او د صفت بیان شرط دی.

۱۵۱۲ ماده:

د یو شی د جوړولو د غوښتنې په قرار داد کښې د نظر لاندې شی د قیمت ادأ کول په معجل صورت هرو مرو نه دی.

۱۵۱۳ ماده:

(۱) که د یو شی د جوړولو د غوښتنې قرار داد منعقد شوی وی نو قرارداد کوونکی نه شی کولی چه د خپلو تعهدونو څخه منصرف شی، مګر داچه د دواړو خواوو ترمنځ بل رنګه موافقه شوی وی.
(۲) که جوړوونکی خپل تعهد د قرار داد د شرطونو سره سم تر سره کړی نه وی نو د شی د جوړولو غوښتونکی د جوړ شوی شی په قبلولو مکلف نه دی، کولی شی چه د جوړوونکی څخه د رسیدلی تاوان د تعویض غوښتنه وکی.
(۳) که د شی د جوړولو غوښتونکی د خپل غوښتل شوی شی د قبلولو او تسلیمیدلو څخه بی سببه او بی د معقولو د لیلونو ځان وژغوری، نو د هغی په تسلیمیدو مکلف کیږی، د هغی په غیر جوړوونکی کولی شی چه د شی د جوړولو د غوښتونکی څخه د هغی تاوان د تعویض غوښتنه وکی چه د تسلیمیدو د تأخیر په سبب یا د تعهد د نه په ځای کولو په سبب ورته رسیدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۱۴ ماده:

(۱) جوړوونکی مکلف دی چه د جوړولو غوښتل شوی شی په داسی توګه جوړکی چه د تضمین شوی صفت لرونکی وی او د هغی څخه غوښتل شوی ګټه واخیستل شی. همدارنګه باید چه ذکر شوی شی د داسی عیب څخه خالی وی چه د شی قیمت ټیټه وی.
(۲) که د جوړولو غوښتل شوی شی موافقه شوی صفتونه او شرطونه ونه لری نو د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه د عیب د لیری کېدو غوښتنه وکي.
(۳) که جوړوونکی د عیب په لیری کیدلو کښی تأخیر وکي، د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه عیب لیری کی او مصرفونه د جوړوونکی څخه وغواړی.

۱۵۱۵ ماده:

د شی د جوړولو غوښتونکی به ددی قانون د(۱۵۱۴) مادی د درج شوی عیب د لیری کولو دپاره مناسبه موده ټاکی او دا خبره به توضیح کوی چه که په ټاکلی مودي کي موجود عیب لیرې نه شي نو شی به بیرته ورکوي. د ټاکلي مهلت د تیریدو وروسته د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه د قرارداد څخه رجوع وکی او یا د عیب په تناسب د قیمت د ټیټوالی غوښتنه وکي.

۱۵۱۶ ماده:

که د شی د جوړولو غوښتونکی، د غوښتل شوی جوړ شوی شی په عیب پوه شی او سره د هغی هم تسلیم شی، نو په جوړوونکی د رجوع حق نه لری مګر داچه د عیب خیارئی دځان دپاره شرط کړی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۱۷ ماده:

(۱) د جوړولو د غوښتل شوی شی قیمت د تسلیمیدلو په وخت کښی د اداء کولو وړوی، مګر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.
(۲) که د جوړونو غوښتل شوی شی جزء په جزء د تسلیمیدو وړ وی نو قیمت ئی د هر جزء د تسلیمیدو په مقابل کښی د اداأ کولو وړ دی.

۱۵۱۸ ماده:

(۱) که جوړ شوی شی پخواله دی چه د جوړولو غوښتونکی ته تسلیم کړی شی، تلف شی نو جوړوونکی ئی ضامن ګڼل کیږی.
(۲) که ذکر شوی شی په داسی وخت کښی تلف شی چه ټاکلی موده پای ته رسیدلی وی او جوړوونکی د شی د جوړولو غوښتونکی ته خبرتیا ورکړی وی چه جوړ شوی شی تسلیم شی، او هغه بی موجبه په تسلیمیدو کښی وروسته والی راوړی، نو جوړوونکی مسئول نه ګڼل کیږی مګر داچه تلف کول د جوړوونکی یا د هغه د اجیرانو د قصور په سبب صورت موندلی وی.

۱۵۱۹ ماده:

که جوړ وونکی د شی جوړولو دغوښتونکی د غوښتنی په اساس، جوړ شوی شی د خپل د جوړولو د ځای ځخه بل ځای ته لیږی نو په دی حالت کښی د خرڅولو پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.

۱۵۲۰ ماده:

جوړوونکی حق لری چه د خپلی اجوری د اخیستلو دپاره چه د قرارداد له لحاظه د هغی مستحق دی، کوم شی چه ئی جوړ کړی او په تصرف کښی ئی لری،حبس کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۲۱ ماده:

(۱) د شي د جوړولو غوښتونکی او د هغه وارثان کولی شي چه عقد فسخ کی، که څه هم جوړوونکی د جوړولو د غوښتل شوی شی په جوړولو پيل کړی وی، خو په دی شرط چه جوړوونکی ته د شوی کار اجوره، د مصرف شوو موادو د قيمت او د تيار شوو موادو تاوان ورکی، مګر داچه موافقه بل رنګه شوی وی.

(۲) محکمه کولی شی د ايجاباتو، حالونو او کيفيتونو سره سم د تعويض اندازه کمه کی.

۱۵۲۲ ماده:

(۱) د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی په را تلونکو حالونو کښی جوړوونکی ته د خبرتيا وروسته قرارداد فسخ او د ضرر رسيدلو په صورت کښی د تعويض غوښتنه وکی:

۱- په هغه حالت کښی چه جوړوونکی بی د معقول عذر څخه د معقولی مودي په اوږدو کښی د خپل تعهد په اجراء کولو پيل ونه کی.

۲- په هغه حالت کښی چه جوړوونکی د ټاکلی مودی په اوږدو کښی د شی د جوړولو د غوښتونکی، د غوښتل شوی شی په تسليمولو کښی وروسته والی راوړی.

(۲) که وروسته والی او د جوړوونکی له خوا د تعهد نه اجراء کول د خطا يا د داسی کار څخه پيدا شوی وی چه د شی د جوړولو د غوښتونکی پوری مربوط وی او د جوړوونکی د صريحی او ليکلی غوښتنی سره د هغی په اداء کولوته ئی اقدام نه وی کړی، نو جوړوونکی کولی شی چه عقد فسخ او د رسيدلی تاوان د تعويض غوښتنه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۲۳ ماده:

که د تعهد اداء کول د پیل کیدو وروسته په داسی سبب چه د قرارداد کوونکو د ارادو دباندی وی قطع شی، جوړوونکی نه شی کولی چه د ثمن د قبضولو غوښتنه وکی، مګر د هغه کار په تناسب چه د تعهد د قطع کیدو ترمخه ئی برابر کړی وی.

۱۵۲۴ ماده:

کوم کار کوونکی او اجیران چه د قرار داد په عقد کښی استخدامیږی د شی د جوړولو د غوښتونکی په مقابل کښی یا د هغه چا چه جوړول شوی شی د هغه په ګټه تیار شوی د مستقیمی دعوی حق د هغی پیسو په حدودو کښی لری چه د شی د جوړولو غوښتونکی جوړوونکی ته د هغی په اداء کولو مکلف وی. ذکر شوی اشخاص د محکمی د حکم د صادریدلو وروسته په ذکر شوو پیسو د امتیاز حق پیدا کوی، دوه یم قرار داد کوونکی د لومړنیو قرار داد کوونکو له خوا او نور اشخاص چه اولنی مواد د جوړوونکی دپاره برابر وی، د شی د جوړولو په غوښتونکی د مستقیمی دعوی حق نه لری.

دریم قسمت- د عمومی مرفقونو تعهدات

۱۵۲۵ ماده:

د عمومی مرفقونو تعهدات داسی عقد دی چه ورڅخه غرض د عمومی مرفقونو اداره چه ګټور صفت ولری د حکومت او فرد ترمنځ یا د حکومت او شرکت ترمنځ منعقدیږی او د هغی په موجب د یوی ټاکلی مودی دپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عمومي مرفقونو څخه ګټه اخیستل د تعهد کوونکي په اختیار کښې ورکول کیږي.

۱۵۲۶ ماده:

د عمومي مرفقونو تعهد کوونکی د هغه عقد په موجب چه د معامله لرونکو سره ئې تړي، تعهد کوي چه د مقابلې خوا دپاره به معمول لازمي خدمتونه د هغې اجورې په بدل کښې چه د عقد د تصریح شوو شرطونو سره سم وي او د هغه شرطونو موافق وي چه د کار طبیعت او د مربوطو قوانینو حکمونه ئې ایجابه وي هغه به ترسره کوي.

۱۵۲۷ ماده:

(۱) د عمومي مرفقونو تعهد کوونکی مکلف دی د خپلو معامله لرونکی ترمنځ د اجورې د ورکولو او د خدمتونو ترسره کولو په باره کښې پوره مساوات تأمین کي. د هغې عقدونو په باره کښې چه تعهد کوونکی ئې د معاملې لرونکو سره منعقدوي کوم نرخ چه د حکومت له خوا ټاکل کیږي، مراعات یې لازم دي او د عقد دواړه خواوې د هغې په خلاف موافقه نه شي کولی. که حکومت د دې نرخ تعدیل لازم وګڼلو او منظور ئې کړو نوی نرخ د منظوریدو د نیټې څخه یې له دې چه په ماقبل تاثیر وکي، اجرا کیږي.

(۲) کوم معامله لرونکی چه د ټاکلی نرخ څخه زیات ورکړي وي، کولی شي چه د هغې د بیرته اخیستلو غوښتنه وکي. که تعهد کوونکی د ټاکلی نرخ څخه کم اخیستی وي کولی شي چه د هغې د پوره کیدو غوښتنه وکي، د دې حکم په خلاف هره نوعه بله موافقه باطله ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۲۸ ماده:

(۱) د خلکو د ورو او راورو تعهد کوونکی مکلف دی د سورلیو د سلامتیا دپاره لازمی احتیاط ونیسی، تعهد کوونکی د هغه ضرر مسئول دی چه د سوریدو او کښته کیدو په وخت کښی خلکوته رسیږی، مگر داچه ثابته کي ضرر دبهرنی سبب څخه پیدا شوی او بی د هغه د ارادی څخه وو.

(۲) که د تعهد کوونکی له خوا د ځینو غیر قانونی آلو د استعمال په نسبت ضرر ورسیدلو دا ضرر د بهرنی سبب څخه پیدا شوی نه گڼل کیږی.

دوه یم فصل
د کار عقد

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۵۲۹ ماده:

د کار عقد د هغه عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب د عقد یوه خوا د بلی خوا سره داسی تعهد کوی چه خدمت به د هغه د لارښوونی لاندی د یوی تاکلی اجوری په بدل کښی ترسره کوي.

۱۵۳۰ ماده:

(۱) ددی فصل درج شوی حکمونه د کرهنی د کار گرانو او د کورونو د مستخدمینو په باره کښی نه تطبیقیږی. د هغوی پوری مربوط امور د خاصو قوانینو او د هغی پوری مربوط عرف تابع دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) ددی فصل درج شوی حکمونه د دولت د نورو کارګرانو او اجیرانو په باره کښې ترکوم ځایه چه د کار او کارګر او اجیرانو د قوانینو سره مغایرت ونه لری تطبیقیږی.

(۳) قانونی رخصتی، مریضی، سفریه او کرایه، د اجوری کمه اندازه، د ګټی په فیصدی کښی ګډون، عایدات او تولیدات، د استخدام شرطونه، دتنظیم پوري مربوط حکمونه دکار تصنیف او تقسیم، مؤیدی، تقاعد او نور اجتماعی تأمینات، حقوق، امتیازونه او د کار د خاوند او کارګر مکلفیتونه چه په دی قانون کښی ئی پیش بینی نه ده شوی، د خاص قانون د حکمونو تابع دی.

دوه یم قسمت- د عقد رکنونه

۱۵۳۱ ماده:

د کار په عقد کښی خاص شکل شرطونه دی، مګر داچه قانون د هغی په خلاف تصریح کړی وی.

۱۵۳۲ ماده:

د کار عقد د یوه ټاکلی خدمت دپاره یا د ټاکلی مودی یا نا ټاکلی مودی دپاره جواز لری.

۱۵۳۳ ماده:

که موده په عقد کښی نه وی ټاکل شوی د عقد دواړه خواوی کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی عقد فسخ کی، خو په دی شرط چه کم ترکمه ئی دوه میاشتی ترمخه بلی خواته خبرتیا ورکړی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۳۴ ماده:

که د عقدموده ټاکلی وی نو د عقد د مودی په تیریدو سره پخپله پای ته رسیږی، او که یی د عقد دپای ته رسیدو وروسته دواړو خواوو عقد ته دوام ورکړو، نو دنامعلومی مودی دپاره عقد نوی شوی ګڼل کیږی.

۱۵۳۵ ماده:

که په عقد کښی د اجوري اندازه نه وی ټاکل شوی، د جاری عرف سره سم مثلی اجوره ټاکل کیږی. که عرف موجود نه وو نو محکمه به هغه په داسی توګه ټاکی چه عدالت تأمین شی.

دریم قسمت- د عقد حکمونه

لومړی مبحث - د اجیر التزامونه

۱۵۳۶ ماده:

کار کوونکی په راتلونکو کارونو مکلف دی:

۱- په مستقیم صورت د کار اجرأ کول او د یو عادی شخص په شان په هغی کښی توجه کول.

۲- د موافقه شوی کار په ساحه کښی د کار خاوند د امرونو اجرأ کول، خو په دی شرط چه داسی کارونو ته شامل نه وی چه د عقد ، قانون یا عمومی آدابو مخالف وی، او د هغی اجرأ کول خطر پیدا نه کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۳۷ ماده:

(۱) که کار کوونکی ته د ورسپارل شوی کار طبیعت په داسی توګه وی چه هغه د کار په عمده اسرارو خبر وی، نو دواړه خواوی کولی شی داسی موافقه وکی چه کارکوونکی نه شی کولی د عقد د مودی دپای ته رسیدو وروسته د کار د خاوند سره رقابت وکی او یا په داسی پروژی کښی ګډون وکی چه د کاردخاوند سره رقابت لری.

(۲) د پورتنی فقری د صحت دپاره د راتلونکو شرطونو مراعات ضروری دی:

۱- کارګر باید چه د عقد د تړون په وخت کښی د رشدعمرته رسیدلی وی.

۲- په کارګر باندی وارد شوی محدودیت باید د زمانی، ځای، او د کار د نوعیت له حیثه د کار د خاوند د جایزو ښیګڼو د ضرورت د اندازی د ساتلو په اندازی منحصر وی.

۳- دا موافقه باید چه د کارګر په راتلونکی ژوند د اقتصاد له پلوه د عدالت منافی تاثیرونه لری.

۴- د کارګر دپاره په عقد کښی د محدودیت څخه د پیدا شوی تاوان تعویض د ټاکل شوی تاوان په تناسب وی.

۱۵۳۸ ماده:

که کارګر د کار په وخت کښی په اختراع موفق شی د اختراع امتیازونه او حقوق پخپله کارګر پوری مربوط دي، مګر داچه موافقه په بل ډول شوی وی او یا د کار خاوند له خوا کارګر د اختراع او ابتکار دپاره استخدام شوی وی، سره د دی هم دکار خاوند مکلف دی چه د عدالت د ایجاباتو سره سم کارګر ته مکافات او بخشش ورکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۳۹ ماده:

د رقابت څخه د ځان د نه ژغورلو په صورت کښې که په جزايي شرط موافقه شوی وی او شرط په داسې توګه وی چه د ټاکلی مودی څخه د کار د خاوند دپاره د اجير د اجباری وظيفی د زيات دوام موجب وګرځي، نو ذکر شوی شرط باطل ګڼل کيږی او د ذکر شوی شرط باطليدل د نه رقابت شرط هم د مينځه وړی.

دوه یم مبحث - د کار د خاوند التزامونه

۱۵۴۰ ماده:

د کار خاوند په راتلونکو امورو مکلف دی:

۱- د دی قانون د حکمونو سره سم داجير داجوری ورکول.

۲- د اجير د سلامتيا د تأمين او د خطر څخه د هغه د ساتنی دپاره د لازمو وسيلو برابرول.

۳- د عقد د پای ته رسيدو وروسته د داسی تصديق ورکول چه د اجير د کار د داخليدو او وتلو د نېټې، د کار د نوعی، د اجوری د اندازی او د عقد د التزامونو څخه د هغه د برائت متضمن وی.

۴- د هغی پاڼو او تصديقونو بيرته ورکول چه د اجير له خوا ورته تسليم کړی شوی دی.

۵- نور هغه مکلفيتونه چه په خاص قانون کښی تصريح شوی وی.

۱۵۴۱ ماده:

که اجير په ټاکلی مودی کښی د وظيفی د سرته رسولو دپاره حاضر شی او خپله تياری د کارکولو دپاره اعلام کی، مګر د هغی سببونو په اساس چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کار خاوند ته راجع دی د کار اجرأ کولو ته اقدام ونه کړی شي، نو د ټاکلی مودی د اجوری مستحق دی.

۱۵۴۲ ماده:

که دکارموده په عقدکښی ټاکل شوی وی اودکارخاوندبی له دی چه په اجیر کښی کوم داسی عیب وگوری یا کوم عذر پیدا شي چه د عقد د فسخ کېدو موجب وگرځی، عقد فسخ کی نو د ټولی مودی د اجوری په ورکولو او دایجاب په وخت کښی دتعویض سره مکلف دی.

۱۵۴۳ ماده:

د کار خاوند ددی قانون د(**۱۵۴۰، ۱۵۴۱، ۱۵۴۲**) مادو په درج شوو التزامونو علاوه مکلف دی چه د هغی وظیفو په سرته رسولو ته اقدام وکی چه د خاصو قوانینو سره سم مکلف شوی دی.

دریيم مبحث - د کار د عقد پای

۱۵۴۴ ماده:

ددی قانون د(**۱۵۳۳، ۱۵۳۴**) مادو د درج شوو حکمونو په مراعات کولو سره د کار عقد د ټاکلی مودی په پای ته رسیدو یا د هغه کار په پوره کېدو چه د هغی دپاره عقد صورت موندلی دی، پای ته رسیږی.

۱۵۴۵ ماده:

که دعقدفسخ کېدل ددواړوخواوو څخه دیوه له خوا دحق دبد استعمال څخه پیدا شوی وی بله خوا کولی شي په هغی تعویض علاوه چه په ټاکلی مودی کښی دنه خبرتیاله امله دهغی مستحق کیږی،دحق دبداستعمال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

املـه چه ورڅخه دعقدفسخ کېـدل پیداشوی دهغی دتعـویض غوښـتنه هـم وکړي.

۱۵۴۶ ماده:

که د کار د خاوند هغه رویه چه د عقد د شـرطونو مخالفـه وی ددی باعـث شي چه اجیـر انفـصال تـه مجبـور کـی او پـه ظـاهر کـښی اجیـر د عقـد فـسخ کوونکی وګڼل شی، محکمه کولی شی چه د کار خاوند په تعویض ورکولو محکوم کی.

۱۵۴۷ ماده:

محکمـه بـه د هغـه تعـویض د ټـاکلو د انـدازې پـه بـاره کـښی چـه د حـق د بـد استعمال د انفصال څخه پیدا شوی جاری عرف، د هغـه کـار طبیعـت چـه عقد د هغی د پاره ترل شوی، د اجیر د خدمت موده او د رسیدلی ضرر اندازه په نظر کښی نیسی.

۱۵۴۸ ماده:

پـه راتلونکـو حـالونو کـښی د کـار خاونـد کـولی شـی بـی د پخـوانی خبرتیـا څخه د عقد فسخ کېدو ته اقدام وکی:

۱- پـه هغـه حالـت کـښی چـه اجیـر خپـل شـهرت پـه واقعـی صـورت نـه وی معرفی کړی او یایی جعلی تصدیقونه او جوازښکاره کړی وی.

۲- په هغه حالت کښی چه شخص د کار د نامزدی په دوری کښی د کـار د خاوند رضائیت نه وی حاصل کړی، خـو پـه دی شـرط چـه د هغـه د ټـاکلو د نېټې څخه انفصال د دری میاشتو په اوږدو کښی صورت موندلی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -په هغه حالت کښې چه داجیرله خوادکارخاوندته دمادي تاوان درسولو په مقصد ، عمدی عمل یا تقصیرواقع شی،خو په دی شرط چه د هغی دواقع کیدو د نېټې څخه ئی د موضوع څخه د ځلیرویشتو ساعتونو په اوږدو کښې قانونی واک لرونکی شخص ته خبرتیا ورکړی وی او د تحقیق په نتیجی کښې اتهام ثابت شی.

۴- په هغه حالت کښې چه په یوه کال کښې د پنځلسو ورځو څخه زیات او یا یوه هفته پرله پسی بی د معقول عذر څخه ناسوب شی.

۵- په هغه حالت کښې چه د اجیر له خوا په عقد مرتب شوی التزامونه اداء نه شی.

۶- په هغه حالت کښې چه د اجیر له خوا د کار د دستګاه پوری د مربوطو صنعتی یا تجارتی اسرارو افشاء کول ثابت شی.

۷- په هغه حالت کښې چه اجیر په داسی جنایت یا جنحی محکوم شی چه د شرف، امانت داری او د اخلاقو منافی وی.

۸- په هغه حالت کښې چه په اجیر باندی د کار په دستګاه کښې د کار د اجراء کولو په وخت کښې د عمومی آدابو په خلاف د یو جرم ارتکاب ثابت شی.

۹- په هغه حالت کښې چه اجیر د کار په وخت کښې یا د کار په سبب په رئیس یا د مدیره هیأت په یوه غړی تیری وکی.

۱۵۴۹ ماده:

(۱) په راتلونکو حالونو کښې اجیر کولی شی بی د پخوانی خبرتیا عقد فسخ او کار پریږدی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- په هغه حالت کښې چه د کار خاوند د عقد په وخت کښې پرهغه د غش څخه کار اخیستی وی. خو په دی شرط چه د هغه د کار څخه د ډېرش ورځو څخه زیاتی نه وی تیری شوی.
۲- په هغه حالت کښې چه د کار خاوند خپلی هغه وجیبې چه د قانون د حکمونو او عقد سره سم د هغی په کولو مکلف دی، ترسره نه کی.
۳- په هغه حالت کښې چه د کار خاوند د اجیر یا هغه کورنی د یوه فرد په مقابل کښې د داسی فعل ارتکاب کوونکی شی چه د عمومی آدابو مخالف وی.
۴- په هغه حالت کښې چه د کار خاوند یا د هغه نماینده په اجیر باندی په وهلو سره تیری وکی.
۵- په هغه حالت کښې چه لوی خطر د اجیر سلامتیا یا صحت تهدید کی، خو په دی شرط چه د کار خاوند سره ددی چه په هغی علم لری لازمی تدبیرونه ونه نیسی.
(۲) په هغه صورت کښې چه اجیر د پورتنی فقری د درج شوو سببونو څخه په یوه سبب کار پریږدی د تعویض حق لری.

۱۵۵۰ ماده:

که تجارتخانه د تأسیساتو سره خرڅه کړی شی یا داچه د نورو تأسیساتو سره د هغی د یوځای کېدو یا مزجیدو په نسبت تعدیل راشی، نو د کار ټول عقد چه د بیعی یا تعدیل په وخت کښې یی مراعات کېدلو، دکار د نوی خاوند او اجیر ترمنځ د نفاذ په حالت پاتی کیږی. دکار نوی خاوند او د کار پخوانی خاوند د تضامن په صورت د اجوری د ورکولو او تعویض د حقوقو مسئول دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۵۱ ماده:

د کار عقد د کار د خاوند په مړینې پای ته نه رسیږي، مګر داچه د کار د قرارداد په عقد کښې د هغه د شخصیت مراعات شوی وي، خو د اجیر په مړینې عقد فسخ کیږي.

۱۵۵۲ ماده:

که د اجیر مړینې، اوږدې رنځوري یا د بل مجبره سبب په اثر چه د اجیر د کار د دوام مانع ګرځی عقد فسخ شي، د کار خاوند مکلف دی اجیرته او په هغه حالت کښې چه اجیر مړ شوی وو د هغه ښځې یا فرعې ته دومره تعویض ورکې چه بې د خبرتیا د انفصال د حالت د تاوان معادل وي. د تاوان اندازه د خاصو قوانینو په وسیلې یا د موافقتنامې په وسیلې ټاکل کیږي.

۱۵۵۳ ماده:

کومې دعوی چه دکار د عقد څخه پیدا شوی وي د عقد د پای ته رسیدو د نیټې څخه یو کال وروسته نه اوریدلې کیږي، مګر داچه دعوی د حق الزحمې، په ګټه کښې د ګډون یا د فروشاتو د قیمت په ټاکلې فیصدی پورې مربوطه وي. نو په دې حالت کښې د یوه کال د مودې د تیریدلو وخت د هغې نیټې څخه پیل کیږي چه د کار خاوند اجیر ته د استحقاق پورې مربوط توضیحات دوروستنې حساب د صورت سره سم، تسلیم کړې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیم فصل
وکالت

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۵۵۴ ماده:
وکالت یو عقد دی چه د هغی په موجب وکیل نیوونکی په قانونی او معلومو تصرفونو کښی بل څوک خپل قایم مقام کوی.

۱۵۵۵ ماده:
د وکالت د صحت دپاره شرط ده چه وکیل، نیوونکی د هغه څه په باره کښی چه وکیل نیسی پخپله د قانونی تصرفونو واک ولری، او وکیل هم داسی څوک وی چه د عقد په معنی پوه شی.

۱۵۵۶ ماده:
په وکالت باندی د وکیل علم شرط دی، که وکیل په وکالت باندی د خبرېدو وروسته هغه رد کي، وکالت ردیږی او ترهغی وروسته د وکیل تصرف صحیح نه دی.

۱۵۵۷ ماده:
وکیل نیول په مطلق، مقید، معلق په شرط یا د راتلونکی وخت پوری موکول، صحیح دی.

۱۵۵۸ ماده:
اجازه او امر د وکیل نیولو حکم لري خو لیږل دوکیل نیولو په حکم کې نه دی. وروسته اجازه د پخوانی وکالت حکم لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۵۹ ماده:

هرعقد چه وکیل نیوونکی ئی په مستقیمه توګه ترسره کولی شی د وکیل په وسیلی هم جواز لری.

۱۵۶۰ ماده:

(۱) کوم وکالت چه په عامو الفاظو، په مطلقه توګه ذکر شوی وی او په هغی کښی د قانونی عمل په نوعیت هیڅ رنګه تخصیص نه وی شوی نو وکیل یواځی په اداری چارو کښی د وکالت صفت پیدا کوی.

(۲) د وکیل نیوونکی د مال اجاره په دی شرط چه موده ئی د دری کلونو څخه زیاته نه وی، د وکیل نیوونکی د مالونو د ساتنی مربوطو کارونو کی، لکه د پور ورکول، د هغه د حقوقو قبضول، د زمانی د تیریدلو قطع کول، په وثیقه کښی د ګروی د عقد ثبتول د محالی دعوی پورته کول، د ذوالیدی دعوی. کوم کارونه چه د اداری کارونو د جملی څخه حسابیږی. هغه حقوقی تصرفونه دی چه اداری کارئی ایجابوی لکه د هغی محصولاتو خرڅول چه ژر تلفیږی او د کرهڼی د حیواناتو او آلاتو اخیستل په اداری کارونو کښی شامل دی.

۱۵۶۱ ماده:

په مقید وکالت کښی وکیل د وکالت پوری د تاکلو چارو په اجرا کولو او ضروری توابعو چه دامر طبیعت او جاری عرف ئی اقتضاء وکي، مقیددی.

۱۵۶۲ ماده:

(۱) که وکالت د قانونی عمل په نوعی کښی مقید شی نو د اداری چارو په غیر د نورو حقوقی تصرفونو پوری مربوط دی، صلحه، اقرار، حکمیت، د قسم توجیه کول او د لازمی دعوی اقامه کول دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که وکالت د تبرع په تصرفونو کښې لکه هبه او عاريت مقيد شي، نو د وکالت قيد د قانوني عمل په نوعيت او موضوع کښې شرط دی.

دوه یم قسمت- د وکالت حکمونه

۱۵۶۳ ماده:

وکيل نه شي کولی چه د وکالت د ټاکل شوو حدودو څخه تېری وکی مګر داچه د هغه رجوع وکيل نيوونکی ته ناممکن وی او حالونه او ظروف داسې وی چه په غالب ګمان که وکيل نيوونکی ته خبرتيا شوی وی هغه موافقه کوله، په دی صورت کښې وکيل مکلف دی د وکالت د حدودو څخه د خپل تيری څخه ژر تر ژره وکيل نيوونکی ته خبرتيا ورکی.

۱۵۶۴ ماده:

که وکالت په اجوری وی يا بی د اجوری وی وکيل مکلف دی چه د وکالت په تنفيذ کښې داسې توجه وکی لکه چه پخپلو شخصي کارونو کښې يې کوی، خو په هېڅ صورت کښې د يو عادی شخص د توجه څخه په زياته توجه مکلف نه دی.

۱۵۶۵ ماده:

وکيل نه شي کولی چه د خپل وکيل نيوونکی مالونه پخپلو شخصي ګټو کښې استعمال کړي اوکه ئی دا کار وکړ نو د استعمال د نېټې څخه د استعمال شوی اندازی په تعويض مکلف دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۶۶ ماده:

وکیل مکلف دی چه د خپلو مربوطو کارونو د اجراآتو څخه خپل وکیل نیوونکی یو وخت او بل وخت خبر کړي او د وکالت په پای کښی ورته د حساب صورت ورکړي.

۱۵۶۷ ماده:

په یوه عقد متعدد وکیلان، تضامنی مسئولیت لری، خو په دی شرط چه وکالت د تجزیی قابلیت ونه لری، یا وکیل نیوونکی ته رسیدلی ضرر د هغوی د ګډی خطا په نتیجی کښی وی. که یو متضامن وکیل د وکالت د حدودو څخه تیری وکه او یائی د هغی په تنفیذ کښی بد اجراآت وکړل، نو تضامنی مسئولیت ورڅخه نه پیدا کیږی.

۱۵۶۸ ماده:

که په یوه عقد متعدد وکیلان ټاکل شوی وی خو په ځانګړو اجراآتو اجازه نه وی ورکول شوی، مکلف دی چه په ډله ئیزه توګه کار اجراء کی، مګر دا چه د کار اجرا کول د رای مبادلی ته ضرورت ونه لری لکه پور یا په کښی یوځای والی ممکن نه وی لکه دعوی.

۱۵۶۹ ماده:

(۱) وکیل نه شی کولی بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه بل څوک د وکیل په حیث وټاکی.

(۲) که د کار اجرا کول وکیل ته وسپارل شو کولی شی چه د وکیل نیوونکی په اجازی بل څوک د وکیل په حیث وټاکی. په دی صورت کښی دوه یم وکیل د وکیل نیوونکی وکیل ګڼل کیږی د لومړنی وکیل په عزل یا مړینه نه عزل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۷۰ ماده:

که وکالت په اجوری وی نو وکیل د کار په اجرأ کولو سره د ټاکلی اجوری مستحق کیږی. که اجوره نه وی شرط شوی او وکیل د هغو اشخاصو د جملی څخه وی چه په اجوری وکالت اجرأ کوی نو د مثلی اجوری مستحق کیږی دهغې په غیر تبرع کوونکی ګڼل کیږي.

۱۵۷۱ ماده:

(۱) که وکیل بی له دی چه اجازه ورکول شوی وی د وکالت په تنفیذ کښی بل څوک د خپل ځان په نیابت مؤظف کړی، نو د نایب د عمل مسئول دی او دارنګه فرض کیږی چه په ګډه یی ترسره کړی دی. وکیل او د هغه نایب تضامنی مسئولیت لری.

(۲) که وکیل ته بی له دی چه یو ټاکلی شخص وټاکل شی د نایب د نیولو اجازه ورکول شوی وی، په دی صورت کښی وکیل یواځی د نایب د انتخاب د خطا په باره کښی یا په لارښوونه کښی د خطا مسئول دی.

۱۵۷۲ ماده:

وکیل نیوونکی مکلف دی د وکیل عادی مصرفونه د وکالت په تنفیذ کښی وکیل ته ورکی.

۱۵۷۳ ماده:

وکیل نیوونکی د هغه ضرر مسئول دی چه وکیل ته د وکالت د عادی اجراآتو په سبب بی د خطا د ارتکاب نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۷۴ ماده:

په دې قانون کښې د نیابت په باره کښې درج شوې حکمونه د وکیل او وکیل نیوونکي یا د بل چا چه د وکیل سره معامله کوي د هغوی په علایقو تطبیقیږي.

دریيم قسمت- د اخیستلو د پاره وکالت

۱۵۷۵ ماده:

د اخیستلو دپاره د وکالت د صحت دپاره شرط ده چه کوم شی اخیستل کیږي د هغې عین یا جنس او اندازه معلومه وي. د شي د اندازې په ټاکلو کښې د ثمن ټاکل کفایت کوي.

۱۵۷۶ ماده:

که د یوه مجهول شي د اخیستلو کار وکیل ته سپارل شوی وي، دا نوعه وکالت صحیح دی، وکیل کولی شي هره نوعه او جنس چه ئې زړه وغواړي هغه واخلي.

۱۵۷۷ ماده:

(۱) که د یوه مجهول شي د اخیستلو کار وکیل ته سپارل شوی وي او د شي جهالت فاحش وي، وکالت صحیح نه دی، که څه هم ثمن توضیح شوی وي.

(۲) په هغه صورت کښې چه د شي جهالت فاحش نه وي په داسې توګه چه د شي جنس ئې بیان کړی وي او د هغې نوعه ئې نه وي بیان کړې، وکالت صحیح دی، که څه هم ثمن ئې نه وي توضیح شوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۷۸ ماده:

که وکیل نیوونکی د هغی شی نوعه چه د وکیل په وسیلی اخیستل کیږی وټاکی، او وکیل بله نوعه واخلی نو دا اخیستنه د وکیل نیوونکی په حق کښی نافذه نه ګڼل کیږی.

۱۵۷۹ ماده:

که وکالت مقید شی، نو وکیل نه شی کولی چه د شی په اخیستلو کښی د هغی مخالفت وکی، مګر داچه د وکیل نیوونکی په ګټه وی.

۱۵۸۰ ماده:

که وکیل نیوونکی د ټاکلی شی د اخیستلو دپاره دهغی ثمن په نقده توګه وټاکی، او وکیل ئی په نسیه واخلی، وکیل نیوونکی یی په قبلولو مکلف کیږی. په هغه صورت کښی چه وکیل د هغی په اخیستلو په نسیه توګه مامور شوی وی خو په نقدو پیسوئی واخلی، وکیل پری ملزم کیږی.

۱۵۸۱ ماده:

که وکیل د مبیعی د اخیستلو دپاره ثمن د خپل مال څخه ورکی، نو په وکیل نیوونکی د رجوع حق لری، کولی شی چه مبیعه ترهغی وخته پوری د ځان سره وساتی ترڅو چه د خپل وکیل نیوونکی څخه د هغی ثمن واخلی. که څه هم د هغی ثمن ئی خرڅوونکی ته نه وی ورکړی.

۱۵۸۲ ماده:

که وکیل د یو شی د اخیستلو دپاره په مؤجله توګه مامور شی، د هغه اخیستنه چه په هره توګه وی د وکیل نیوونکی په حق کښی مؤجله ده. وکیل نه شی کولی چه د وکیل نیوونکی څخه ثمن فی الحال وغواړی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر په هغه صورت کښې چه وکیل د شي د اخیستلو دپاره په نقده توګه مامور شوی وی، او وکیل نیوونکی ثمن مؤجل کي، نو وکیل کولی شی چه ثمن فی الحال دوکیل نیوونکی څخه وغواړي.

۱۵۸۳ ماده:

د یو ټاکلی شي په اخیستلو وکیل نه شی کولی ذکر شوی شی د وکیل نیوونکی په غیاب کښې د ځان دپاره واخلی مګر داچه هغه ئی د ټاکلی ثمن څخه په زیات ثمن یا په بل جنس اخیستی وی.

۱۵۸۴ ماده:

کوم شخص چه دشي داخیستلو دپاره وکیل شوی، نه شی کولی چه خپل مال پخپل وکیل نیوونکی خرڅ کړی.

۱۵۸۵ ماده:

که د اخیستلو دپاره وکیل په اخیستل شوی شی کښې پخوانی عیب پیدا کی، په هغی حالت کښې چه لا شی د هغه سره وی، کولی شی چه ئی رد کی، که ئی خپل وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وه نو نه شی کولی چه د خپل وکیل نیوونکی د اجازی په غیر هغه د عیب په سبب رد کی.

۱۵۸۶ ماده:

(۱) مبیعه د اخیستلو دپاره د وکیل سره د امانت حیثیت لری که بی د وکیل د تیری څخه هلاکه یا ناقصه شی تاوان په وکیل نیوونکی لازمیږی او د ثمن څخه ئی څه شی نه کمیږی.
(۲) که وکیل د ثمن د حاصلولو دپاره شی د ځان سره وساتی او په همدی وخت کښې هلاک یا ناقص شی نو ثمن ئی پر وکیل لازمیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۸۷ ماده:

د اخیستلو دپاره وکیل نه شی کولی چه بیعه بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه اقاله کی.

څلورم قسمت- په خرڅولو وکالت

۱۵۸۸ ماده:

د خرڅولو دپاره وکیل نه شی کولی چه د کوم شی د خرڅولو دپاره وکیل شوی، په هغو اشخاصو ئی خرڅ کی چه شهادت یی د هغه په ګټه جواز نه لری مګر په هغه صورت کښی چه ثمن یی د قیمت څخه زیات وی.

۱۵۸۹ ماده:

(۱) که د شی ثمن د وکیل نیوونکی له خوا ټاکل شوی وی، د خرڅ دپاره وکیل نه شی کولی چه شی د هغی ثمن څخه په کمه خرڅ کی، که ئی مخالفت وکړو نو بیعه منعقد کیږی او د وکیل نیوونکی د اجازی پوری موقوفه ده.

(۲) که وکیل مال د هغی د ثمن څخه په کم ثمن خرڅ کړ او د وکیل نیوونکی اجازه یی نه وه اخیستی او مبیعه اخیستونکی ته تسلیم کی د ثمن د کمبود ضامن ګڼل کیږی.

۱۵۹۰ ماده:

وکیل نه شی کولی چه دکوم شی په خرڅولو مامور شوی هغه د خپل ځان دپاره واخلی، که څه هم وکیل نیوونکی په هغی تصریح کړی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۹۱ ماده:

که د خرڅولو دپاره وکیل شی په نسیه توګه خرڅ کی، وکیل کولی شی چه د اخیستونکی څخه ضامن واخلی، که څه هم وکیل نیوونکی ورته امر نه وی کړی.

۱۵۹۲ ماده:

د ثمن د قبضولو حق د خرڅولو دپاره د وکیل حق دی او د وکیل نیوونکی حق نه دی، اخیستونکی کولی شی چه وکیل نیوونکی ته د ثمن د ورکولو څخه ځان وژغوری، په هغه صورت کښی چه ثمن وکیل نیوونکی ته ورکی، نو اخیستونکی بری الذمه کیږی او وکیل نیوونکی نه شی کولی چه د وکیل څخه د ثمن غوښتنه وکی.

۱۵۹۳ ماده:

وکیل مکلف دی چه دثمن دقبضولو وروسته په هغه صورت کښی چه عقد په معجل صورت وی، مبیعه اخیستونکی ته تسلیم کی.

۱۵۹۴ ماده:

د خرڅولو دپاره وکیل چه ترڅو د هغی شی ثمن چه یی خرڅ کړی قبض نه کی، د خپل مال څخه د ثمن په ورکولو نه مکلف کیږی.

۱۵۹۵ ماده:

که وکالت د اجوری په بدل کښی وی، نو وکیل مکلف دی چه د اخیستونکی څخه ټول ثمن تحصیل کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۹۶ ماده:

که مبیعه په استحقاق ویوړه شی، نو که اخیستونکی ثمن ورکړی وی د بیرته اخیستلو غوښتنه به یی د وکیل څخه کوی، عام له دی چه ثمن د وکیل سره وی او یائی وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وی، که وکیل ثمن وکیل نیوونکی ته ورکړی وه نو وربا ندی به رجوع کوی، که اخیستونکی ثمن وکیل نیوونکی ته ورکړي وو نو د استحقاق په حالت کښی به په وکیل نیوونکی رجوع کوی.

۱۵۹۷ ماده:

د خرڅولو دپاره وکیل د ثمن د قبضولو ترمخه کولی شی چه بیعه بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه اقاله کی، خو عقد د وکیل نیوونکی په حق کښی نافذ نه ګڼل کیږی وکیل د ثمن په ورکولو وکیل نیوونکی ته ملزم دی. وکیل نه شی کولی چه د ثمن د قبضیدو وروسته بیعه اقاله کړی.

۱۵۹۸ ماده:

که اخیستونکی په مبیعی کښی دایمی عیب پیدا کی، نوکه ئی ثمن وکیل ته تسلیم کړی وه نو د هغی د بیرته اخیستلو غوښتنه به د وکیل څخه کوی، او که یی ثمن وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وه نو د بیرته اخیستلو غوښتنه به یی د وکیل نیوونکی څخه کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم قسمت- د دعوی وکیل

۱۵۹۹ ماده:

د پور د ثابتولو، عین او نورو داسی حقوق دپاره چه تصریح یی په وکیل نیولو کښی لازمه ده، د دعوی وکالت صحیح دی. د دعوی وکالت په رسمی وثیقی کښی درجیږی.

۱۶۰۰ ماده:

د د عوی وکیل د صلحی واک او دصلحی وکیل دجګړی واک بی دوکیل نیوونکی د خاصی اجازی څخه، نه لری.

۱۶۰۱ ماده:

که د وکیل نیوونکی له خوا وکیل ته د اقرار کولو واک سپارل شوی وی نو د هغه اقرار د محکمی په نزد صحیح ګڼل کیږی، مګر داچه وکیل نیوونکی د مدنی محاکمو د اصول د قانون د حکمونو سره سم د هغی څخه منعی شوی وی.

۱۶۰۲ ماده:

که وکیل نیوونکی پخپل ځان باندی د اقرار کولو څخه وکیل منع کړی وی، نو که وکیل په وکیل نیوونکی اقرار وکه د وکالت څخه عزل کیږی.

۱۶۰۳ ماده:

په اجاری ورکولو وکیل د خپل وکیل نیوونکی په اجازی د اجاری د ثابتولو او د اجاری د قبضولو د جګړی حق لری او مکلف دی عین هغه شی چه په اجاری ورکول کیږی اجاری اخیستونکی ته یی تسلیم کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۰۴ ماده:

د دعوی وکالت د قبضولو د وکالت مستلزم نه دی، مګر داچه د وکالت په عقد کښې تصریح شوی وی. همدارنګه د قبضولو وکالت د دعوی د وکالت مستلزم نه دی.

۱۶۰۵ ماده:

د دعوی وکیل نه شی کولی چه د دعوی کوونکی،ما ل دعوی کړی شوی ته وبخښې او یا ورڅخه ابرأ وکی.

شپږم قسمت- د وکالت پای

۱۶۰۶ ماده:

وکالت په یوه راتلونکی حالونو کښې پای ته رسیږی:

۱ -دهغه کار د پوره کېدو په حالت کښې چه وکالت په کښې صورت موندلی.

۲- د وکالت د ټاکلی مودی د پای ته رسیدو په حالت کښې.

۳- دوکیل یا وکیل نیوونکي دمړيني په حالت کي.

۴- د وکیل یا وکیل نیوونکی د اهلیت د زوال په حالت کښې.

۱۶۰۷ ماده:

وکیل نیوونکی کولی شی هر وخت چه وغواړی خپل وکیل د وکالت څخه عزل کی خو په دی شرط چه د ،موضوع څخه وکیل ته خبرتیا ورکی، مګر داچه د وکالت پوری دبل چا حق تعلق نیولی وی په هغی صورت کښې وکیل نیوونکی بی د هغه چا د قبلولو څخه چه وکالت د هغه په ګټه عقد شوی دی، نه شی کولی چه وکالت مقید کی او یایې پای ته ورسوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۰۸ ماده:

د وکالت دپای ته رسیدو په ټولو حالونو کښي، وکیل مکلف دی کوم کارونه یی چه شروع کړی دی هغه داسی مرحلی ته ورسوی چه د تلف کیدلو د خطر څخه یی لیری وساتی.

څلورم فصل
ودیعت

لومړی قسمت- عمومی حکمونه

۱۶۰۹ ماده:

ودیعت داسی عقد دی چه د هغی په موجب مالک د خپل مال د ساتنی واک بل چاته سپاری، کوم مال چه د بل چا سره د ساتنی دپاره ایښودل کیږی د ودیعی په نامه یادیږی.

۱۶۱۰ ماده:

د ودیعت د عقد د صحت شرط دا دی چه په ودیعت ایښول شوی شی دتصرف او ذوالیدی لاندی راوړل کیدای شی، او د ودیعت اخیستونکی له خواقبض شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم قسمت– د هغه چا التزامونه چه ودیعت ور سره ایښودل کیږی

۱۶۱۱ ماده:

د چاسره چه د ودیعت مال ایښودل کیږی مکلف دی چه ودیعه حقیقتاً یا حکماً تسلیم شی.

۱۶۱۲ ماده:

د چا سره چه د ودیعت مال ایښودل کیږی مکلف دی چه د هغی ساتنی ته په داسی توګه توجه وکی لکه چه د خپل مال ساتنی ته یی کوی.

۱۶۱۳ ماده:

د چا سره چه د ودیعت مال ایښودل شوی، نه شی کولی چه د ودیعی د ساتنی په بدل کښی د اجوری غوښتنه وکی، مګر داچه په عقد کښی د هغی په خلاف تصریح شوی وی.

۱۶۱۴ ماده:

د ودیعت مال امانت دی، که هلاک شو، نو ودیعت اخیستونکی د هغی ضامن نه دی، مګر داچه د هغی هلاک د ودیعت اخیستونکی د تیری په اثر شوی وی او یایې په ساتنه کښی تقصیر کړی وی.

۱۶۱۵ ماده:

که ودیعت داجوری سره وی او دځینو سببونو په اساس هلاک شی یا داسی نقصان پیدا کی چه مخنیوی یې ممکن وی نودچاسره چه د ودیعت مال ایښودل شوی په ضمان مکلف دی.

۱۶۱۶ ماده:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچا سره چه د وديعت مال اينبودل کيږي، نه شي کولی چه هغه د وديعت دمال دمالک د اجازي پـه غيـر اسـتعمال کی اويا ور څخه ګټه واخلی، پـه هغی صورت کښی چه هغـه بی دمالـک د اجازی اسـتعمال، اسـتهلاک يا هلاک کی د حالونو سره سم ضامن ګڼل کيږي.

۱۶۱۷ ماده:

د چا سره چـه وديعـه ايـښودل شـوی، نـه شـی کـولی چـه هغـه بـی د مالـک د اجازی بل چاته په اجاری، عاريت يا په ګروی ورکی، د مخالفت په صورت کښی که د وديعت مال د اجاری اخيستونکی، عاريت اخيستونکی يا د ګروی اخيستونکی سره، هلاک شی د هغی مالک اختيار لری چه ضمان د اجاری اخيستونکی څخه، عاريت اخيستونکی، د ګروی اخيستونکی يا د هغه چا څخه چه د وديعت مال ورسره ايښودل شوی وغواړي.

۱۶۱۸ ماده:

که د وديعی د مال مالک هغه څوک چه مال يې ورسره پـه وديعت ايـښی د وديعـی د مـال سره د مـسافرت څخه منـع کـی يـا يوځـای د هغـی د سـاتنی دپاره وټاکی، نو د مخالفت په صورت کښی کـه د وديعـی مـال هـلاک شـی ضامن ګڼل کيږي. مګر داچه د خپل قصور نشتوالی ثابت کی.

۱۶۱۹ ماده:

د چا سره چه د وديعی مال ايښودل شوی کـه هغـه بـی د مالک د اجازی د خپـل مـال سره يـا د بـل چـا د مـال سره داسی خلط کی چه جلاوالـی يـې ناممکن وی نو د ضمان په ورکولو مکلف دی. که د وديعـی د مـال خلطـول د مالک پـه اجـازی شـوی وی د چـا سره چـه د وديعـی مـال ايـښودل شـوی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملکیت شریک ګڼل کیږي او که مال بې د تقصیر نه هلاک شو ضامن نه ګڼل کیږي.

۱۶۲۰ ماده:

(۱) د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی نه شي کولی چه بې د مالک د اجازې هغه د بل چا سره په ودیعت کښیږدي د مخالفت په صورت که د ودیعې مال هلاک شو مالک اختیار لري د لومړني شخص څخه چه ودیعت ورسره ایښودل شوی ضمان وغواړي او که د دوه یم شخص څخه. که د لومړني شخص څخه ضمان واخیستل شي هغه به په دوهم شخص رجوع کوي او که د دوه یم شخص څخه ضمان واخیستل شي په هیڅا د رجوع کولو حق نه لري.

(۲) که ودیعت اخیستونکی ثابته کې چه د ودیعت مال یې د معقولو عذرونو په اساس د بل چا سره په ودیعت ایښې، نو ضمان وربانده نه لازمیږي.

۱۶۲۱ ماده:

که د ودیعې مالک په دایمي توګه غایب شي د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی مکلف دی چه ترڅو د مالک په ژوند یا مړینې علم حاصلوي هغه وساتي. که د ودیعت مال داسې وي چه د ډیرو پاتې کیدو په اثر تلف کیږي، نو د چاسره چه مال په ودیعت ایښودل شوی کولی شي چه د محکمې څخه تقاضا وکي چه عین خرڅ کي او ثمن يې د بانک د امانت په حساب کښې وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۲۲ ماده:

که دچا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی مړ شي او د ودیعی عین په متروکی کښي موجود وي، ذکر شوی عین د وارثانو سره امانت دی د هغې په بیرته ورکولو ودیعت ورکوونکی ته مکلف دي.

۱۶۲۳ ماده:

که څوک چه د ودیعی مال ورسره ایښودل شوی مړ شي او وارثان ئی د ودیعی عین په بل چا خرخ کړی او اخیستونکی ته ئی تسلیم کی او د اخیستونکی په لاس کښي هلاک شي، نو د ودیعی مالک کولی شي که عین قیمتی وه د هغې قیمت د خرڅولو او د تسلیمولو د ورځی د قیمت معادل او که مثلی وه د هغې مثل د خرڅوونکی یا اخیستونکی څخه وغواړی، د مړی د وارث خبرتیا او ناخبرتیا د ودیعت څخه په تضمین کښي تاثیر نه لري.

۱۶۲۴ ماده:

د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی، مکلف دی چه د غوښتنی په وخت کښي هغه مالک ته بیرته ورکی، مګر داچه ودیعت د یوي ټاکلی مودی دپاره وی او ددی مودی ټاکل د ودیعی د مالک په ګټه وی.

۱۶۲۵ ماده:

د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی وی، کولی شي هروخت چه وغواړی مالک د ودیعی د مال په تسلیمیدو مکلف کی مګر داچه د عقد څخه داسی معلومه شي چه مهلت د ودیعی د مالک په ګټه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۲۶ ماده:

که د ودیعی مالک مړ شی نو ودیعت اخیستونکی مکلف دی چه هغه د مالک وارثانو ته ورکی، مګر داچه ترکه په پور غرقه وی. په دی صورت کښی د ودیعی مال د واک لرونکی محکمی په اجازی ورکول کیږی، که د ودیعی مال بی د واک لرونکی محکمی د اجازی وارثانو ته تسلیم او د ودیعی مال هلاک یا ناقص شی، نو د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی، په ضمان مکلف کیږی.

دریم قسمت– د ودیعت ایښودونکی التزامونه

۱۶۲۷ ماده:

که ودیعت په اجوره وی، ودیعت ایښودونکی مکلف دی چه اجوره د ودیعت په پای کښی ورکی، مګر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۶۲۸ ماده:

ودیعت ایښودونکی د هغی مصرفونو په ورکولو مکلف دی چه د ودیعت اخیستونکی له خوا د ودیعی د مال دساتنی دپاره مصرف شوی خو په دی شرط چه مصرفونه د ودیعی د قیمت څخه زیات نه وی.

۱۶۲۹ ماده:

که د ودیعی مال په استحقاق ویوړ شی نو د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی ضمان به یی هغه ورکوی او هغه د ضمان په اندازی په ودیعت ایښودونکی رجوع کولی شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۳۰ ماده:

وديعت ايښودونکی مکلف دی د ټول هغه تاوان تعويض وديعت اخيستونکی ته ورکی چه د وديعت په سبب ورته رسيدلی، خو په دی شرط چه دا تاوان د وديعت ايښودونکی د قصور څخه پيدا شوی وی.

څلورم قسمت- د وديعت نوعی

۱۶۳۱ ماده:

که وديعت ايښودونکی هغه چا ته چه مال ورسره په وديعت ايښودل شوی د وديعی د استعمال اجازه ورکی او وديعه د داسی مالونو د جملی څخه وی چه په استعمال سره د مينځه ځی لکه نقدی پيسی، نو دا عقد قرض ګڼل کيږی.

۱۶۳۲ ماده:

د استراحت د ځايونو، هوټلونو او د هغی د امثالو اداره کوونکی د هغی مالونو مسئوليت په غاړه لری چه مسافران او ميلمانه يې د ځان سره راوړی، په استثنی د هغی نغدو پيسو او قيمتی شيانو چه تعويض يې د پنځو زرو افغانيو څخه زيات وی. مګر داچه اداره کوونکی سره ددی چه د ذکر شوو شيانو د قيمت څخه خبر وی د ساتنی تعهد وکی يا داچه بی د قانونی تمسک څخه د امانت په توګه د هغی د تسليميدلو څخه ځان وژغوری يا د خپلی لويې خطا په سبب يا د خپلو لاس لاندی اشخاصو د لويې خطا په سبب د ضرر د واقع کيدو سبب شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۳۳ ماده:

(۱) مسافر مکلف دی کوم وخت چه د غلا یا د شی د ضایع کیدو څخه خبر شی فی الحال او پخوا له دی چه هوټل پریږدی د موضوع څخه د اوسیدلو د ځای یا د هوټل اداره کوونکو ته خبرتیا ورکی، د هغی په غیر حق یې ساقطیږی.

(۲) په دی باره کښی دهغی نېټې څخه چه د اوسیدلو ځای یاهوټل پریښودل شی دری میاشتی وروسته دعوی نه اوریدل کېږی.

پنځم فصل
ساتنه

۱۶۳۴ ماده:

ساتنه داسی عقددی چه دهغی په موجب دجګړی دواړه خواوی د جګړی لاندی عقار، منقول یا د مالونو مجموعه د جګړی د حل کېدو تروخته پوری د ساتنی او اداری کولو دپاره یې بل چا ته سپاری په داسی ډول چه په هغی کښی د هرچا حق ثابت شی نو هغه به دحاصل سره همغه شخص ته ورکوی.

۱۶۳۵ ماده:

محکمه کولی شی په راتلونکو حالونو کښی په ساتنه امر وکی:

۱- د دی قانون د (۱۶۳۴) مادی په درج شوو حالونو کښی چه د دعوی دواړه خواوی د جګړی لاندی شی د ساتنی په باره کښی موافقی ته سره ونه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- په هغه حالت کښې چه علاقه لرونکی شخص دمتصرف سره دشی دموجودیت څخه عاجل خطر احساس کی.
۳- په نورو هغو حالونو کښې چه قانون پری تصریح کړی وی.

۱۶۳۶ ماده:

د ساتونکی تاکل عام له دی چه رضائی وی او که قضائی په نزاع کښې د ټولو شاملو اشخاصو په موافقه صورت مومی. که په ساتونکی د هغوی موافقه را نه غله نو د قاضی له خوا ټاکل کیږی.

۱۶۳۷ ماده:

د ساتونکی د التزامونو او واک حقوق په موافقی یا د محکمی په حکم کښې ټاکل کیږی. که نه وه ټاکل شوی نو د ودیعت او وکالت حکمونه تر کومه ځایه چه د ساتنی د حکمونو مناقض نه وی تطبیقیږي.

۱۶۳۸ ماده:

(۱) ساتونکی د ساتنی لاندی مالونو د اداری او د ساتنی مکلفیت لری، او لازمه ده چه په دی باره کښې د یو عادی شخص په اندازی توجه وکی.
(۲) ساتونکی نه شی کولی د علاقی لرونکو اشخاصو د جملی څخه کوم یو بی د نورو د رضائیت څخه د خپل ځان قایم مقام کی.

۱۶۳۹ ماده:

ساتونکی نه شی کولای د اداری چارو په غیر د ساتنی لاندی مالونو کښې بی د علاقی لرونکو اشخاصو د اجازی یا بی د قاضی د اجازی، تصرف وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۴۰ ماده:

ساتونکی کولی شی چه د واک لرونکی محکمی څخه د ساتنی د اجوری د ټاکلو غوښتنه وکی مګر داچه په صریح یا ضمنی ډول د هغی څخه تیر شوی وی.

۱۶۴۱ ماده:

ساتونکی د حساب د منظم دفتر په لرلو مکلف دی. که ساتونکی په رضائی ډول ټاکل شوی وی نو مکلف دی په جګړی کښی شاملو اشخاصو ته په کال کښی یو ځل د سندونو د مخی د خپلی اداری اجراآتو څخه حساب ورکی، که ساتونکی د محکمی له خوا ټاکل شوی وو نو محکمی ته د حساب د صورت د یو نقل په ورکولو مکلف دی.

۱۶۴۲ ماده:

ساتنه د محکمی په حکم یا په جګړی کښی د شاملو اشخاصو په موافقه پای ته رسیږی، او ساتونکی د ټولو مالونو او سندونو په ورکولو چه د هغه، د ساتنی لاندی دی هغه چاته چه په جګړی کښی د شاملو اشخاصو موافقه پری شوی او یا هغه شخص ته چه محکمه ئی ټاکی مکلف دی.

څلورم باب
احتمالی عقدونه

لومړی فصل
جواری

۱۶۴۳ ماده:

د قمار بازی په باره کښی هره نوعه موافقه باطله ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم فصل
د بیمې عقد

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۶۴۴ ماده:

(۱) بیمه داسی عقد دی چه د هغی په موجب بیمه کوونکی، یوه اندازه پیسی یا مرتب عاید یا په بل مالی تعویض د داسی حادثی یا خطر د واقع کیدو په حالت کښی چه په قرار داد کښی ټاکل شوی بیمه شوی یا هغه چاته چه بیمه د هغه په ګټه شرط شوی دهغی پیسو په بدل کښی چه په یوځل یایی په قسطونو ورکوی، تعهد کوی.

(۲) د دی فصل حکمونه ترکوم ځایه چه د خاص قانون د حکمونو سره مغایرت ونه لری تطبیقیږی.

۱۶۴۵ ماده:

هره نوعه مشروعه ګټه چه شخص ته د ټاکلی خطر د واقع کیدو څخه پیدا کیږی دبیمی موضوع کیدای شی.

۱۶۴۶ ماده:

که د بیمی په قرار داد کښی د راتلونکو شرطونو څخه کوم یو ذکر شی نو شرط باطل ګڼل کیږی:

۱- هغه شرط چه د قوانینو او مقرراتو د حکمونو د مخالفت په سبب د بیمی دحق په ساقطیدو امر کوی. مګر داچه مخالفت د عمدی جنایت یاجنحی په اساس واقع شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- هغه شرط چه د حادثی د خبرتیا د تأخیر په سبب یا واک لرونکی مقام ته د سندونو د وړاندی کولو د تأخیر په سبب د هغه شخص د حقوقو په ساقطیدلو امر وکی چه بیمه د هغه دپاره شوی خو په دی شرط چه د حالونو څخه داسی معلومه شی چه تأخیر د معقول عذر په اساس راغلی.
۳- هره نوعه مطبوع شرط چه په ظاهری شکل ئی تبارز نه وی کړی او د یوه داسی حالت پوری مربوط وی چه د نتیجی په ساقطیدلو یا باطلیدو منجر شی.
۴- د حکمیت شرط چه د بیمی د قرارداد په عقد کښی د عمومی شرطونو په ضمن کښی د مطبوع شرط په توګه وی. مګر داچه دحکمیت شرط د عمومی شرطونو څخه په ځانګړی او خاصی موافقی صورت موندلی وی.
۵- هر بل تحمیلی شرط چه که ظاهره شی چه د هغی څخه مخالفت د بیمه شوی حادثی په واقع کېدو کښی تاثیر نه لری.

۱۶۴۷ ماده:

بیمه کوونکی د بیمه شوی په تعویض ملزم نه دی. مګر یوائی د هغی ضرر چه د داسی خطر د واقع کېدو په اثر وی چه بیمی د هغی دپاره صورت موندلی او دبیمی د قیمت په اندازی ملزم کیږی.

۱۶۴۸ ماده:

د بیمی د عقد څخه پیدا شوی دعوی، د دعوی د موضوع د واقعی د پیدا کیدو د نېټې څخه د دوه کلونو د تیریدو وروسته، نه اوریدل کیږی.

۱۶۴۹ ماده:

هره نوعه موافقه چه د دی فصل د درج شوو حکمونو مخالفه وی باطله ده مګر داچه د بیمه شوی یا ګټی اخیستونکی په ګټه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم قسمت– د بیمې نوعې

لومړی مبحث – د ژوند بیمه

۱۶۵۰ ماده:

کومی پیسی چه د بیمه کوونکی له خوا بیمه شوی یا ګټې اخیستونکی دپاره د حادثی د واقع کېدو په وخت کښی یا د مودی د سرته رسیدو په صورت کښی د بیمی د عقد په قرار داد کښی ئی تعهد شوی، نو بیمه شوی یا ګټه اخیستونکی د حادثی د واقع کېدو یا د مودی د سرته رسیدو سره یوځای بی له دی چه د رسیدلی ضرر ثابتول په نظر کښی ونیول شی، د هغی مستحق کیږی.

۱۶۵۱ ماده:

د بل چا په ژوند بیمه ترڅو چه هغه د بیمی د عقد د تړون څخه ترمخه په هغی لیکلی موافقه نه وی کړی باطله ګڼل کیږی. که هغه بل چه ژوند یی بیمه کیږی د قانونی اهلیت لرونکی نه وی د عقد د صحت دپاره د هغه د قانونی ممثل لیکلی موافقه هرومرو ده.

۱۶۵۲ ماده:

(۱) که د ژوند بیمه شوی شخص انتحار وکی نو بیمه کوونکی د بیمی د پیسو په ورکولو مکلف نه دی، مګر سره ددی هم د بیمی د احتیاطی قیمت د معادل پیسو په ورکولو هغو اشخاصو ته مکلف دی چه حق د هغوی پوری تعلق نیسی، په هغه صورت کښی چه دانتحار سبب عقلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مریضی وی، په داسی توګه چه مریض خپله اراده د لاسه ورکړی وی نو د بیمه کوونکی مکلفیت په پوره صورت پاتی کیږی.

(۲) که د بیمی د قرارداد په عقد کښی شرط شوی وی چه که شخص سره ددی چه اراده او اختیار ولری او انتحار وکی نو بیمه به ورکول کیږی، دا شرط اعتبار نه لری، مګر داچه انتحار د عقد د نیټی څخه دوه کاله وروسته صورت موندلی وی.

۱۶۵۳ ماده:

که د بیمه شوی شخص څخه په غیر د بل چا ژوند بیمه شوی وی، او بیمه شوی عمداً د ذکر شوی شخص د مړینی سبب شی او یا یی مړینه د هغه د تحریک په سبب صورت ومومی، بیمه کوونکی بری الذمه ګڼل کیږی. که د بیمه شوی له خوا یواځی د ګټی اخیستونکی په وژلو پیل شوی وی نو بیمه کوونکی حق لری چه بیمه شوی تبدیل کی که څه هم ګټه اخیستونکی بیمه شوی شخص قبول کی.

۱۶۵۴ ماده:

(۱) د ژوند په بیمی کښی دا موافقه جواز لری چه د بیمی پیسی دی ټاکلو اشخاصو ته یا هغو اشخاصو ته چه د بیمه شوی له خوا وروسته ټاکل کیږی، ورکول شی.

(۲) که بیمه شوی د بیمی د عقد په قرار داد کښی ذکر کی چه بیمه دی زما د ښځی، یا اولاد یا فروعو عام له دی چه زیږیدلی او یا لاتر اوسه نه دی زیږیدلی په ګټه وی او یا دی زما دوارثانو په ګټه وی بی له دی چه د هغوی نومونه ذکر کی، نو بیمه د ټاکلو ګټه اخیستونکو په ګټه اعتبار لری، که بیمه د وارثانو په ګټه له دی چه د هغوی نومونه ذکر شی عقد

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، نو هر وارث د میراث د حصې په تناسب په هغې کښې مستحق کیږي که څه هم د میراث څخه تیر شوی وي.

۱۶۵۵ ماده:

کوم بیمه شوی چه د مستمری قسطونو په ورکولو تعهد کړی وي، کولی شي هروخت چه وغواړي بیمه کوونکی ته د لیکلی خبرتیا په لیږلو سره د جاری مودی د تیریدو ترمخه هغه منحل کی، په دی صورت کښې د پاتی قسطونو د ورکولو څخه بری الذمه کیږي.

۱۶۵۶ ماده:

(۱) په هغې عقدونو کښې چه د ژوند د مودی د اوږدوالی دپاره بی دبیمه شوی شخص د ژوند د دوام د شرط ایښودلو څخه د یوی ټاکلی مودی دپاره، منعقد شوی وي. همدارنګه په ټولو هغو عقدونو کښې چه د بیمی د پیسو ورکول د یوی ټاکلی مودی د تیریدو وروسته شرط شوی وي، بیمه شوی کولی شي چه که ئی کم ترکمه د دری کلونو قسطونه ورکړی وي اصلی قرارداد د بیمی د پیسو په قیمت کښې د تخفیف راوړلو په مقابل کښې د ورکول شوی وجهي څخه په بل قرارداد تبدیل کی که څه هم د هغې په خلاف موافقه شوی وي، خو په دی شرط چه د بیمه شوی حادثی واقع کیدل محقق وي.

(۲) که د ژوند د بیمی عقد مؤقتی وي د تخفیف وړ نه دی.

۱۶۵۷ ماده:

(۱) که بیمه شوی کم ترکمه دری کاله قسطونه اداء کړی وي کولی شي چه بیمه تصفیه کی خو په دی شرط چه د بیمی شوی حادثی واقع کیدل محقق وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) د ژوند مؤقتی بیمه د تصفیی وړ نه ده.

۱۶۵۸ ماده:

د تخفیف او تصفیی شرطونه د بیمی د عمومی شرطونو جزء ګڼل کیږی او لازمه ده چه د بیمی په قرار داد کښی شامل شی.

۱۶۵۹ ماده:

د چا په ګټه چه بیمه عقد کیږی که د هغه د عمر په باره کښی خطا او غلط اظهارات شوی وو نو د هغی په نسبت د بیمی عقد نه باطلیږی، مګر داچه د بیمه شوی شخص حقیقی عمر د هغی ټاکلی حدودو څخه چه د بیمی په تعرفی کښی تصریح شوی، زیات وی، په دی صورت کښی د کومو پیسو اداء کول چه لازم دی د حقیقی عمر په اساس سنجول کیږی.

دوه یم مبحث - د اور اخیستلو په ضد بیمه

۱۶۶۰ ماده:

بیمه کوونکی د اور د اخیستلو په ضد بیمه کښی مکلف دی، د اور څخه پیدا شوی ضررونه او هغه ضررونه چه د اور اخیستلو هرومرو نتیجه ګڼل کیږی تعویض کی، خصوصاً د هغه ضررونو چه د نجات د وسیلو په سبب د اور د اخیستلو یا د اور مخنیوی د پراختیا له امله د اور اخیستلو په وخت کښی بیمه شوو شیانو ته رسیږی، همدارنګه د اور اخیستلو په وخت کښی بیمه کوونکی د بیمه شوو شیانو د ضایع کیدو او پټیدو مسئول دی، مګر داچه پټیدل د غلا نتیجه ثابته شی. ددی مادی حکمونه په هغی حالت کښی تطبیقیږی چه د هغی په خلاف موافقه نه وی شوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۶۱ ماده:

بیمه کوونکی د هغه تاوان په تعویض مکلف دی چه د اور اخیستلو په اثر رسیدلی دی، که څه هم اور د بیمه شوی شی څخه نه وی پیدا شوی.

۱۶۶۲ ماده:

بیمه کوونکی د بیمه شوی د هغی ضررونو چه د غیر عمدی قصور څخه پیدا شوی وی، همدارنګه د هغی ضررونو چه د آسمانی آفت څخه پیدا شوی وی، مسئول دی. خو که د بیمه شوی د عمدی فعل یا غش څخه بیمه شوو شیانو ته ضرر ورسیدلو نو بیمه کوونکی ئی مسئول نه دی، که څه هم د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۶۶۳ ماده:

که د ضررونو سبب داسی اشخاص وی چه بیمه شوی د هغوی مسئول وی، نو د هغوی قصور چه په هری نوعی وی، بیمه کوونکی ئی مسئول دی.

۱۶۶۴ ماده:

(۱) که بیمه شوی شی د حیازی ګروی، بیمه یی ګروی یا د نورعینی بیمو لاندی وی، دا حقوق د بیمی د عقد په اقتضاء هغی تعویض ته نقلیږی چه پور وړی د هغی مستحق دی.

(۲) که دا حقوق ثبت شی یا بیمه کوونکی ته ورڅخه خبرتیا ورکول شی، که څه هم په ثبت شوی لیک وی، بیمه کوونکی نه شی کولی کوم شی چه په ذمه ئی ثابت دی، بی د پور وړو د رضائیت څخه هغه بیمه شوی ته ورکی.

(۳) که بیمه شوی شیان د حجز لاندی راشی یا د ساتنی لاندی کښیښنودل شی ترهغی وروسته چه د موضوع څخه بیمه کوونکی ته خبر ورکول شی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه شي کولی چه کوم شی د هغه په ذمی لازم شوی، هغه بیمه شوی ته ورکی.

پنځم باب
د توثیق عقدونه

۱۶۶۵ ماده:
توثیق د داسی عقدونو څخه عبارت دی چه یو دین ټینګوی، او د کفالی، حوالی او ګروی څخه عبارت دی.

لومړی فصل
کفالت

لومړی قسمت– د کفالی رکنونه

۱۶۶۶ ماده:
کفالت د اصیل د ذمی سره د کفیل د ذمی د ضم کیدو څخه عبارت دی، دنفس، پور یا د عین په غوښتنه کی.

۱۶۶۷ ماده:
ترڅو چه کفالت د غوښتونکی یا د هغه د نائب که څه هم فضولی وی دقبلولو سره یوځای نه وی، یواځی د کفیل په ایجاب صحت نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۶۸ ماده:

د داسې رنځور کفالت چه د مرګ په رنځ پروت وي او مال يي په پور غرق وي، صحيح نه دی. که پور د هغه ټول مال ته شامل نه وي او که کفالت د پور د ادا کولو وروسته په پاتي دريېمه برخه کښې صورت ونيسي، کفالت صحيح دی، که کفالت د پاتي دريېمي حصې څخه په زيات مال کښې وه نو يوائې د دريېمي حصې په اندازې صحت لري.

۱۶۶۹ ماده:

د کفالت د صحت دپاره شرط ده چه د کفالت موضوع عام له دی چه پور، عين يا نفس وي معلومه وي او پراصيل لازمه وي، او د کفيل له خوا د هغې تسليمول ممکن وي.

۱۶۷۰ ماده:

د داسې عين کفالت چه په اصيل باندې پخپله ددې عين څخه بل عين لازم وي صحيح دی، او هغه د داسې عين څخه عبارت دی چه که هلاک شي نو که قيمتي وي د هغې قيمت او که مثلي وي مثل ئې لازميږي.

۱۶۷۱ ماده:

د داسې عين کفالت چه په اصيل باندې پخپله د عين څخه بل عين نه وي لازم صحت نه لري او هغه د داسې عين څخه عبارت دی چه که موجود وي تسليمول ئې لازم دی او که هلاک شونو قيمت يا مثل ئې نه لازميږي.

۱۶۷۲ ماده:

کفالت په مؤجل يا معجل صورت يا دمناسب شرط پوري معلق، جواز لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۷۳ ماده:

په امانتونو کفالت لکه ودیعت، د مضاربت مال، شرکت، عاریت او د اجاری اخیستونکی سره اجاره شوی مال صحت نه لری، مګر داچه کفالت د مالونو د عین د ضمان د قصور په سبب شوی وی.

۱۶۷۴ ماده:

په مال کفالت عام له دی چه معلوم وی او که مجهول صحیح دی. همدارنګه کفالت دصحیح او ثابت پور څخه چه د پور وړی په ذمی وی، صحیح دی.

۱۶۷۵ ماده:

ترڅو چه د اصیل التزام صحیح نه وی، کفالت صحیح نه دی.

۱۶۷۶ ماده:

د ناصحیح پور څخه کفالت صحیح نه دی، مګر داچه پور دښځی تاکلی نفقه وی په رضائیت یا د محکمی په حکم تاکل شوی وی.

۱۶۷۷ ماده:

که چیرته دوه یا زیات شریکان پرچا پور ولری نو دشریک پور څخه دیوه شریک کفالت دبل شریک دحصی څخه جواز نه لری.

۱۶۷۸ ماده:

د وکیل کفالت د هغه څه په ثمن چه په اخیستونکی ئی خرڅ کړی، د وصی کفالت د هغه څه په ثمن چه صغیر د مال څخه ئی خرڅ کړی او د ناظر کفالت دهغه څه په ثمن چه د وقف د مال څخه یی خرڅ کړی، صحیح نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۷۹ ماده:

د کفالت د ثابتولو دپاره لیکلی شکل هرومرو دی که څه هم د اصلي التزام ثبوت په شهادت رواوی.

۱۶۸۰ ماده:

که پور وړی دکفیل په ورکولو ملزم شی، مکلف دی چه د توان خاوند د کفیل په حیث ورکی، پوروړی کولی شی چه د کفیل پرځای کافی عینی تأمینونه د پور ورکوونکی په اختیار کښی کښیږدی.

۱۶۸۱ ماده:

که چا د اهلیت د نقصان لرونکی د تعهد کفالت کړی وی او کفالت د اهلیت د نقص په سبب عقد شوی وی، که د اصلی پوروړی د خوا تعهد تنفیذ نه شو نو کفیل د تعهد په تنفیذ مکلف دی.

۱۶۸۲ ماده:

کفالت د هغی اندازی څخه چه د پور ورکوونکی د استحقاق څخه پر پوروړی زیات وی او په داسی شرط سره چه د پور وړی د شرطونو څخه سخت وی، جواز نه لری، مگر په کمی اندازی او آسان شرط جواز لری.

۱۶۸۳ ماده:

کفالت د پور ملحقاتو، د لومړنی غوښتنی مصرفونو، او هغی مصرفونو ته د کفیل د غوښتني وروسته پیدا کیږی، شامل دی. مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم قسمت– د نفس کفالت

۱۶۸۴ ماده:

دنفس د کفالت موضوع دهغه چا حاضرول تشکیلوی چه د هغه ځخه کفالت شوی دی. که د هغه تسلیمول په ټاکلی وخت کښې شرط شوی وی نو کفیل مکلف دی د چا دپاره چه د هغه دکفالت شوی ورته یی د غوښتنی په صورت کښې په ټاکلی وخت کښې حاضر کی. نو که یی په ټاکلی وخت کښې حاضر کړ، کفیل د کفالت ځخه بری الذمه کیږی، د هغی په غیر محکمه کولی شی چه کفیل په تهدیدوونکی نقدی جزأ محکوم کی، مګر داچه د کفالت کړه شوی د حاضرولو عجز ثابت شی.

۱۶۸۵ ماده:

که کفالت کړه شوی په یوه معلوم ځای کښې غایب وی او د چا دپاره چه کفالت شوی هغه ئی حاضرول وغواړی، کفیل د هغه په حاضرولو مکلف کیږی. په دی صورت کښې د چا دپاره چه کفالت شوی کولی شی چه کوم وخت کفیل د هغه دحاضرولو دپاره سفر کوی دهغه دتوثیق دپاره بل وکیل واخلی. که کفالت کړه شوی غایب وی او کفیل ثابته کی چه ځای ئی نامعلوم دی، نو کفیل د کفالت کړه شوی په حاضرولو نه مکلف کیږی.

۱۶۸۶ ماده:

کفیل په نفس، که کفالت کړه شوی تسلیم کی یا د کفالت د موضوع پور اداء کی بری الذمه کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۸۷ ماده:

کفیل دکفالت کړه شوی په مړینه بری الذمه کیږی مګر د پور ورکوونکی په مړینه چه ورته کفالت شوی کفیل نه بری الذمه کیږی د هغه وارثان کولی شی چه کفالت کړه شوی دحاضرولو غوښتنه وکی.

دریيم قسمت- د کفالت آثار

لومړی مبحث – د پور ورکوونکی او کفیل ترمنځ د پور آثار

۱۶۸۸ ماده:

پور ورکوونکی کولی شی په هغی صورت کښی چه پور معجل وی د هغی غوښتنه د کفیل څخه فوراً او که مؤجل وه نو د تأجیل د مودی د پوره کیدو سره سم د کفیل څخه د هغی غوښتنه وکی. که پور د شرط پوری یا د راتلونکی وخت پوری موکول وه نو د شرط د تحقق یا د ټاکلی مودی د رسیدو ترمخه د کفیل څخه د هغی غوښتنه نه شی کولی.

۱۶۸۹ ماده:

د شرط د تحقق سره د صفت او قید تحقق هم لازم دی.

۱۶۹۰ ماده:

که څو نفره د یوه پور کفیلان شی، او هر یوه په ځانګړی ډول د ټول پور کفالت په پرله پسی عقدونو کړی وی، د هر یو څخه د ټول پور غوښتنه کیدای شی، که پور د یوه له خوا ورکول شی نور بری الذمه کیږی، که یو د بل د ټول پور په اداء کولو کښی کفیل وه، نو چا چه پور اداء کړ هغه کولی شی چه په نورو د هغوی دپور په اندازی رجوع وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۹۱ ماده:

که څو نفرو د يوه پور په ډله ايزه توګه په يوه عقد کښې کفالت کړی وي دهريوه څخه داصيل د پور څخه د هغه دحصې په اندازې غوښتنه کيدای شي. که هريوه په جلا ډول د ټول هغه پور چه د بل په ذمه دي کفالت کړی وه نو پور ورکوونکی کولی شي چه د هريو څخه په جلا ډول د ټول پور غوښتنه وکړي.

۱۶۹۲ ماده:

که پور په اصيل باندې مؤجل وه، او بل څوک د هغې څخه کفالت وکړي، نو د کفيل په باره کښې هم مؤجل ګڼل کيږي.

۱۶۹۳ ماده:

که څوک د معجل پور څخه په مؤجل صورت کفالت وکړي نو دا تأجيل د اصيل په باره کښې هم اعتبار لري مګر داچه کفيل د تأجيل موده يوائې د ځان دپاره تخصيص کړی وي يا داچه پور ورکوونکی د کفالت په وخت کښې مهلت يوائې د کفيل په باره کښې شرط کړی وي، نو په دې دوه وروستنيو حالونو کښې، تأجيل د اصيل په باره کښې اعتبار نه لري.

۱۶۹۴ ماده:

که پور ورکوونکی چه پخپله پوروړی دی اصيل ته مهلت ورکي نو دامهلت د کفيل او د کفيل د کفيل په باره کښې هم اعتبار لري. که لومړني کفيل ته پور تأجيل شي، د دوه يم کفيل په باره کښي تأجيل اعتبار لري او د اصيل په باره کښې اعتبار نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۹۵ ماده:

مؤجل پور د کفیل په مړینه یوائې د هغه په باره کښې د مړینې د نېټې څخه د اداء کولو وړ دی، پور ورکوونکی کولی شي چه پور د هغه د متروکې څخه واخلي. که پور ورکوونکی ته د هغه پور د مړي د وارثانو له خوا ورکول شي، نو وارثان نه شي کولی چه د مودې د رسیدو ترمخه اصیل ته رجوع وکړي.

۱۶۹۶ ماده:

که مبیعه په استحقاق ویوړه شي نو کفیل د کفالت کړه شوي ثمن څخه بری الذمه کیږي.

۱۶۹۷ ماده:

که پور ورکوونکي د پور په بدل کښې د بل شي اخیستل قبول کې، کفیل بری الذمه ګڼل کیږي، که څه هم هغه شي په استحقاق ویوړ شي.

۱۶۹۸ ماده:

که کفیل هغه څه چه ئې کفیل شوی دی د خپل مال څخه اداً کې نو کوم شي چه یې اداً کړي کولی شي چه په هغې اصیل ته رجوع وکې خو په دې شرط چه کفالت د اصیل په امر صورت موندلی وی او کفیل د هغه اشخاصو د جملې څخه وی چه اقرار ئې پخپل ځان معتبر ګڼل کیږي.

۱۶۹۹ ماده:

کفیل د هغې تأميناتو په حدودو کښې چه د پور د تضميناتو دپاره تخصیص شوي او د پور ورکوونکی د خطا په اساس ضایع شوي وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بری الذمه ګڼل کیږي، که څه هم ذکر شوی تأمینات د کفالت یا د قانون د حکم څخه وروسته تاکل شوی وي.

۱۷۰۰ ماده:

کفیل نه شي کولی پخوا له دي چه کفالت کړه شوی پور، پور ورکوونکی ته ورکړه شي، د اصیل څخه د هغی غوښتنه وکی.

۱۷۰۱ ماده:

که پوروړی مفلس شي،پور ورکوونکی مکلف دی چه پور د ثابتولو دپاره په افلاس خط کښي ښکاره کی، او که دا کار، ونه کی نو په کفیل باندی دهغه درجوع حق کفیل ته د رسیدلی ضرر په حدودو کښي چه د پور ورکوونکی د اهمال په سبب رسیدلی ساقطیږي.

۱۷۰۲ ماده:

که کفالت کړه شوی مال د اصیل یا کفیل له خوا اداء شو نو د دواړو د برائت موجب کیږي.

۱۷۰۳ ماده:

که پورورکوونکی پوروړی ته ابراء وکړه نو د کفیل د ذمی د برائت موجب کیږي. خو د کفیل برائت د اصیل د برائت موجب نه دی نو که پور ورکوونکی اصیل ته برائت ورکی، اصیل نه بری الذمه کیږي.

۱۷۰۴ ماده:

که هغه پور ورکوونکی چه د پور کفالت ئی شوی مړ شي او پوروړی د هغه یوائني وارث وي، کفیل بری الذمه ګڼل کیږي. که پور ورکوونکی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوروړي په غير بل وارث هم ولري نو کفيل يوائې د پوروړي د حصی څخه بری الذمه کيږي نه د نورو وارثانو د حصو څخه.

۱۷۰۵ ماده:

(۱) کوم وخت چه پور ورکوونکی د کفيل څخه پور اخلی نومکلف دی ټول هغه سندونه چه پوروړي ته په رجوع کولو کښی د حق د استعمال دپاره لازم دی، کفيل ته تسليم کی.

(۲) که پور منقول تضمينونه د ګروی يا بندولو په توګه ولري، پور اخيستونکی مکلف دی چه هغه کفيل ته تسليم کی.

(۳) که پور عقاری تأمينات ولري، پور ورکوونکی مکلف دی د کفيل په مصرف د ذکر شوو تأميناتو د نقلولو چاروته اقدام وکړي، کفيل به د نقلولو مصرفونه د پوروړي څخه غواړي.

۱۷۰۶ ماده:

(۱) پوروړي نه شي کولی چه يوائې کفيل ته رجوع وکی، مګر پوروړي ته د رجوع کولو وروسته.

(۲) د کفيل د مال څخه د پور ورکوونکی د پور اخيستل جواز نه لري، مګر داچه د پور د يوی برخی د اداء کولو وروسته پوروړي ته مال پاتی نه شي، په هغه صورت کښی چه د کفيل څخه د پور غوښتنه کيږي، مکلف دی چه په دی حق استناد وکی.

۱۷۰۷ ماده:

که پور د داسی عينی تأميناتو لرونکی وه چه د قانون يا د موافقی سره سم د پور د تضمين دپاره تخصيص شوی وه او کفالت ددی تضمين څخه وروسته او يا ورسره يوځای شوی وه، د تأمين دپاره د تخصيص شوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تأميناتو د مالونو څخه د حاصلولو ترمخه د کفيل د مالونو څخه د پور تحصيل جواز نه لري.

۱۷۰۸ ماده:

متضامن کفيل نه شي کولی چه د مال څخه د پوروړی د تجريد غوښتنه وکی مګر حق لري چه په هغه څه استناد وکی چه غير متضامن کفيل د پور په باره کښې په هغې استناد کوي.

۱۷۰۹ ماده:

که کفيلان پخپلو مينځو کښې سره متضامن وه، نو که کوم يو د نېټې د رسيدو په وخت کښې پور اداً کی، کولی شي چه د نورو په پور کښې د هغوی د حصو په اندازی او د مفلس کفيل د حصې هم د هغوی د حصو په اندازی رجوع وکی.

دوه يم مبحث – د پوروړی او کفيل ترمنځ د کفالت آثار

۱۷۱۰ ماده:

که کفيل، کفالت کړه شوی مال د خپل مال څخه اداء کی، کولی شي هغه څه چه ئی اداء کړی دی د پوروړی څخه يې غوښتنه وکي، په دی صورت کښې کفيل په ټولو حقوقو کښې د پور ورکوونکی قايم مقام ګرځی.

۱۷۱۱ ماده:

که کفالت شوی پور مؤجل وه او کفيل هغه په معجل صورت پور ورکوونکی ته ورکړو، نو نه شي کولی چه دمودی درسيدو ترمخه د پوروړی څخه د هغې غوښتنه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۱۲ ماده:

که پوروړی مړ شو نو مؤجل پور په معجل صورت ادأ کیږی مګر داچه موافقه بل رنګه شوی وی. پور ورکوونکی کولی شی چه خپل پور د پوروړی د متروکی څخه واخلی نه د کفیل څخه.

۱۷۱۳ ماده:

که پور په کفالی یا ګروی ټینګ شوی وی بیا پوروړی مفلس شی او مړ شی نو پورئی د ذمی څخه نه ساقطیږی.

۱۷۱۴ ماده:

کفیل مکلف دی د پور ادأ کولو ترمخه د موضوع څخه پور وړی ته خبرتیا ورکی، د هغی په غیر په پوروړی د هغه د رجوع حق ساقطیږی، خو په دی شرط چه پوروړی پور ادأ کړی وی یا د استحقاق په وخت کښی د هغه سره داسی سببونه موجودوی چه دپورپه باطلیدویا تیریدو حکم کوی.

۱۷۱۵ ماده:

که په یوه پور کښی څو متضامن پوروړی موجود وی، کوم کفیل چه د ټولو څخه ضمانت کړی وی، کولی شی کومه اندازه پور ئی چه اداء کړی وی دهغی ټول غوښتنه د هریوه څخه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم فصل
حواله

لومړی قسمت– د پور حواله

لومړی مبحث – عمومی حکمونه

۱۷۱۶ ماده:
د پور حواله عبارت ده د حوالی ورکوونکی د ذمی څخه د پور نقلیدل د حوالی ورکړ شوی ذمی ته او د هغه څخه د پور غوښتنه.

۱۷۱۷ ماده:
حواله به یا مطلقه وی او یا مقیده.

۱۷۱۸ ماده:
مطلقه حواله هغه ده چه پوروړی خپل پور ورکوونکی ته بل چا باندی د داسی پور غیر مقیده حواله ورکی چه حواله ورکوونکی ئی د حواله کړه شوی په ذمی د هغه د پور له درکه لری یا ئی د داسی پور له درکه د هغه په ذمی لری چه ودیعت یا غصب شوی مال وی یا په داسی توګه وی چه حواله ورکوونکی او حواله شوی یو په بل هېڅ نوعه حقوق نه لری.

۱۷۱۹ ماده:
مقیده حواله هغه ده چه پوروړی خپل پور ورکوونکی ته د هغه پور د اخیستلو دپاره چه په حواله ورکړی شوی شخص باندی یی لری په داسی قید حواله ورکی چه حواله ورکړ شوی شخص دهغه پور له درکه چه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حواله ورکړ شوی ئی لری یا د هغه درکه چه ورسره یی په ودیعت لری یا ئی د غصب شوی مال له درکه اداء کی.

دوه یم مبحث – د حوالی د صحت شرطونه

۱۷۲۰ ماده:

د حوالی ورکوونکی، حوالی اخیستونکی او د حوالی ورکړ شوی شخص رضائیت د حوالی د صحت شرط دی، که حواله ورکړ شوی، حواله قبوله نه کی، نو پور د هغه ذمی ته نه نقلیږی، مگر داچه پور د ښځی نفقی له درکه وی چه میړه د قاضی په امر د هغی په ورکولو مکلف شوی وی، په دی صورت کښی ښځه کولی شی بی د حوالی ورکړ شوی شخص د رضائیت څخه چه د هغی میړه دی د پور حواله ورکی او میړه مکلف کیږی چه پور حوالی اخیستونکی ته ورکی.

۱۷۲۱ ماده:

کومه حواله چه د حوالی ور کوونکی او حواله شوی ترمنځ صورت مومی دحوالی اخیستونکی د قبلولو پوری موقوفه ده.

۱۷۲۲ ماده:

(۱) د حوالی اخیستونکی څخه د حوالی ورکوونکی پور وړتیا د حوالی د صحت شرط گڼل کیږی.

(۲) د حوالی ورکوونکی څخه د حوالی ورکړ شوی پور وړتیا شرط نه ده. هروخت چه حواله ورکړ شوی، حواله قبوله کی، حواله صحیح ده، حواله اخیستونکی د پور په ورکولو مکلف دی. که څه هم حواله ورکړ شوی د حوالی ورکوونکی پوروړی نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیم مبحث – هغه پورونه چه حواله ورباندئ جواز لري

۱۷۲۳ ماده:

کوم پور چه کفالت په کښې صحيح دی په هغې کښې حواله هم صحيح ده، خو په دی شرط چه معلومه وی، په مجهول پور حواله صحيح نه ده.

۱۷۲۴ ماده:

لکه چه حواله په هغې پورونو چه په ذمی باندی اصالتاً مرتب وی صحيح ده همدارنګه د هغې پورونو حواله چه په ذمی باندی د کفالی يا حوالی په صورت مرتب کيږی هم صحيح ده.

۱۷۲۵ ماده:

د وقف مستحق کولی شی چه خپل پور ورکوونکی ته د وقف څخه د خپل استحقاق پوری مقيده حواله د وقف په ناظر باندی ورکی، خو په دی شرط چه وقف د ناظر په تصرف کښې وی او حواله قبوله کی، که د وقف حاصل د ناظر په تصرف کښې نه وی نو په استحقاق حواله صحيح نه ده.

۱۷۲۶ ماده:

د صغير پلار او وصی کولی شی د صغير د پور حواله په بل چا قبوله کی، خو په دی شرط چه په هغې کښې د صغير خير وی. مثلاً حواله ورکړ شوی د حوالی ورکوونکی څخه ډير شتمن وی. که دواړه په شتمنی کښې مساوی او يا سره نږدی وه نو په بل چا باندی حواله ورکول صحيح نه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم مبحث - د حوالې حکمونه

۱۷۲۷ ماده:

که حواله اخیستونکی حواله قبوله کې او حواله ورکړ شوی وربانـدی راضی شی، نو حواله ورکوونکی او د هغه کفیل که چیرته کفیل ولری د پور او د پور د غوښتنی څخه بری الذمه ګڼل کیږی او په عین حال کښی د حوالی اخیستونکی غوښتنه دحوالی ورکړشوي څخه ثابتیږي. د حوالی ورکوونکی او د هغه د کفیل برائت د حوالی اخیستونکی د حق د سلامتیا پوری مقیده ګڼل کیږی.

۱۷۲۸ ماده:

حواله د حوالی ورکوونکی د نه برائت په شرط کفالت ګڼل کیږی، که په حوالی ورکوونکی ضمان شرط شی، یا حوالی اخیستونکی دپاره خیار کښیښودل شی، شرط صحیح دی او حواله اخیستونکی کولی شی چه پور د حوالی ورکوونکی څخه یا د حوالی ورکړه شوی څخه وغواړی.

۱۷۲۹ ماده:

په مطلقی حوالی کښی د حوالی ورکوونکی غوښتنه د حوالی ورکړه شوی څخه نه قطع کیږی، د حوالی وروسته ترڅو چه حواله ورکړه شوی حوالی اخیستونکی ته پور نه وی ورکړی، کولی شی چه د هغه څخه د پور غوښتنه وکی. که یی پور اداً کړی وه نو په کومی اندازی چه یی اداً کړی وی په همغی اندازی ئی د ذمی څخه ساقطیږی. که حواله ورکړه شوی د حوالی ورکوونکی پوروړی نه وه او د هغه په امرئی د هغه له خوا پور اداً که د هغی د مثل په اندازی به په هغه رجوع کوی، او که یی بی د هغه د امر څخه پور اداً کړی وه، تبرع کوونکی ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۳۰ ماده:

په مقیدی حوالی کښی دحوالی ورکړه شوی څخه د پور د غوښتنی په باره کښی د حوالی ورکوونکی حق قطع کیږی، او حواله ورکړه شوی نه شی کولی چه پور حوالی ورکوونکی ته ورکی. د مخالفت په صورت کښی، حوالی اخیستونکی ته مسئول دی. نو حواله اخیستونکی کولی شی د هغی په باره کښی حوالی ورکوونکی ته رجوع وکی.

۱۷۳۱ ماده:

پور په حواله ورکړ شوی پوری په همغی صفت تعلق نیسی چه د حوالی ورکوونکی پوری ئی لرلو. که په حوالی ورکوونکی پور په معجل صورت وه نو حواله ورکړ شوی باید چه هغه په معجل صورت اداً کی. که پور مؤجل وه نو حواله کړه شوی د هغی په اداً کولو ترهغی نه مکلف کیږی ترڅو چه د اداً کولو نیټه نه وی رارسیدلی.

۱۷۳۲ ماده:

که حواله مؤجله وه د حوالی ورکوونکی مړینه د اداء کولو په نیټې کښی تاثیر نه لری، که حواله ورکړه شوی مړشو نو پور معجل کیږی او دمتروکی څخه یی اداً کیږی، خو په دی شرط چه متروکه د پور د اداً کولو دپاره کافی وی، که متروکی کفایت نه کولو نو ټول پور یا پاتی اندازه یی د هغی د مودی د پوره کیدو وروسته د حوالی ورکوونکی څخه غوښتل کیږی.

۱۷۳۳ ماده:

که حواله مبهمه وی او د پور تأجیل یا تعجیل په کښی نه وی تصریح شوی، حواله ورکړه شوی ته په مؤجل صورت اعتبار لری، په هغی صورت کښی چه تعجیل ثابت کړی شو سمدستی په اداً کولو مکلف کیږی. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تأجيل ثابت کړی شو نو چه د اداً کولو وخت را ورسيدلو په ورکولو يی مکلف کيږی.

۱۷۳۴ ماده:

که ګروی ورکوونکی، ګروی اخيستونکی ته د پور په اخيستلو، يا اخيستونکی، خرڅوونکی ته د ثمن په اخيستلو په بل چا حواله ورکی نو دا حواله د ګروی اخيستونکی د ګروی د حبسولو په باره کښی او د خرڅوونکی حق د مبيعی د حبسولو په باره کښی نه ساقطوی، مګر داچه دريیم شخص پور او ثمن اداً کړی وی.

۱۷۳۵ ماده:

که ګروی اخيستونکی خپل پور ورکوونکی ته په ګروی ورکوونکی حواله ورکی، د هغه حق د ګروی په حبسولو کښی ساقطيږی، که خرڅوونکی خپل پور ورکوونکی ته په اخيستونکی د ثمن د اخيستلو دپاره حواله ورکی د هغه حق د عين مبيعی په حبسولو کښی ساقطيږی.

۱۷۳۶ ماده:

که پور وړی خپل پور ورکوونکی ته په بل چا په دی شرط حواله ورکی چه حواله کړه شوی دی د حوالی ورکوونکی د ملکيت عين چه ورسره دی خرڅ کی او د هغی د ثمن څخه دی د حوالی اخيستونکی پور اداً کی نو حواله د حوالی ورکړه شوي د قبليدو وروسته صحت لري،هغه مکلف دي چه ذکر شوی عين خرڅ کي او د ثمن څخه يې پور اداً کي. حواله ورکړه شوی د خپل پور په باره کې حوالي ورکوونکی ته رجوع نشي کولی، مګر داچه په حوالې کې د حوالي اخيستونکي دپاره خيار شرط شوی وي يا دا چه د حوالې کړه شوی مال د هلاکيدو په سبب حواله فسخ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۳۷ ماده:

د حواله کړه شوي څخه د پور د ادا کیدلو متعذره کیدل یا د هغه په افلاس حکم د حوالې د باطلیدلو نه موجب کیږي.

۱۷۳۸ ماده:

د حوالې ورکړه شوی غیابت که څه هم په دایمي ډول وي د حوالې اخیستونکي په حوالې ورکوونکی د رجوع کولو باعث نه ګرځي، مګر دا چه د غایب مړینه ثابته شي.

۱۷۳۹ ماده:

کوم پور چه په حوالې مقید شوی وي ساقط شي او د هغې څخه د حوالي کړه شوي د ذمې برائت د حوالې څخه تر مخه د یو کار په موجب ظاهره شي، حواله باطلیږي او حواله اخیستونکی به په حوالې ورکوونکی رجوع کوي.

۱۷۴۰ ماده:

کوم مال چه حواله کړه شوی او د حوالی څخه وروسته د یوی عارضی په اثر هلاک شی او د حواله کړه شوی د ذمی برائت د هغی څخه ثابت نه شی نو حواله نه باطلیږی.

۱۷۴۱ ماده:

(۱) که پوروړی خپل پور ورکوونکی ته په ودیعت اخیستونکی باندی د ودیعی په عین مقیده حواله ورکی او ودیعه پخوا له دی چه حوالی اخیستونکی ته تسلیم کړی شی بی د ودیعت اخیستونکی د تیری څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلاکه شي، نو ودیعت اخیستونکی بری الذمه او حواله باطله ګڼل کیږي. حواله اخیستونکی کولی شي چه په حوالي ورکوونکي رجوع وکي.
(۲) که ودیعه د ودیعت اخیستونکی د قصور او تیری په اثر هلاکه شوی وي، حواله نه باطلیږي که عین قیمتي وي ودیعت اخیستونکی د هغې په قیمت او که مثلي وي د هغې د مثل په اداً کولو، حوالي اخیستونکي ته ضامن کیږي.

۱۷۴۲ ماده:

که ودیعه چه د بل چا دپاره د حوالي محل دی په استحقاق ویوړله شوه لکه چه حواله په هلاکیدو باطلیږي همدارنګه دا هم باطلیږي. حواله اخیستونکی کولی شي چه په حوالي ورکوونکي رجوع وکي.

۱۷۴۳ ماده:

(۱) که پوروړي خپل پور ورکوونکي ته په حواله کړه شوي باندي د پور د اداً کولو دپاره د هغې غصب کړه شوي مال په عین باندي مقیده حواله ورکړي چه د هغه سره دی او عین پخواله دی چه حوالي اخیستونکي ته ورکول شي د حواله کړه شوي غصبوونکي سره هلاک شي، حواله نه باطلیږي او حواله ورکړه شوي هم نه بری الذمه کیږي، نو حوالي اخیستونکي ته د هغې د مثل یا قیمت ضامن کیږي.
(۲) که د غصب کړه شوي شي عین بل څوک په استحقاق ویسي، حواله باطلیږي او حواله اخیستونکی به د خپل حق د اخیستلو دپاره په حوالي ورکوونکي رجوع کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۴۴ ماده:

هغه مبیعه چه په ثمن یی حواله ورکړه شوی که په استحقاق ویوړه شی نو په هغی صورت کښی چه ثمن یی ورکړی وی نو کولی شی چه په حوالی ورکوونکی یا په حوالی اخیستونکی په هریوه چه یی زړه وغواړی رجوع وکی.

۱۷۴۵ ماده:

(۱) که حواله ورکوونکی پخواله دی چه حواله اخیستونکی دحوالی ورکړه شوی څخه تول پور واخلی، د پوروړ توب په حالت کښی مړ شی. نوکوم شی چی حوالی اخیستونکی د حوالی ورکوونکی په ژوند کښی د حوالی ورکړه شوی څخه قبض کړی د هغه دی، او کوم شی چه یی نه دی قبض کړی نو حواله اخیستونکی سره به په هغی کښی دحوالی ورکوونکی د نورو پور ورکوونکو په شان معامله کیږی.
(۲) په هغه صورت کښی چه پور د حوالی ورکوونکی د پور ورکوونکی ترمنځ وویشل شی، حواله اخیستونکی د هغی حصو په باره کښی چه نورو پور ورکوونکو اخیستی په حوالی ورکړه شوی رجوع نه شی کولی.

۱۷۴۶ ماده:

که حواله ورکوونکی پخواله دی چه حواله اخیستونکی خپل پور دحوالی ورکړه شوی څخه واخلی، مړ شی او د هغه څخه وارثان پاتی وی، دحوالی ورکوونکی وارثان کولی شی چه پور وغواړی او دمتروکی سره ئی یوځای کی، نو په دی صورت کښی په حواله اخیستونکی دمتروکی څخه خپل پور اخلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۴۷ ماده:

که حواله ورکړه شوی د پور وړتوب په حالت کښې مړ شی د هغه متروکه د پور ورکوونکو او حوالی اخیستونکی ترمنځ د هغوی د حصو په اندازی ویشله کیږی نو که د ویشلو وروسته د حوالی اخیستونکی حق پاتی شو، د هغی غوښتنه به د حوالی ورکوونکی څخه کوی.

۱۷۴۸ ماده:

که حواله اخیستونکی مړ شی او حواله کړه شوی د هغه وارث وی نو کوم پورچه حواله ورکوونکی یی پرحواله کړه شوی لری باطلیږی که څه هم حواله اخیستونکی خپل مال حواله کړه شوی ته هبه کی.

پنځم مبحث - د حوالی ورکړه شوي د ذمی برائت

۱۷۴۹ ماده:

که حواله ورکړه شوی پور اداً کی او یائی په بل چا حواله کی او د بل چا له خوا دا حواله قبوله شی، بری الذمه کیږی.

۱۷۵۰ ماده:

که حواله اخیستونکی، حواله ورکړه شوی ته ابرأ وکی پور ساقطیږی او حواله ورکړه شوی بری الذمه کیږی.

۱۷۵۱ ماده:

که حواله اخیستونکی پور حواله ورکړه شوی ته هبه کی او هغه هبه قبوله کی نو د پور مالک ګڼل کیږی. په دی صورت کښی که حواله ورکړه شوی د حوالی ورکوونکی پور وړی وی نو پور دمجرائی په اساس ساقطیږی، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

که پور وړی نه یی ، نو هغه او د هغه وارثان کولی شی چه د حوالی ورکوونکی څخه د هغی غوښتنه وکی.

۱۷۵۲ ماده:

په مقیدی حوالی کښی د حوالی اخیستونکی له خوا حوالی ورکوونکی ته ابرأ او هبه صحت نه لری.

دوه یم قسمت- د حق حواله

۱۷۵۳ ماده:

که پور ورکوونکی د بل چا سره موافقه وکی چه زما د پور حواله چه په پوروړی یی لرم قبوله که، نو که حوالی اخیستونکی، حواله قبول کړه، بی له دی چه حواله کړه شوی پری موافقه وکی دا حواله صحیح ده, مګر دا چه د پور ورکوونکی او پوروړی ترمنځ موافقه بل رنګه شوی وی یا دا چه د قانون حکم په بل ډول وی.

۱۷۵۴ ماده:

د حق حواله بی د پور وړی درضائیت څخه صحت لری.

۱۷۵۵ ماده:

د حق حواله د هغی اندازی څخه دباندی چه د حجز قابلیت لری، صحیح نه ده.

۱۷۵۶ ماده:

د حق حواله د حواله کړه شوی په مقابل کښی غیر نافذه نه ګڼل کیږی، مګر دا چه حواله ورکړه شوی پور وړی هغه قبوله کی یاورته خبر ورکول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوی وی او دهغی نفاذ دبل چا په مقابل کښې د حوالی ورکړه شوی پور وړی د قبلولو په اثر د دی مستلزمه وی چه دا قبولی دی ثابته نېټه ولری.

۱۷۵۷ ماده:

د حواله شوی حق سره د هغی تضمینات هم نقلیږی.

۱۷۵۸ ماده:

حواله اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی دحوالی د اعلامولو یا د هغی د قبلولو ترمخه داسی عملی اجراآتو ته اقدام وکی چه د هغی په وسیلی د هغی حق ساتنه وکی چه ورته نقل شوی دی.

۱۷۵۹ ماده:

که د حق حواله د عوض په مقابل کښې وی، حواله ورکوونکی د حوالی په وخت کښې د هغي حق په وجود چه پری حواله ورکړه شوی، ضامن دی، مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۷۶۰ ماده:

که د حق حواله د عوض په مقابل کښې نه وی، نو حواله ورکوونکی ضامن نه ګڼل کیږی.

۱۷۶۱ ماده:

که حواله ورکوونکی د پور وړی شتمنی تضمین کړی وی، نو ضمان د حوالی د وخت منعقیدو ته راجع کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۶۲ ماده:

که حواله اخیستونکی په حوالی ورکوونکی د ضمان رجوع وکی نو حواله ورکوونکی د هغه څه په ردولو چه ئی اخیستی د مصرفونو سره مکلف دی.

۱۷۶۳ ماده:

حواله ورکوونکی د خپل تیری کولو ضامن دی که څه هم حواله بی عوضه وی یا د ضمان نشتوالی شرط شوی وی.

۱۷۶۴ ماده:

حواله ورکوونکی مکلف دی چه حوالی اخیستونکی ته هغه سند چه په کښی حواله شوی حق درج وی سره د هغی توضیحاتو او وسیلو چه د دی حق حاصلول آسانوی، تسلیم کړی.

۱۷۶۵ ماده:

که په یوه حق کښی څو حوالی وی نو د هغه چا حوالی ته ترجیح ورکول کیږی چه تر نورو د مخه تنفیذ شی.

۱۷۶۶ ماده:

حواله ورکړه شوی پوروړی کولی شی چه د حوالی اخیستونکی په مقابل کښی په داسی د فاعیو استناد وکی چه د حوالی د نافذیدو په وخت کښی یی په هغی د حوالی ورکوونکی په مقابل کښی استناد کولی شو. همدارنګه کولی شی په داسی د فاعیو استنادو کی چه د حوالی د حق څخه استنباطیدلی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۶۷ ماده:

که حواله شوی حق پخوا له دی چه حواله د بل چا په حصی کښی نافذه شی، د حواله کړه شوی په تصرف کښی د حجز لاندی واقع شی، نو حواله نسبت حجز کوونکی ته بل حجز ګڼل کیږی.

۱۷۶۸ ماده:

وروسته له دی چه حواله د بل چا په حصی کښی نافذه شی د حجز لاندی مال باندی بل حجز واقع شی نو پور دمخکنی حجز کوونکی او حوالی اخیستونکی او د وروستنی حجز کوونکی ترمنځ د پور ورکوونکو په شان ویشل کیږی خو د وروستنی حجز کوونکی د حصی څخه په دومره اندازی اخیستل کیږی چه د حوالی اندازه حوالی اخیستونکی ته پوره کی.

۱۷۶۹ ماده:

که پوروړی حواله قبوله کړی نه وی او د حوالی د اعلامیدو ترمخه، پور حواله ورکوونکی ته ورکی بری الذمه ګڼل کیږی په هغی صورت کښی چه حواله اخیستونکی ثابته کی چه د پور د ورکولو په وخت کښی په حوالی خبروو، نو نه بری الذمه کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېم فصل
حیازي ګروي

لومړی قسمت– د حیازي ګروي رکنونه

۱۷۷۰ ماده:
حیازي ګروي داسې عقد دی چه د هغې په موجب ګروي ورکوونکی تعهد کوي چه خپل مال به دګروي اخیستونکي په تصرف کښې یا د یو بل امین شخص په تصرف کښې د داسې مال د حق په بدل کښې ورکوي چه د هغې ټول یا یوه برخه اداً کول د لومړۍ درجې پور ورکوونکو یا د داسې پورورکوونکو حق ته چه نسبت ذکرشوو پور ورکونکوو ته په ټیټې رتبې کښې واقع دي ترمخه وي.

۱۷۷۱ ماده:
په حیازي ګروي کښې باید چه د ګروي مال موجود، قیمت لرونکی، تسلیمیدل یې ممکن اوداسې ملکیت وي چه دنورو د حقوقو څخه خالي وي.

۱۷۷۲ ماده:
(۱) دګروي موضوع باید چه د پور وړی په ذمې باندې ثابت پوروی او یا داسې عین وي چه د تضمین وړ وي. په امانتونو ګروي صحیح نه ده.
(۲) په حیازي ګروي کښې منقول او نامنقول مال ګرویدلی شي.
(۳) که په حیازي ګروي کښې د ګروي مال پیسې وي نو ګروي اخیستونکی نه شي کولی چه ورڅخه ګټه واخلي مګر دا چه دا ګټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخیستل د دی دپاره وی چه د ګروی اخیستونکی د خبرتیا وروسته د پور د اداً کولو په وخت کښې د پور دحصول دپاره وی.

لومړی مبحث - د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د حیازی ګروی آثار

لومړی فرعه- دګروی ورکوونکی التزامونه

۱۷۷۳ ماده:

(۱) د ګروی د صحت او لازمیدو د پاره شرط ده چه ګروی اخیستونکی، ګروی په پوره صورت قبض کی.

(۲) ګروی ورکوونکی کولی شی چه ګروی اخیستونکی ته دګروی د تسلیمولو ترمخه دهغی څخه رجوع وکی او د ګروی په عین کښې تصرف وکی.

۱۷۷۴ ماده:

ګروی ورکوونکی اوګروي اخیستونکی کولی شی په عقدکښې یا ترعقد وروسته یودبل په موافقی داسی شرط کښیږدی چه ګروی دې د یو بل امین شخص سره کښېښودله شی. په دی صورت کښې دامین شخص په رضائیت دهغه تصرف دګروی اخیستونکی دتصرف په شان دی او دهغه په قبضولو سره ګروی پوره کیږی او ګروی ورکوونکی په هغی ملزم دی.

۱۷۷۵ ماده:

ګروی ورکوونکی د ګروی د سلامتیا او نافذیدو ضامن دی. پور ورکوونکی کولی شی چه د ګروی ورکوونکی په مصرف د داسی وسیلو نیولو ته اقدام وکی چه د ګرو شوی شی د ساتنی دپاره لازم وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۷۶ ماده:

که ګرو شوی مال د ګروی اخیستونکی په تصرف کښې وی او د هغې یوه برخه په استحقاق ویوړه شی، که په استحقاق وړلـه شوی برخه شریکه وی ګروی په پاتی کښې باطله ده. او که په استحقاق وړل شوی برخه ټاکلی وه نو په پاتی کښې ګروی پخپل حال پاتی کیږی او ټول پور حبسیږی.

۱۷۷۷ ماده:

که ګرو شوی شی دګروی ورکوونکی په حیازت کښې داخل شی، ګروی پای ته رسیږي مګر دا چه پور ورکوونکی ګروی اخیستونکی ثابته کی چه مراجعه بی د ګروی د مودی د تیریدو په بل سبب شوی ده. داحکم پـه هغـی صورت کښې دی چه د بل چا حق اخلال نه شی.

۱۷۷۸ ماده:

(۱) که ګرو شوی شی هلاک یا ناقص شی او دا هلاک یا نقصان د ګروی ورکوونکی د خطا یا د مجبری قوی په علت وی نو ګروی ورکوونکی د هغی مسئول دی.

(۲) په حیازی ګروی باندی د رسمی ګروی پوری مربوط حکمونه د شی د هلاکیدو یا نقصان، د ګرو شوی شی په باره کښې دپور ورکوونکی د حق نقلیدل هغی شی ته چه په حقوقو کښې د هغی قایم مقام کیږی تطبیقیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یمه فرعه- د پورورکوونکی ګروی اخیستونکی التزامونه

۱۷۷۹ ماده:

که پور ورکوونکی ګروی اخیستونکی دګرو شوی شی تسلیم شی مکلف دی چه د هغی په ساتنی او صیانت کښی داسی توجه وکی لکه چه دخپل مال په باره کښی یې کوی.

۱۷۸۰ ماده:

ګروی اخیستونکی د قبضولو وروسته د هغی د هلاکېدو ضامن دی دګرو شوی شی یا د پور په قیمت ورکولو هریو چه کم وی مکلف دی، د قیمت په باره کښی دقبضولو د ورځی قیمت اعتبار ورکول کیږی، نه د مال د هلاکېدو د ورځی قیمت ته.

۱۷۸۱ ماده:

که ګروشوی مال دګروی اخیستونکی سره هلاک شی او قیمت ئی د پور د اندازی سره مساوی وی، پور د ګروی ورکوونکی د ذمی څخه ساقطیږی او داسی ګڼل کیږی چه ګروی اخیستونکی پخپل حق رسیدلی دی خو په دی شرط چه ثابته شی چه هلاکېدل یا نقصان د هغه د تیري په اثر صورت مندلی دی.

۱۷۸۲ ماده:

که ګرو شوی مال دګروی اخیستونکی سره هلاک شی او قیمت یی د پور داندازی څخه زیات وی، پور ساقطیږی او ګروی اخیستونکی دګرو شوی مال د پاتی قیمت ضامن دی، خو په دی شرط چه د مال هلاکېدل د هغه د تیری یا د تقصیر په سبب وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۸۳ ماده:

که ګرو شوی مال د ګروی اخیستونکی سره د هغه دتیری یا تقصیر په سبب هلاک شی او قیمت ئی د پور د اندازی څخه کم وی، پور د ګرو شوی شی په اندازی ساقطیږی او د پاتی پور غوښتنه به د ګروی ورکوونکی څخه کوی.

۱۷۸۴ ماده:

که ګروی اخیستونکی د ګرو شوی شی د عین حاصلات بی د ګروی ورکوونکی د اجازی د هغه د حضور په حالت کښی یا بی دواک لرونکی محکمی د اجازی څخه د هغه د غیابت په حالت کښی، خرڅ کی، د قیمت په ورکولو مکلف کیږی.

۱۷۸۵ ماده:

ګروی اخیستونکی نه شی کولی د ګرو شوی مال څخه عام له دی چه منقول وی یا نامنقول بی د ګروی ورکوونکی د اجازی څخه ګټه واخلی. هغه کولی شی چه د ګروي ورکوونکي په اجازي ګرو شوی مال په اجاری ورکی او اجوره ئی ګروی ورکوونکی ته ورکی، یا دا چه د اجاری پیسی د ګروی ورکوونکی د اجازی وروسته د اصلی پور څخه وضع کی، که څه هم د ګروی عقد باطل شوی وی.

۱۷۸۶ ماده:

(۱) که ګروی ورکوونکی د ګرو شوی مال د استعمال، ګټی اخیستلو یا عاریت ورکولو، ګروی اخیستونکی ته د یوه کار د اجرأ کولو دپاره اجازه ورکی، او ګرو شوی مال د استعمال یا کار کولو ترمخه یا د هغی څخه د فارغیدو وروسته هلاک شی نو د پور څخه ضمان اخیستل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که د ګروی ورکوونکی د اجازی په صورت کښی ګرو شوی مال د استعمال، ګټی اخیستلو یا د هغی کار د اجرأ کولو په وخت کښی چه د هغی د پاره په عاریت ورکول شوی هلاک شی نو امانت ګڼل کیږی په ګروی اخیستونکی ضمان نه لازمیږی او نه د هغی په بدل کښی د پور څخه څه کمیږی.

۱۷۸۷ ماده:

که دګروی دواړه خواوی دموافقه شوی تعویض په بدل کښی د پور د ادأ کولو د وروسته والی په سبب په دی موافقه نه وی کړی چه حاصلات دی د تعویض په بدل کښی وی او هم ئی د تعویض د ټاکلو څخه سکوت کړی وی، نو تعویض د قانونی نرخ په اساس سنجول کیږی او د حاصلاتو د قیمت څخه نه شی زیاتیدلی.

۱۷۸۸ ماده:

که د تضمین شوی پور د ادأ کولو لپاره وخت نه وی ټاکل شوی، پور ورکوونکی نه شی کولی چه دخپل حق د ادأ کولو غوښتنه وکی، مګر د حاصلاتو د قیمت دکمولو څخه، بی له دی چه د پور وړی حق د پور د ادأ کولو په باره کښی هروخت چه وغواړی، اخلال کي.

۱۷۸۹ ماده:

پور ورکوونکی رهن اخیستونکی به دګرو شوی شی اداره په لاس کښی اخلی د استثمار د لاری چه د عین څخه ئی کوی هیڅ تغییر په کښی نه شی راوړی مګر د ګروی ورکوونکی په اجازی. همدارنګه ګروی اخیستونکی مکلف دی د ټولو کارونو څخه ګروی ورکوونکی ته خبرتیا ورکی خو په هغی صورت کښی چه د هغه مداخله ایجابوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۹۰ ماده:

که پور ورکوونکی خپل حق دګرو شوی مال په اداری کښی بد استعمال کی یا د لوی اهمال ارتکاب کوونکی شی، ګروی ورکوونکی کولی شی چه غوښتنه وکی چه شی د ی دساتنی لاندی کښیښودل شی یا دا چه کوم پور د هغه په ذمی دی د هغی د اداء کولو په بدل کښی ګروشوی شی بیرته واخلی.

۱۷۹۱ ماده:

(۱) ګروی ورکوونکی کولی نه شی چه دیوی برخی پور په اداٌ کولو سره، ګروی اخیستونکی د یوی برخی ګرو شوی مال په بیرته ورکولو مکلف کی، ګروی اخیستونکی کولی شی، ګرو شوی مال د پاتی پور په بدل کښی که څه هم کم وی د ځان سره وساتی.

(۲) که ګرو شوی مال دوه جلا شیان وی او ګروی ورکوونکی د پور یوه اندازه چه د هغی دواړو څخه دیوه په مقابل کښی قرارلری، اداٌ کی نو کولی شی چه هغه شی واخلی. که د هر یوه په مقابل کښی دپور اندازه نه وی ټاکل شوی، نو نه شی کولی چه هیڅ یو واخلی او دواړه د ټول پور په مقابل کښی حبس کیږی.

۱۷۹۲ ماده:

ګروی اخیستونکی نه شی مکلف کولی چه ګرو شوی مال ورڅخه د دی دپاره واخیستل شی چه ګروی ورکوونکی ته ورکول شی چه هغه خرڅ کی اودګروی ورکوونکی پور اداٌ کی، ځکه چه دګروی حکم دادی چه ګرو شوی مال دی دایمی حبس وی ترڅوچه پورورکوونکی خپل پورقبض کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷۹۳ ماده:

په حیازی ګروی باندی دقانون هغه حکمونه چه د پور وړی په غیر ګروی ورکوونکی دمسئولیت پوری مربوط دی او هغه حکمونه چه دپور دنه اداً کولو په وخت کښی د تملک دشرط دایښودلو پوری مربوط دی او دقانون هغه حکمونه چه بی له اجراآتو د بیعی د شرطونو پوری مربوط دی تطبیقیږی.

۱۷۹۴ ماده:

ګروی اخیستونکی نه شی کولی چه ګرو شوی مال خرڅ کی, مګر په هغی صورت کښی چه د ګروی ورکوونکی له خوا د هغی په خرڅولو وکیل شوی وی. همدارنګه رهن ورکوونکی نه شی کولی چه بی د ګروی ورکوونکی د اجازی څخه، ګرو شوی مال په ودیعت، اجاری، عاریت او په ګروی ورکی. که یی دا کارونه وکړل ګروی اخیستونکی تیری کوونکی ګڼل کیږی او دهغی په سبب د ګرو شوی مال د قیمت په ورکولو په هری اندازی چه وی ضامن ګڼل کیږی.

۱۷۹۵ ماده:

که ګروی اخیستونکی بی دګروی ورکوونکی د اجازی څخه ګرو شوی مال خرڅ کی او اخیستونکی ته یی تسلیم کی او ګرو شوی مال دګروی ورکوونکی د اجازی د حاصلولو ترمخه د اخیستونکی سره هلاک شی، نو ګروی ورکوونکی د اخیستونکی یا د ګروی اخیستونکی په تضمین کښی اختیار لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم مبحث – نسبت دریيم شخص ته د حیازی ګروی آثار

۱۷۹۶ ماده:

حیازی ګروی په بل چا حجت کیدای نه شی، مګر دا چه ګرو شوی مال د پور ورکوونکی په تصرف کښی وی یا دا چه د ګروی ورکوونکی او ګروی اخیستونکی په موافقی د یوامین شخص په تصرف کښی وی.

۱۷۹۷ ماده:

د ګروی عقد پور ورکوونکی ګروی اخیستونکی ته دا حق ورکوی چه ګرو شوی مال حبس کی بی له دی چه د بل چا قانونی حقوق اخلال کی.

۱۷۹۸ ماده:

که ګرو شوی شی دګروی اخیستونکی د تصرف څخه بی د هغه د ارادی یا بی د هغه د علم څخه ووځی، کولی شی چه د حیازت د حکمونو سره سم هغه د بل چا څخه بیرته پخپل حیازت کښی راوړی .

۱۷۹۹ ماده:

حیازی ګروی پور ورکوونکی ګروی اخیستونکی ته حق ورکوی چه خپل حق د نورو پور ورکوونکو څخه ترمخه دګرو شوی شی دثمن څخه ترلاسه کی عام له دی چه بل پور ورکوونکی عادی وی یا دترتیب له لحاظه وروستنی پور ورکوونکی وی.

۱۸۰۰ ماده:

پور ورکوونکی ګروی اخیستونکی کولی شی د خپل حق تنفیذ د ګرو شوی مال څخه وغواړی, که څه هم د هغی شی ملکیت د غیر پوری تعلق

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولی وي، په دي صورت کښي بل څوک کولی شي چه پور اداً کي او خپل ځان د پوروړی په مقابل کښي دهغه قایم مقام کي.

۱۸۰۱ ماده:

دحیازی ګروی څخه په اصلي حق علاوه، هغه ضروري مصرفونه چه دګرو شوی مال دساتنی دپاره شوي دي، دشي دعیب څخه پیدا شوي تعویض، دپور د عقد مصرفونه، دحیازی ګروی دعقد مصرفونه، قید او دهغی تنفیذ، او قانوني یا موافقه شوي تعویضونه چه دعین د اداً کولو د وروسته والي څخه پیدا شوي ورکول کیږي.

دوه یم قسمت- دحیازی ګروی د مودی تیریدل

۱۸۰۲ ماده:

ګروی دتضمین شوی پور په تېرېدو سره تېرېږي، اودهغې سبب د زائله کېدو سره چه پور پری تیر شوی ګروی عودت کوی. دهغه ښه نیت د خاوندانو حقوق چه دحق د مودی د تېرېدو او بیرته عودت په اوږدو کښي کسب شوي، نه اخلالیږي.

۱۸۰۳ ماده:

د دی قانون(۱۸۰۲) مادی په درج شوو حالونو علاوه حیازی ګروی دیوه راتلونکی سبب په موجودیدو تیریږي:

۱- که دحیازی ګروی حق او د ملکیت دحق سره دیوه شخص په تصرف کښي یو ځای شي.

۲- که ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی په صریح یا ضمني توګه دګروی دحق څخه انصراف وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- دګرو کړی شوی شی په هلاکېدو.

۱۸۰۴ ماده:

حیازی ګروی د ګروی ورکوونکی او ګروی اخیستونکی په مړینه نه باطلیږی او د وارثانو سره پاتی کیږی.

۱۸۰۵ ماده:

که ګروی ورکوونکی مړ شی د هغه وصی به د ګروی اخیستونکی په اجازی ګرو کړه شوی شی خرڅوی او د هغی څخه به د ګروی اخیستونکی پور ادأ کوی. که ګروی ورکوونکی وصی نه وی ټاکلی پور ورکوونکی به د هغی محکمی څخه چه دمړی د اوسیدلو ځای د هغی دواک په حوزی کښی وجود لری، تقاضا کوی چه یو څوک دګرو کړه شوی مال د خرڅولو او د هغی د ثمن څخه د پور د ادأ کولو د پاره د وصی په حیث وټاکی.

۱۸۰۶ ماده:

که ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی مړ شی او دګرو کړه شوی مال معلومات په لاس کښی نه وی او په متروکی کښی هم پیدا نه شی، دمتروکی څخه دګرو کړه شوی مال قیمت د ادأ کولو د واجب پور په حیث ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم قسمت- د حیازی ګروی ځینی نوعی

لومړی مبحث - عقاری ګروی

۱۸۰۷ ماده:

عقاری حیازی ګروی په بل چا حجت کیدای نه شی، مګر دا چه عقد ثبت شوی وی، نو په دی ثبت د رسمی ګروی د قیدونو پوری مربوط خاص حکمونه تطبیقیږی.

۱۸۰۸ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چه عقار ګروی ورکوونکی ته په اجاری ورکی بی له دی چه دا کار دنورو په حقوق تاثیر وکی او لازمه ده چه داجاری قیمت دګروی په عقد کښی تصریح شی. که ګروی دعقد څخه وروسته په هغی موافقه وشی نو لازمه ده چه موضوع دعقد دثبت په حاشیی کښی ورسوله شی.

۱۸۰۹ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی مکلف دی چه دعقار د ښه ساتلو تعهد وکی او دهغی دساتنی دپاره ضروری مصرفونو ته اقدام وکی. همدارنګه مکلف دی چه محصول، مالیی او نور کلنی تکلیفونه چه لازم دی، اداً کی. پور ورکوونکی کولی شی چه کوم شی یی مصرف کړی د عقار د حاصلاتو یا د هغی د ثمن څخه دقانون په حدودو کښی وضع کی. پور ورکوونکی هغه وخت د دی التزاماتو څخه معافیدلی شی چه د ګروی د حق څخه انصراف وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم مبحث – منقوله ګروی

۱۸۱۰ ماده:

(۱) منقوله ګروی هغه وخت په بل چا حجت کېدای شی چه د حیازت د نقلیدلو په خوا کښی په داسی پاڼی کښی ثبت شی چه ثابته نېټه ولری. او باید چه په دی پاڼی کښی په ګروی باندی تضمین شوی پیسی او د ګروی عین په تفصیل سره توضیح شی.
(۲) ثابته نېټه دګروی اخیستونکی پور ورکوونکی مرتبه ټاکی.

۱۸۱۱ ماده:

که ګروی اخیستونکی دښه نیت خاوند وی، کولی شی چه پخپل حق په ګرو کړه شوی شی کښی استناد وکی که څه هم ګروی ورکوونکی په ګروه شوی شی کښی دتصرف توان ونه لری. همدارنګه هر یو دښه نیت خاوند کولی شی چه په داسی حق استناد وکی چه په ګرو کړه شوی شی یی کسب کړی دی که څه هم دا حق د ګروی دنېټی څخه وروسته وی.

۱۸۱۲ ماده:

(۱) که ګرو کړه شوی شی د هلاکیدو، نقص یا د قیمت د کښته کیدو سره مخامخ وی په داسی توګه چه د پور ورکوونکی د حق د تضمین د نه پوره کېدو ویره ورسره محققه وی او ګروی ورکوونکی هم دهغی مبادله په یو بل شی چه هغی قایم مقام وګرځی ونه کی، پور ورکوونکی یا ګروی ورکوونکی کولی شی چه د محکمی څخه د مزایدی په ډول یا په بازار کښی په موجود نرخ دهغی دخرڅولو غوښتنه وکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) کـه محکمـی د خرڅولـو اجـازه وکـړه نـو محکمـه بـه دثمـن د ودیعـت ایښودلو په باره کښی هم امر کوی. پـه دی صـورت کـښی د پـورورکـوونکی حق د شی څخه دهغی ثمن ته نقلیږی.

۱۸۱۳ ماده:

که دګرو کړه شوی مال دخرڅولو دپاره مناسب فرصت پیـدا شـو او دصـفت وړکتـی سـره خرڅـول ممکـن شـو. نـو ګـروی ورکـوونکی کـولی شـی چـه دمحکمـی څخه دګروی دخرڅولو اجازه وغـواړی، کـه څـه هـم د اداء کولـو موده نه وی پوره شوی، محکمه به داجازی په حالت کښی دبیعی شرطونه معلوموی او دثمن د ودیعت ایښودلو په باره کښی به امر کوی.

۱۸۱۴ ماده:

که ګروي اخیستونکی پور ورکوونکی خپـل حق تـه ونـه شـي رسـیدلی، نـو حـق لـري چـې د محکمـې څخـه بـه دګـرو کـړه شـوي مـال خـرڅلاو دعلنـي مزایدې په توګه یا د بازار په موجوده نرخ غوښتنه وکړي.

۱۸۱۵ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چه دخپل پـور پـه بـدل کـښی دمحکمی څخه ګرو کړه شوی مال د تملیک غوښتنه وکي خو پـه دی شـرط چی دتملیک د داسی قیمت پـه بـدل کـښی صـورت ومـومی چـه دپوهـانو لـه خوا ټاکل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۱۶ ماده:

د دې فصل درج شوي حکمونه په هغې حدودو کښې د تطبيق وړ دي چه د تجارتي قوانينو او د منقول مال د ګروي پورې د خاصو قوانينو متعارض واقع نه شي.

دريم مبحث – د پور ګروي

۱۸۱۷ ماده:

(۱) د پور ګروي د پور وړي په مقابل کښې هغه وخت نافذه ګڼل کيږي چه د دې ګروي څخه ورته خبرتيا ورکړ شوي وي، يا د حوالي د حکمونو سره سم يې د هغه حق قبول کړي وي.

(۲) دپورګروي دبل چا په حق کښې هغه وخت نافذه ګڼل کيږي چه دګرو کړه شوي پور سند دګروي اخيستونکي په حيازت کښې داخل شوي وي. دګروي مرتبه دخبرتيا د نېټې څخه يا دقبلولو د نېټې څخه محاسبه کيږي.

۱۸۱۸ ماده:

(۱) کوم پور چه د حوالي يا حجز قابليت ونه لري، ګروي يې جواز نه لري.

(۲) د رسمي سندونو ګروي په هغې خاصې طريقې سره چه قانون ددې سندونو د حوالي په منظور تنظيم کړي، صورت مومي. خو په دې شرط چه ذکر کړې شي چه حوالي دګروي په طريقې صورت مونډلی دی. په دې حالت کښې ګروي بې د اعلان د ضرورت څخه پای ته رسيږي.

۱۸۱۹ ماده:

ګروي اخيستونکي پور ورکوونکي کولی شي چه په موافقه شوو تعويضونو چه دګرو کړه شوي شي د پور څخه يې مستحق شوي او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه چه د ګروی څخه وروسته یی مستحق شوی، تسلط پیدا کی. همدارنګه کولی شی چه د پور په ټولو دورانی استحقاقونو تسلط پیدا کی، خو په دی شرط چه په کوم شی تسلط پیدا کوی اول د مصروفونو، دوه یم دتعویضونو، درېیم په ګروی سره اصلی تضمین شوی پورڅخه کسر شی، د دی ټولو مرتبو څخه وخت مراعات کیږی چه دهغی په خلاف موافقه نه وی شوی.

۱۸۲۰ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی مکلف دی چه د ګرو کړی شوی پور ساتنه وکی، که وغواړی چه د ګرو کړه شوی پور یوه برخه بی د ګروی ورکوونکی د مداخلی څخه د خپل پور په بدل کښی حصول کی لازمه ده چه هغه د ټاکلی زمانی او ځای د مراعات کولو سره حصول کی اود موضوع څخه ګروی ورکوونکی ته خبرتیا ورکی.

۱۸۲۱ ماده:

په ګرو کړه شوی پور کښی پور وړی کولی شی د ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی په مقابل کښی د اداٌ کولو په ټولووسیلو چه د تضمین شوی حق د صحت پوری تعلق لری استناد وکی. همدارنګه کولی شی چه د اداٌ کولو په هغو وسیلو استناد وکی چه د اصلی پور ورکوونکی په مقابل کښی یی لری.ټول دا حکم په هغی حدودو کښی تطبیقیږی چه پور وړی یی د حوالی په حالت کښی د حوالی اخیستونکی په مقابل کښی په دی تأدیاتو استناد وکړی شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۲۲ ماده:

(۱) که ګرو کړه شوی پور په ګروی باندی د تضمین شوی پور دمودی درسیدو ترمخه آخر ته ورسیږی ، پوروړی مکلف دی چه ګروی ورکوونکی او ګروی اخیستونکی ته ئی یو ځای اداً کی. دادواړه کولی شی چه د پوروړی څخه غو ښتنه وکی چه هغه څه اداء کوی هغه دی په ودیعت کښیږدی، په دی صورت کښی دګروی حق په ودیعت ایښودل شوی مال ته نقلیږی.

(۲) ګروی ورکوونکی او ګروی اخیستونکی مکلف دی کوم شی چي پوروړی اداً کړی په هغی کښی په داسی ترتیب مرسته وکی چي د ګروی ور کوونکی دپاره ډیر ګټور وی او پور ورکوونکی ګروی اخیستوونکی ته ورڅخه ضررونه رسیږی.

۱۸۲۳ ماده:

که ګرو کړه شوی پور او په ګروی باندی تضمین کړه شوی پور، دواړه دادأ کولو مستحق وګرځی، په دی صورت کښی که ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی خپل حق پوره نه وی اخیستی کولی شی چي دکوم شی مستحق کیږی د ګرو کړه شوی پور څخه قبض کی یادا چي ددی پور دخرڅولو غوښتنه وکی اویایي ددی قانون د(**۱۸۱۵**) مادی ددرج شوی حکم سره سم تملک کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم مبحث- د عاریت ګروی

۱۸۲۴ ماده:

پور وړی کولی شی چې دبل چا مال په عاریت واخلی او د هغه په اجازی یی په ګروی ورکی. که د عاریت ورکوونکی اجازه مطلقه او بی له قیده وی پور وړی کولی شی چې هغه په هری اندازی او هر جنس چې یی وغواړی او همدارنګه د هر چا دپاره په هر ځای کښی چې اراده وکی په ګروی ورکی.

۱۸۲۵ ماده:

که عاریت ورکوونکی د شی اندازه یا جنس یا شخص یا ټاکلی ځای په اجازی کښی مقید کی، عاریت اخیستونکی نه شی کولی چې د هغی څخه مخالفت وکی، مګر داچې په مخالفت کښی د عاریت ورکوونکی ګټه وی.

۱۸۲۶ ماده:

که عاریت اخیستونکی د عاریت ورکوونکی مال د هغه په اجازی د هغی شرطونو سره سم چې ئی ایښی دی په ګروی ورکی، نو عاریت ورکوونکی نه شی کولی وروسته له دی چې مال ګروی اخیستونکی ته تسلیم شی، د هغی څخه انصراف وکی او ګروی اخیستونکی کولی شی چې هغه د پور داداء کولو تروخته د ځان سره وساتی.

۱۸۲۷ ماده:

که عاریت د ټاکلی مودي پوري مقیدوی نو د ګروی دپاره عاریت ورکوونکی نه شی کولی چې د ټاکلی مودې د تیریدو تر مخه د ګروی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفکاک او د خپل ځان دپاره د عاریت تسلیمول وغواړي. که د عاریت موده نه وه مقیده یا د ټاکلی مودي د تیریدو وروسته ، عاریت ورکوونکی کولی شی چې دارنګه غوښتنه وکی.

۱۸۲۸ ماده:

که عاریت ورکوونکی د ګروی د انفکاک غوښتنه وکی او ګروي اخیستونکی ته پور ورکی، نو که پور د ګروی د قیمت په اندازی وی، ګروی اخیستونکی په قبلولو مجبوره کولی شی، په دی صورت کښی په عاریت ورکوونکی په عاریت اخیستونکی رجوع کوی، که د ګرو کړه شوی مال قیمت د پور څخه کم وی، نو ګروی اخیستونکی د ګروی په تسلیمولو مجبوره کولی نه شی. اوکه هغه څه چې عاریت ورکوونکی ادأ کړی دګروی د قیمت څخه زیات وی، نو عاریت ورکوونکي د ګرو شوی مال د زیاتی اندازی قیمت په ادأ کولو کښی تبرع کوونکی ګڼل کیږی او د عاریت اخیستونکی څخه یی غوښتنه نه شی کولی.

۱۸۲۹ ماده:

که دګروی عاریت اخیستونکی دافلاس په حالت کښی مړ شی، نو ګرو کړه شوی مال دګروی اخیستونکی په تصرف کښي حبس پاتی کیږی، بی دعاریت ورکوونکی د اجازی څخه نه شی خرڅول کېدای.

۱۸۳۰ ماده:

که عاریت ورکوونکی دپوروړتیا په حالت کښی مړشی، عاریت اخیستونکی ګروی ورکوونکی ته امر کیږی چې پور ادأ اوګروی خلاصه کی، که هغه دپور دادأ کولو څخه عاجزه وو نو په ګروی ورکړه شوی مال د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګروی اخیستونکی سره پخپل حال پاتي کیږي، دعاریت ورکوونکی وارثان کولی شي چي پور اداً او ګرو کړه شوی مال خلاص کي.

۱۸۳۱ ماده:

په هغی مواردو کښي چي د عاریت د ګروی پورتني حکمونه د حیازی ګروی د حکمونو معارض واقع نه شي نو د حیازی ګروی خاص حکمونه د عاریت په ګروی تطبیقیږي.

شلورم فصل
رسمی ګروی

لومړی قسمت- د رسمی ګروی انشاء

۱۸۳۲ ماده:

رسمی عقد هغه دی چي د هغی په سبب پور ورکوونکی عینی حق په هغی عقار کښي کسب کوی چي د پور د اداً کولو دپاره تخصیص شوی او د هغی په مقتضاء په ټولو عادی پور ورکوونکو او د ټیټو مرتبو په پور ورکوونکو د وړاندی والی حق لری او خپل پور د ذکر شوی عقار څخه په هر لاس کی چي وی حاصلولی شي.

۱۸۳۳ ماده:

(۱) د رسمی ګروی عقد نه شي منعقد کیدلی مګر په داسی رسمی پاڼی کی چي د مربوطو مقامونو په نزد پوره شوی وی.
(۲) د رسمی ګروی مصرفونه د ګروی ورکوونکی په غاړه دی مګر داچې د هغی په خلاف موافقه شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۳۴ ماده:

په رسمي ګروی کی پور ورېی یا هغه څوک چی د پور ورېی په ګټه څه شی په ګروی ورکی ګروی ورکوونکی کېدای شی.

۱۸۳۵ ماده:

ګروی ورکوونکی باید چي د ګرو کړه شوی عقار مالک وی او په هغی کښی د تصرف اهلیت ولری.

۱۸۳۶ ماده:

که ګروی ورکوونکی د عقار مالک نه وی نو په رسمی پاتې کښې بی د مالک د اجازی صحت نه لری.

۱۸۳۷ ماده:

دهغی عقار ګروی چې په راتلونکی وخت کښی موجودیږی باطله ده.

۱۸۳۸ ماده:

که د عقار ګروی د داسی مالک له خوا صادره شوی وی چې د ملکیت سند یی باطل، فسخ، لغو، زایل یا په بل کوم سبب بی اعتباره شوی وی نو ګروی د ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی په ګټه پاتی کیږی خو په دی شرط چي د ګروی د عقد د تړون په وخت کښی پور ورکوونکی د ښه نیت لرونکی وی.

۱۸۳۹ ماده:

رسمی ګروی بی له عقاره په بل شی نه شی واقع کېدلی، مګر داچي قانون د هغی په خلاف صراحت ولری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۴۰ ماده:

(۱) ګرو کړه شوی عقار باید په داسی ډول وی چې د عرف له لحاظه د هغی خرڅول په علنی مزایدی صحیح وی.
(۲) همدارنګه باید چي په عقد کښی په دقیق صورت ټاکل شوی وی د هغی په غیر ګروی باطله ګڼل کیږی.

۱۸۴۱ ماده:

ګروی د ګرو کړه شوی عقار هغی ملحقاتو ته شامله ده چی عقار ګڼل کیږی خصوصاً د اوبو کولو حقوق او د تأسیساتو هغه تزئینات چې مالک ته ګټه رسوی، مګر داچې موافقه بل رنګه شوی وی.

۱۸۴۲ ماده:

که د ملکیت د نرخ په باره کښی د خبرتیا پاڼه ثبت شی نو د پاڼی د ثبتیدو د نېټې څخه وروسته د عقار حاصلات او عایدات د عقار پوری یوځای کیږی او د هغی په توزیع کولو کښی هغه حکمونه مراعات کیږی چي دعقار د ثمن په توزیع کولو کښی مراعات کیږی.

۱۸۴۳ ماده:

کومه ګروی چې په شریک عقار کښی د مالکینو له خوا صادره شوی صحیح ده. که وروسته د عقار په ویشلو یا د هغی په خرڅولو دویشلو د نه امکان په صورت کښی، هره نتیجه مرتبه شی د ګروی په صحت تأثیر نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۴۴ ماده:

که یو شریک په عقار کښې خپله حصه یا د هغې یو ټاکلی جزء په ګروی ورکې او د ویشلو په وخت کې نور اعیان هغه ته ورسیږي، نو ذکر شوی ګروی د هغې عقار د قیمت په حدودو کښې چې اصلاً په ګروی ورکړ شوی دی اعیانو ته نقلیږي. ذکر شوی اندازه د مربوطې اداری له خوا ټاکل کیږي. پور ورکوونکی مکلف دی د ویشلو دثبت د نېټې څخه د شپیتو ورځو په اوږدو کښې د نوی قید پوری مربوطو اجراآتو ته اقدام وکی او په هغې کښې هغه اندازه چې ګروی ورته انتقال کړی بیان کی.

۱۸۴۵ ماده:

ګروی د شرط پوری د معلق پور یا د احتمالی پور د تضمین دپاره صورت موندلی شی، خو په دی شرط چې د ګروی په عقد کښې د تضمین شوی پیسو اندازه وټاکل شی.

۱۸۴۶ ماده:

تر کوم وخته پوری چې قانون یا موافقه بل رنګه تصریح ونه کی د ګرو کړه شوی عقار یا عقارونو هرجزء د ټول پور ضامن دی او د پور هر جزء د ټول ګرو کړه شوی عقار یا عقارونو په وسیلي تضمین شوی ګڼل کیږي.

۱۸۴۷ ماده:

ګروی د تضمین شوی پور څخه نه منفصله کیږي په صحت او تېرېدو کښې دهغې تابع ګڼل کیږي، مګر داچې قانون بل رنګه تصریح کړی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۴۸ ماده:

که ګروی ورکوونکی د پور وړی په غیر بل څوک وی پخپله د هغی پوری د خاصی تأدیی په وجوهو د استناد په خوا کی کولی شی چې د کوم شی پور وړی د پور پوری متعلق د تادیی د وجوهو څخه لری په هغی هم استناد وکی د پور وړی څخه غیر د بل ګروی ورکوونکی حق باقی پاتی کیږی که څه هم پور ورکوونکی ورڅخه تیر شی.

دوه یم قسمت- د رسمی ګروی آثار

لومړی مبحث - د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د رسمی ګروی آثار

لومړی فرعه- د رهن ورکوونکی په نسبت د رسمی ګروی آثار

۱۸۴۹ ماده:

په ګرو کړه شوی عقار کښی د ګروی ورکوونکی تصرف د ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی په حق کښی تأثیر نه لری.

۱۸۵۰ ماده:

ګروی ورکوونکی حق لری چې د ګرو کړه شوی عقار اداره کی او د هغی عایدات ترهغی پوری قبض کی ترڅو چې د عقار سره یو ځای وی.

۱۸۵۱ ماده:

کومه اجاره چې د ګروی ورکوونکی له خوا منعقده شوی د پور ورکوونکی په حق کی نافذه نه ګڼل کیږی مګر داچې نېټه یی د ملکیت د ویستلو د خبرتیا د پاڼی دثبتیدو ترمخه ثابت شی. په هغې صورت کښی چې نېټه یی نه وی ثابته، اجاره د ښي اداری په حدودو کښی نافذه ګڼل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۵۲ ماده:

مجرائی په پیشکی اجوری چې موده یی د دری کلونو څخه زیاته نه وی همدارنګه په هغی حواله ورکول د ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی په حق کی نه نافذیږی مګر داچي نېټه یی د ملکیت دایستلو د خبرتیا د پاڼی څخه ترمخه ثابته وی. که ذکر شوی موده د دری کلونو څخه زیاته وی د هغی نافذیدل په دی پوری مشروط دی چې د ګروی د قید څخه ترمخه ثبت شوی وی دهغی په غیر ددي مادی د حکم د مراعات سره ذکر شوی موده تر دری کلونو پوری راکښته کیږی.

۱۸۵۳ ماده:

ګروی ورکوونکی مکلف دی چې د ګروی سلامتیا تضمین کی، ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چې د هر کار یا تقصیر په باره کښی د هغی په اثر یی تضمین لوی نقص پیدا کوی اعتراض وکی همدارنګه کولی شی چې د تحفظی وسیلو ته اقدام وکی او مصرف یی د ګروی ورکوونکی څخه و غواړی.

۱۸۵۴ ماده:

که ګروی ورکوونکی د خپلی خطا په اثر د ګرو کړه شوی عقار د هلاکېدو یا نقصان سبب شی نو ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی اختیار لری چې د هغه څخه کافی تأمین اخلی او یا داچي خپل حق سمدستی غواړی.

۱۸۵۵ ماده:

که د ګرو کړه شوی عین هلاک د بهرنیو سببونو څخه پیداشوی وی او پور ورکوونکی د پور دوام بی د تأمین څخه قبول نه کی، نو پور وړی اختیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري چې یا به کافي تأمین ورکوي او یا به پورسمدستي پخوا دمودي د رسیدو څخه اداء کوي.

۱۸۵۶ ماده:

که په ټولو حالونو کښې داسې کارونه واقع شو چې د هغې په اثر ګرو کړه شوي عقار د هلاکېدو، نقصان یا د تضمین دنه کافي والی سره مخامخ شي، نو پور ورکوونکی کولی شي د مربوطي محکمې څخه د داسې کارونو دمتوقف کولو او دنورو داسې تدبیرونو د نیولو غوښتنه وکي چې د ضرر د واقع کېدو مانع شي.

۱۸۵۷ ماده:

که ګرو کړه شوي عقار په هر سبب چې وي هلاک یا ناقص شي نو ګروي په ترتیب سره په هغې حق چې پرې مرتب کیږي نقلیږي لکه تعویض د تأمین پیسې، یا د هغې ثمن په مقابل کښې چې د عامو ښیګڼو دپاره د ملکیت د ایستلو دپاره ټاکل کیږي.

دوه یمه فرعه- د ګروي اخیستونکي داین په نسبت د ګروي آثار

۱۸۵۸ ماده:

که ګروي ور کوونکی د پور وړي څخه غیر بل څوک وي نو د حکم تنفیذ یواځې د هغه په ګروي ورکړه شوي مال جواز لري، ګروي اخیستونکی حق نه لري چې په اداً کولو یواځې پور وړي مکلف کی، مګر داچې موافقه بل رنګه شوي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۵۹ ماده:

کله چې پور ورکوونکی د پور د ادأ کولو دپاره خبرتیا ورکی نو تر هغی وروسته کولی شی چې خپل حق په ګرو کړه شوی عقار تنفیذ کی او د هغی خرڅولو د هغی مودي د تاکلو سره سم چې د مدنی محاکمو د اصول په قانون کی ټاکل شوی غوښتنه وکی.

۱۸۶۰ ماده:

که ګروی ورکوونکی د پور وړی په غیر بل څوک وی کولی شی چې د ګرو کړه شوی عقار په تخلیه کولو سره د هغی حکمونو سره سم چې حایز یې د ګرو کړه شوی عقار په تخلیه کولو کښی متابعت کوی، د هغی اجراآتو څخه ځان وژغوری چې ورته متوجه ده.

۱۸۶۱ ماده:

(۱) هرقسم موافقه چې د پور دنه ادأ کولو د هغی د ادأ په موده کښی د یو ټاکلی ثمن په بدل کښی په هری اندازی چې وی د ګرو کړه شوی عقار د تملک حق پور ورکوونکی ته ورکوی یا دا چې د هغی د خرڅولو حق بی له دی چې په قانون کښی د تصریح شوو اجراآتورعایت په نظر کښی ونیول، پور ورکوونکی ته ورکول شی، باطل ګڼل کیږی، که څه هم دا موافقه د ګروی وروسته شوی وی.

(۲) که د پور یا د قسط د ادأ کولو د مودي د پای ته رسیدو وروسته داسی موافقه وشی چې پور وړی دی د پور په بدل کښی د ګرو کړه شوی عقار څخه خپل پوروړی ته تیر شی دا موافقه جواز لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریيمه فرعه- د بل چا په نسبت د ګروی اثار

۱۸۶۲ ماده:

ګروی د بل چا په حق کښې هغه وخت نافذه ګڼل کيږي چې په عقار باندی د عينې حق دکسبولو ترمخه ګروی عقد شوی وی یا د ګروی په ثابتوونکی حکم کښې قید شوی وی.

۱۸۶۳ ماده:

د بل چا په مقابل کښې په لاندنيو موادو استناد صحيح نه دی:

۱ - په قید باندی د تضمين شوی حق په تحويلولو.

۲ - په هغی حق چې څوک د قانون په حکم د پور ورکوونکی په ځای په دی حق کښې قایم مقام شی.

۳ - د بل پوروړی په ګټه د قید د مرتبې څخه تيريدل، مګر داچې د اصلی قید په حاشيه کی په هغی تصريح شوی وی.

۱۸۶۴ ماده:

د قيد، نوی والی، محو، د محو پاتی کيدلو اجراآت اود ذکر شوو اجراآتو باندی مرتب آثار دعقاری املاکو د سندونو د ثبت خاص حکمونه تطبيقيږی.

۱۸۶۵ ماده:

د قيد نوی والی او د هغی د محو کولو مصرفونه د ګروی ورکوونکی په ذمه دی مګر داچې موافقه بل رنګه شوی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورمه فرعه- دوړاندې والی او ور پسې والی حق

۱۸۶۶ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی به خپل حقوق د نورو عادی پور ورکوونکو څخه ترمخه د ګرو کړه شوی عقار د ثمن څخه او یا د هغه مال څخه چې د عقار قایم مقام د خپلی مرتبی په اساس اخلی.

۱۸۶۷ ماده:

د ګروی مرتبه د هغی د قید له وخته محاسبه کیږی، که څه هم په ګروی تضمین شوی پور د شرط پوری معلق وی یا مستقل او یا احتمالی پور وی.

۱۸۶۸ ماده:

د ګروی په قید د عقد قید د قید مصرفونو او د هغی تضمیناتو چې د موافقی په اساس یی استحقاق پیدا شوی او اداً کولو یی وروسته والی کړی وی داخلیږی او یوچا ته د مزایدی د بیعی د اتکأ کولو پوری پخپله د ګروی په توزیع او مرتبه کښی په ضمنی صورت شاملیږی.

۱۸۶۹ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی د خپلی هغی ګروی د مرتبی څخه د خپل پور په حدودو کښی د بل پور ورکوونکی په ګټه چې په همدی عقار، مقیده ګروی لری تېر شی. په دی صورت کښی دتأدیی په ټولو وجوهو چې د لومړنی پورورکوونکی په مقابل کښی یی حایز ګڼل کیږی، استناد کولی شی، د هغی شی په استثنی چې د لومړنی پور ورکوونکی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق د مـودې د تېرېـدو پـورې متعلـق وي، او پـدې شـرط چې د مـودې دا تېرېدل د مرتبې د تېرېدو څخه وروسته وي.

۱۸۷۰ ماده:

(۱) ګروي اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شي کوم وخت چې د پور د ادأ کولو موده را ورسیږي د ګرو کړه شوي عقـار ملکیت د هغـې د حـایز د لاسه وباسي، مګر دا چې حایز پخپلـه رضأ پـور ادأ یـا عقـار د ګروي څخـه خلاص او یا د ګروي څخه صرف نظر وکي.

(۲) که چا ته د ګرو کړه شوي عقار ملکیت د ملکیت د سببونو څخه په یوه سبب یا په هغې باندې د داسې عیني حق په لرلو چې د ګروي قابلیت ولري انتقال وکي، د ګرو کړه شوي عقار حایز ګڼل کیږي بې له دې چې د ګروي دتضمین شوي پور څخه شخصي مسئولیت ولري.

۱۸۷۱ ماده:

په ګروي باندې د تضمین شوي پور د مودې د رسیدو په وخت کښې حـایز کـولی شي چې پـور د هغـې د ملحقـاتو سره او د اجراآتـو پـورې د مربوطـو مصرفونو سره د خبرتیـا د نېټې څخه وروسـته شخصاً ادأ کي. د حـایز دا حق د مزایدې د تحقق تر وخته پاتې کیږي. په دې صورت کښې حایز کولی شي، ټول هغه څه چې یې ادأ کړي دي د پور وړي څخـه او یـا یې د ګـرو کـړه شوي عقار د پخواني مالک څخه وغواړي.

۱۸۷۲ ماده:

حایز کولی شي چې د ګروي قید چې په کښې د پور ورکـوونکي قـایم مقـام شوي وساتي او د ایجاب په وخت کې، یې نوې کي، مګر داچې ددې حـایز د سند د ثبت په وخت کښې کوم قیدونه چې موجود وو هغه محو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۷۳ ماده:

که د ګرو کړه شوی عقار د ملکیت په سبب د حایز په ذمې داسې پیسې وې چې سمدستي د اداً کولو حق ولرې او د ټولو پور ورکوونکو د پور د اداً کولو دپاره چې حقوق یې په عقار باندې قید شوي کفایت وکړي، د ذکر شوو پور ورکوونکو څخه هر یو حق لري چې حایز د خپل حق په اداً کولو مکلف کړي خو په دې شرط چې د حایز د ملکیت سند ثبت شوی وي.

۱۸۷۴ ماده:

کوم پور چې دحایز په ذمې دی که سمدستي د اداً کولو مستحق نه وو او یا یې اندازه د پور ورکوونکو د پورونو د استحقاق څخه کمه وه پور ورکوونکي کولی شي دهغه څه اداً کول چې د حایز په ذمې دي دهغې شرطونو سره سم ورباندې یې تعهد کړی او په هغې موديي کښې چې د پور د اداً کولو موافقه پرې شوې دهغه څخه وغواړي.

۱۸۷۵ ماده:

که حایز هغه څه چې په ذمې باندې یې دي اداً کړي، دهغې قیدونو دمحو کولو حق پیدا کوي چې په عقار باندې دي.

۱۸۷۶ ماده:

حایز کولی شي وروسته له دې چې د خپل ملکیت سند ثبت کړي، عقار د ټولې هغې ګروی څخه چې د هغه د سند د ثبتېدو ترمخه ثبت شوی پاک کړي، حایز کولی شي هر وخت چې وغواړي دا حق استعمال کړي او ترڅو چې د خرڅولو د لست شرطونه اعلانیږي هغه وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۷۷ ماده:

که حایز د عقار د پاکولو اراده وکی نو مکلف دی چې هغه پور ورکوونکو ته چې حقوق یی قید دی د هغوی د اوسیدنی ځای ته خبرتیا ولیږي او دا خبرتیا باید چې د هغه د ملکیت د سند د خلاصی، د هغی د ثبت د نېټې، د عقار د قیمت، د هغی حقوقو لست چې د هغه د سند د ثبتېدو ترمخه قید شوی او د حقوقو د خاوندانو د نومونو، متضمنه وی.

۱۸۷۸ ماده:

حایز مکلف دی چې په خبرتیا کی دهغی قید شوو پورونو د اداً کولو تیاری ښکاره کی چې سمدلاسه د اداً کولو مستوجب دی، بی له دی چې د ذکر شوو پورونو د استحقاق موده د عقار د قیمت په حدودو کی په نظر کښی ونیسی.

۱۸۷۹ ماده:

هر پور ورکوونکی چې حق یی قیدشوی ، همدارنګه هغه کفیل چې مقید حق لری، کولی شی د هغه عقار د خرڅولو چې پاکول یی مطلوب د وروستنی رسمی خبرتیا دنیټی څخه ددېرش ورځو په اوږدو کښی، غوښتنه وکی ، د مودې په تېاکلو کښی، د لاری د مسافی مراعات کیږی.

۱۸۸۰ ماده:

غوښتنه دهغی خبرتیا په اساس چې حایز او پخوانی مالک ته استول کیږی او په هغی کښی غوښتونکی یا د هغه قانونی وکیل امضاء کوی، صورت نیسی. غوښتونکی مکلف دی دومره پیسی چې د مزایدی د خرڅولو د لاری د مصرفونو کفایت وکی په خزانی یا بانک کی چې محکمه یی ټاکی په ودیعت کیږدي. غوښتونکی تر دی وروسته د خپلی غوښتنی څخه نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شی تیریدلی، مګر دا چې ټول هغه پور ورکوونکی چې حقوق یی قید شوی او ټول کفیلان ورباندی قناعت وکی.

۱۸۸۱ ماده:

که د عقار د خرڅولو غوښتنه وشی د اجباری خرڅولو پوری ټول مربوط اجراآت مراعات کیږی او بیعه دهغه چا دغوښتنی په اساس ترسره کیږی چې په تلوار کښی د ګټی خاوند وی عام له دی چې غوښتونکی وی او که حایز، څوک چې اجراآت ترسره کوی مکلف دی چې د خرڅولو په اعلانونو کښی هغه پیسی ذکر کی چې دعقار د قیمت دپاره ټاکل شوی وی.

۱۸۸۲ ماده:

د چا پوری چه مزایده تعلق نیسی مکلف دی د هغی ثمن په اداً کولو علاوه چې په مزایده کښی ټاکل شوی دی، هغه مصرفونه چې پاک کول یی ایجابوی، د ملکیت د سند او د هغی د ثبتولو مصرفونه او د هغه حایز د اعلانونو مصرفونه چې ملکیت یی د لاسه وتلی هم اداً کی، مګر داچې خاص قانون بل رنګه تصریح کړی وی.

۱۸۸۳ ماده:

که دعقار خرڅول دټاکلی مودې په اوږدو کښی او د مربوطو شرطونو سره سم ونه غوښتل شی نو د عقارملکیت په آخرنی صورت او دهری نوعی قید شوی حق څخه فارغ د حایز پوری تعلق نیسی. خو په دی شرط چې حایز هغه پیسی چې د عقار قیمت ټاکل شوی، سره د پور ورکوونکو د حقوقو د اداً کولو په مراعات کولود هغی څخه ورکی. یا ذکر شوی پیسی په خزانی یا بانک کښی چې محکمه یی ټاکی کښیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۸۴ ماده:

د ګرو کړه شوی عقار تخلیه د حایز له خوا د عریضی د وړاندی کولو سره د واک لرونکی محکمی مقام ته صورت مومی. په عریضی کښی غوښتل کیږی چی د خبرتیا د پاڼی دثبت په حاشیی کښی دی د ملکیت دخارجیدلو موضوع ورسول شی. د تخلیی موضوع د عریضي دتقدیمولو دنیټي څخه د پنځو ورځو په اوږدو کښی د مربوطو اجراآتو د نیولو د پاره مستقیم پور ورکوونکی ته خبرتیا ورکول کیږی.

۱۸۸۵ ماده:

که حایز د قید شوو پورونو اداً کول یا دګروی څخه د عقار پاکول یا دعقار څخه انصراف اختیار نه کی، ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی نه شی کولی د ملکیت د خارجیدلو اجراآت د مدنی محاکمو داصول د قانون د حکم سره سم د هغه په مقابل کښی ونیسی. مګر ترهغی وروسته چی د مستحقه پور د اداً کولو په باره کښی یا د عقار څخه د انصراف په باره کښی پوروړی ته یی خبرتیا ورکړی وی.

۱۸۸۶ ماده:

د کوم حایز چی د ملکیت سند ثبت شوی وی په هغی دعوی کښی چی په پور وړی د پور حکم شوی، نه وی واقع شوی، کولی شی د هغی د فعي په طریقو چي د پوروړی استناد ورباندی جواز لری استناد وکی. همدارنګه حایز کولی شی په هرحال کښی په هغی دفعی استناد وکی چي پوروړی هم په پور د حکم کولو څخه وروسته په هغی د استناد کولو حق لرلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۸۷ ماده:

حایز کولی شي چې په مزایدی کښې شامل شی، خو په دی شرط چې په مزایدی کی د هغه وړاندی کړه شوی ثمن د هغه د ذمی د پاتی اندازی څخه د هغه عقار د ثمن د درکه چې د خرڅولو دپاره ایښودل شوی کم نه وی.

۱۸۸۸ ماده:

که د ګرو کړه شوی عقار ملکیت د حایز د لاسه ووزی او مزایده پخپله د هغه پوری تعلق ونیسی، نو حایز د ملکیت داصلی سند په موجب د عقار مالک پیژندل کیږی. که دا مزایدی آخرنی ثمن چې دهغه پوری تعلق نیولی اداً کی یا په خزانی یا بانک کی چې محکمه یی ټاکی د ودیعت په توګه کښیښودی، ذکر شوی عقار د ټولو قید شوو حقوقو څخه پاکیږی.

۱۸۸۹ ماده:

که مزایده د حایز څخه غیر بل چا پوری تعلق ونیسی ذکر شوی شخص کولی شی د مزایدی دحکم په موجب خپل حق د حایز څخه ترلاسه کی.

۱۸۹۰ ماده:

د کوم ثمن پوری چې مزایدی تعلق نیولی د هغو پور ورکوونکو په حقوقو چې حقوق یی قید شوی زیات وی، دا زیاتوالی د حایز حق دی او ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چې خپل حقوق د حایز څخه وغواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۹۱ ماده:

د ارتفاق حقوق او نور عینی حقوق چې دعقار د ملکیت د نقلیدو ترمخه حایز د هغی لرونکی وو، حایز ته بیرته عودت کوی.

۱۸۹۲ ماده:

حایز مکلف دی د عقار عایدات د پورد ادأ کولو د خبرتیا د نېټې څخه یا د عقار څخه د انصراف د نېټې څخه رد کی. که ذکر شوی اجراآت تر دری کلونو پوری ترک شی، نو د عایداتو د ردولو مکلفیت د نوی خبرتیا د نېټې څخه اعتبار لری.

۱۸۹۳ ماده:

(۱) حایز کولی شی د تضمین د دعوی د لاری په پخوانی مالک په هغی حدودو کښی مراجعه وکی چې خلف په هغه چا دمراجعی حق لرلو چې دهغه څخه یی دمعاوضی یا تبرع په صورت ملکیت کسب کړی.

(۲) که حایز د هغه استحقاق څخه زیات چې د ملکیت د سند په اساس د پوروړی په ذمی دی ادأ کی، او دا ادأ کول چې دهر سبب په اساس وی، کولی شی چې پوروړی ته مراجعه وکی. په دی صورت کښی حایز دهغو پور ورکوونکی قایم مقام کیږی چې د هغوی حقوق یی ادأ کړی دی.

۱۸۹۴ ماده:

حایز پخپله د هغی نقصان چې د خطا په سبب یی عقار ته رسیدلی دپور ورکوونکو په مقابل کښی مسئول دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریيم قسمت- د رسمی ګروی د مودې تېرېدل

۱۸۹۵ ماده:

(۱) رسمي ګروی لکه حیازی ګروی د تضمین شوی پور په تیریدو سره تیریږی. او د هغه سبب د لیری کیدو په اثر چې پور په هغی تیر شوی بیرته عودت کوی.

(۲) دګروی عودت د هغو اشخاصو حقوق چې د حق تیریدو د مودې په اوږدو کښی او د هغی د بیرته عودت په مودې کښی یی په ښه نیت کسب کړی دی نه اخلالوی.

۱۸۹۶ ماده:

د رسمی ګروی حق دپاک کولو د اجراآتو دترسره کولو سره په آخرنی صورت تېرېږی. که څه هم دهغه حایز ملکیت چې عقار یی پاک کړی په هر سبب چې بنا وی، زایل شوی وی.

۱۸۹۷ ماده:

ګروی یا اجباری خرخول د علنی مزایدی دلاری او دهغی د وروستنی ثمن په ودیعت ایښودل یا هغه پور ورکوونکو ته د ذکر شوی ثمن ورکول چې د درجی له لحاظه د دی ثمن څخه د خپلو حقوقو د اداً کولو مستحق کیږی، تیریږی.

۱۸۹۸ ماده:

ګروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی سره د دی چې پور پاتی دی د رسمی ګروی څخه تیر شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۹۹ ماده:

په رسمی ګروی د ګروی ورکوونکی یا ګروی اخیستونکی د مړینی په اثر او د پور پاتی کیدل د وارثانو سره د نه تیریدلو مربوط حکمونه تطبیقیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون مدنی

جلد سوم

جریدۀ رسمی شماره (۳۵۳)

مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ ه . ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب دوم
عقود معینه

باب اول
تملیک

فصل اول
عقد بیع

قسمت اول- ارکان بیع

مبحث اول - مبیعه

مادۀ ۱۰۳۵:

(۱) عقد بیع عبارت است از تملیک مال از طرف بایع به مشتری در مقابل مالیکه ثمن مبیعه باشد.

(۲) در عقود معینه ارکان خاص هر عقد علاوه بر ارکان عام که در مبحث اول قسمت اول عقود ذکر شده رعایت می‌گردد.

مادۀ ۱۰۳۶:

بیع عین به پول بیع مطلق و بیع پول به پول بیع صرف و بیع عین به عین مقایضه شناخته می شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۳۷:

بیع به ایجاب و قبولی‌که معنی تملیک و تملک را افاده نماید بـا تعیـین مبیعـه و ثمن منعقد می‌گردد.

مادهٔ ۱۰۳۸:

مبیعه باید موجود، مال دارای قیمت و مقدور التسلیم بوده نزد مشتری طوری معلوم باشد که جهالت فاحش را نفی کند.

مادهٔ ۱۰۳۹:

هرگاه در عقد چنین ذکر شده باشد که مشتری به مبیعه علم تـام دارد حـق او در ابطال بیـع نـسبت عـدم علـم سـاقط مـی‌گـردد، مگـر اینکـه فریـب بـایع را ثابت سازد.

مادهٔ ۱۰۴۰:

هرگاه مبیعه نزد مشتری معلوم نباشد باید به خصوصیات و اوصـاف ممیـزه آن علم داشته باشد.

مادهٔ ۱۰۴۱:

هرگاه مبیعه در مجلس عقد موجود باشد اشاره بـه آن بـدون ذکـر اوصـاف، کافی پنداشته می‌شود.

مادهٔ ۱۰۴۲:

خرید و فروش آنچـه کـه متعاقـدین در حـین عقـد ندیـده باشـند جـایز اسـت بشرطی‌که جنس و وصف آن ذکر گردیده و یا به طرف مبیعه و یـا مکـان آن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره شده باشد در این صورت با وجود صحت عقد بیع تام نبوده الزامـی را بر مشتری بار نمی آورد.

مادهٔ ۱۰۴۳:

برای لزوم بیع دیدن مبیعه از طرف مشتری حین عقـد شـرط مـی‌باشـد، مگـر این‌که قبلاً مبیعه را دیده و حین عقد یقین داشته باشد که مبیعه عین همان چیز است.

مادهٔ ۱۰۴۴:

شخصی‌که نادیده، مالی را خریداری نماید هنگام دیدن بـه او خیـار داده مـی-شود، گرچـه قـبلاً بـه آن شـفاهاً رضـائیت نـشان داده باشـد. بـایع در آنچـه قبل از رویت فروخته حق خیار ندارد.

مادهٔ ۱۰۴۵:

متعاقدین می‌توانند مدتی راکه به انتهای آن خیار رویت ساقط می‌گردد تعیـین نمایند، مشروط براین‌که در اثنای مدت مذکور از مـشتری آنچـه صـراحتاً یـا دلالتاً خیار را باطل نماید صادر نشده یا مبیعه معیوب نگردیده باشد.

مادهٔ ۱۰۴۶:

اگرنابینا خرید و فروش نماید صحیح می‌باشد. خیار او بعد از رد یـا لمـس یـا چشیدن یا بوئیدن شی یا توصیف آن برایش سـاقط مـی‌شـود. خیارنابینـا در صورت توکیل به خرید و قبض به رویت وکیل او ساقط می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۴۷:

هرگاه اشیای متعدد و متفاوت به یک عقد فروخته شود، برای لزوم بیع رویت هر واحد آن حتمی شمرده می‌شود.

مادهٔ ۱۰۴۸:

کسی‌که اجناس متفاوت را به عقد واحد خریداری نماید، طوری که بعضی آن را دیده و بعضی دیگری را ندیده باشد، می‌تواند عقد را فسخ نماید و یاتمام اجناس را قبول یا رد نماید، خواه اجناس دیده شده مطابق موافقه باشد یا مغایر آن.

مادهٔ ۱۰۴۹:

اشیائی‌که به مقتضای نمونه فروخته می‌شود دیدن نمونه آن کافی است. در صورتی‌که مبیعه مخالف نمونه ثابت شود مشتری اختیار دارد که آنرابه ثمن مسمی قبول نماید و یا به فسخ بیع رد کند.

مادهٔ ۱۰۵۰:

هرگاه مشتری درمبیعه قبل از رویت آن چنان تصرفی نماید که فسخ را غیرممکن و یاحق غیر به آن تعلق بگیرد، طوری‌که آن را به بیع مطلق بدون شرط خیار بفروشد یا گرو نماید یا به اجاره دهد یا در دستش هلاک شود یا هلاک نماید یامعیوب شود، حق او در رد مبیعه به خیار رویت ساقط شده بیع لازم می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۵۱:

هرگاه مالی به اساس وصف مطلوب فروخته شود و مبیعه از وصـف مـذکور عاری باشد مشتری می‌تواند آنرابه ثمن مسمی، قبـول و یـا بـه فـسخ بیـع رد نماید.

مادهٔ ۱۰۵۲:

شخصی‌که به اساس انتفـای وصـف حـق خیـار داشـته و در مبیعـه تـصرف مالکانه نماید حق او در رد مبیعه ساقط می‌شود و اگر در مبیعه چیزی حـادث شود که مانع رد آن گردد مبیعه در حال موجودیت وصف و بـدون آن قیمـت شده، مشتری تفاوت هر دو قیمت را از بایع مطالبه کرده می‌تواند. در صورتی که مشتری قبل از اختیار وفات نماید، حق مطالبه فسخ به ورثهٔ او انتقال مـی-نماید.

مادهٔ ۱۰۵۳:

رویت وکیل در خرید یا قبض و رضـائیت اوماننـد رویـت و رضـای خریـدار اصلی می‌باشد.

مادهٔ ۱۰۵۴:

آنچه که فروش آن منفرداً جواز داشته باشد، استثنای آن از اصل مبیعه جواز دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۰۵۵:

بیع معدوم باطل است. فروختن میوه درختان قبل از ظهور و از زرع قبل از روئیدن جواز ندارد.

مادۀ ۱۰۵۶:

بیع آنچه که یکی بعد دیگر ظاهر می‌گردد، در صورتی‌که اکثر آن ظاهر شده باشد، با باقیمانده که ظاهر نگردیده به عقد واحد جواز دارد.

مادۀ ۱۰۵۷:

(۱) بیع طبقه بالا قبل از اعمار طبقه پائین عمارت جواز ندارد.
(۲) مقاولات فروش طبقات و منازل اعماراتی‌که بر اساس نقشه‌های طرح شده شهری مطابق به مقررات ساختمانی دولت صورت می‌گیرد قبل از اعمار آن جواز دارد.

مادۀ ۱۰۵۸:

هرگاه طبقۀ بالا در ملکیت صاحب طبقۀ اول باشد فروختن آن در صورتی که آباد باشد جواز دارد. مشتری در سقف طبقۀ اول حق قرار داشته در صورت انهدام طبقۀ بالا می‌تواند آنرا مجدداً مانند سابق بنا نماید.

مادۀ ۱۰۵۹:

فروختن حصه مشاع معلوم از عقار، قبل از افراز جواز دارد، مگر این‌که از آن ضرری به بایع یا شریک عاید باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۶۰:

(۱) در بیع مشروط به تجربهٔ مشتری می‌تواند مبیعه را قبول یا رد نماید در آن صورت بایع مکلف است امکان تجربه را به مشتری فراهم نماید. اگر مشتری مبیعه را رد نماید باید عدم قبولی خود را در خلال مدت معینه اعلان کند. در حال عدم تعیین مدت، بایع مدت معقول را تعیین می‌نماید. سکوت مشتری با وجود قدرت تجربه در خلال مدت مذکور قبول تلقی می‌شود.

(۲) بیع مشروط به تجربه بیع معلق به شرط واقف بوده و آن عبارت از قبول مبیعه است، مگر این‌که از اتفاق یا احوال چنین معلوم شود که بیع معلق بشرط فاسخ است.

مادهٔ ۱۰۶۱:

در بیع مشروط به دانستن ذائقه، مشتری می‌تواند مبیعه را قبول یا رد کند. اعلان قبول مبیعه، در خلال مدتی که به اتفاق یا عرف تعیین شود، صورت می‌گیرد. بیع از تاریخ اعلان قبولی نافذ شمرده می‌شود.

مادهٔ ۱۰۶۲:

ثمن، عبارت از بدل مبیعه است گرچه از قیمت مبیعه کمتر یا بیشتر باشد. لازم است ثمن معین و معلوم بوده علم تام به آن حاصل باشد.

مادهٔ ۱۰۶۳:

(۱) در بیع مطلق تعیین ثمن به پول نقد حتمی است. باوجود آن گاهی به ذکر اساساتی که تعیین ثمن را در آینده ایجاب کند اکتفاء شده می‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر به نرخ بازار در تعیین ثمن موافقه بعمل آید حین نوسان در نرخ به زمان و مکانی اعتبار داده می‌شود که تسلیمی مبیعه به مشتری صورت می-گیرد. در صورتی که بازاری در محل تسلیمی وجود نداشته باشد، به نرخ بازار محلی که عرف به عمومیت آن حکم نماید اعتبارداده می‌شود.

مادۀ ۱۰۶۴:

بیع به ثمن معجل و مؤجل که مدت تأجیل آن معین باشد بدون در نظر گرفتن طول و قصر مدت جواز دارد. همچنان شرط تعیین اقساط در ثمن، که به مواعید معینه تأدیه شود، مجاز می‌باشد و اگر چنین موافقه بعمل آید که در صورت عدم تأدیه قسط در میعاد معینه آن، به ثمن معجل تبدیل شود نیز جواز دارد.

مادۀ ۱۰۶۵:

در حالی‌که بیع مؤجل بدون خیار شرط باشد، به مجرد تسلیم مبیعه و در صورت خیار شرط از تاریخ سقوط خیار، موعد تأدیه ثمن فرا می‌رسد.

مادۀ ۱۰۶۶:

بیع مطلقی‌که درآن ازتعجیل و یا تأجیل ثمن ذکری به عمل نیامده باشد، ثمن آن به صورت معجل پرداخته می‌شود، مگر این‌که عرف به خلاف آن حکم کند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۶۷:

موافقه به زیادت و کمی ثمن، بعد از عقد جواز داشته و به اصل عقد راجع می-گردد. شفیع از کمی ثمن استفاده کرده و از زیادت آن متضرر نمی‌گردد. اگر بایع از تمام ثمن منصرف شود، شفیع می‌تواند عقار را به ثمن مثل آن اخذ نماید.

مادهٔ ۱۰۶۸:

عقد بیع به صورت مرابحه، که عبارت است از فروش بمثل ثمن شرأ با ربح معلوم، و تولیه که عبارت است از فروش به مثل ثمن اول، و اشتراک که عبارت است از فروش بعضی مبیعه به بعضی ثمن، و وضیعه که عبارت از فروش کمتر از ثمن اول، جواز دارد.

مادهٔ ۱۰۶۹:

بایع می‌تواند پیش از قبض ثمن، در آن تصرف نموده و یا به قرض دار خود آنرا حواله کند، خواه از جمله اشیایی باشد که تعیین شده بتواند یا خیر.

مادهٔ ۱۰۷۰:

برای این‌که اثر بیع در حق ثالث به نتیجه منتج گردد، عقد باید مطابق به احکام قانون ثبت گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم - وجایب بایع

فرع اول - احکام عمومی

مادۀ ۱۰۷۱:

هرگاه مبیعه شی معین بالذات بوده و یا بصورت تخمینی به فروش رسیده باشد، ملکیت مبیعه خودبخود به مشتری انتقال می‌یابد. و در صورتی‌که تنها نوع مبیعه معلوم باشد، ملکیت آن بدون اقرار بایع انتقال کرده نمی‌تواند.

مادۀ ۱۰۷۲:

مشتری می‌تواند به مجرد انتقال ملکیت در مبیعه خواه منقول باشد یاغیرمنقول تصرف نماید، گرچه قبل از قبض باشد.

مادۀ ۱۰۷۳:

هرگاه بایع، بعد از قبض ثمن و قبل از تسلیم مبیعه به مشتری، مفلس گردد، مشتری مبیعه را از بایع یا از ورثۀ او اخذ می‌نماید، سایر دائنین مزاحم مشتری شده نمی‌توانند.

مادۀ ۱۰۷۴:

(۱) بایع می‌تواند در بیعی‌که به ثمن مؤجل صورت گرفته انتقال ملکیت مبیعه را به مشتری تا حین پرداخت تمام ثمن شرط گذارد، گرچه تسلیمی مبیعه صورت گرفته باشد.

(۲) اگر ثمن مبیعه به اقساط پرداخته شود، متعاقدین می‌توانند چنان موافقه نمایند که بایع یک جز آن را در صورت عدم پرداخت تمام اقساط به حیث

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعویض در مقابل فسخ بیع، نزد خود بازداشت نماید. با وجود آن محکمه مـی تواند با در نظر گرفتن شرایط و احوال، تعویضات مورد موافقه را مطـابق بـه حکم مادۀ (۷۳۱) این قانون تنقیض نماید.

(۳) اگر تمام اقساط پرداخته شود ملکیت مبیعه از تاریخ انعقاد بیع به مـشتری انتقال می‌یابد.

(٤) احکام فقرات فوق گرچه عقد بیع را متعاقدین به نام اجـاره مـسمی نماینـد نیز تطبیق می‌شود.

مادۀ ۱۰۷۵:

بایع به اجرای اعمالی‌که برای انتقال ملکیت مبیعه ضـروری پنداشـته شـود و همچنان به اجتناب از اعمالی‌که انتقال ملکیت مبیعه را ناممکن گرداند مکلف می باشد.

مادۀ ۱۰۷۶:

بایع مکلف است مبیعه رابه همان او صاف حین عقد و حالتی‌که موافق طبیعـت مبیعه باشد، به مشتری تسلیم نماید.

مادۀ ۱۰۷۷:

تسلیم شامل تمامی ملحقات مبیعه وآنچه که به صفت دایمـی جهـت اسـتعمال مبیعه تهیه شده باشد، می‌باشد این حکم مطابق ایجاب طبیعـت شـی، عـرف و قصد متعاقدین صورت می‌گیرد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۷۸:

تسلیم مبیعه، عبارت است از دور ساختن موانع بین مشتری و مبیعه، طوری-که مشتری بدون حایل و مانع به قبض آن قادر باشد.

مادهٔ ۱۰۷۹:

دورساختن موانع، قبض حکمی شناخته شده و به اختلاف حال و نوع مبیعه مطابق ایجاب عرف تغییر می‌نماید.

مادهٔ ۱۰۸۰:

هرگاه عین مبیعه قبل از بیع در تصرف مشتری باشد، قبض جدید آن ضرورت ندارد، تصرف مشتری خواه قبل از بیع ید ضمان باشد یا ید امانت.

مادهٔ ۱۰۸۱:

تسلیم مبیعه در بیع مطلق در محلی‌که مبیعه حین انعقاد عقد موجود باشد صورت گرفته و محل عقد جای تسلیمی شناخته نمی‌شود، مگر در صورتی که طرفین به‌تسلیم مبیعه در محل معین موافقه کرده باشند.

مادهٔ ۱۰۸۲:

هرگاه مقدار مبیعه در عقد تعیین شده باشد بایع از نقص مبیعه حسب مقتضای عرف مسئول می باشد، بشرطی‌که موافقه به غیر آن صورت نگرفته باشد، با آنهم مشتری از جهت نقص در مبیعه طلب فسخ عقد را کرده نمی-تواند، مگراین‌که ثابت نماید نقص به اندازه است که اگر مشتری قبلاً به آن علم می داشت بیع را انجام نمی‌داد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۸۳:

هرگاه مبیعه از آنچه در عقد تصریح شده زاید باشد در حالی‌که ثمن به مقابل هر واحد تعیین گردیده و مبیعه قابل تبعیض نباشد مشتری به اکمال ثمن مکلف می‌گردد، مگر این‌که زیادت آن فاحش باشد. در این صورت فسخ عقد را مطالبه کرده می‌تواند، مشروط براینکه موافقه به خلاف آن به عمل نیامده باشد.

مادهٔ ۱۰۸۴:

مطالبهٔ تنقیص ثمن از طرف مشتری و مطالبه تزئید ثمن از طرف بایع مبنی بر زیادت و نقصان مبیعه بعد از مرور مدت سه ماه از تاریخ تسلمی بالفعل مبیعه شنیده نمی‌شود.

مادهٔ ۱۰۸۵:

هرگاه مبیعه قبل از تسلیمی بنابراسباب خارج اراده بایع تلف شود عقد فسخ و ثمن به مشتری مسترد می‌گردد، مگر این‌که تلف بعداز ابلاغ به مشتری مبنی برتسلیمی مبیعه صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۰۸۶:

هرگاه در قیمت مبیعه قبل از تسلیم نسبت حدوث عیب نقصان عاید شود، مشتری بین فسخ عقد و بقای آن با تنقیص ثمن مخیر است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۸۷:

(۱) هرگاه چیزی‌که به قصد خرید بعد تعیین ثمن قبض گردیده نزد قابض هلاک و یا ضایع شود، قبض کننده مسئول پنداشته می‌شود. در صورت عدم تعیین ثمن، حیثیت امانت را داشته از ضیاع و هلاکی که بدون قصد و تقصیر قابض بعمل آید، مسئولیت به قابض عاید نمی‌گردد.

(۲) اگر قبض به قصد خرید صورت نگرفته بدون قصد قبض کننده هلاک شود امانت شمرده شده مسئولیتی به قابض عاید نمی‌گردد، اعم از این‌که ثمن آن تعیین شده باشد یا نه.

فرع دوم – ضمان تعرض و استحقاق

مادهٔ ۱۰۸۸:

بایع از عدم تعرض بر انتفاع مشتری از مبیعه به صورت کلی و جزئی ضامن شناخته می‌شود خواه تعرض ناشی از عمل خود بایع باشد یا شخص ثالثی‌که هنگام عقد بر مبیعه چنین حقی داشته باشد که به آن علیه مشتری احتجاج نموده بتواند یا حق مذکور را بعد از عقد طوری ثابت نماید که از طرف بایع به او داده شده.

مادهٔ ۱۰۸۹:

هرگاه مبیعه از طرف غیر به استحقاق برده شود، در صورتی‌که استحقاق به ملک بایع راجع باشد، بایع ضامن آن شناخته می‌شود، گرچه ضمانت در عقد شرط گذاشته نشده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۰۹۰:

شرط گذاشتن عدم ضمانت بایع در صـورت اسـتحقاق مبیعـه جـواز نداشـته، گذاشتن چنین شرط موجب فساد بیع می گردد.

مادۀ ۱۰۹۱:

(۱) هرگاه استحقاق تنها به اقرار یا نکـول مـشتری ثابـت شـده باشـد مطالبـۀ ضمان از بایع جواز ندارد.

(۲) اگر مشتری در حالت مندرج فقرۀ فوق دارای حسن نیت بوده، بـایع را بـه دعوی استحقاق در وقت مناسب مطلع ساخته به مداخله در دعوی ابلاغ نموده و بایع مداخله نورزیده باشد می‌تواند ضمان استحقاق را مطالبه کند.

(۳) در صورتی‌که مشتری بایع را به دعوی اسـتحقاق مطلـع نـساخته و حکـم قطعی علیه او صادر شود، حق مراجعه او ساقط می گردد. مشروط بـراین‌کـه بایع ثابت سازد که مداخله او در دعوی به رد دعوی استحقاق منجر می‌گردید.

مادۀ ۱۰۹۲:

هرگاه بعد از اثبات دعوی استحقاق، شخص مستحق و مشتری طوری موافقه نمایند که مبیعه مقابل عوض نزد مشتری باشد این موافقه، خریـد از مـستحق تلقی گردیده مشتری بر بایع رجوع کرده می‌تواند.

مادۀ ۱۰۹۳:

(۱) هرگاه مبیعه از نزد مشتری به استحقاق برده شود، در صـورتی‌کـه بـایع هنگام عقد از استحقاق مبیعه علم نداشته باشد، مـشتری مـی‌توانـد رد تمـامی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثمن و قیمت حاصلی را که به رد آن برای مستحق مکلف شده، با مصارف نافع و جمیع مصارف دعوی ضمان و دعوی استحقاق، به غیر از آنچه مشتری می‌توانست از صرف آن به اساس ابلاغ دعوی به بایع خود داری کند، مطالبه نماید، زیادت و نقصان قیمت مبیعه در زمینه تاثیری ندارد.
(۲) اگر بایع هنگام عقد به استحقاق مبیعه علم داشته باشد، علاوه بر مطالبات فوق مشتری می‌تواند مقدار مازاد قیمت مبیعه را از ثمن و مصارف غیر ضروری‌ای‌که برمبیعه انجام داده، با تعویض خسارهٔ عایده ونقص حاصلی‌که از جهت استحقاق مبیعه به او عاید شده، نیز مطالبه کند.

مادهٔ ۱۰۹۴:

(۱) هرگاه بعضی از مبیعه به استحقاق برده شده یاحقی بر او تعلق گرفته باشد که مشتری هنگام عقد از آن آگاه نباشد، می‌تواند عقد را فسخ نماید .
(۲) اگر مشتری مقدار متباقی مبیعه را قبول نماید، می‌تواند جبران خساره وارده ناشی از استحقاق را مطالبه کند.

مادهٔ ۱۰۹۵:

(۱) متعاقدین می‌توانند به اساس موافقه خاص ضمان استحقاق را زیاد یا کم سازند و یا آن‌را ساقط نمایند.
(۲) اگر حق ارتفاق واضح بوده ویا بایع آنرا به مشتری ظاهر ساخته باشد، شرط عدم ضمان، خود به خود به وجود می‌آید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۰۹۶:

(۱) بایع از استحقاقی‌که از فعل او نشأت کند مسئول شناخته می‌شود، گرچه موافقه عدم ضمان در زمینه موجود شده باشد. توافق طرفین به خلاف این حکم اعتبار ندارد .

(۲) اگر استحقاق ناشی از فعل غیر باشد، بایع تنهابه رد ثمن مکلف می‌شود.

فرع سوم – ضمان عیوب پوشیده

مادهٔ ۱۰۹۷:

هرگاه مبیعه وقت تسلیم، عاری از اوصافی باشد که وجود آن نزد مشتری اهمیت داشته، یا در آن عیبی دیده شود که باعث تنزیل قیمت یا تنزیل منفعت آن حسب غایهٔ مطلوبهٔ عقد یا ظاهر طبیعت شی و یا غرضی‌که به آن آماده گردیده، شود. بایع ملزم به ضمان می گردد، گرچه بایع به وجود آن علم نداشته باشد.

مادهٔ ۱۰۹۸:

هرگاه مشتری حین عقد بیع به عیوب مبیعه علم داشته و یا این‌که اگر مشتری مبیعه را مانند شخص عادی تفحص می‌کرد، به عیوب آن پی می‌برد، در اینصورت بایع از عیوب متذکره ضامن پنداشته نمی‌شود. مگر این‌که مشتری ثابت نماید که بایع مبیعه را خالی از عیب وانمود کرده و یا این‌که قصد اخفای عیب را داشته است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۰۹۹:

اشیائی‌که به عقد واحد فروخته شده باشد و بعداً معیوبیت بعضی آن ظاهر گردد، در صورتی که در انقسام آن ضرری موجود نگردد، مشتری می‌تواند معیوب را مسترد نموده و از بایع مطالبه ثمن آن را بنماید. مشتری نمی‌تواند تمام اشیای مذکور را بدون رضای بایع مسترد نماید. اگر در انقسام آن ضرری موجود باشد، مشتری می تواند تمام مبیعه را به کل ثمن قبول و یا رد نماید.

مادۀ ۱۱۰۰:

(۱) هرگاه در مبیعه عیب قدیم ظاهر گردیده و بعداً نزد مشتری عیب جدید در آن عاید گردد، مشتری نمی‌تواند آنرا با وجود عیب جدید مسترد نماید. اما صرف تنقیص ثمن را از بایع مطالبه کرده می‌تواند.

(۲) اگر عیب جدید از مبیعه زایل گردد، مشتری می‌تواند نسبت عیب قدیم آن را به بایع رد نماید.

مادۀ ۱۱۰۱:

تزئید شی، از مال مشتری بر مبیعه، مانع رد آن می‌گردد. مگر مشتری می‌تواند نسبت عیب مبیعه به تنزیل قیمت آن به بایع مراجعه نماید.

مادۀ ۱۱۰۲:

هرگاه مبیعه معیوب، در دست مشتری هلاک گردد، صرف مطالبۀ تنقیص ثمن را از بایع نموده می‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۰۳:

هرگاه مشتری بعد از اطلاع به عیب قدیم در مبیعه، تصرف مالکانه نماید، خیار عیب او ساقط می‌گردد.

مادۀ ۱۱۰۴:

متعاقدین می‌توانند به موافقه خاص مقدار ضمانت را تعیین نمایند. در صورتی‌که بایع عیب مبیعه را عمداً مخفی کرده باشد، تمام شرایطی که ضمانت را ساقط و یا تنزیل دهد باطل شمرده می‌شود.

مادۀ ۱۱۰۵:

عیبی‌که عرفاً قابل اهمیت نباشد، بایع ضامن آن دانسته نمی‌شود.

مادۀ ۱۱۰۶:

ضمان عیب، در بیعی که به حکم محکمه یا توسط ادارات دولتی طور مزایده صورت گرفته باشد اعتبار ندارد.

مادۀ ۱۱۰۷:

(۱) دعوی ضمان عیب، بعد از انقضای شش ماه از وقت تسلیم مبیعه، اگر چه بعد از انقضای مدت فوق عیب مبیعه بر مشتری ظاهر نگردیده باشد، قابل سمع نیست مشروط براین‌که بایع مدت طولانی تری را قبول نکرده باشد.

(۲) اگر مشتری ثابت نماید که اخفای عیب بایع از غش بایع نشأت کرده، بایع مذکور نمی‌تواند به انقضای مدت فوق تمسک نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث سوم – وجایب مشتری

مادهٔ ۱۱۰۸:

مشتری به پرداختن ثمن موافقه شده و مصارف پرداخت مطابق به شرایط عقد مکلف می‌باشد.

مادهٔ ۱۱۰۹:

(۱) هرگاه مکان پرداخت ثمن در عقد معین شده باشد، پرداخت آن در همان مکان معینه و اگر تعیین نشده باشد در جائی صورت می گیرد که مبیعه در آن تسلیم داده می‌شود.

(۲) اگر بایع در وقت تسلیمی مبیعه مستحق ثمن دانسته نشود، ثمن مذکور در اقامتگاه مشتری حین استحقاق پرداخته می‌شود، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

مادهٔ ۱۱۱۰:

هرگاه تأدیهٔ ثمن مبیعه، به یک وقت معین یابه اقساط تعیین شده باشد، پرداخت ثمن به رسیدن مؤعد مهلت یا مدت هر قسط لازم می‌شود. تأخیر در تأدیه از مؤعد یک قسط موجب تعجیل اقساط دیگر نمی‌شود، مگر این‌که در عقد شرط گذاشته شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۱۱۱:

هرگاه بایع در بیع جنس به نقد، جنس را عرضه نماید، مشتری قبل از تسلیم جنس به تأدیهٔ ثمن مبیعه مکلف می‌باشد. دربیع جنس به جنس یا نقد به نقد تسلیم مبیعه و پرداخت ثمن یکجا صورت می‌گیرد.

مادهٔ ۱۱۱۲:

(۱) بایع مستحق فایده قانونی ثمن مبیعه شناخته نمی‌شود، مگر این‌که مشتری را قبلاً به تأدیهٔ ثمن اخطار یا مبیعه را به وی تسلیم نموده باشد. به هر حال لازم است که مبیعه قابلیت حاصل دهی یا سایر عواید را داشته باشد، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

(۲) فواید وحاصلات مبیعه با تکالیف آن از هنگام انجام عقد به مشتری تعلق می‌گیرد، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

مادهٔ ۱۱۱۳:

(۱) هرگاه شخصی بالای مشتری به استناد حق سابق از عقد بیع و یا حقی‌که در خصوص مبیعه به بایع تعلق بگیرد، اعتراض نماید یا خوف استملاک ملکیت مبیعه موجود باشد، مشتری می‌تواند تا حین قطع تعرض یا زوال خطر در صورتی‌که شروط عقد مانع آن نباشد، ثمن مبیعه را نزد خود نگهدارد. با وجود آن، بایع می‌تواند بشرط تقدیم کفیل، تأدیهٔ ثمن مبیعه را مطالبه کند.

(۲) اگر مشتری عیبی را در مبیعه کشف نماید از حکم مندرج فقرهٔ فوق استفاده کرده می‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۱۱۴:

هرگاه تمام یا بعضی ثمن فی الحال قابل تأدیه باشد، بایع می تواند تازمان حصول آنچه مستحق می‌گردد، مبیعه را نزد خود نگهدارد، گرچه مشتری در مورد، رهن یا تضمین بدهد. مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد .

مادهٔ ۱۱۱۵:

هرگاه بایع قبل از قبض ثمن مبیعه را تسلیم نماید، حق نگهداشت مبیعه را از دست می‌دهد. در این صورت استرداد مبیعه را جهت حصول ثمن مطالبه کرده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۱۱۶:

هرگاه مشتری قبل از تأدیه ثمن، بدون اجازه بایع مبیعه را قبض نماید بایع می‌تواند مبیعه را مسترد نماید، در صورت هلاک یا معیوبیت مبیعه نزد مشتری قبض مذکور صحیح پنداشته شده به تأدیهٔ ثمن مکلف می‌شود.

مادهٔ ۱۱۱۷:

هرگاه بایع به تأجیل ثمن مبیعه موافقه نموده باشد، حق نگهداشت مبیعه را نداشته به تسلیم آن به مشتری مکلف ساخته می‌شود. درین صورت حق مطالبه ثمن را قبل از فرا رسیدن موعد تأجیل ندارد، مگراین‌که تنقیص تأمینات تأدیه ثمن از طرف مشتری ظاهر شده یا مشتری در حالت افلاس قرار گیرد که خوف ضیاع ثمن از آن متصور باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۱۱۸:

هرگاه مشتری قبل از قبض مبیعه و تأدیهٔ ثمن در حالت افلاس بمیرد، بایع می‌تواند، مبیعه را تا زمان حصول ثمن نزد خود نگهداشته یا از محکمه، فروش آن‌را مطالبه کند. در صورت زیادت ثمن از حق بایع حق بایع، پرداخته شده متباقی به سایر دائنین تعلق می‌گیرد و در صورت نقصان، با بایع در حصه متباقی مثل سایر دائنین معامله می‌گردد.

مادهٔ ۱۱۱۹:

هرگاه مشتری از تأدیهٔ ثمن مبیعه در موعد تادیه امتناع ورزد یا وجایب دیگری را که به موجب عقد بیع به آن مکلف است اخلال نماید، بایع می‌تواند تنفیذ یا فسخ بیع را مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۱۲۰:

هرگاه طرفین عقد موافقه نمایند که در صورت عدم پرداخت ثمن در میعاد معین، بیع خود به خود فسخ شده تلقی گردد، محکمه می‌تواند تا زمانی‌که ابلاغ فسخ عقد صورت نگرفته باشد، مدت تأجیل را تمدید بخشد. اگر در عقد طوری تصریح شده باشد که فسخ بدون ابلاغ واقع می‌شود، درین صورت محکمه نمی‌تواند به مشتری مهلت بدهد.

مادهٔ ۱۱۲۱:

مشتری مکلف است مبیعه را در محلی‌که حین عقد بیع در آن وجود داشت تسلیم شود، مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد انتقال مبیعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید بدون معطلی صورت گیرد، مگر این‌که انتقال آن مدتی را ایجاب نموده یا انتقال آن در زمان و مکان معین در عقد تعیین شده باشد.

مادهٔ ۱۱۲۲:

هرگاه صدور مبیعه به مشتری لازم شده باشد، تسلیمی بعد از وصول مبیعه به مشتری انجام می‌گیرد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۱۲۳:

مصارف تسلیمی مبیعه و عقد بیع، محصول ثبت و غیره مصارفی که مبیعه ایجاب نماید به ذمهٔ مشتری می باشد، مگر اینکه موافقه یا عرف به خلاف آن حکم نماید.

قسمت دوم- بیوع مختلفه

مبحث اول - سلم

مادهٔ ۱۱۲۴:

سلم، عبارت است از بیع ثمن آجل به ثمن عاجل.

مادهٔ ۱۱۲۵:

سلم در اشیائی صورت گرفته می‌تواند که مقدار و وصف آن تثبیت و تعیین شده بتواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۲۶:

برای صحت سلم شرط است که محل عقد غله و امثال آن بوده و از حین عقد الی وقت تسلیم موجود شده بتواند.

مادۀ ۱۱۲۷:

در سلم شرط است که جنس، نوع، وصف، قدر و میعاد تسلیم مبیعه با قیمت ثمن و محل تسلیم مبیعه بیان شده باشد.

مادۀ ۱۱۲۸:

برای صحت بقای سلم شرط است که ثمن قبل از مفارقت متعاقدین حین مجلس، قبض گردد.

مادۀ ۱۱۲۹:

مدت تسلیم به اساس موافقه متعاقدین تعیین می‌گردد .این مدت باید از یکماه کمتر نباشد.

مادۀ ۱۱۳۰:

حکم سلم، عبارت است از ثبوت ملکیت متعاقدین در بدلین، به مجرد تمام شدن عقد.

مادۀ ۱۱۳۱:

سلم دهنده نمی‌تواند قبل از قبض در ثمن، و سلم گیرنده نمی‌تواند قبل از تسلیمی در مبیعه، تصرف نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۳۲:

مدت سلم به فوت سلم دهنده باطل می‌گردد نه به فوت سلم گیرنده و مبیعه از ترکه سلم دهنده خریداری می‌شود.

مبحث دوم – صرف

مادۀ ۱۱۳۳:

صرف عبارت است از بیع نقد به نقد.

مادۀ ۱۱۳۴:

برای صحت صرف شرط است که بدلین قبل از تفریق متعاقدین قبض گردیده و عقد از خیار شرط و تأجیل خالی باشد.

مادۀ ۱۱۳۵:

حکم صرف، عبارت از مالک شدن متعاقدین است در بدلین.

مبحث سوم – بیع وفا

مادۀ ۱۱۳۶:

بیع وفا عبارتست از داشتن حق استرداد مبیعه برای بایع و از ثمن برای مشتری.

مادۀ ۱۱۳۷:

حق استرداد بایع و مشتری مشروط و مقید به مدت شده نمی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر نوع موافقه که به خلاف آن صورت گیرد، باطل شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۱۳۸:

در بیع وفا مشتری می‌تواند از منافع مبیعه کلاً یا قسماً استفاده نماید، مشتری نمی‌تواند مبیعه را در بیع وفا به شخص دیگری بفروشد و یا ملکیت رقبه آن‌را به سببی از اسباب به شخص دیگر انتقال دهد .

مادۀ ۱۱۳۹:

بایع وقتی می‌تواند مبیعه را در بیع وفأ بفروشد که مشتری از وی مطالبۀ استرداد ثمن نماید و بایع به جزء از طریق فروش مبیعه قادر به استرداد ثمن نباشد.

مادۀ ۱۱۴۰:

(۱) مبیعه در بیع وفا تا هنگام استرداد، ملک مشتری شناخته شده قواعد متعلق به ملکیت در آن رعایت می شود.
(۲) مشتری در بیع وفا الی زمان استرداد حق، از طرف بایع از مبیعه استفاده ملکیت نموده می‌تواند، مگر این‌که عمل وی حاوی غش باشد.

مادۀ ۱۱۴۱:

(۱) استرداد مبیعه به ابلاغ رسمی‌ای صورت می‌گیرد که از طرف بایع به مشتری صادر می‌شود .
(۲) بعد از اتمام ابلاغ عقد بیع فسخ گردیده بایع مبیعه را خالی از تضمیناتی‌که مشتری به آن وارد نموده مسترد می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) این ابلاغ بر اشخاصی‌که حقی را به حسن نیت بعد از آن کسب نموده باشند تاثیر وارد نمی‌کند، مگر این‌که ابلاغ مذکور به ثبت رسیده یا در حاشیه ثبت بیع به آن اشاره شده باشد.

مادهٔ ۱۱۴۲:

(۱) هرگاه بایع از حق استرداد استفاده نماید، مکلف است به استثنای مصارفی‌که برای حفاظت مبیعه به عمل آمده، ثمن مصارف عقد، مصارف استعمال حق استرداد و مصارف ضروریهٔ دیگری که از طرف مشتری صورت گرفته بپردازد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آمده باشد .

(۲) مشتری می‌تواند مدتی را که بایع در آن مبالغ مندرج فقرهٔ (۱) این ماده را حقیقتاً عرضه نماید تعیین کند، در حالی‌که بایع در خلال مدت مذکور به تأدیهٔ این مبالغ نپردازد، فسخ ناشی از استعمال حق استرداد نادیده پنداشته می-شود.

مادهٔ ۱۱۴۳:

هرگاه مشتری مصارف نافع و ضروری بر مبیعه به عمل آورده و قیمت مبیعه به سبب آن بالا رفته باشد حق مطالبهٔ آن‌را دارد، مشروط بر این‌که مصارف مذکور به اجازهٔ بایع صورت گرفته و زیاده روی در آن نکرده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۴۴:

هرگاه بایع آنچه را که به رد آن مکلف است به مشتری رد نماید، بر مشتری لازم است مبیعه و زیادتی‌که در آن از وقت بیع بعمل آمده یا آنچه از تاریخ رد مبالغ مذکور به بعد قبض نموده، به بایع بپردازد.

مادۀ ۱۱۴۵:

هرگاه مبیعه زمین زراعتی بوده بایع در خلال سال زراعتی رد آن‌را مطالبه نماید، در حالی‌که مشتری آنرا زرع نموده باشد می‌تواند زمین مذکور را الی وقت در نزد خود نگهداشته،آنچه را عرف حکم نماید مقابل مدت بین فسخ عقد و هنگام درو به بایع بپردازد.

مادۀ ۱۱۴۶:

هرگاه مبیعه در بیع وفاً حصۀ مشاع بوده و شرکاء از مشتری بیع عین مذکور را جهت عدم امکان تقسیم مطالبه نمایند، مشتری مکلف است به بایع جهت استرداد حق وی اطلاع دهد، در صورتی‌که بایع از حق استرداد استفاده نکند و جمیع عین مذکور به اساس مزایده به مشتری تعلق گیرد و بعداً بایع استرداد آنچه را فروخته است اراده نماید، مشتری می‌تواند او را به استرداد جمیع عین مذکور وادار سازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۴۷:

هرگاه مبیعه در بیع وفأ تلف شود، در صورتی‌که ارزش مبیعه مساوی دین مطلوبه باشد، دین ساقط و اگر کمتر از آن باشد به اندازۀ حصۀ تلف شده ساقط گردیده، مشتری حصۀ متباقی را از بایع مطالبه می‌نماید.

مادۀ ۱۱۴۸:

هرگاه مبیعه در بیع وفأ نزد مشتری تلف گردد و ارزش آن بیشتر از مقدار دین باشد، از قیمت آن به اندازۀ دین ساقط گردیده، مشتری به پرداخت مقدار مازاد مکلف می‌باشد.

مادۀ ۱۱۴۹:

مشتری از تغییرات اساسی، که در مبیعه به اساس عمل خود او یا به اساس عمل شخص مسئول دیگری عاید و بایع از آن متضرر گردد، مسئول شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۱۵۰:

هرگاه یکی از عاقدین در بیع وفأ فوت نماید ورثه در احکام بیع وفأ قایم مقام او می‌گردد .

مادۀ ۱۱۵۱:

(۱) هرگاه در بیع وفأ رهن حیازی عقاری مضمر باشد، عقد به اعتبار بیع و رهن هردو باطل شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) بیع وفأ هنگامی رهن حیازی تلقی می‌شود که در آن رد ثمن با مفاد شرط گذاشته شده یا مبیعه به هر صورتی که باشد در حیازت بایع باقی بماند. اثبات رهن مضمر به همه طرق اثبات جواز دارد.

مبحث چهارم - بیع ملک غیر

مادۀ ۱۱۵۲:

شخصی‌که ملک غیر را بدون اجازۀ وی به شخص دیگری بفروشد، بیع منعقد و نفاذ آن به اجازه مالک موقوف می‌باشد، در صورت اجازۀ بیع نافذ و در غیر آن مالک می‌تواند فسخ آن‌را مطالبه نماید.

مادۀ ۱۱۵۳:

هرگاه مالک بیع را اجازه دهد، بیع در حق مشتری و بایع صحیح می‌باشد همچنان اگر ملکیت مبیعه بعد از عقد به بایع انتقال نماید، عقد در مبیعه صحیح دانسته می‌شود.

مادۀ ۱۱۵۴:

هرگاه به فسخ بیع حکم صادر شود و مشتری از عدم ملکیت بایع در مبیعه علم نداشته باشد، می‌تواند از بایع جبران خساره را مطالبه نماید، گرچه بایع دارای حسن نیت باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث پنجم - بیع نائب برای خود

مادهٔ ۱۱۵۵:

(۱) پدری‌که بالای اولاد خود ولایت داشته باشد می‌تواند مال خود را بر اولادش بفروشد و یا مال اولاد خود را به قیمت مثل برای خود بخرد .

(۲) پدر کلان حکم پدر را دارد.

مادهٔ ۱۱۵۶:

(۱) وصی وقیمی‌که از طرف محکمه تعیین شده نمی‌تواند مال خود را بالای قاصر، یا محجور علیه فروخته یا مال آنها را برای خود خریداری نماید.

(۲) وصی و قیم مذکور می توانند به اجازه قاضی به چنین امر اقدام کنند.

مادهٔ ۱۱۵۷:

وصی‌ای‌که از طرف پدر یا پدر کلان تعیین شده باشد، نمی‌تواند مال خود را بالای قاصر بفروشد و یا مال او را برای خود بخرد، مگر این‌که این امر به نفع قاصر بوده و به اجازهٔ محکمه صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۱۵۸:

(۱) دلال و اهل خبره که اموال جهت فروش یا تعیین قیمت به آنها سپرده شده، نمی توانند، آن‌را به اسم خود یا به اسم مستعار برای خود خریداری نمایند.

(۲) اگر شخصی‌که مال به او تعلق گرفته، در حال وجود اهلیت لازم، به عقد اجازه نماید، عقد مذکور صحیح دانسته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث ششم - بیع حقوق متنازع فیه

مادهٔ ۱۱۵۹:

هرگاه شخص از حق متنازع فیه خود به مقابل چیزی به شخص دیگری تنازل نماید، طرف نزاع می‌تواند حق متنازع فیه را از مشتری (متنـازل الیـه) مـسترد نماید مشروط براین‌که به مشتری ثمن پرداخته شده وی را با مصارف و ربح قانونی آن از هنگام تأدیه بپردازد.

مادهٔ ۱۱۶۰:

حکم مادهٔ فوق در احوال ذیل تطبیق شده نمی‌تواند:

۱- در حالتی‌که حق متنازع فیه جزء اموالی باشد که به صورت اتکل بـه ثمـن واحد فروخته شده باشد.

۲- در حالتی‌که حق متنازع فیه بین ورثه یا مالکان متعدد به قسم مـشاع بـوده ویکی از شرکا حصهٔ خود را بر دیگری فروخته باشد.

۳- در حالتی‌که مدیون حق متنارع فیه را در مقابل دین برای دائن واگذار شده باشد .

٤- در حالتی‌کـه حـق متنـازع فیـه راجـع بـه عقـار تحـت رهـن بـوده وبـالای شخصی‌که عقار در حیازت او است فروخته شده باشد.

مادهٔ ۱۱۶۱:

قضات، اعضای څارنوالی و قضایای حکومت، وکلای مدافع و مؤظفین محاکم، در حالی‌که حق متنازع فیه در داخل حوزه صلاحیت محکمهٔ باشد که در آنجـا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایفاء وظیفه می‌نمایند، نمی توانند تمام یا قسمت از آن را به اسم خود یا به اسم مستعار خریداری کنند، در غیر آن بیع باطل شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۱۶۲:

وکلای مدافع در حقوق متنازع فیه که دفاع آن‌را به عهده دارند، نمی توانند معامله‌ای‌را با مؤکل خویش به اسم خود یا به اسم مستعار انجام دهند در غیر آن عقد باطل شناخته می‌شود.

مبحث هفتم - بیع متروکه

مادۀ ۱۱۶۳:

کسی‌که متروکه را بدون تفصیل مشتملات آن بفروشد، تنها به ثبوت وراثت خود مکلف می‌باشد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۱۶۴:

فروختن متروکه به حقوق دیگران تاثیری وارد نمی‌سازد، مگر این‌که مشتری تمام اجراآت لازمی را که برای انتقال تمام حقوق شامل ترکه ضروری است انجام نماید. رعایت احکام قانون راجع به اجراآت انتقال حق، بین متعاقدین حتمی می‌باشد.

مادۀ ۱۱۶۵:

هرگاه بایع بعضی از دیون ترکه را به دست آورد یا بعضی از اشیاء متعلق به ترکه را بفروشد به رد آن برای مشتری مکلف می‌باشد، مگر این‌که عدم رد آن حین بیع شرط گذاشته شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۱۶۶:

مشتری مکلف است دیونی را که بر ترکه بوده و از طرف بایع پرداخته شده باشد به بایع رد و تمامی دیون و حقوق را که بالای ترکه باشد با بایع محاسبه نماید، مشروط براینکه موافقه طور دیگری صورت نگرفته باشد.

مبحث هشتم - بیع در حین مرض موت

مادهٔ ۱۱۶۷:

هرگاه شخص هنگام مرض موت چیزی را به وارث یا غیر وارث به ثمن کمتر از قیمت آن در روز وفات، به فروش برساند عقد در صورتی بالای ورثه تطبیق می گردد که مقدار تفاوت قیمت از ثلث قیمت مجموع ترکه متجاوز نباشد، مبیعه شامل مجموع ترکه محسوب می‌شود.

مادهٔ ۱۱۶۸:

هرگاه تفاوت قیمت از ثلث کلی ترکه تجاوز نماید، بیع در آنچه که از ثلث زیاد باشد در حق ورثه نافذ نمی‌گردد، مگر اینکه ورثه آن‌را قبول یا مشتری مقداری را که دو ثلث ترکه را تکمیل نماید رد کند.

مادهٔ ۱۱۶۹:

در عقد بیع هنگام مرض موت، احکامی رعایت می‌شود که در تبرع چنین مریض، قابل رعایت است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۷۰:

احکام مواد سه گانه فوق به ضرر شخص ثالث صاحب حسن نیت که به مقابل عوض، حق عینی را علیه عین مبیعه کسب نموده باشد، تطبیق نمی‌شود.

مبحث نهم – مقایضه

مادۀ ۱۱۷۱:

مقایضه عبارت است از بیع جنس به جنس.

مادۀ ۱۱۷۲:

هرگاه اشیاء متبادل در عقد مقایضه از نظر متعاقدین دارای قیمت های متفاوت باشد تعویض مقدارتفاوت به پول نقد جواز دارد.

مادۀ ۱۱۷۳:

(۱) هریک از اجناس متبادل در عقد مقایضه حکم مبیعه را داشته شروط مبیعه در آن اعتبار داده می‌شود، در حال وقوع منازعه در مورد تسلیم، داد وستد اجناس مذکور همزمان صورت می‌گیرد.

(۲) هر یک از متعاقدین در عقد مقایضه نسبت به آنچه تسلیم نموده بایع و نسبت به آنچه اخذ نموده مشتری شمرده می‌شود.

مادۀ ۱۱۷۴:

عاقدی‌که در عقد مقایضه جنس را تسلیم و بعد از نزدش به استحقاق برده شود یا آن‌را به اثر عیب رد نماید، می‌تواند جنس مقابل را استرداد یاقیمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

آنرا مطابق وقت استحقاق یا هنگام مقایضه خالی از عیب از طرف دیگر عقد، مطالبه نماید. در هر دوحالت اگر موجبهٔ قانونی موجود شود شخص مذکور جبران خساره را مطالبه کرده می‌تواند.

مادهٔ ۱۱۷۵:

مصارف عقد مقایضه بصورت مناصفه بالای طرفین عقد تحمیل می‌شود. مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد .

فصل دوم

هبه

قسمت اول- ارکان هبه

مادهٔ ۱۱۷۶:

هبه عبارت است از تملیک مال به شخص دیگر بدون عوض، گاهی به مقابل عوض نیز صورت می‌گیرد.

مادهٔ ۱۱۷۷:

شخصی‌که اهلیت تبرع را داشته و محجور نباشد، می‌تواند در حال صحت، جمیع مایملک خود یا قسمتی از آن‌را برای هر کی که خواسته باشد، هبه نماید.

مادهٔ ۱۱۷۸:

(۱) هبه بدون قبول و قبض موهوب له و یا نایب او تکمیل نمی‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) هرگاه هبه از طرف ولی یا وصی موهوب له صورت گرفته با شد، واهب در قبول و قبض هبه نیز نیابت می‌نماید.

مادهٔ ۱۱۷۹:

هبه به تعاطی منعقد شده می‌تواند.

مادهٔ ۱۱۸۰:

ملکیت عین موهوبه وقتی ثابت می شود که عین مذ کور کاملاً قبض گردد. در صورتی که موهوبه عقار باشد، تحریر عقد در ورق رسمی جهت انعقاد هبه حتمی می‌باشد.

مادهٔ ۱۱۸۱:

هرگاه مال در حالی هبه شود که به تصرف موهوب له قرار داشته باشد، هبه قبض شده تلقی می‌شود.

مادهٔ ۱۱۸۲:

هرگاه دین از طرف دائن به مدیون هبه شده یا از آن بدون تردید مدیون ابراء صورت گیرد، عقد هبه تکمیل گردیده دین ساقط می‌شود. در صورتی که دین به غیر مدیون هبه شده باشد، هبه قبل از قبض موهوبه به اجازهٔ واهب تکمیل شده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۱۸۳:

موجودیت موهو به هنگام عقد شرط بوده لا زم است معین و در ملک واهب باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۱۸۴:

هرگاه موهوب مشاع قابل قسمت باشد هبهٔ آن با وجود قبض، افادهٔ ملکیت را نمی‌نماید، مگر این‌که واهب آن‌را تقسیم نموده حصهٔ معین را بموهوب له تسلیم نماید.

مادهٔ ۱۱۸۵:

در صورتی‌که موهوبه مشاع غیر قابل قسمت باشد قبض آن افاده ملکیت را می‌نماید، مشروط براین‌که مقدار آن معلوم باشد.

مادهٔ ۱۱۸۶:

هبه مقید به مدت عمر، جواز داشته به ارث برده نمی‌شود اما هبه مقید به زمان معین جواز ندارد.

مادهٔ ۱۱۸۷:

هبهٔ آنچه در حکم معدوم است جواز ندارد.

مادهٔ ۱۱۸۸:

هبه به ضرر دائنین جواز ندارد.

مادهٔ ۱۱۸۹:

هبه به مرگ واهب قبل از تسلیم عین برای موهوب له باطل دانسته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۹۰:

هبه به‌مرگ موهوب له قبل از قبض موهوبه باطل دانسته شده ورثه موهوب له در آن حق ندارد.

مادۀ ۱۱۹۱:

هبۀ شخص در حال مرض موت، حکم وصیت را دارد.

قسمت دوم- احکام هبه

مبحث اول - وجایب واهب

مادۀ ۱۱۹۲:

در صورتی که موهوب له عین موهوبه را تسلیم نشده باشد، واهب به تسلیمی آن مکلفیت داشته، در مورد تسلیمی، تمام احکام متعلق به تسلیمی مبیعه رعایت می‌شود.

مادۀ ۱۱۹۳:

واهب از استحقاق موهوبه مسئول نمی‌باشد، مگر این‌که سبب استحقاق را عمداً پوشانده، یا هبه به مقابل عوض صورت گرفته باشد. در حالت اول قاضی مقدار خسارۀ وارده را به موهوب له طور عادلانه تعیین و در حالت دوم واهب به اندازه آنچه از موهوب له حاصل نموده مسئولیت دارد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۹۴:

هرگاه موهوبه به استحقاق برده شود، موهوب لـه در حقـوق و دعـاوی قـایم مقام واهب قرار می‌گیرد.

مادۀ ۱۱۹۵:

(۱) واهب از عیب موهوبه مسئول شناخته نمی‌شود .

(۲) هرگاه واهب عمداً عیب را مخفی ساخته یـا از عـدم معیوبیـت آن تـضمین کرده باشد، از ضرر ناشی از عیب مسئول می‌باشـد. در صـورتی‌کـه هبـه بـه مقابل عوض باشد مسئولیت واهب از مقدار عوض هبه تجاوز نمی‌کند.

مادۀ ۱۱۹۶:

واهب تنها از فعل عمدی و خطای بزرگ مسئول پنداشته می‌شود .

مبحث دوم – وجایب موهوب له

مادۀ ۱۱۹۷:

موهوب له به ایفای آنچه که واهب در عوض موهوبه شرط گذاشته مکلف می-باشد، اعم از اینکه ایفای آن برای واهب یا شخص دیگری تعیین شده باشد.

مادۀ ۱۱۹۸:

هرگاه قیمت موهوبه از قیمت عوض شرط شده کمتر باشد، موهوب له تنها به تأدیۀ آن مقدار عوض که معادل قیمت موهوبه شود، مکلف می‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۱۹۹:

(۱) هر گاه واهب پرداخت دیون خود را به عوض هبه شرط گذارد، موهوب له تنها به تأدیۀ همان مقدار دیونی مکلف شناخته می‌شود که در وقت هبه موجود بوده، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.
(۲) اگر به اساس تضمین دین، علیه واهب یا شخص دیگری به موهوبه حقوق عینی تعلق گرفته باشد، موهوب له به تأدیۀ دین مذکور مکلف می‌باشد، مگر این‌که طرفین طور دیگری موافقه نموده باشند.

مادۀ ۱۲۰۰:

مصارف هبه به شمول مصارف عقد و محصولات، برذمه موهوب له است، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

قسمت سوم- رجوع از هبه

مادۀ ۱۲۰۱:

واهب می‌تواند به موافقه موهوب له از هبه رجوع نماید، در صورت عدم موافقه موهوب له، واهب از محکمه اجازۀ رجوع را حاصل می‌دارد، مشروط براین‌که مستند به عذر معقول بوده و مانع رجوع موجود نشده باشد.

مادۀ ۱۲۰۲:

در حالات آتی رجوع از هبه عذر معقول پنداشته می‌شود:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- در حالی‌که موهوب له وجایب خویش را در مقابل واهب طوری اخلال نماید که عملش بی اعتنایی مطلق در برابر او تلقی شود.
۲- در حالی‌که واهب از کسب نفقه، طوری‌که حیثیت اجتماعی او ایجاب می-کند، عاجز شود یا به پرداخت نفقه اشخاصی‌که قانوناً بر او لازم می‌باشد، قادر نباشد.
۳- در حالی‌که واهب بعد از هبه صاحب طفلی شود که الی زمان رجوع حیات داشته یا طفلی‌که واهب، وقت هبه گمان مرده را علیه او نموده بود، زنده ثابت شود.

مادۀ ۱۲۰۳:

هرگاه واهب عمداً بدون حق از طرف موهوب له به قتل برسد، ورثه او می-توانند هبه را باطل سازند.

مادۀ ۱۲۰۴:

رجوع از کل یا بعضی هبه گرچه واهب حق خود را ساقط نموده باشد، جواز دارد، مشروط بر این‌که یکی از موانع متذکره مواد آتی موجود نشود:

مادۀ ۱۲۰۵:

هرگاه به عین موهوبه زیادتی عاید شود که متصل آن بوده و موجب زیادت قیمت آن گردد، مانع رجوع می گردد. در صورت زوال مانع، حق رجوع عودت می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۰۶:

هرگاه یکی از طرفین عقد هبه، بعد از قبض آن فوت نماید، حق رجوع در آن ساقط می‌گردد.

مادهٔ ۱۲۰۷:

هرگاه موهوب له در موهوبه تصرف نهایی نموده باشد، رجوع واهب جواز ندارد. در صورتی که تصرف مذکور شامل جزء از موهوبه بوده باشد، رجوع در جزء باقی ماندهٔ آن جواز دارد.

مادهٔ ۱۲۰۸:

هرگاه هبه بین زوجین صورت گرفته باشد، رجوع از آن جواز ندارد، گرچه بعد از هبه در بین آنها تفریق واقع شده باشد.

مادهٔ ۱۲۰۹:

هرگاه هبه بین اقارب محرم واقع شده باشد، رجوع در آن جواز ندارد.

مادهٔ ۱۲۱۰:

(۱) هرگاه عین موهوبه تلف گردد یا از بین برده شود، حق رجوع در آن ساقط می گردد.

(۲) اگر هلاک یا اتلاف شامل یک قسمت از عین مذکور باشد، رجوع در مقدار باقیمانده جواز دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۱۱:

هرگاه هبه به مقابل عوض صورت گرفته باشد، حق رجوع در آن ساقط می گردد، مشروط بر اینکه عوض در برابر قسمتی از موهوبه قرار داده نشده باشد. اگر عوض به استحقاق برده شود واهب رجوع کرده می تواند، مشروط بر اینکه به موهوبه، زیادتی که مانع رجوع شود یا مانع دیگری، موجود نگردد.

مادۀ ۱۲۱۲:

پدر نمی تواند از مال پسر صغیر خود به مقابل هبه ای‌که به او کرده عوض بگیرد.

مادۀ ۱۲۱۳:

هرگاه هبه به صفت صدقه یا به منظور خیر صورت گرفته باشد، رجوع در آن جواز ندارد.

مادۀ ۱۲۱۴:

رجوع در هبه به موافقت طرفین یا حکم محکمه صورت گرفته عقد را باطل می‌سازد. در این صورت موهوب له به اعاده منافع حاصله از موهوبه، الی زمان موافقه به رجوع یا اقامه دعوی، مکلف می‌باشد. موهوب له می‌تواند مصارف ضروریی را که انجام داده است از واهب مطالبه نماید. اما مصارف نافع را در حالی مطالبه کرده می‌تواند که از اثر آن زیادت در قیمت موهوبه بعمل آمده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۱۵:

(۱) هرگاه واهب بدون رضائیت موهوب له یا حکم محکمه موهوبه را دوباره به دست آرد، از تلف شدن آن به مقابل موهوب له مسئول شناخته می‌شود. خواه تلف شدن موهوبه ناشی از فعل واهب باشد یا از اثر استعمال یاعلت خارجی دیگر.

(۲) اگر محکمه به رجوع در هبه، حکم صادر نموده و موهوبه بعد از اخطار به تسلیم، در دست موهوب له تلف شود، موهوب له از تلف شدن موهوبه مسئول می‌باشد. گرچه ناشی از عمل او نباشد.

فصل سوم
شرکت

قسمت اول- احکام عمومی

مبحث اول - تعریفات

مادهٔ ۱۲۱۶:

شرکت عبارت از عقدیست که به موجب آن دو یا زیاده از اشخاص تعهد می‌نماید، تا در به کار انداختن یک فعالیت مالی به پرداخت مقدار مال یا انجام عمل یا اعتبار طوری سهیم شوند، که مفاد وخساره به اساس موافقهٔ که بین آنها صورت گرفته، توزیع شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۱۷:

شرکت خواه به اعطای مال باشد یا انجام عمل یا اعتبار دو نوع است: شـرکت مفاوضـه و عنان.

مادۀ ۱۲۱۸:

شرکت مفاوضـه آنست که شرکاء در تصرف، سـرمایه، مفـاد وخـساره بـاهم مساوی باشند.

مادۀ ۱۲۱۹:

شرکت عنان آنست که شرکاء در آن طوری موافقه نمایند کـه در تـصرف، یـا سرمایه، مفاد یا خساره باهم متفاوت باشند.

مادۀ ۱۲۲۰:

شرکت به اعتبار، آن است که در آن دو یا زیاده اشخاص، به اساس اعتبار، به خرید مال به صورت نسیه طوری موافقه نمایند، که مال را فروختـه هریـک از حصۀ معین آن مسئول بوده در مفاد و خساره سهیم باشند.

مادۀ ۱۲۲۱:

(۱) شرکت بمجرد تشکیل، شخصیت حکمی تلقی می‌شود مشروط بر ایـن‌کـه، به ثبت ونشر رسیده باشد. شرکت نمی‌تواند قبل از ثبت و نشر، بـه اشـخاص ثالث تمسک نماید ولی اشخاص ثالث به این شخصیت بدون نشر تمسک کرده می‌توانند.

(۲) شرکت‌های تجارتی تابع احکام قانون تجارت می‌باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم – ارکان عمومی شرکت

مادهٔ ۱۲۲۲:

عقد شرکت باید تحریری باشد در غیر آن اعتبار ندارد. همچنان تعـدیل وارده در عقد تازمانی‌که شکل عقد تکمیل نشده باشد باطل شمرده می‌شود. شـرکاء نمی‌توانند بر این بطلان بالای شـخص ثالـث تمـسک نماینـد، ایـن بطـلان بـین شرکاء نیز مدار اعتبار نیست، مگر از تاریخی‌که شریک مطالبهٔ حکم بطـلان را نموده باشد.

مادهٔ ۱۲۲۳:

تفاوت حصص مجاز است، حصهٔ ملکیت مال یا مجـرد منفعـت آن شـده مـی-تواند.

مادهٔ ۱۲۲۴:

حصهٔ شریک به نفوذ یا اعتماد مالی وی منحصر شده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۲۲۵:

هرگاه سهم یکی از شرکاء پول نقد بوده و آن‌را تأدیه نکند از تاریخ اسـتحقاق به پرداخت فایدهٔ قانونی آن، بدون این‌که مطالبـهٔ قـضایی و یـا ابـلاغ صـورت گرفته باشد، مکلف می‌باشد جبـران خـسارهٔ وارده ناشـی از تـأخیر پرداخـت سهم نیز بر او تحمیل می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۲۶:

هرگاه سهمیه شریک حق ملکیت یا حق منفعت یا سایر حقوق عینی دیگر باشد، راجع به ضمان سهمیه در موارد هلاک یا استحقاق یا ظهور عیب احکام بیع تطبیق می‌شود.

مادهٔ ۱۲۲۷:

هرگاه سهمیه شریک صرف انتفاع از مال باشد، احکام اجاره در آن تطبیق می گردد.

مادهٔ ۱۲۲۸:

هرگاه سهم شریک عمل باشد به انجام خدماتیکه در عقد تعهد نموده و تقدیم حساب از آن مکلف می باشد.

مادهٔ ۱۲۲۹:

سهمیه عمل به انجام عمل جبران می‌گردد. در این صورت شریک تنها از اعمال مربوط در شرکت مسئول می‌باشد.

مادهٔ ۱۲۳۰:

هرگاه سهمیه دین باشد تعهد شریک وقتی ایفا شناخته می‌شود که دین به مؤعد معین به شرکت پرداخته شده باشد، در صورت عدم پرداخت آن شریک علاوه بر مسئولیت از عدم پرداخت سهمیه، به تأدیهٔ جبران خساره از مؤعد تأخیر آن، مکلف می‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۳۱:

شخص فایده را به طریقه‌ای که در عقد شرط گردیده مستحق می گردد اعم از این‌که در مقابل مال یا عمل باشد.

مادهٔ ۱۲۳۲:

هرگاه در عقد شرکت حصهٔ هریک از شرکاء در مفاد و خساره معلوم نشده باشد، سهمیه مفاد هر یک از شرکاء به تناسب سهمیه آنها از سرمایه توزیع می گردد.

مادهٔ ۱۲۳۳:

هرگاه در عقد تنها به تعیین سهمیه مفاد شرکاء تصریح به عمل آمده باشد، این تصریح به عین اندازه در تحمل خساره مدار اعتبار شناخته می‌شود. همچنان تصریح در عقد به تعیین خسارهٔ هریک از شرکاء به عین شکل، در بارهٔ مفاد مدار اعتبار می‌باشد.

مادهٔ ۱۲۳۴:

با وجود مساوات در سرمایه، شرط زیادت در توزیع مفاد مجاز است.

مادهٔ ۱۲۳۵:

هرگاه سهمیه شریک به کار و عمل منحصر باشد، سهمیه او در مفاد و خساره تابع استفاده شرکت از عمل او می‌باشد. در صورتی‌که شریک علاوه از عمل، پول نقد و یا شی دیگری بپردازد، حصه‌ای را در مقابل عمل وحصهٔ دیگری را در مقابل آنچه که علاوه از عمل پرداخته است مستحق می گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۳۶:

(۱) هرگاه به عدم سهم گیری یکی از شرکاء در مفاد یا خساره موافقه صورت گیرد، عقد شرکت باطل شناخته می‌شود.
(۲) شریکی که جز انجام عمل، در شرکت سهمی ندارد، بـه موافقـهٔ شـرکاء از تحمل خساره وقتی معاف شده می‌تواند که به مقابـل عمـل وی اجـرت تعیـین نشده باشد.

مادهٔ ۱۲۳۷:

در شرکت اعتبار، مفاد وخساره، به تناسب مالی توزیع می‌گردد کـه هریـک از شرکاء آن را به حساب شرکت طور نسیه خریده و ضامن آن شده باشـد. در این مورد موافقه طور دیگری صورت گرفته نمی‌تواند.

مبحث سوم - ادارهٔ شرکت

مادهٔ ۱۲۳۸:

شرکاء در مقابل یکدیگر صفت امین را داشته و مـال شـرکت در نـزد شـریک حکم امانت را دارد، در صورتی‌که مال بدون تقـصیر یـا تجـاوز شـریک تلـف شود، شریک مذکور مسئول شناخته نمی‌شود، اما در حال قـصور یـا تجـاوز مسئول شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۳۹:

(۱) عقد شرکت متضمن طرز اداره، اسم یا اسماء هیأت مدیره و حدود صلاحیت هریک از اعضای هیأت مذکور می‌باشد.

(۲) درج مطالب فوق به اساس موافقۀ بعدی جواز دارد، مشروط بر این‌که شکل قانونی تعدیل در آن رعایت شده باشد.

مادۀ ۱۲۴۰:

(۱) هرگاه یکی از شرکاء به اساس تصریح خاص متن عقد شرکت، به ادارۀ شرکت مؤظف شود، به ادارۀ شرکت و انجام اعمالی‌که شامل اهداف شرکت باشد ادامه می‌دهد مشروط براین‌که اعمال و تصرفات وی عاری از غش باشد. عزل چنین شریک تازمان بقای شرکت بدون مجوز قانونی و یا تعدیل عقد شرکت جواز ندارد.

(۲) هرگاه انتخاب شریک مذکور در هیأت مدیره به اساس موافقۀ بعدی به عمل آمده باشد، رجوع در آن مثل رجوع درسایر وکالت های عادی جواز دارد.

مادۀ ۱۲۴۱:

هرگاه اشخاص متعددی بدون تعیین وظیفه و تفکیک صلاحیت به امور اداره شرکت گماشته شوند، هرکدام می‌توانند به صورت مستقل به امور اداری بپردازند. مگر هریک از شرکاء گماشته شده، قبل از انجام عمل، حق اعتراض را بر آن دارند. این اعتراض به اساس اکثریت آراء اعضای گماشته شده رد

(c) ketabton.com: The Digital Library

شده می‌تواند. در صورت تساوی آراء به رأی اکثریت تمامی شـرکاء مراجعـه می‌شود.

مادۀ ۱۲۴۲:

هرگاه در عقد موافقه بعمل آمده باشد که تـصاویب بـه موافقـه اکثریـت آرای اعـضای هیـأت مـدیره صـورت گیـرد، مخالفـت از آن جـواز نـدارد. مگـر در صورتی‌که مخالفت به منظور انجـام کـار عـاجلی باشـد کـه بـه اثـر فـوت آن خسارۀ بزرگی به شرکت عاید گردد که آن را جبران کرده نتواند.

مادۀ ۱۲۴۳:

هرگاه اصدار تصاویب به اکثریت تعیین شده باشد منظور نظـر از آن اکثریـت در عدد آراء می‌باشد، مگر اینکه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۲۴۴:

شرکاء غیر از هیأت مدیره حق مداخله را در امور اداره نداشته مگر می توانند از دفاتر و اسناد شرکت شخصاً معلومات حاصل نماید. موافقۀ که مخـالف آن باشد باطل پنداشته می‌شود.

مبحث چهارم - آثار شرکت

مادۀ ۱۲۴۵:

(۱) شریک باید از هر فعالیتی‌که به ضرر شرکت و یا مخالف اهـداف تأسـیس شرکت باشد، خود داری نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) شریک مکلف است در تدابیر مصالح شرکت طوری بذل توجه نماید که در مصالح شخصی خود مبذول می‌دارد، مگر این‌که به مقابل اجرت برای امور اداره گماشته شده باشد. در این صورت نمی تواند کمتر از یک شخص عادی توجه بخرچ دهد.

مادهٔ ۱۲۴۶:

(۱) هرگاه شریک مال یا مبلغی را از شرکت اخذ یا آن را تحت حجز در آورد، به پرداخت مفاد آن از تاریخ اخذ یا حجز، بدون مطالبه قضائی یا اخطار، مکلف می‌باشد، در صورت ایجاب به تأدیهٔ جبران خسارهٔ تکمیلی نیز مکلف می‌شود.

(۲) اگر شریک مقداری از مال خویش را به شرکت مساعدت یا برای مصالح شرکت مصارف نافعی را به حسن نیت انجام دهد می‌تواند فایده مبالغ مذکور را از تاریخ پرداخت به بعد از شرکت اخذ نماید.

مادهٔ ۱۲۴۷:

(۱) هرگاه اموال شرکت دیون آن‌را تکافو نکند شرکاء مکلف اند متناسب به مقدار حصهٔ خویش در خسارهٔ شرکت از مال شخصی خود دین را تأدیهٔ نمایند، مگر این‌که تناسب دیگری به موافقه شرکاء تثبیت شده باشد. موافقه شرکاء مبنی به عدم مسئولیت آنها از دیون شرکت اعتبار ندارد.

(۲) دائنین شرکت می‌توانند هر یک از شرکاء را به قدر حصهٔ آن در مفاد شرکت مورد مطالبه قرار دهند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۴۸:

(۱) شرکاء در مورد آنچه که از دیون شرکت بـه ذمـت آنهـا لازم گردیـده بـه صفت متضامن تلقی نمی گردند، مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

(۲) در صورت افـلاس یکـی از شـرکاء حـصه دیـن او بـالای سـایر شـرکاء، متناسب به مقدار حصه هریک در خساره، توزیع می‌گردد.

مادۀ ۱۲۴۹:

هرگا بالای یکی از شرکاء دیون شخصی باشد، دائنین مـذکور نمـی‌تواننـد در حال بقای شرکت حـق خـود را از حـصۀ مـدیون از سـرمایه شـرکت مطالبـه نمایند، مگر از حصۀ مفاد مدیون چنین مطالبه را نموده می‌توانند. در صـورت تصفیه شرکت حصۀ مدیون را از سرمایه نیز در حالی‌که مؤعد دیـن بـه سـر رسیده باشد مطالبه کرده می‌توانند. با آنهم قبل از تصفیه شرکت دائنـین حـق دارند حجز احتیاطی را بر حصۀ مدیون خویش از شرکت تقاضا نمایند.

مبحث پنجم - انحلال شرکت

مادۀ ۱۲۵۰:

شرکت در یکی از حالات ذیل منحل می‌شود:

۱- انقضای میعاد معینه.

۲- انجام عملی‌که شرکت به منظور آن تأسیس یافته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- تلف شدن کل سرمایه شرکت یا حد اکثر آن طوری‌که در بقاء آن مفاد متصور نباشد.
٤- مرگ یکی از شرکاء یا وقوع حجر بر او یا ثبت افلاس او.
٥ - خارج شدن یکی ازشرکاء از شرکت در صورتی‌که مدت فعالیت شرکت نامحدود باشد، اما مشروط بر این‌که شریک ارادهٔ خود را مبنی بر خروج سه ماه قبل به اطلاع سایر شرکاء رسانیده باشد، در غیر آن خروج او ناشی از غش و یا در وقت غیر مناسب دانسته می‌شود، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.
٦- موافقه شرکاء به انحلال.
۷- حکم محکمه به انحلال.

مادهٔ ۱۲۵۱:

(۱) موافقه شرکاء مبنی بر این‌که بعد از مرگ یکی از شرکاء شرکت با ورثهٔ او گرچه قاصر باشند استمرار یابد جواز دارد.
(۲) همچنان موافقه براینکه در صورت مرگ، وقوع حجر یا ثبت افلاس یا خروج یکی از شرکاء، شرکت بین سایر شرکاء باقی بماند، جواز داشته، در این صورت شریک مذکور و ورثهٔ او حق دیگری جز حصهٔ خود از مال شرکت که به تناسب قیمت روز وقوع حادثه سنجش می‌شود ندارد. این مقدار نقداً به او پرداخته شده از سایر حقوقی‌که بعداً بوجود می آید برخوردار شده نمی‌تواند، مگر به اندازهٔ آنچه که از نتیجهٔ اجراآت قبل از حادثهٔ خروج وی باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۵۲:

(۱) هرگاه مدت معینه شرکت به پایان رسد یا اعمالی که شرکت به منظور پیشبرد آن تأسیس یافته خاتمه یابد، مگر با آن هم شرکاء به آن نوع اعمالی اقدام نمایند که شرکت به منظور آن تأسیس گردیده، عقد به عین شرایط سال به سال امتداد می‌یابد.

(۲) دائنین یکی از شرکاء می‌توانند، علیه امتداد فقرۀ فوق اعتراض نموده آثار مرتبه شرکت را در حصه همان شریک متوقف سازند.

مادۀ ۱۲۵۳:

محکمه می‌تواند به اساس تقاضای یکی از شرکاء نسبت عدم ایفای تعهدات شریک یا هر علت دیگری بملاحظه معقولیت دلایل ارائه شده به انحلال شرکت حکم صادر نماید. هرنوع موافقه که به خلاف آن صورت گیرد اعتبار ندارد.

مادۀ ۱۲۵۴:

(۱) هرشریک می تواند اخراج شریکی را که تصرفات وی منجر به انحلال شرکت یا باعث اعتراض برتمدید آن گردد، از محکمه تقاضا کند، طوری‌که شرکت بین سایر شرکاء به حال خود باقی بماند.

(۲) همچنان در حالی‌که مدت فعالیت شرکت محدود باشد هرشریک می‌تواند اخراج خود را متکی به دلایل معقول از محکمه مطالبه کند. در این صورت شرکت منحل می‌شود، مگر این‌که سایر شرکاء به استمرار آن موافقه نمایند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث ششم - تصفیه و تقسیم شرکت

مادۀ ۱۲۵۵:

تصفیه و تقسیم اموال شرکت مطابق شرایط پیش بینی شدۀ عقد صورت می-گیرد، در صورتی که در عقد از آن تذکر نرفته باشد، احکام مواد ذیل در آن رعایت می‌شود:

مادۀ ۱۲۵۶:

صلاحیت هیأت مدیره به مجرد انحلال شرکت از بین می‌رود مگر شخصیت شرکت تا مدت لازم برای تصفیه و انتهای تصفیه ادامه می‌یابد.

مادۀ ۱۲۵۷:

(۱) تصفیه توسط تمامی شرکاء یا شخص و یا اشخاصی‌که به اکثریت آراء شرکاء تعیین می‌گردد صورت می گیرد.
(۲) اگر شرکاء برای تصفیه شخص یا اشخاص را به اکثریت آراء تعیین نکند به اساس تقاضای یکی از شرکاء از طرف محکمه تعیین شده می‌تواند.
(۳) در حال بطلان شرکت، محکمه شخص تصفیه کننده، حدود صلاحیت و طرز تصفیه را بنابر مطالبه اشخاص ذی علاقه تعیین می‌نماید.
(٤) تا زمان تعیین تصفیه کننده، هیأت مدیره به نسبت دیگران حکم هیأت تصفیه را دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۵۸:

(۱) تصفیه کننده نمی تواند با اعمال جدیدی در شرکت مبادرت ورزد، مگر این‌که عمل مذکور از ضروریات اکمال اعمال سابقه باشد.

(۲) تصفیه کننده می تواند، مال شرکت را عقار باشد یا منقول، به صورت مزایده یا غیر آن بفروش برساند، مگر اینکه صلاحیت او حین تعیین مقید شده باشد.

مادهٔ ۱۲۵۹:

(۱) اموال شرکت بعد از پرداخت دیون معجل و وضع دیون مؤجل و دیون متنازع فیه و بعد از تأدیهٔ مصارف و قروضی‌که توسط یکی از شرکاء به مصلحت شرکت انجام شده بین تمامی شرکاء تقسیم می‌شود.

(۲) به هر یک از شرکاء مبلغ معادل قیمت سهم او در سرمایه شرکت مطابق عقد تخصیص داده می‌شود در حالی‌که قیمت سهم در عقد توضیح نشده باشد. قیمت آن از وقت تسلیمی معادل می‌گردد، مگر این‌که سهم شریک منحصر به انجام عمل یا تقدیم یک شی جهت منفعت شرکت یا مجرد انتفاع باشد.

(۳) اگر چیزی از مال باقی بماند متناسب به حصهٔ هریک در ربح بین شرکاء تقسیم می‌شود.

(٤) در صورتی که مال باقی مانده شرکت بعد از وضع مبالغ فقرهٔ اول این ماده حصص شرکاء را تکافو نکند خساره حسب موافقه شرکاء در توزیع خساره سنجش می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۶۰:

در مورد تقسیم مال شرکت ها احکام متعلق به تقسیم مال مـشاع رعایـت مـی شود.

قسمت دوم- شرکت‌های مختلفه

مبحث اول - شرکت مضاربت

مادۀ ۱۲۶۱:

مضاربت، شرکتیست بین دو شخص که یکی به پرداخت سرمایه و دیگری که مضارب نامیده می‌شود، به انجام عملی در آن سهم می‌گیرد.

مادۀ ۱۲۶۲:

داشتن اهلیت توکیل صاحب سرمایه و اهلیـت وکالـت مـضارب در مـضاربت شرط است.

مادۀ ۱۲۶۳:

سرمایه باید پول نقد و معلوم بوده، به مضارب تسلیم گردد دینی‌کـه بـر ذمـه شخص است، سرمایه شده نمی‌تواند.

مادۀ ۱۲۶۴:

اندازۀ مفاد هریک از طـرفین بایـد بـه صـورت جـزء مـشاع تعیـین گـردد. در صورت عدم تعیین مفاد، طور مناصفه تقسیم می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۶۵:

شرکت مضاربت حایز شخصیت حکمی شده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۲۶۶:

مضاربت مطلق و یا مقید می‌باشد.

مادهٔ ۱۲۶۷:

(۱) مضاربت مطلق آنست که به زمان، مکان و نوع معامله مقید نبوده، بایع و مشتری در آن تعیین نشده باشند.
(۲) مضاربت مقید، آنست که بیکی از قیود متذکره فقرهٔ فوق، مقید شده باشد.

مادهٔ ۱۲۶۸:

مضارب حیثیت امین و سرمایه نزد او حیثیت امانت را دارد. اما در تصرفات سرمایه و کیل صاحب سرمایه پنداشته شده و در مفاد شریک می‌باشد.

مادهٔ ۱۲۶۹:

(۱) در مضاربت مطلق، بیع، شرا و توکیل مضارب مجاز است مضارب می‌تواند به صورت نقده یا نسیه‌ای‌که در تجارت متعارف باشد معامله نماید.
(۲) قبول حواله، امانت گذاشتن مال مضاربت، گرو گرفتن یا گرو گذاشتن آن از طرف مضارب همچنان اجاره دادن و انتقال مال مضاربت به منظور معامله به هر جائی‌که باشد از طرف مضارب جواز دارد، مضارب نمی‌تواند مالی را به غبن فاحش بخرد، در غیرآن مال خریده شده به حساب مضارب، محاسبه می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۷۰:

در مضاربت مطلق، مضارب نمی‌تواند مال مضاربت را با مـال خـود خلـط یـا آن‌را به شخص دیگری به مضاربت دهد، مگر این‌کـه قـبلاً بـه او اجـازهٔ داده شده باشد، همچنان مضارب نمی‌تواند بدون اجازه صـریح صـاحب سـرمایه، بیشتر از مقدار سرمایه، قرض بگیرد.

مادهٔ ۱۲۷۱:

در مضاربت مقید، مضارب مکلف است شروطی را که صاحب سرمایه وضـع نموده رعایت نماید، در صورت تخلف غاصب پنداشته شده از مال تلف شـده، مسئول و به تأدیهٔ مفاد خساره و تعویض مکلف می‌باشد.

مادهٔ ۱۲۷۲:

در صورت بطلان مضاربت، مفاد به صاحب سرمایه تعلق گرفته مضارب اجر مثل را مستحق می‌شود، مشروط بر ا ینکـه اجـر مثـل از اجـوره تعیـین شـده تجاوز نکند. در حالی‌که مفاد موجود نباشد، مضارب مستحق اجـوره شـناخته نمی‌شود.

مادهٔ ۱۲۷۳:

هرگاه مضارب مال مضاربت را در احوال مجاز با مال خود خلط نماید. مفـاد، متناسب به حصص هریک از سرمایه تقسیم می‌شود، مفـاد مـال مـضارب بـه خودش تعلق گرفته، مفاد سرمایه مضاربت مطابق شرایطی‌کـه در عقـد بـه آن موافقه شده، بین صاحب سرمایه و مضارب توزیع می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۷۴:

هرگاه مضارب مالی را بیشتر از مقدار سرمایه به اجازه صاحب آن به نسیه بگیرد، بین شان شرکت به اعتبار تلقی می‌شود.

مادۀ ۱۲۷۵:

هریک از مضارب و صاحب سرمایه باید در مفاد شریک باشند، در صورتی- که شرط گذاشته شده باشد که تمام مفاد به مضارب تعلق گیرد عقد قرض و اگر شرط گذاشته شده باشد که تمام مفاد به صاحب سرمایه تعلق یابد، مضارب به حیث معامله دار، در مقابل اجرت مثل شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۲۷۶:

خساره را تنها صاحب سرمایه متحمل می‌شود، مگر این‌که مضارب از اشتراک در آن ضمانت کرده باشد.

مادۀ ۱۲۷۷:

هرگاه مقداری از مال مضاربت تلف شود از مفاد حاصله جبران می‌گردد، در صورتی که مقدار تلف شده متجاوز از مفاد باشد مضارب مسئول آن نمی- باشد.

مادۀ ۱۲۷۸:

مصارف انتقال مضارب، از یکجا به جای دیگر به غرض اجرای امور مضاربت به اندازۀ مناسب از مال مضاربت وضع می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۷۹:

(۱) مضاربت، باختم مدت متذکره عقد، یا موت یکی از طرفین و یا از بین رفتن اهلیت مضارب خاتمه می یابد.

(۲) در صورتی‌که مضارب قبل از تصفیه مضاربت فوت نماید، حقوق صاحب سرمایه از متروکه او تأدیه می‌شود.

مادۀ ۱۲۸۰:

صاحب سرمایه مکلف است در حال اراده عزل مضارب، موضوع را به وی ابلاغ نماید و بعد از آن مضارب نمی‌تواند در مال مضاربت تصرف نماید. مگر این‌که منظور از آن مبادله اجناس مضاربت به پول نقد باشد.

مبحث دوم – شرکت در کار

مادۀ ۱۲۸۱:

شرکت در کار آنست که دو شخص یا بیشتر از آن انجام کار یا تعهدی را برای شخص دیگری طوری متقبل شوند که اجرت بین شان به صورت مساویانه یا متفاوت تقسیم شود.

مادۀ ۱۲۸۲:

هریک از شرکاء در قبول کار، وکیل یکدیگر پنداشته شده صاحب کار می‌تواند انجام کار را از هریک از شرکاء مطالبه نماید. هریک از شرکاء می‌تواند باقیمانده اجرت را از صاحب کار مطالبه کند و اگر صاحب کار اجرت را بیکی از شرکاء بپردازد، بری الذمه شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۸۳:

یکی از شرکاء به تنهائی به انجام کار مکلف نمی گردد. او می تواند کار مـورد نظر را به یکی از شرکاء دیگر یا شخص دیگری غیر از شرکاء محـول سـازد. مگر اینکه صاحب کار انجام کار را توسط شریک معین شرط گذاشته باشد.

مادۀ ۱۲۸۴:

مفاد بین شرکاء طوری تقسیم می‌شود که به آن موافقه به عمـل آمـده باشـد. تساوی و تفاوت در انجام کار و اجرت شرط گذاشته شده می‌تواند.

مادۀ ۱۲۸۵:

شریک به محض تضمین کار مستحق مفاد شناخته می‌شود، گرچه عملاً کاری را انجام نداده باشد.

مادۀ ۱۲۸۶:

هرگاه موضوع کار به اثر عمل یکی از شرکاء، تلف یا معیـوب شـود. صـاحب کار می تواند هریکی از شرکاء را که خواسته باشد، به جبران خساره مجبـور نماید. خساره به اندازۀ تضمین هریک از شرکاء بین شان تقسیم می‌شود.

مادۀ ۱۲۸۷:

عدۀ از شرکاء می‌توانند در شرکت کار، تهیه محل کار، و عدۀ دیگـری تهیـه و سایل و انجام کار را به عهده بگیرند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل چهارم
قرض

مادۀ ۱۲۸۸:

قرض، عقدیست که بموجب آن یکی از طرفین ملکیت پول نقد یا عین معلـوم را از اعیان مثلی به طرف دیگر انتقال دهد که طرف دیگر مثل آن‌را در نوع، مقدار و وصف بعد از انتهای مؤعد معین به قرض دهنده رد نماید.

مادۀ ۱۲۸۹:

(۱) قرض گیرنده شی را بعد از قبض مالک شده، مثل آن بذمه اش ثابـت مـی-گردد نه عین آن، گرچه موجود باشد. قرض دهنده می‌تواند قـرض گیرنـده را به رد مثل قبل از موعد معین مکلف سازد.

(۲) اگر شی بعد از عقد و قبل از قبض تلف شود، قرض گیرنده ضامن شناخته نمی‌شود.

مادۀ ۱۲۹۰:

(۱) هرگاه در شی‌ای‌که به قرض گرفته شده، عیب خفی ظـاهر شـود و قـرض گیرنده رد آنرا اراده ننماید، تنها به رد قیمـت شـی درحالـت عیـب مکلـف مـی شود.

(۲) درحالی‌که قرض دهنده، عیب را قصداً اخفاء نموده باشد، قرض گیرنده می تواند اصلاح عیب را مطالبه و یا استبدال آن‌را به شی سالم تقاضا نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۲۹۱:

هرگاه شی به استحقاق برده شود، در آن احکام بیع واِلاً احکام عاریت رعایت می شود.

مادهٔ ۱۲۹۲:

قرض گیرنده به رد مثل شی از لحاظ کمیت و کیفیت و در زمان و مکانی‌که در آن موافقه صورت گرفته مکلف می‌باشد. در صورتی که زمان و مکان رد، قبلاً تعیین نشده باشد قرض گیرنده می‌تواند هر وقتی خواسته باشد در محل عقد آن‌را مسترد نماید.

مادهٔ ۱۲۹۳:

هرگاه قرض بر اشیائی پیمانه ئی یا وزنی یا مسکوکات یا بانکنوت صورت گرفته باشد، قرض گیرنده به رد مثل آن مکلف می باشد. گرچه نرخ نزول یا صعود کرده باشد.

مادهٔ ۱۲۹۴:

هرگاه مثل شی ایکه به قرض گرفته شده، پس از استهلاک آن از طرف قرض گیرنده در بازار نایاب گردد، قرض دهنده می‌تواند تا پیدا شدن مثل آن در بازار، انتظار بکشد یا قیمت روز قبض را مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۲۹۵:

فایده در قرض جواز ندارد. مگر اینکه قانون طور دیگری تصریح نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۹۶:

هرگاه محجور علیه چیزی را به قرض گرفته استهلاک نماید. به قدر آنچه از آن استفاده به عمل آورده ضامن پنداشته می‌شود. در صورتی‌که مال مذکور خود تلف شود قرض گیرنده ضامن آن شناخته نمی‌شود و اگر مال به شکل معیوب باقی باشد، قرض دهنده آن‌را استرداد کرده می تواند.

فصل پنجم
صلح

قسمت اول- احکام عمومی

مادۀ ۱۲۹۷:

صلح، عقدیست که نزاع را رفع و خصومت را به اساس رضائیت طرفین قطع می‌نماید.

مادۀ ۱۲۹۸:

(۱) در عقد صلح، شرط است که حقی‌که از آن صلح نشأت می‌کند، حق خود صلح کننده بوده و ثابت و متعلق به محلی باشد که به منظور آن صلح صورت می‌گیرد و تعویض گرفتن از آن مجاز باشد.

(۲) اخذ بدل در مقابل صلح جواز دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۲۹۹:

(۱) بدل صلح مال مملوک با ارزش و مقدور التسلیم یا منفعت تعیین شده می-تواند.
(۲) بدل صلح در صورتی‌که ایجاب قبض و تسلیم را نماید باید معلوم باشد.

مادۀ ۱۳۰۰:

عاقد صلح باید واجد اهلیت تصرف در حقوقی باشد که صلح آن‌را شامل می-گردد.

مادۀ ۱۳۰۱:

صغیر مأذون به تجارت، می‌تواند بامدیون خود در دینی‌که حکم قضائی برآن صادر نگردیده و شاهد برای اثبات آن هم وجود نداشته باشد یا در دینی‌که بالای مدیون مفلس ثابت باشد، صلح نماید. همچنان او می‌تواند با مدیون راجع به تأجیل دین به داخل میعاد معین صلح کند.

مادۀ ۱۳۰۲:

(۱) ولی و وصی قاصر نمی‌توانند راجع بدینی‌که قاصر بالای دیگری دارد و مدیون به آن معترف، یا بنا بر حکم محکمه ثابت، یا برای اثبات آن شاهد موجود باشد، با مدیون صلح نمایند. مگر این‌که دین مذکور در اثر عقد ولی یا وصی به وجود آمده باشد، که درین صورت ولی یا وصی به اندازه دین به مقابل قاصر ضامن شناخته می‌شود. اگر صلح به مقابل مال دیگری به عمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

آمده باشد، در صورتی‌که قیمت مال معادل دین یـا انـدکی کمتـر از آن باشـد جایز می باشد، مگر این‌که در آن غبن فاحش باشد.

(۲) اگر ولی یا وصی از عدم اثبات جمیع دین هراس داشته باشـد، طـوری‌کـه شاهد وجود نداشته و مدیون منکر به حلف حاضر شود، به اجازه محکمـه بـه قسمتی از دین صلح کرده می‌تواند.

مادۀ ۱۳۰۳:

هرگاه بالای صغیر ممیز دعوی دین اقامه گردیده و مدعی برای اثبات دعـوی خود شاهد داشته باشد، وصی یا ولی می‌تواند به اجازه محکمـه در بـدل یـک شی با مدعی صلح نموده و باقیمانـده را بپـردازد. اگـر مـدعی شـاهد نداشـته باشد، ولی یا وصی صلح کرده نمی تواند.

مادۀ ۱۳۰۴:

وکیل بخصومت صلح کرده نمی‌تواند، اگر شخصـی‌که به خصومت در دعـوی وکیل گردیـده بـدون اجـازه مؤکـل خـود صـلح کنـد، ایـن صـلح وی صـحیح نمی‌باشد.

مادۀ ۱۳۰۵

هرگاه مدعی به، عین معین بوده و مدعی علیه به آن اقرار نماید، مدعی در بدل منفعت برای مدت معین از آن صلح نماید، این صلح صحیح بوده وحکم اجاره را دارد. با از بین رفتن شی موضوع صلح به داخـل مـدت معینـه صـلح باطـل می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۰۶:

هرگاه مدعی به، عین معین بوده و مدعی علیه به آن اقرار نماید، صلح از آن به مقابل مال معین صحت داشته و این صلح حکم بیع را دارد.

مادهٔ ۱۳۰۷:

هرگاه شخص بالای عین دست داشته شخص دیگر، خواه معلوم یا مجهول باشد ادعا نماید و طرف مقابل بالای عین دست داشتهٔ مدعی ادعا کند، صلح به مقابل آنچه در دست یکدیگر قرار دارد، صحیح می‌باشد و این صلح حکم مقایضه را دارد. صحت این نوع صلح موقوف به صحت علم به عوضین نمی-باشد.

مادهٔ ۱۳۰۸:

هرگاه مدعی برقسمتی از مدعی به با مدعی علیه صلح نماید، این نوع صلح اخذ قسمتی از حق او و اسقاط قسمت دیگر آن شمرده می‌شود.

مادهٔ ۱۳۰۹:

هرگاه صلح حاوی هبه، بیع یا عقد دیگری باشد، احکام همان عقدی‌که در مورد آن موافقه صورت گرفته، از حیث صحت و آثار مرتب بر آن رعایت می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۳۱۰:

صلح در مسایل متعلق به احوال شخصی و نظام عامه جواز ندارد، اما صلح از حقوق مالی که بر احوال شخصی مرتب گردیده یا از ارتکاب جرم نشأت کرده باشد، جواز دارد.

مادۀ ۱۳۱۱:

صلح جز به صورت تحریری یا درج آن در محضر رسمی ثابت شده نمی-تواند.

قسمت دوم- آثار صلح

مادۀ ۱۳۱۲:

صلح، منازعات مشمول را قطع می‌نماید و هیچ یک از طرفین حق رجوع از آن را ندارد.

مادۀ ۱۳۱۳:

هرگاه صلح به صورت مطلوب انجام یابد، دعوی متوقف و بدل صلح در ملک مدعی داخل گردیده مدعی علیه حق استرداد آن‌را ندارد.

مادۀ ۱۳۱۴:

(۱) هرگاه بدل صلح اشیای مثلی و از جنس مدعی به بوده، قبل از تسلیم به مدعی، کلاً یا قسماً تلف شده یا به استحقاق برده شود، صلح به حال خود

(c) ketabton.com: The Digital Library

باقی مانده، مدعی علیه به مثل آنچه تلف گردیده مکلف می‌گردد. خواه صلح از اقرار مدعی علیه صورت گرفته باشد یا از انکار یاسکوت او .

(۲) اگر بدل صلح اشیای غیر مثلی بوده، قبل از تسلیم کلاً یا قسماً تلف یا به استحقاق برده شده باشد، در حالی‌که صلح از اقرار صورت گرفته باشد، مدعی به تمام یا قسمتی از مدعی به و در حالی‌که صلح از انکار یا سکوت مدعی علیه صورت گرفته باشد، به مخاصمت رجوع می‌نماید.

مادۀ ۱۳۱۵:

صلح نسبت به حقوق مشمول دارای اثر کاشف بوده نه مؤجد و این اثر به حقوق موضوع نزاع منحصر می‌باشد.

مادۀ ۱۳۱۶:

عبارات صلح باید به صورت محدود تفسیر گردیده، منسوب به موضوع مشمول نزاع باشد.

مادۀ ۱۳۱۷:

هرگاه صلح تابع احکام معاوضه باشد، طرفین از آن اقاله نموده می توانند. در آن صورت مدعی به مدعی و بدل صلح به مدعی علیه تعلق می‌گیرد.

مادۀ ۱۳۱۸:

هرگاه صلح متضمن اسقاط بعضی حقوق باشد، اقاله در آن جواز ندارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت سوم- بطلان صلح

مادۀ ۱۳۱۹:

اعتراض برصلح به سبب غلطی در فهم قانون جواز ندارد.

مادۀ ۱۳۲۰:

صلح در احوال آتی باطل شناخته می‌شود:

۱- صلح به اقاله، رد بدل صلح، خیار عیب، رویت و به استحقاق بردن یکی از بدلین صلح، باطل می‌گردد.

۲- در حال تثبیت تزویر در اوراقی‌که صلح بر آن بنأ یافته است.

۳- در حالی‌که قبلاً در مورد نزاعیکه صلح شامل آن است، حکم قطعی محکمه صادر گردیده، طرفین یا یکی از ایشان به صدور حکم مذکور علم نداشته باشد.

مادۀ ۱۳۲۱:

صلح تجزیه را نمی‌پذیرد، بطلان جزئی از اجزاء صلح سبب بطلان تمامی آن می گردد. مگر این‌که از متن عقد یاحالات چنین ظاهر شود که متعاقدین به استقلال اجزای عقد از یک دیگر موافقه نموده اند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب دوم
عقود انتفاع

فصل اول
اجاره

قسمت اول - احکام عمومی

مبحث اول - ارکان اجاره

مادهٔ ۱۳۲۲:

عقد اجاره، عبارت است از تملیک منفعت مورد نظر از عینی‌که به اجاره داده می‌شود توسط اجاره دهنده برای اجاره گیرنده به عوضی‌که قابلیت بدل را دارا باشد.

مادهٔ ۱۳۲۳:

عقد اجاره برمنافع اعیان منقول، غیر منقول و همچنان بر عمل مجاز صورت گرفته می‌تواند.

مادهٔ ۱۳۲۴:

در عقد اجاره علاوه بر شروط عمومی صحت عقد، تعیین عینی‌که به اجاره داده می‌شود، ذکر منفعت آن به نحوی‌که منجر به منازعه نگردد، بیان مدت انتفاع و تعیین مقدار اجرت، شرط می‌باشد. در غیر آن عقداجاره فاسد شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۳۲۵:

شخصی‌که تنها صلاحیت اداره مال را دارد، نمی تواند مدت اجاره را بیش از سه سال تعیین نماید. اگر مدت اجاره بیش از سه سال تعیین شده باشد، به سه سال تنقیص می‌یابد. مگر این‌که قانون طور دیگری حکم نموده باشد.

مادۀ ۱۳۲۶:

عقد اجاره فضولی، به اجازه مالک موقوف است. در صورتی‌که مالک قاصر یا محجور بوده و اجرت مطابق اجرت مثل تعیین گردیده باشد، انعقاد اجاره، موقوف به اجازه ولی یا وصی یا قیم می‌باشد.

مادۀ ۱۳۲۷:

اجازه مندرج مادۀ (۱۳۲٦) این قانون وقتی صحیح شمرده می‌شود که عاقدین و معقود علیه موجود بوده و بدل اجاره غیر از پول نقد باشد.

مادۀ ۱۳۲۸:

(۱) احکام متعلق به خیار شرط، رویت و عیب، در مورد عینی‌که به اجاره داده می‌شود، قابل رعایت می‌باشد.
(۲) در مورد بدل اجاره احکام متعلق به خیار تفریق، صفقه عقد، وصف ثمن، غبن، تغریر وصف، خیانت و تعیین، رعایت می گردد.

مادۀ ۱۳۲۹:

هرگاه برای هریکی از اجاره دهنده واجاره گیرنده خیار شرط شده باشد، عقد اجاره با فسخ هر یک که در داخل میعاد صورت گیرد، فسخ می‌گردد. هریک

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اجازه دهد حق خیار او ساقط می‌شود و خیار دیگر تا زمان انقضای مدت به حال خود باقی می‌ماند.

مادهٔ ۱۳۳۰:

مدت خیار از وقت عقد و مدت اجاره از زمان سقوط خیار آغاز می‌گردد. مگر این‌که طور دیگری موافقه به عمل آمده باشد.

مادهٔ ۱۳۳۱:

اجاره حصه مشاع، برای شریک یا غیر شریک جواز دارد.

مادهٔ ۱۳۳۲:

هرگاه عین، بعد از عقد به مشاع تبدیل شود عقد را فاسد نمی‌سازد.

مبحث دوم – عینی‌که به اجاره داده می‌شود

مادهٔ ۱۳۳۳:

(۱) اجارهٔ عینی‌که انتفاع از آن بدون از بین رفتن عین ممکن نباشد، جواز ندارد.
(۲) اجارهٔ برعمل وقتی جایز است که عمل مجاز بوده و اجیر به انجام آن قانوناً مکلف نباشد.
(۳) اجارهٔ چیزی‌که منفعت گرفتن از آن به طور حقیقی یا حکمی ناممکن باشد، باطل است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۳۴:

هرگاه عین از طرف شخص مستحق منفعت، بـه اجـاره داده شـده باشـد، بـه انقضای حق منفعت در حالی‌که مالـک اجـازه ندهـد، اجـاره خاتمـه مـی یابـد. مشروط بر این‌که مدت معینه ابلاغ تخلیـه و موعـد لازم بـرای نقـل محـصول زمین زراعتی رعایت شود.

مادهٔ ۱۳۳۵:

اجاره گیرنده حق خیار رویت را در خـلال مدت معینه دارا می باشد. اما اجاره دهنده‌ای‌که قبل از دیدن عین آنرا به اجاره می‌دهد، این حق را ندارد.

مادهٔ ۱۳۳۶:

هرگاه شخص عینی را که قبلاً دیده است به اجاره بگیرد، حق خیـار او سـاقط می‌شود. مگر این‌که عین مذکور از حالت سابق تغییر یافته باشد.

مادهٔ ۱۳۳۷:

حق خیار رویت اجاره گیرنده در احوال آتی ساقط می‌گردد:

۱- در حال اقرار اجاره گیرنده در عقد برویت عین که به اجاره داده می‌شود.

۲- درحال وصف عین در عقد که قایم مقام رویت شده می‌تواند و اثبات عـین به وصف مذکور.

۳- درحال صدور چنان قول یا فعل از طرف اجاره گیرنده کـه خیـار را باطـل سازد.

٤- در حـال گذشـتن وقـت کـافی‌ای‌کـه اجـاره گیرنـده بـه رویـت عـین قـادر بوده(بدون آن‌که آن‌را دیده باشد) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- در حال وفات اجاره گیرنده.

مبحث سوم – اجرت

مادهٔ ۱۳۳۸:

(۱) اجرت، پول نقد، مال، منفعت یا تعهد مجاز تعیین شده می‌تواند.

(۲) غبن فاحش در اجرت مسمی به اجرت مثل آن تعدیل می‌شود، تعیین اجرت مثل از طریق مراجع ذیصلاح و یا به حکم محکمه صورت می‌گیرد.

مادهٔ ۱۳۳۹:

تجدید اجرت مطابق استعمال عینی‌که به اجاره داده می‌شود، جواز دارد.

مادهٔ ۱۳۴۰:

اجرت به حصول منفعت یا قادر شدن به آن، لازم می‌گردد.

مادهٔ ۱۳۴۱:

تأجیل و تعجیل اجرت و پرداخت آن به اقساط به داخل اوقات معین، جواز دارد.

مادهٔ ۱۳۴۲:

هرگاه تعجیل پرداخت اجرت شرط شده باشد، اجاره گیرنده مکلف است آن‌را هنگام عقد بپردازد واجاره دهنده می‌تواند از تسلیم عین به اجاره گیرنده، تازمان دریافت اجرت امتناع ورزد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۳۴۳:

هرگاه تأجیل اجرت شرط شده باشد، اجاره دهنده مکلف است درحالی‌که عقد برمنافع اعیان صورت گرفته باشد، عین را به اجاره گیرنده تسلیم دهد. در این صورت اجرت قبل از رسیدن موعد، لازم نمی‌گردد.

مادۀ ۱۳۴۴:

هرگاه اجاره گیرنده بدون آن‌که در مورد کمیت و کیفیت اجرت از جانب اجاره دهنده موافقه به عمل آمده باشد، عینی را که به اجاره داده می‌شود قبض نموده مورد استفاده قرار دهد، اجرت مثل بروی لازم می‌گردد.

مبحث چهارم – مدت

مادۀ ۱۳۴۵:

مدت اجاره از تاریخی‌که در عقد تعیین گردیده، آغاز می یابد. درحال عدم تعیین از تاریخ عقد اعتبار داده می‌شود.

مادۀ ۱۳۴۶:

هرگاه مدت اجاره در عقد تصریح نشده باشد، اجاره برای مدت معینه پرداخت اجرت مطابق به عرف جاریه در عین مورد اجاره، اعتبار داده شده، با ختم این مدت اجاره منتهی می‌شود. مشروط براین‌که قبل از نصف اخیر مدت معینه پرداخت اجرت، راجع به تخلیه، ابلاغ صورت گرفته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت دوم- آثار اجاره

مادهٔ ۱۳۴۷:

اجاره دهنده بعد از قبض اجرت معینه‌ای‌که تعجیل آن شرط گذاشته شده، مکلف است عینی را که به اجاره داده می‌شود با سایر ملحقات آن به اجاره گیرنده مطابق به موافقه قبلی به نحوی‌که قابلیت حصول منفعت از آن مطابق طبیعت عین مورد اجاره ممکن باشد، تسلیم دهد.

مادهٔ ۱۳۴۸:

(۱) هرگاه عینیکه به اجاره داده می‌شود، در حالتی تسلیم داده شود که قابلیت انتفاع مورد نظر، از عقد اجاره را نداشته یا حصول انتفاع از آن توأم با نقص بزرگ باشد، اجاره گیرنده می تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را به اندازه نقص درانتفاع، مطالبه نماید.

(۲) اجاره گیرنده در هر دو حالت فوق، می تواند حسب اقتضاء مطالبه تعویض نماید.

مادهٔ ۱۳۴۹:

هرگاه عینی‌که به اجاره داده می‌شود، در حالتی قرار داشته باشد که از ناحیه آن صحت اجاره گیرنده یا کسانی‌که با او یکجا زندگی می‌کنند و یا صحت مستخدمین یا کارگران او را به خطر بزرگ مواجه سازد، اجاره گیرنده می-تواند فسخ عقد را مطالبه کند، گرچه قبلاً از این حق صرف نظر نموده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۵۰:

در مورد تعهد به تسلیم عینی‌که به اجاره داده می‌شود، احکـامی رعایـت مـی-شود که در مورد تعهد به تسلیم مبیعه، قابل رعایت می‌باشد.

مادهٔ ۱۳۵۱:

اجاره دهنده به اصلاح و ترمیم نواقص عایـده بـر عـین اجـاره داده شـده کـه باعث اخلال منفعت مقصوده از آن گردد، مکلف می‌باشد.

مادهٔ ۱۳۵۲:

(۱) هرگاه اجاره دهنده از تـرمیم و اصـلاح منـدرج مـادهٔ (۱۳۵۱) ایـن قـانون امتناع ورزد، اجاره گیرنده می تواند اجاره را فسخ یا شخصاً به اجازه محکمه به ترمیم و اصلاح آن پرداخته بعداً متناسب به انـدازه مـصرف بـالای اجـاره دهنده رجوع و یا از اندازه اجرت وضع نماید.
(۲) اجاره گیرنده می تواند در عین مورد اجاره بدون اجازه محکمه، ترمیمـات عاجل و بسیطی را انجام دهد که اجاره دهنده بعد از اخطار در موعـد مناسـب به انجام آن نپرداخته باشد. اجاره گیرنده مصارف ترمیم را مطابق بـه اسـناد مصرف از اجرت وضع می‌کند.

مادهٔ ۱۳۵۳:

تکالیف محصول و مالیه برعینی‌که به اجاره داده می‌شود، بدوش اجاره دهنده است. اما قیمت آب، برق و هر آنچه که به استعمال شـخص متعلـق اسـت، بـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوش اجاره گیرنده می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۳۵۴:

(۱) هرگاه عین اجاره داده شده در اثناء مدت اجاره کاملاً از بین برود اجاره خود به خود فسخ می‌شود.

(۲) در صورتی که جزئی از عین از بین رفته یا عین در حالتی قرار گیرد که قابلیت انتفاع مقصوده، از عقد اجاره را نداشته یا نقص بزرگ بر انتفاع عاید شود و در آن اجاره گیرنده قصوری نداشته باشد، در حالی‌که اجاره دهنده در موعد مناسبی به اعادهٔ آن به حالت اولی نپردازد، اجاره گیرنده می تواند حسب احوال تنقیص اجرت یا فسخ اجازه را مطالبه نماید، بدون این‌که حق اقدام وی را در ترمیم و اصلاح مطابق حکم مندرج مادهٔ (۱۳۵۲) این قانون اخلال نموده باشد.

(۳) در هر دو حالت فوق اگر اجاره دهنده در مورد ازبین رفتن یا نقصان عین قصوری نداشته باشد، اجاره گیرنده نمی‌تواند مطالبه تعویض نماید.

مادهٔ ۱۳۵۵:

اجاره گیرنده نمی تواند اجاره دهنده را از اجرای ترمیمات عاجل که برای حفاظت عین ضروری باشد، منع نماید. اگر اجرای چنین اعمال باعث اخلال حصول منفعت گردد، اجاره گیرنده می تواند فسخ اجاره یا تنقیص اجرت را مطالبه نماید و در صورتی که اجاره گیرنده تا ختم اعمال مذکور در عین

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره داده شده باقی بماند، حق وی در مطالبه تنقیص اجـرت و فـسخ سـاقط می‌شود.

مادهٔ ۱۳۵۶:

اجاره دهنده نمی‌تواند، در مدت اجاره، به انتفاع اجاره گیرنـده از عینـی‌کـه بـه اجاره داده شده تعرض نماید، یا در آن تغییری وارد کند که مانع انتفاع از عین یا باعث اخلال حصول منفعتی گردد که اجاره روی آن عقد شده است.

مادهٔ ۱۳۵۷:

اجاره دهنده نه تنها از اعمالی‌که از طرف وی یـا مربـوطین او سـر مـی زنـد، ضامن شناخته می‌شود، بلکه از هر تعرضی‌که بنـا بـر اسـباب قـانونی اجـاره گیرنده دیگر یا شخص دیگری که از او کسب حق نموده برعینی‌که بـه اجـاره داده شده به عمل می‌آید، نیز ضامن شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۳۵۸:

هرگاه شخص دیگری چنان حقی را دعوی نماید که بـا حقـوق اجـاره گیرنـده متعارض واقع شود، اجاره گیرنده مکلف است اجاره دهنـده را بـه مقابلـه بـه دعوی اطلاع دهد. اگر در نتیجه دعوی اجـاره گیرنـده از انتفـاع عـین محـروم گردد، می تواند اجاره را فسخ و حسب اقتضاء تعویض را نیز مطالبه کند.

مادهٔ ۱۳۵۹:

(۱) هرگاه عین که به اجاره داده شده غصب شود، و اجاره گیرنده قادر نباشد تا دست غاصب را رفع نماید، می تواند عقد را فسخ و تعویض را مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر اجاره گیرنده در رفع دست غاصب با وجود امکان تقصیر ورزیده و به اجاره دهنده از وقوع غصب اطلاع ندهد، اجرت ساقط نمی گردد، اما می-تواند تعویض را از غاصب مطالبه کند.

مادۀ ۱۳۶۰:

اجاره دهنده از عیوبی‌که مانع انتفاع از عین که به اجاره داده می‌شود یا نقص کلی بر انتفاع وارد نماید ضامن شناخته می‌شود، اجاره دهنده از عیوبی‌که قبلاً اجاره گیرنده خود هنگام عقد به آن علم داشته یا به آسانی از آن علم آوری نموده می‌توانست ضامن شناخته نمی شود، مگر این‌که اجاره دهنده عین اجاره شده را خالی از عیب اعلام کرده باشد.

مادۀ ۱۳۶۱:

هرگاه برعین اجاره شده چنان عیبی موجود شود که مستوجب ضمان گردد، اجاره گیرنده می‌تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را با تعویض در حالی‌که از آن ضرری به وی عاید شده باشد مطالبه نماید، مگر این‌که اجاره دهنده ثابت سازد که از وجود عیب علم نداشته است.

مادۀ ۱۳۶۲:

(۱) هرگاه چند شخص عین واحدی را به اجاره بگیرند، به شخص ترجیح داده می‌شود که بدون غش عین را از همه اولتر متصرف شده باشد. در صورتی‌که یکی از اجاره گیرندگان قبل از تصرف عقار اجاره شده از طرف اجاره گیرندۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیگر، یا قبل از تجدید عقد اجاره، عقد را با حسن نیت به ثبت رسـانیده باشـد، بر دیگران مقدم شناخته می‌شود.
(۲) اگر سبب ترجیح یکی از اجاره گیرندگان موجود نباشد، می‌توانند تعـویض را مطالبه نمایند.

مادۀ ۱۳۶۳:

هرگاه بنابر عمل قانونی ادارۀ دولتی، نقص بزرگ در انتفاع از عین اجاره شده وارد شود، اجاره گیرنده می‌تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را مطالبـه نمایـد. در صورتی‌که عمل ادارۀ دولتی، ناشی از اسبابی باشد، که اجاره دهنده در آن مسئولیت داشته باشد. طلب تعویض از طرف اجاره گیرنـده، نیـز جـواز دارد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۳۶۴:

هرگاه اجاره دهنده به صورت غش سبب ضمان را مخفی نموده باشد، هر نوع موافقه‌ای‌که متضمن معافیت یا محدودیت ضمانت اجاره دهنده از تعـویض یـا عیب باشد، اعتبار ندارد.

مادۀ ۱۳۶۵:

تجاوز از استحقاق منفعتی‌که به اساس عقد ثابت گردیده، جواز ندارد.

مادۀ ۱۳۶۶:

اجاره گیرنده از عین اجاره شده به نحوی منفعت می برد که به آن موافقه بـه عمل آمده باشد. در صورت عدم موافقه قبلی عرف جاریه اعتبار دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۶۷:

اجـاره گیرنـده، نمـی‌توانـد در عـین اجـاره شـده چنـان تغییـری را وارد نماید که از آن ضرری عاید شود. در صورت تجاوز از حدود تعهد، اجاره گیرنده به اعاده عین به حالت اولی و تعویض در حال اقتضای آن مکلف شده می تواند.

مادهٔ ۱۳۶۸:

نصب آلات آبرسانی، گاز، برق، تیلفون، رادیو و امثال آن، در عین اجاره شده از طرف اجاره گیرنده بنحوی‌که از آن ضرری بعین مذکور عاید نشود، جواز دارد.

مادهٔ ۱۳۶۹:

اجاره گیرنده به ترمیمات جزئی‌ای‌که عرف ایجاب نماید، مکلف می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۳۷۰:

اصلاحاتی را که اجاره گیرنده به اجازهٔ اجاره دهنده در عین اجاره شده به غرض بهبود و حفاظت آن خرابی به عمل آورد، مصارف آن‌را از اجاره دهنده مطالبه کرده می‌تواند. گرچه رجوع شرط نشده باشد. اگر اصلاح عاید، به تأمین منافع اجاره گیرنده باشد، حق رجوع را ندارد، مگر این‌که رجوع شرط شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۷۱:

عین اجاره شده نزد اجاره گیرنده امانت شمرده شده به اهتمام آن مکلف و از تلف شدن ونقصانیکه ناشی از استعمال عادی نباشد، مسئول می باشد.

مادهٔ ۱۳۷۲:

اجاره گیرنده مکلف است از هر امری‌که ایجاب مداخله اجاره دهنـده را نمایـد، وی‌را مطلع سازد.

مادهٔ ۱۳۷۳:

(۱) اجاره گیرنده مکلف است اجرت معینه را در مواعیدی‌که به آن موافقـه بـه عمل آمده بپردازد. در صورت عدم موافقهٔ قبلی به عرف محل در مورد زمـان پرداخت، اعتبار داده می‌شود.

(۲) پرداخت اجرت در اقامتگاه اجاره گیرنده صـورت مـی‌گیـرد، مگـر ایـن‌کـه عرف یا موافقت طرفین طور دیگری حکم نموده باشد.

مادهٔ ۱۳۷۴:

پرداخت یک قسط اجرت، قرینه تأدیه سایر اقساط قبلی تلقی می شود، تا آن‌که دلیلی به خلاف آن ظاهر شود.

مادهٔ ۱۳۷۵:

اجاره گیرنده در ختم مدت اجاره به رد عین اجاره شده مکلـف مـی‌باشـد. در صورتی‌که وی عین مذکور را بدون موجب در تصرف خود نگهدارد، بپرداخت تعویضی‌که در اندازهٔ آن، قیمت اجاره عین مـذکور، رعایـت شـود و پرداخـت

(c) ketabton.com: The Digital Library

جبران خساره، به اجاره دهنده ملزم می‌گردد. اگر این نگهداشت بنابر اضطرار یا سببی باشد که اجاره گیرنده در آن دخیل نباشد، به پرداخت اجرت مثل به اجاره دهنده مکلف می‌باشد.

مادۀ ۱۳۷۶:

(۱) اجاره گیرنده به رد عین اجاره شده به نحوی‌که تسلیم گردیده، مکلف می-باشد. به استثنای اتلاف یا نقصانی‌که اجاره گیرنده در آن دخیل نباشد.
(۲) اگر تسلیمی عین اجاره شده بدون شرح اوصاف آن صورت گرفته باشد، چنان پنداشته می‌شود که عین مذکور در حالت حسن اوصاف تسلیم گردیده، مگر این‌که به خلاف آن دلیلی موجود گردد.

مادۀ ۱۳۷۷:

عین اجاره شده در ختم مدت اجاره، کمافی‌السابق به حیث امانت نزد اجاره گیرنده باقی می‌ماند. اگر اجاره گیرنده باوجود طلب آن‌را نزد خود نگهدارد، ضامن اتلاف آن دانسته می‌شود.

مادۀ ۱۳۷۸:

(۱) هرگاه اجاره گیرنده در عین اجاره شده، به بنأ یا غرس اشجار یا سایر امور زینتی دیگری‌که در بلند بردن قیمت عقار مؤثر باشد مبادرت ورزد، اجاره دهنده مکلف است، در ختم اجاره حد اقل آنچه را به مصرف رسیده یا مقدار تفاوت قیمت را به اجاره گیرنده بپردازد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر تزئینات مذکور بدون علم اجاره دهنده یا باوجود اعتراض وی به وجود آمده باشد، اجاره دهنده می‌تواند ازاله آن‌را با تعویض ضرری‌که از ناحیه رفع این تزئینات به عقار عاید شود، از اجاره گیرنده مطالبه نماید.

قسمت سوم- تنازل از اجاره و اجارهٔ باطنی

مادهٔ ۱۳۷۹:

اجاره گیرنده حق تنازل از اجاره یا اجارهٔ باطنی را در جمیع آنچه به اجاره گرفته یا بعضی آن، دارا می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آمده باشد.

مادهٔ ۱۳۸۰:

منع کردن اجاره گیرنده از اجارهٔ باطنی، مستلزم منع از تنازل اجاره وعکس آن می‌باشد. مگر این‌که اجاره مخصوص به اجاره عقاری باشد که در آن دستگاه صناعتی یا تجارتی بنأ شود واجاره گیرنده به حکم ضرورت به فروش دستگاه مذکور بپردازد. درین صورت محکمه می تواند با وجود شرط مانع، به بقای اجاره حکم نماید. مشروط براین‌که مشتری تضمین کافی تقدیم داشته و از آن ضرر محقق به اجاره دهنده عاید نباشد.

مادهٔ ۱۳۸۱:

در حالت تنازل از اجاره، متنازل الیه، در مورد علاقه بین وی و اجاره دهنده از ناحیه حقوق و واجبات ناشی از عقد اجاره، قایم مقام اجاره گیرنده قرار

(c) ketabton.com: The Digital Library

می‌گیرد. مگر با وجود آن اجاره گیرنده در ایفای واجبات، ضامن متنازل الیه شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۳۸۲:

اجاره گیرندهٔ باطنی مکلف است تمام التزامات ثابتی را که در برابر اجاره گیرندهٔ اصلی دارد، هنگام اخطار اجاره دهنده مستقیماً به وی ایفاء نماید و نمی تواند در برابر اجاره دهنده به اجرتی‌که طور پیشکی به اجاره گیرنده اصلی پرداخته، تمسک نماید. مگر این‌که این امر قبل از اخطار مطابق عرف و به موافقتی که تاریخ آن از وقت اجارهٔ باطنی ثابت باشد، صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۳۸۳:

اجاره گیرندهٔ اولی در احوال آتی، در برابر اجاره دهنده بری الذمه شناخته می‌شود:

۱- در حالت قبولی صریح اجاره دهنده، به تنازل از اجاره یا اجاره باطنی.

۲- در حالت حصول اجرت از متنازل الیه یا از اجازه گیرنده باطنی، بدون اظهار حفظ حقوق وی در برابر اجاره گیرندهٔ اولی.

قسمت چهارم- ختم اجاره

مادهٔ ۱۳۸۴:

اجاره به انتهای مدت مصرحه عقد بدون اطلاع تخلیه منتهی می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۳۸۵:

(۱) هرگاه اجاره گیرنده، بعد از انتهای عقد اجاره، به انتفاع از عین اجاره شده دوام داده و اجاره دهنده با وجود علم بر آن اعتراض ننماید، اجاره برای مدت نامعلومی به همان شروط اولی، تجدید شده تلقی می‌شود و برآن احکام مـادۀ (۱۳٤٤) این قانون تطبیق می‌گردد.

(۲) در صورت تجدید ضمنی اجاره، تأمینات عینی متعلق به اجاره قبلـی، عینـاً انتقال نموده، مگر ضمانت شخصی یا عینی بدون رضائیت ضامن انتقال نمی-یابد.

مادۀ ۱۳۸۶:

هرگاه از جانب یکی از طرفین برطرف دیگـر اطلاعـی مبنـی بـر تخلیـه صـادر شده، با آنهم اجاره گیرنده به انتفاع از عین اجاره شده بعـد از انتهـای اجـاره دوام دهد، این امر معنی تجدید اجاره را ندارد، مگر این‌که دلیلی بـه خـلاف آن اقامه شود. اجاره گیرنده در چنین حالت بـه تخلیـه و پرداخـت اجـرت مثـل از مدت انتفاعی‌که بعد از انتهای اجاره عین اجاره شده بعمل آورده، مکلـف مـی-باشد.

مادۀ ۱۳۸۷:

اجاره به وفات اجاره دهنده یا اجاره گیرنده خاتمـه نمـی یابـد، بـا وصـف آن ورثۀ اجاره گیرنده در صورت وفات وی می‌توانند انتهای عقد اجـاره را مبنـی بر اثبات این‌که عواید شان به سبب موت مورث تحمل دوام اجاره را نداشته یا اجاره از حدود احتیاج شان خارج گردیده است مطالبه نمایند، مشروط بر این-

(c) ketabton.com: The Digital Library

که طلب فسخ حد اکثر در ظرف ششماه از تاریخ وفات اجاره گیرنده صورت گرفته و مدت معینه اطلاع راجع به تخلیه نیز رعایت شده باشد.

مادۀ ۱۳۸۸:

هرگاه اجاره تنها به سبب اجرای پیشه اجاره گیرنده یا بعضی اعتبارات بخصوص دیگر متعلق بوی، عقد شده باشد، طلب فسخ عقد از طرف اجاره دهنده و ورثۀ اجاره گیرنده بعد از وفات وی جواز دارد.

مادۀ ۱۳۸۹:

اعسار یا افلاس اجاره گیرنده موجب تعجیل اجرتی‌که هنوز میعاد آن بسر نرسیده، نمی‌شود. مگر با وجود آن در صورت ندادن تأمینات در یک مدت مناسبی‌که ضمانت ایفای اجرت آینده را نموده بتواند، اجاره دهنده می‌تواند فسخ اجاره را مطالبه نماید. همچنان اجاره گیرنده می‌تواند در صورتی که تنازل از اجاره یا اجاره باطنی به او اجازه داده نشده باشد به شرط تأدیه تعویض عادلانه فسخ عقد را مطالبه کند.

مادۀ ۱۳۹۰:

(۱) هرگاه ملکیت عین اجاره شده درحالی‌که قبل از عقد انتقال ملکیت، تاریخ اجاره ثابت نباشد، در مورد شخص مذکور نافذ شمرده نمی‌شود.
(۲) شخصی‌که مطابق فقرۀ(۱) این ماده ملکیت به وی انتقال نموده با وجود عدم نفاذ عقد در مورد وی، می‌تواند به عقد مذکور تمسک نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۳۹۱:

(۱) شخصی‌که ملکیت عین اجاره شده به وی انتقال نموده واجاره در مورد او نافذ شمرده نمی شود، اجاره گیرنده را به تخلیه مکلف ساخته نمی‌تواند، مگر بعد از اطلاعیکه مطابق حکم مادهٔ (١٣٤٦) این قانون صورت گرفته باشد.

(۲) هرگاه مالک جدید قبل از انتهای عقد اجاره، اجاره گیرنده را به تخلیه اخطار دهد، به دادن تعویض به اجاره گیرنده مکلف می‌باشد، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد. اجاره گیرنده به تخلیه مجبور ساخته نمی‌شود، مگر بعد از گرفتن تعویض از اجاره دهنده و یا به نیابت او از شخصی که ملکیت به او انتقال نموده است.

مادهٔ ۱۳۹۲:

هرگاه شخصی‌که ملکیت عین اجاره شده بوی انتقال نموده، علم اجاره گیرنده را به انتقال ملکیت حین پرداخت اجرت پیشکی به اجاره دهنده ثابت سازد، اجاره گیرنده نمی تواند به پرداخت اجرت مذکور تمسک نماید. در صورت عجز از اثبات، مالک عین اجاره شده می تواند به اجاره دهنده رجوع کند.

مادهٔ ۱۳۹۳:

(۱) اجاره دهنده نمی تواند فسخ اجاره را قبل از بسر رسیدن موعد آن مطالبه نماید، گرچه ارادهٔ خویش را جهت سکونت یا استعمال شخصی خود اعلام نماید. مگر این‌که به خلاف آن موافقه شده باشد.

(۲) اگر به فسخ اجاره از طرف اجاره دهنده مبنی بر احتیاج شخصی وی به عین اجاره شده موافقه صورت گرفته باشد، اجاره دهنده مکلف است احکام

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ (١٣٤٦) این قانون را در مورد اطلاع اجـاره گیرنـده رعایـت نمایـد. مگـر اینکه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۳۹۴:

هرگاه شخصی دکانی را به اجاره گیرد و بعـداً در خریـد و فـروش او کـساد رونما گردد، نمی تواند عقد اجاره را فسخ یا از پرداخت اجرت امتناع آورد.

مادهٔ ۱۳۹۵:

هرگاه اجاره گیرنده مستقیماً عین اجاره شده را مورد انتفاع قرار نـداده یـا از آن انتفاع کامل به عمل آورده نتواند، این امر به خطـا یـا علـت دیگـری کـه بـه شخص وی متعلق است راجع می‌شود و برعایت عقد اجاره و تمـامی تعهـدات ناشی از آن مکلف می‌باشد. مشروط بر این‌که عین اجاره شده از طرف اجاره دهنده درحالتی تحت تصرف اجاره گیرنده قـرار داده شـده باشـد کـه قابلیـت حصول انتفاع موافقه شده را دارا بوده باشد.

مادهٔ ۱۳۹۶:

(١) هریک از متعاقدین می‌توانند فسخ عقـد اجـاره ای را کـه مـدت آن محـدود باشد، قبل از انتهای مدت اجاره مطالبه نماینـد. ایـن حکـم در صـورتیـست کـه وقوع حالات غیر مترقبه تنفیذ عقد را از ابتدا یا در جریان آن غیر قابـل امکـان بسازد. رعایت مهلت اطلاع مندرج مـادهٔ (١٣٤٦) ایـن قـانون از طـرف مطالبـه کننده فسخ، با پرداخت تعویض عادلانه حتمی می باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) در صورتی‌که اجاره دهنده مطالبه فسخ نموده باشد، اجاره گیرنده را به رد عین اجاره شده، مجبور ساخته نمی تواند. مگر اینکه تعویض لازمه را به اجاره گیرنده پرداخته یا تأمین کافی نزد وی باین منظورگذاشته باشد.

مادهٔ ۱۳۹۷:

هرگاه اجاره گیرنده از جمله مؤظفین یا مستخدمین یا اشخاصی باشد که عمل آن تغییر اقامتگاه وی را ایجاب نماید، می تواند با رعایت حکم مادهٔ (۱۳٤٦) این قانون فسخ اجاره مسکن خود را که مدت ان محدود باشد مطالبه نماید.

قسمت پنجم- بعضی انواع اجاره

مبحث اول- اجاره زمین زراعتی

مادهٔ ۱۳۹۸:

اجارهٔ زمین برای زراعت با بیان آنچه باید در آن زرع گردد یا مختار گذاشتن اجاره گیرنده در انتخاب آن صحت دارد.

مادهٔ ۱۳۹۹:

(۱) زمینی‌که به زراعت شخص دیگری مصروف بوده وهنوز وقت جمع آوری حاصل آن نرسیده و بدون حق، زرع نشده باشد اجاره آن تا وقت فارغ شدن زمین نافذ نمی گردد، مگر این‌که زراعت موجود در زمین ملکیت اجاره گیرنده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر زراعت برای جمع آوری آماده باشد اجاره زمین به غیر صاحب زراعت نیز مانع نداشته، به تخلیه زمین و تسلیم آن به اجاره گیرنده در میعاد مناسب مکلف می‌گردد.

مادۀ ۱۴۰۰:

هرگاه زراعت موجود بالای زمین، بدون حق زرع صورت گرفته باشد، عدم فرا رسیدن موعد جمع آوری مانع صحت عقد اجاره یا غیر از زارع نگردیده و زارع به تخلیه مکلف می‌شود.

مادۀ ۱۴۰۱:

اجارۀ زمین مشغول به زراعت غیر اجاره گیرنده، صحیح و به زمان فرارسیدن موعد جمع آوری حاصل و آماده ساختن زمین برای تسلیمی به اجاره گیرنده در یک وقت معین مؤکول می‌باشد.

مادۀ ۱۴۰۲:

اجاره گیرنده زمین از حق جوی و حق راه بدون تذکر در عقد مستفید می-گردد. سایر حقوق تابع موافقت و عرف محل شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۴۰۳:

زمینی که برای یکسال به اجاره داده شده و اختیار نوع زراعت به اجاره گیرنده اعطا شده باشد، اجاره گیرنده می‌تواند در آن دو فصل کشت نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۰۴:

هرگاه زمین اجاره شده به اثر آب خیزی زیر آب گردیده یا آب آن قطع شود وامکان زراعت در آن نباشد، اجرت لازم نگردیده اجاره گیرنده حق فسخ را دارا می باشد, مشروط براین‌که قصوری ازین ناحیه به وی متوجه نباشد.

مادۀ ۱۴۰۵:

هرگاه زراعت زمین اجاره شده به اثر آفت سماوی از بین برود حصه اجرت قبل از آفت، بذمه اجاره گیرنده لازم گردیده حصه مدت بعد از آفت، از ذمه او ساقط می شود. مگر این‌که اجاره گیرنده به زراعت مثل قبل از آفت یا کمتر از آن قادر باشد.

مادۀ ۱۴۰۶:

(۱) هرگاه حاصلات بعد از درو کردن از بین برود اجاره گیرنده می تواند اسقاط یا تنقیص اجرت را مطالبه نماید, مشروط بر این‌که موافقه به ترتیبی صورت نگرفته باشد که اجاره دهنده حق جزئی از محصول را دارا می‌باشد، در این صورت اگر حاصلات توسط خطای اجاره گیرنده یا بعد از اخطار به تسلیمی از بین برود اجاره دهنده به اندازۀ حصۀ خود متحمل می‌گردد.

(۲) اگر در وقت انعقاد عقد پیشبینی وقوع ضرر موجود و متحقق باشد، اجاره گیرنده نمی‌تواند اسقاط اجرت را مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۴۰۷:

هرگاه مدت اجاره منقضی گردیده مگر حاصلات بالای زمین، بنابر سببی خارج اراده اجاره گیرنده هنوز نرسیده باشد، زمین به مقابل اجرت مثل الی جمع آوری حاصل در تصرف اجاره گیرنده باقی می‌ماند.

مادهٔ ۱۴۰۸:

اجاره گیرنده مکلف است از زمین زراعتی طوری بهره برداری نماید که متعارف باشد و به نحوی در آن عمل نماید که برای بهره برداری مساعد باقی بماند. اجاره گیرنده نمی‌تواند بدون اجازه اجاره دهنده، طوری از زمین بهره برداری نماید که در زمین چنان تغییری وارد شود که اثر منفی آن تا بعد از انتهای مدت اجاره دوام نماید.

مادهٔ ۱۴۰۹:

اجاره گیرنده مکلف است به اصلاحاتی بپردازد که انتفاع عادی از زمین به اجاره گرفته شده، ایجاب می‌نماید.

مادهٔ ۱۴۱۰:

اجاره گیرنده مکلف است زمینی را که به اجاره گرفته در مدتی تخلیه نماید، تا شخصی‌که بعد از وی در زمین مذکور تصرف می‌نماید، بتواند زمین را آماده زراعت و کشت سازد. مشروط براین‌که از این ناحیه ضرری به او نرسد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم – دهقانی

مادهٔ ۱۴۱۱:

دهقانی، عقدیست به زرع زمین بین مالک و دهقان طوری‌که حاصل زمین بین آنها به حصص تقسیم می‌گردد که هنگام عقد برآن موافقه به عمل آمده است.

مادهٔ ۱۴۱۲:

شروط صحت عقد دهقانی عبارت است از:

۱- آماده بودن زمین برای زراعت.

۲- معلوم بودن شخص مکلف به تهیه بذر، کود، ادویه ضد آفات و سایر مصارف ضروری برای کشت.

۳- معلوم بودن شخص مکلف به تهیه وسایل زراعت.

٤- تسلیم نمودن زمین خالی از زرع به دهقان، گرچه بذر از مالک زمین باشد.

مادهٔ ۱۴۱۳:

تعیین مدت دهقانی مطابق عرف دهقانی شرط صحت عقد شمرده می‌شود. در صورت عدم تعیین مدت عقد، دهقانی صحیح و به یک فصل اعتبار دارد، مگر این‌که در قانون خاص طور دیگری حکم شده باشد.

مادهٔ ۱۴۱۴:

تعیین صریح یا ضمنی جنس بذر و حصهٔ شخصی‌که بذر از طرف او نیست، شرط صحت عقد شمرده می‌شود. در صورت عدم تعیین جنس بذر، اگر بذر از طرف مالک زمین باشد، عقد دهقانی صحیح و اگر از طرف دهقان باشد

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح نمی باشد، مگر این‌که تعیین جنس بذر به اختیار دهقان گذاشته شده باشد.

مادهٔ ۱۴۱۵:

مواشی و آلاتی‌که در زراعت استعمال می‌شود اگر هنگام عقد بالای زمین موجود بوده وملکیت صاحب زمین باشد عقد دهقانی آنرا شامل می گردد. بشرطیکه خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

مادهٔ ۱۴۱۶:

(۱) دهقان مکلف است در زراعت و نگهداری کشت به قدری توجه نماید که در مورد مال خود دارد. دهقان از تلف شدن زمین در خلال انتفاع مسئول است، مگر این‌که ثابت نماید که در نگهداشت و صیانت آن به اندازه شخص عادی صرف مساعی نموده است.

(۲) د هقان به تعویض مواشی تلف شده و آلاتی‌که استهلاک شدن آن ناشی از قصوروی نباشد مکلف، نمی باشد.

مادهٔ ۱۴۱۷:

دهقان نمی تواند زمین را بدون اجازه مالک آن به شخص دیگری به اجاره داده یا از اجاره آن برای دیگری تنازل نماید. در صورت تخلف ازین امر مالک می تواند عقد را فسخ یا از دهقان مطالبه تعویض نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۱۸:

دهقان حق ندارد زمین مربوط را بدون موافقه مالک به شخص دیگری به دهقانی بدهد.

مادۀ ۱۴۱۹:

دهقان به نگهداری عمارات مربوط به زمین و وسایل آبیاری مکلف بوده و ترمیماتی‌که برای حفظ دهقانخانه ضروری است به عهده دهقان است اما مصارف انهار عامه و حفر جوهای نو انداز، بدوش مالک است.

مادۀ ۱۴۲۰:

دهقان نمی تواند در ختان سالم روی اراضی داخل مقاوله را کشیده یا قطع کند. اما می‌تواند در ختان خشک شده را به اجازه مالک قطع و عوض آن نهال دیگری غرس کند. کار قطع و غرس به دوش دهقان و قیمت نهال بدوش مالک می‌باشد.

مادۀ ۱۴۲۱:

تأدیۀ مالیات به دوش مالک است.

مادۀ ۱۴۲۲:

به جز از آنچه درین قانون ذکر شده، مالک حق ندارد نفع دیگری از قبیل مفاد نقدی یا غیر نقدی یا اجرای خدماتی را از دهقان به طور مستقیم یا غیر مستقیم تقاضا کند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۴۲۳:

طرفین مقاوله می‌توانند به موافقه یکدیگر مقاوله دهقانی را به عقد اجاره تبدیل نمایند.

مادهٔ ۱۴۲۴:

هرگاه دهقان مالک زمین گردد و به خواهد شخصاً آن‌را دهقانی نماید، می-تواند مقاوله را فسخ کند.

مادهٔ ۱۴۲۵:

اگر مقاوله دهقانی قبل از سه ماه از تاریخ ختم موعد قرارداد تجدید نشود، مقاوله تا یک سال دیگر تمدید می یابد.

مادهٔ ۱۴۲۶:

حاصلات بین دهقان ومالک زمین مطابق توافق طرفین یا تناسبی که عرف تعیین نموده تقسیم می شود و در صورت عدم موافقت قبلی و عدم موجودیت عرف، مناصفه می‌گردد.

مادهٔ ۱۴۲۷:

هرگاه حاصلات به اثر حوادث غیر مترقبه تماماً یا قسماً از بین برود هردو طرف به صورت مساویانه متحمل خساره گردیده یکی بر دیگری رجوع کرده نمی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۲۸:

هرگاه مدت عقد قبل از پخته شدن زرع منقضی شود زرع الی زمـان رسـیدن، به زمین باقیمانده، مصارف لازمه در همین مدت از قبیل آبیاری درو و خرمن میده نمودن و دانه جدا نمودن به اندازه حصص هریک بذمه هردو می باشد.

مادۀ ۱۴۲۹:

(۱) هرگاه مالک زمین قبل از پخته شدن زرع فوت نماید، دهقان الی زمان پخته شدن زرع به کار خود ادامه داده ورثه متوفی نمی توانند اورا منع کنند.
(۲) در صورتی که دهقان قبل از پخته شدن زرع وفات کند، ورثه وی اگر قادر باشد و یا وکیل قانونی آن به صفت قایم مقام او الی زمان پخته شدن زرع بـه کار دوام می‌دهند. گرچه مالک زمین رضائیت نداشته باشد.

مادۀ ۱۴۳۰:

هرگاه عقد دهقانی فسخ گردیده یا باطل شمرده شود،حاصلات متعلق به مالک بذر بوده طرف مقابل وی مستحق اجرت مثل مـی‌شـود. مگـر ایـن‌کـه موافقـه طوردیگری صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۴۳۱:

هرگاه در قانون خاص روابط حقوقی بین دهقان و صاحب زمین طور دیگـری تنظیم شده باشد، به احکام قانون خاص اعتبار داده می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث سوم – باغبانی

مادهٔ ۱۴۳۲:

(۱) عقد باغبانی، عبارت است از دادن درخت و تاک به شخص دیگر جهت پرورش و بهره برداری به مقابل قسمت معینی از ثمر آن.

(۲) درخت عبارت از نباتی است که در زمین مدت یکسال یا بیشتر از آن ثابت و باقی بماند.

مادهٔ ۱۴۳۳:

در عقد باغبانی شرایط خاص صحت عقد دهقانی رعایت می‌شود.

مادهٔ ۱۴۳۴:

عقد باغبانی برای مدتیکه عرفاً معمول باشد، صحت دارد. هرگاه عقد بدون قید مدت باشد، به اولین ثمرهٔ حاصل همان سال حمل می‌شود.

مادهٔ ۱۴۳۵:

هرگاه مدت باغبانی طوری تعیین شود که از ظهور ثمر کمتر باشد، عقد صحیح پنداشته نمی‌شود.

مادهٔ ۱۴۳۶:

هرگاه برای باغبانی مدتی تعیین شود که در آن احتمال ظهور و عدم ظهور ثمر هر دو متصور باشد، عقد موقوف دانسته می‌شود. به نحوی‌که اگر میوه در وقت معین طوری ظاهر شود که مشابه آن در معاملات طرف علاقه قرار گیرد، باغبانی صحیح بوده ثمر مطابق موافقه قبلی تقسیم می‌شود واگر ثمردر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقت معین ظهور نکند عقد فاسد بوده، باغبان مستحق اجرت مثل عمل خـویش شناخته می‌شود، در حالیکه ثمر اصلاً ظاهر نشود، هیچ یـک از طـرفین بـالای همدیگر حقی ندارند.

مادۀ ۱۴۳۷:

کارهای لازمی قبل از ظهور ثمر مانند آبیاری، پیوند، القاح وحفاظت بر باغبان و کار هائیکه بعد از ظهور ثمر ضروری پنداشته مـی‌شـود،ماننـد چیـدن ثمـر وامثال آن بر طرفین عقد لازم می باشد. مگراینکه موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۴۳۸:

(۱) باغبان نمی تواند بدون اجازه مالک درخت را به شخص دیگری به باغبانی بدهد. در صورت تخلف ثمر بمالک تعلق گرفتـه، باغبـان دوم مـستحق اجـرت مثل باغبان اول گردیده و باغبان اول مستحق اجرت شناخته نمی شود.

(۲) باغبان نمی تواند بدون اجـازۀ مالک،اشـجار تحـت پـرورش خـود را قطـع نماید ویا درباغ نهال غرس کند.

(۳) کشت نمودن زمین باغ، بدون اجازۀ مالک جواز ندارد. در صـورت موافقـه به زرع احکام مربوط به عقد دهقانی و یا عقد اجـارۀ زمـین هـای زراعتـی، در مورد رعایت می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۳۹:

هرگاه درخت در حالی‌که ثمر آن ظاهر گردیده به استحقاق برده شود مالک درخت بپرداخت اجرت مثل برای باغبان مکلف می گردد. در صورتی‌که درخت قبل از ظهور ثمر به استحقاق برده شود، باغبان مستحق هیچ چیزی شناخته نمی‌شود.

مادۀ ۱۴۴۰:

هرگاه باغبان از اجراء عمل عاجز گردد یا از ظهور ثمر مطمئن نباشد، فسخ عقد باغبانی جواز دارد.

مادۀ ۱۴۴۱:

هرگاه مدت باغبانی منقضی شود، عقد منتهی می‌گردد. اگر بالای درخت ثمری باشد که قابلیت استفاده در آن ظاهر نباشد، باغبان مخیر است که بدون اجرت الی زمان رسیدن ثمر به عمل خود ادامه دهد یا عمل را ترک کند. همچنان مالک درخت مخیراست که ثمر نا رسیده را عیناً طبق شروط موافقه شده تقسیم نماید یا برای باغبان قیمت حصه مستحقه‌اش را از آن اعطاء و یا مصارف لازمه را الی رسیدن ثمر به عهده گرفته بعداً با آنچه مصرف نموده بر حصه باغبان از ثمر رسیده رجوع کند.

مادۀ ۱۴۴۲:

(۱) هرگاه مالک زمین هنگام که ثمر تازه ظهورکرده وفات نماید، باغبان کمافی السابق بکارخود ادامه می‌دهد. گرچه ورثه مالک، رضائیت نداشته باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) درصورتی که باغبان ترک عمل را اراده نماید به اجراء عمل مجبور ساخته نمی‌شود، ورثه مالک زمین از خیارات سه گانه مندرج مادهٔ(۱٤٤۱) این قانون استفاده نموده می توانند.

مادهٔ ۱۴۴۳:

هرگاه مالک زمین و باغبان هر دو درحال که ثمر تازه ظهورکرده وفات نمایند، ورثه باغبان بین دوام بعمل الی زمانی‌که قابلیت استفاده ثمر ظاهر گردد و ترک آن مخیرند. درین حالت ورثه مالک زمین از خیارات مندرج مادهٔ (۱٤٤۱) این قانون استفاده نموده می‌توانند.

مادهٔ ۱۴۴۴:

هرگاه احکام این قانون با احکام قانون خاص مغایرت داشته باشد، احکام قانون خاص تطبیق می‌شود.

مبحث چهارم - اجارهٔ وقف

مادهٔ ۱۴۴۵:

ناظروقف، ولایت اجارهٔ وقف را دارا بوده و موقوف علیه، این ولایت را ندارند. مگر این‌که از جانب وقف کننده متولی باشد یا از جانب شخصی‌که ولایت اجاره را دارد، مانند قاضی یا ناظر او اجازه داده شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۴۶:

ولایت قبض اجرت مختص به ناظربوده نه به موقوف علیه، مگراین‌که ناظر به وی اجازه قبض اجرت را داده باشد.

مادۀ ۱۴۴۷:

شرطی‌که راجع به وقف کننده وضع گردیده رعایت می‌گردد و متولی نمی-تواند مدتی را تغییر دهد که وقف کننده برای اجاره وقف تعیین کرده است.

مادۀ ۱۴۴۸:

هرگاه مدت اجاره ازطرف وقف کننده تعیین نشده باشد، مدت اجاره در خانه و دوکان یکسال و در زمین سه سال تعیین می‌گردد. مگراین‌که در مورد خانه و دوکان زیادت مدت و در مورد زمین تنقیص مدت مصلحت دیده شود.

مادۀ ۱۴۴۹:

(۱) به استثنای حالت ضروری اجارۀ خانه یا زمین موقوفه برای مدت طولانی یا عقود پیهم جواز ندارد.

(۲) اگر ناظر به حکم ضرورت جهت آبادی مال موقوفه مجبور گردد، می تواند به اجازۀ محکمه مدت اجاره را متجاوز از حدود مصرحۀ مادۀ (۱٤٤٨) این قانون تعیین نماید. مشروط بر اینکه از مدت عادی عمر انسان بیشتر نباشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۴۵۰:

ناظرنمی‌تواند وقف را برای شخص خود به اجاره بگیرد، گرچه به اجوره مثل باشد.

مادهٔ ۱۴۵۱:

اجاره به کمتر از اجر مثل جوازندارد. مگربه تفاوت ناچیز، گر چه اجاره دهنده یگانه شخص مستحقی باشد که ولایت تصرف در وقف را داشته باشد.

مادهٔ ۱۴۵۲:

(۱) معیار در اجارهٔ وقف، اجر مثل زمانی است کـه در آن عقـد اجـاره منعقـد گردیده است تغییرات بعدی در آن تأثیر ندارد.

(۲) در صورتی‌که وقف از طرف نـاظر بـه غـبن فـاحش بـه اجـاره داده شـده باشد،اجاره گیرنده مکلف است اجر مثل را تکمیل نماید، درغیرآن اجاره فـسخ می‌شود.

مادهٔ ۱۴۵۳:

(۱) هرگاه بناء وقفی به اعمار ضرورت داشته و اجاره گیرنده به اجـازهٔ نـاظر از مال خود به آن اقدام کند، در صورتی که اکثر منافع عمارت به وقـف عایـد باشد، اجاره گیرنده می تواند تأدیهٔ مصارف مذکور را از حاصل وقف از ناظر مطالبه نماید گرچه رجوع اجاره گیرنده قبلاً شرط نشده باشد.

(۲) اگر اکثرمنافع عمارت به اجاره گیرنده عاید باشد، بدون وجود شرط قبلـی برناظر رجوع کرده نمی تواند. هرگاه اجاره گیرنده یـا مـستحق بـدون اجـازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناظر به اعمار بنائی از مواد مخروبه وقف بپردازد و بناء طوری ساخته شده باشد که اگر منهدم گردد بدون مواد تخریب شده قیمت دیگری از آن باقی نماند، بنأ جز وقف شمرده شده اجاره گیرنده حق رجوع را ندارد.

مادۀ ۱۴۵۴:

هرگاه اجاره گیرنده علایم وقف را تغییر دهد، طوری‌که آن‌را تماماً یا قسماً تخریب نموده مجدداً به اعمار آن به شکل دیگری بپردازد، درصورتی‌که تغییر وارده بنفع وقف باشد، بنأ به حال خود باقی مانده اجاره گیرنده متبرع پنداشته شده، مستحق اجر مثل می‌گردد و در صورتی‌که تغییر وارده به نفع وقف نباشد، به تخریب بنأ و اعادۀ آن به شکلی اولی امر می گردد.

مادۀ ۱۴۵۵:

احکام عقد اجاره بر اجارۀ وقف تطبیق می‌گردد، مگر این‌که با احکام مندرج این مبحث متناقض باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل دوم
عاریت

قسمت اول- احکام عمومی

مادهٔ ۱۴۵۶:

عاریت، عبارت است از تعهد عاریت دهنده به تسلیم منفعت عین به عاریت گیرنده بدون عوض، برای مدت معین یا غرض معین، به این شرط که بعد از استعمال آن‌را اعاده نماید.

مادهٔ ۱۴۵۷:

شرط صحت عاریت این است که قابلیت استفاده از شی عاریت داده شده با بقای عین آن ممکن باشد.

مادهٔ ۱۴۵۸:

عین عاریت داده شده از ملکیت عاریت دهنده خارج نمی گردد.

قسمت دوم- وجایب عاریت دهنده

مادهٔ ۱۴۵۹:

عاریت دهنده مکلف است، عین عاریت داده شده را به همان حالت هنگام عقد به عاریت گیرنده تسلیم و آن‌را در طول مدت عاریت به اختیار وی بگذارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۶۰:

عاریت دهنده مکلف است، مصارفی را که عاریت گیرنده جهت نجات عین عاریت داده شده از هلاک و ضیاع نموده است، تأدیه نماید.

مادۀ ۱۴۶۱:

(۱) عاریت دهنده از استحقاق برده شدن شی عاریت داده شده، ضامن نمی باشد. مگر این‌که سبب استحقاق را عمداً مخفی نموده یا به اساس موافقه خاصی تضمین را قبول نموده باشد.
(۲) عاریت دهنده ضامن عیوب مخفی نمی باشد، مگر این‌که عیب را عمداً مخفی کرده یا سلامت شی را تضمین نموده باشد.

قسمت سوم- التزامات عاریت گیرنده

مادۀ ۱۴۶۲:

عاریت گیرنده مکلف است، به حفاظت و صیانت شی عاریت داده شده چنان توجه نماید که برمال خود می نماید.

مادۀ ۱۴۶۳:

هرگاه عاریت دهنده نوع، وقت یا مکان استعمال عین عاریت داده شده را مقید سازد، عاریت گیرنده نمی‌تواند. شی عاریت داده شده را در غیر وقت ومکان معین استعمال نماید. همچنان ازنوع استعمالی که به آن اجازه داده شده مخالفت کرده نمی‌تواند و از اندازۀ که اجازه داده شده اضافه تر تجاوز کرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمی‌تواند. بلکه به اندازه استعمال مماثل آنچه که به استعمال آن مقید شده یا به کمتر از آن اقدام کرده می تواند.

مادۀ ۱۴۶۴:

هرگاه استفاده از عین عاریت مقید به زمان، مکان و نوع استعمال نباشد عاریت گیرنده می تواند از آن در هر وقت و هر مکان به هر نوعی که خواسته باشد طوری عادی استفاده نماید. اگر به اثر تجاوز عاریت گیرنده عین از بین برود ضامن آن می باشد.

مادۀ ۱۴۶۵:

(۱) هرگاه عاریت دهنده به صورت مطلق به عاریت گیرنده اجازۀ استفاده بدهد و شخص استفاده کننده را تعیین نکند، عاریت گیرنده می تواند شخصاً از عین عاریت استفاده نموده یا آنرا به شخص دیگری به عاریت بدهد، اعم از اینکه تغییر استعمال کننده در عین عاریت مؤثر باشد یانه. این حکم در صورتیست که عاریت گیرنده شخصاً عین را مورد استفاده قرار نداده و عین عاریت داده شده از اشیای باشد که تغییر استعمال کننده در آن تاثیر داشته باشد. درغیرآن عاریت دادن عین به شخص دیگر جواز ندارد.

(۲) اگر شخص استفاده کننده از طرف عاریت دهنده تعیین شده باشد، عاریت گیرنده به رعایت قید شخص مذکور مکلف بوده، در صورت تخلف عاریت گیرنده ضامن از بین رفتن عین عاریت می باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۶۶:

هرگاه عاریت دهنده از عاریت دادن عین، به شخص دیگر، عاریت گیرنـده را منـع نمـوده باشـد و عاریـت گیرنـده آن‌را بـشخص دیگـری بـه عاریـت بدهد، ضامن ازبین رفتن آن می‌باشد.

مادۀ ۱۴۶۷:

عاریت گیرنده در تمامی احوالی‌که از عاریت دادن عین به شـخص دیگـر منـع گردیده، نمی‌تواند عین عاریت را به شخص دیگری به امانت بدهد اگـر عاریـت گیرنده آنرا نزد شخص دیگربه ودیعت بگذارد و عین عاریت نزد ایـن شـخص از بین برود، عاریت گیرنده ضامن آن می باشد.

مادۀ ۱۴۶۸:

درتمامی حالاتی‌که عاریت گیرنده صـلاحیت عاریـت دادن عـین عاریـت را بـه شخص دیگر دارا باشد، می تواند عین مذکور را به شخص دیگـری بـه امانـت بدهد. درین‌صورت اگرعین بدون تجاوز ودیعت گیرنده از بـین بـرود، عاریـت گیرنده ضامن شناخته نمی‌شود.

مادۀ ۱۴۶۹:

عاریت گیرنده نمی تواند عین عاریت را به اجاره یا رهن بدهد. مگر این‌که آن-را به اجازۀ عاریت دهنده به منظور دادن رهن به عاریت گرفته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۷۰:

(۱) هرگاه عاریت گیرنده عین عاریت را بدون اجازۀ عاریت دهنده به اجاره داده و عین مذکور نزد اجاره گیرنده از بین برود، عاریت دهنده می تواند ضمان عین عاریت را از هریک عاریت گیرنده یا اجاره گیرنده، مطالبه نماید. در صورت مطالبه از عاریت گیرنده او نمی‌تواند برشخص دیگری مراجعه نماید. در صورت مطالبه ضمان از اجاره گیرنده، اجاره گیرنده می‌تواند به عاریت گیرنده رجوع نماید. مشروط بر این‌که هنگام عقد اجاره از عاریت بودن عین در نزد او آگاه نباشد.

(۲) هرگاه عین بدون اجازۀ عاریت دهنده به رهن داده شود و نزد رهن گیرنده از بین رود در صورت مطالبه ضمان از عاریت گیرنده، رهن بین رهن دهنده و رهن گیرنده انجام یافته تلقی می‌شود.

مادۀ ۱۴۷۱:

عاریت گیرنده در مال عاریت که بدون تجاوز از بین رود ضامن نمی باشد و شرط ضمان در عاریت باطل شناخته می‌شود. اگر عاریت گیرنده در حفاظت عین عاریت قصور یا اهمال نماید، ضامن می‌باشد.

مادۀ ۱۴۷۲:

هرگاه در اثر استعمال عادی و مطابق عرف عین عاریت طوری معیوب شود که موجب تنزیل قیمت آن گردد، عاریت گیرنده ضامن این تنقیص قیمت نمی-باشد و درصورت استعمال غیر عادی ضامن شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۴۷۳:

هرگاه عاریت گیرنده به نحوی از انحا به جلوگیری از تلف شدن عـین عاریـت قادر باشد و از آن جلوگیری نکند، به پرداخت ضمان مکلف می‌گردد. همچنان اگر در رفع دست غاصب آن تقصیرنماید، ضامن شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۴۷۴:

تکالیف مالی و مصارف حفاظت عادی و رد عین عاریت بدوش عاریت گیرنده می‌باشد.

مادهٔ ۱۴۷۵:

(۱) عاریت گیرنده مکلف است در ختم عاریت عین را به همان حالت سابقه رد نماید. این حکم مسئولیت از بین رفتن یانقصان عین عاریت را اخلال نمی کند.
(۲) رد عین درمحلی صورت می‌گیرد که عاریت گیرنده آن‌را تسلیم شده، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۴۷۶:

هرگاه عاریت گیرنده عین را بعد از انقضای میعـاد عاریـت در تـصرف خـود نگاه داشته یا درمحل موافقه شـده تـسلیم ندهـد در صـورت ازبـین رفـتن آن ضامن شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت چهارم- انتهای عاریت

مادۀ ۱۴۷۷:

(۱) عاریت به انقضای مدت موافقه شده منتهی می گردد. اگر مدت تعیین نشده باشد با برآورده شدن منظوری که برای آن عاریت صورت گرفته خاتمه می یابد. در صورت عدم تحدید مدت، عاریت دهنده می‌تواند، هر وقت انتهای عاریت را مطالبه نماید.

(۲) عاریت گیرنده می تواند قبل از انتهای عاریت عین را رد نماید. اما در صورتی‌که رد عین به ضرر عاریت دهنده باشد به قبول آن مجبور گردانیده نمی‌شود.

مادۀ ۱۴۷۸:

عاریت دهنده در احوال آتی می تواند انتهای عاریت را بدون قید مطالبه کند:

۱- در حال احتیاج غیر مترقبه به عین عاریت.

۲- در حال سوء استعمال عین از جانب عاریت گیرنده یا قصور وی در حفاظت آن.

۳- در حال افلاس عاریت گیرنده بعد از انعقاد عقد عاریت یا قبل از آن، مشروط بر این‌که عاریت دهنده هنگام عقد از آن مطلع نبوده بعداً اطلاع حاصل کند.

مادۀ ۱۴۷۹:

عقد عاریت به وفات عاریت گیرنده منتهی شده به ورثه وی انتقال نمی‌کند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۸۰:

هرگاه عاریت گیرنده وفات نموده و عـین عاریـت درمتروکـۀ متـوفی موجـود نباشد به حیث دین واجب الاداء از ترکه شناخته می‌شود.

باب سوم
عقود کار

فصل اول
مقاوله، استصناع و تعهدات مرافق عامه

قسمت اول- مقاوله

مبحث اول - احکام عمومی

مادۀ ۱۴۸۱:

مقاوله، عقدیست که به موجب آن یکی از طرفین ساختن چیزی یا اجرای عملی را به صورت مؤقت یا غیرمؤقت برای طرف دیگر به مقابل اجرت تعهد نماید.

مادۀ ۱۴۸۲:

مقاوله کار و ساختن اشیای مخالف قانون و نظام عام اعتبار ندارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۸۳:

(۱) متعهد می‌تواند تنها اجرای عمل را تعهد نماید و موادی‌که در اجراء عمل به کار برده می‌شود یا از آن استفاده بعمل می‌آید، بدوش صاحب کار گذاشته می‌شود.

(۲) تعهد اجرای عمل و تهیه مواد هر دو از طرف متعهد جواز دارد.

مبحث دوم – وجایب مقاوله کننده

مادۀ ۱۴۸۴:

هرگاه مقاوله کننده به تهیه تمام یا بعضی مواد کار تعهد نماید از کیفیت آن مسئول بوده و در برابر صاحب کار از آن ضامن می باشد.

مادۀ ۱۴۸۵:

(۱) هرگاه مواد از جانب صاحب کار تهیه گردد متعهد به دقت در استعمال مواد و به کار بردن اصول فنی درآن مکلف می‌باشد همچنان حساب دهی مواد مصرف شده و رد مواد باقی مانده به صاحب کارمکلف شناخته می‌شود.

(۲) در صورتی‌که بعضی از مواد نسبت اهمال یانقص در کفایت فنی متعهد غیرقابل استفاده شود، متعهد به رد قیمت آن به صاحب کارمکلف می گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۸۶:

متعهد مکلف است افزار اضافی را که اجرای عمل ایجاب نماید به مصرف خود تهیه کند، مگر این‌که عرف حرفوی یا موافقه طرفین مخالف آن باشد.

مادۀ ۱۴۸۷:

تزئید اجرت موافقه شده از طرف متعهد و تنقیص آن از جانب صاحب کار بعداز عقد مقاوله جواز ندارد، مگر این‌که قانون یاموافقه به خلاف آن صراحت داشته باشد.

مادۀ ۱۴۸۸:

هرگاه ظاهر شود که متعهد به صورت ناقص یا مخالف عقد عمل را انجام می-دهد، صاحب کار می‌تواند به او اخطار دهد که در ظرف مدت معین از طرزالعمل خود منصرف نگردد صاحب کار می‌تواند عقد را فسخ یا اتمام کار را به مصرف متعهد اول به شخص دیگری بسپارد.

مادۀ ۱۴۸۹:

متعهد نمی‌تواند قبل از اتمام کار و تسلیم آن به صاحب کار اجرت موافقه شده را مطالبه نماید اما صاحب کار می‌تواند قسمتی از اجرت را طوری پیشکی تأدیه یاچنان موافقه نماید که اجرت را متناسب بانجام کار می پردازد، بشرطی‌که به اتمام کار باقی مانده مجبور ساخته شود، در غیرآن صاحب کار به مصرف متعهد آنرا تکمیل می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۴۹۰:

انجنیرساختمانی و مقاوله کننده به طوری متضامن تا مدت ده سال مسئول انهدام، شکست و نشست کلی یا جزئی عمارات ساخته شده یا ملحقات ثابتهٔ دیگری که اعمار نموده‌اند می‌باشند گرچه انهدام، شکست و نشست ناشی از عیب در خود زمین باشد یا صاحب کار به ساختن عمارت معیوب اجازه داده باشد. مگر این‌که اصلاً عاقد آن بقای عمارت را کمتر از مدت ده سال اراده داشته باشند.

مادهٔ ۱۴۹۱:

(۱) عیوبی‌که پختگی، مقاومت و سلامت بنأ را تهدید نماید تابع ضمان مندرج مادهٔ (۱٤۹۰) این قانون می باشد.

(۲) مدت ده سال مندرج مادهٔ (۱٤۹۰) این قانون از تاریخ تسلیم دادن کار آغاز می‌گردد.

(۳) حکم این ماده در مورد متعهدی‌که بر متعهد ثانی (متعهد باطنی) حق رجوع دارد، تطبیق نمی گردد.

مادهٔ ۱۴۹۲:

مهندس طرح پلان ونقشه که براجرای کار نظارت نداشته باشد، تنها از عیب پلان و نقشه مسئول می‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۹۳:

هر شرطی‌که مانع ضمان مهندس انجنیر ساختمانی و مقاوله کننده گردد، باطل است.

مادۀ ۱۴۹۴:

دعوی ضمان در احوال مندرج مواد (۱٤۹۰-۱٤۹۱-۱٤۹۲) این قانون بعد از انقضای مدت یکسال از تاریخ حدوث انهدام، شکست و نشست یا کشف عیب ساقط می‌گردد.

مبحث سوم - وجائب صاحب کار

مادۀ ۱۴۹۵:

هرگاه جبران خساره ناشی از انهدام، شکست و نشست کلی یا جزئی عمارت از طرف شرکت بیمه ساختمانی پرداخته شده باشد. صاحب عمارت نمی تواند آن‌را از انجنیر ساختمانی مقاوله کننده و یا مهندس مطالبه نمایند.

مادۀ ۱۴۹۶:

صاحب کار مکلف است به مجرد اتمام کار آن‌رامطابق عرف جاری تسلیم شود درغیرآن متعهد می تواند به تسلیمی آن درخلال مدت معین به او اخطار رسمی بدهد. در صورت انقضای مدت مذکور اگر صاحب کار آن‌را تسلیم نشود، تسلیم شده تلقی می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۴۹۷:

صاحب کارمکلف است اجرتی را که شرط گذاشته هنگام تسلیمی بپردازد. مگر این‌که عرف یا موافقه به خلاف آن حکم نموده باشد.

مادۀ ۱۴۹۸:

(۱) هرگاه دراثنای اجراء کار تجاوز از حدود موافقه دیده شود متعهد مکلف است مقدار تکالیف زاید را به اطلاع صاحب کار برساند در غیر آن حق مطالبه او درمصارف متجاوز از قیمت موافقه شده ساقط می‌گردد.

(۲) در صورت تجاوز بزرگ، صاحب کار می‌تواند عقد را با تأدیۀ قیمت آنچه متعهد مطابق عقد اتمام نموده فسخ نماید.

مادۀ ۱۴۹۹:

(۱) هرگاه عقد به اجرت بالمقطع تمام شده باشد متعهد نمی‌تواند زیادت اجرت را مطالبه کند گرچه در پلان کارمتعهد، تعدیلی رخ داده باشد، مگر اینکه تعدیل از اثر تصمیم صاحب کار صورت گرفته باشد.

(۲) متعهد نمی تواند به موجب بلند رفتن نرخ و اجرت، زیادت اجرت را مطالبه نماید. مگر در صورتی که چنان حوادث استثنائی عمومی رخ دهد که هنگام عقد پیشبینی شده نمی توانست و به اثر آن معیاری‌که سنجش مالی عقد مقاوله به آن استوار است، دیگرگون شود درین صورت محکمه می‌تواند به زیادت اجرت یا فسخ عقد حکم نماید، مگر اینکه طرفین طوری دیگری موافقه نموده باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۰۰:

هرگاه اجرت تعیین نشده باشد، مصارف کار انجام شده توسط اهل خبره تعیین می‌گردد.

مادهٔ ۱۵۰۱:

هرگاه مهندس، نقشه یا اندازه گیری‌ها را باتمام رسانیده یا اداره تعمیر را به امرصاحب آن به مقابل اجرت معینه به عهده گیرد، مستحق اجرت مذکور شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۰۲:

هرگاه صاحب کار اجرت مهندس را تعیین نکرده باشد، مستحق اجرت مثل که مطابق عرف و مدتی‌که کار او در بر گرفته تعیین می‌گردد.

مبحث چهارم - متعهد ثانی

مادهٔ ۱۵۰۳:

(۱) متعهد می‌تواند درحالی‌که طبیعت کار یا صراحت عقد مانع نگردد، شخص دیگری رابه اجرای تمامی یاقسمی از کار مکلف گرداند. به هرصورت متعهد دربرابر صاحب کار، ازکار متعهد ثانی مسئول می‌باشد.

(۲) متعهد ثانی در برابر متعهد اول مسئول شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث پنجم- انجام قرارداد

مادهٔ ۱۵۰۴:

عقد مقاوله به انجام کار تعهد شده و تسلیم آن مطابق توافق جانبین و احکام قانون منقضی می‌گردد.

مادهٔ ۱۵۰۵:

صاحب کار می‌تواند هر وقتی خواسته باشد، عقد را خاتمه داده اجراء کار را متوقف سازد، مشروط براین‌که مصارف متعهد، اجرت کار انجام شده و مفادی را که به انجام کارمیسر می‌گردید، جبران نماید. محکمه در صورت ایجاب شرایط می تواند تعویض را تخفیف دهد.

مادهٔ ۱۵۰۶:

هرگاه انجام کار تعهد شده مستحیل گردد، عقد مقاوله منقضی می‌گردد.

مادهٔ ۱۵۰۷:

(۱) هرگاه شی بنابراسباب غیر مترقبه قبل از تسلیم آن به صاحب کار از بین رود، متعهد نمی تواند اجرت کار و مصارف را مطالبه نماید. مگر این‌که به صاحب کار راجع به تسلیم شدن آن قبلاً اطلاع کتبی داده باشد. خساره از بین رفتن مواد، برتهیه کننده است.

(۲) اگر از بین رفتن یا نقصان شی به اثرخطای صاحب کار یا به اثرعیب موادی باشد که صاحب کارآن‌را تهیه نموده، متعهد مستحق اجوره وعندالایجاب مستحق تعویض می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۰۸:

هرگاه اعتماد شخصی متعهد در عقد مقاوله محل اعتبار باشد، عقد به مرگ متعهد منقضی می‌گردد. در غیر آن عقد به حال خود باقی می‌ماند. مگراین‌که در ورثه متعهد راجع به حسن اجراء کار تضمینات کافی موجود نباشد.

مادۀ ۱۵۰۹:

(۱) هرگاه عقد مقاوله به مرگ متعهد منقضی گردد. صاحب کار به تأدیه قیمت کار انجام شده و مصارفی‌که برای اجرای قسمت ناتکمیل صورت گرفته، مکلف می‌گردد. این مکلفیت به اندازه نفع است که از کار و مصارف مذکور به صاحب کار عاید می‌شود، در برابر آن صاحب کار می‌تواند مواد تهیه شده را به مقابل تعویض عادلانه مطالبه نماید.

(۲) حکم فقرۀ فوق این ماده در مورد متعهدی‌که به اجرای کار اقدام کرده مگر بنابر اسباب خارج از اراده او از اتمام آن عاجز گردیده نیز تطبیق می‌شود.

قسمت دوم- استضاع - فرمایش ساختن شی

مادۀ ۱۵۱۰:

استضاع، مقاوله ساختن شی معین است در برابر قیمت مشخص به نحوی‌که مقاوله بر عین شی وارد باشد نه بر کار صنعت گر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۱۱:

در مقاولۀ استضاع بیان جنس، نوع، مقدار و وصف شی مطلوب شرط می-باشد.

مادۀ ۱۵۱۲:

در مقاولۀ استضاع پرداخت قیمت شی مورد نظر طور معجل حتمی دانسته نمی‌شود.

مادۀ ۱۵۱۳:

(۱) مقاوله کنندگان نمی‌توانند در صورتی که مقاوله استضاع انعقاد یافته باشد از تعهدات خود منصرف گردند، مگر این‌که موافقه بین طرفین طور دیگری صورت گرفته باشد.
(۲) اگر صنعتگر تعهد خود را مطابق به شرایط مقاوله انجام نداده باشد، فرمایش دهنده به قبولی شی ساخته شده مکلف نبوده، می‌تواند جبران خساره عایده را از صنعتگر مطالبه کند.
(۳) هرگاه فرمایش دهنده از قبولی و تسلیم شدن شی فرمایش داده شده خود بدون سبب و دلایل معقول اباورزد، به تسلیم گیری آن مکلف می‌گردد. درغیر آن صنعتگر می‌تواند جبران خساره‌ای را که به سبب تأخیر تسلیمی یاعدم ایفای تعهد فرمایش دهنده به وی عاید گردیده، از فرمایش دهنده مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۱۴:

(۱) صنعت گرمکلف است شی فرمایش داده شده را طوری بسازد که حایز وصف تضمین شده بوده و استفاده مطلوب از آن شده بتواند. همچنان شی مذکور باید عاری از عیبی باشد که ارزش را تنزیل دهد.

(۲) اگر شی فرمایش داده شده اوصاف و شرایط موافقه شده را حایز نباشد، فرمایش دهنده می‌تواند رفع عیب رامطالبه کند.

(۳) اگرصنعتگر در رفع عیب تأخیر ورزد. فرمایش دهنده می‌تواند عیب را رفع نموده مصارف را از صنعتگر مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۵۱۵:

فرمایش دهنده برای رفع عیب مندرج مادهٔ (١٥١٤) این قانون مدت مناسبی را تعیین می‌کند با توضیح این‌که اگر در موعد معین عیب عایده رفع نگردد، شی را مسترد می‌دارد. بعد از گذشت مهلت معینه فرمایش دهنده می‌تواند از مقاوله رجوع نموده و یا تنزیل قیمت را متناسباً مطالبه کند.

مادهٔ ۱۵۱۶:

اگر فرمایش دهنده شی فرمایش داده شده را در حالی‌که عیب داشته باشد فهمیده تسلیم شود، حق رجوع را برصنعتگر ندارد. مگر این‌که خیارعیب را به خود شرط گذاشته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۱۷:

(۱) قیمت شی فرمایش داده شده در وقت تسلیم شدن قابل تأدیه می‌باشد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) اگرشی فرمایش داده شده جزوار قابل تسلیمی باشد، قیمت آن در برابر تسلیمی هر جزء قابل تأدیه می باشد.

مادۀ ۱۵۱۸:

(۱) اگرشی ساخته شده قبل از تسلیمی آن به فرمایش دهنده تلف شود، صنعتگر ضامن آن شناخته می‌شود.

(۲) اگر شی مذکور در زمانی تلف گردد که مدت معینه ختم شده و صنعتگر به فرمایش دهنده اخطار داده تا شی ساخته شده را تسلیم شود، و او بدون موجب، تأخیر به عمل آورده باشد، صنعتگر مسئول شناخته نمی‌شود، مگر این‌که اتلاف به سبب قصور صنعتگر و یا اجیران وی صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۵۱۹:

اگر صنعتگر شی ساخته شده را به اساس مطالبه فرمایش دهنده به محل دیگری غیر از محل صنعت خود می‌فرستد، درین حالت احکام متعلق به فروش رعایت می‌گردد.

مادۀ ۱۵۲۰:

صنعتگر برای طلب خود از لحاظ مقاوله حق حبس را بالای شی‌ایکه ساخته و در تصرف دارد، حایز می‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۲۱:

(۱) فرمایش دهنده و ورثه وی می‌توانند فسخ عقد را مطالبه نمایند، گر چه صنعتگر به ساختن شی فرمایش داده شده شروع نموده باشد. مشروط بر این‌که برای صنعتگر اجرت کار کردگی، قیمت مواد مصرف شده و خساره مواد تهیه شده را بپردازند، مگر این‌که موافقه طوردیگری صورت گرفته باشد.
(۲) محکمه می‌تواندمقدار جبران خساره را مطابق به ایجابات و حالات و کوایف تنزیل دهد.

مادۀ ۱۵۲۲:

(۱) فرمایش دهنده می تواند در حالات آتی بعد از اخطار به صنعتگر مقاوله را فسخ و در صورت متضرر شدن مطالبه جبران خساره نماید:
۱- در حالتی‌که صنعتگر بدون عذر مؤجه در خلال مدت معقول به اجرای تعهد خود شروع نکند.
۲- در حالتی‌که صنعتگر در خلال مدت معینه به تسلیم دهی شی فرمایش داده شده تأخیر به عمل آورد.
(۲) اگر تأخیر و عدم اجرای تعهد از جانب صنعتگر ناشی از خطاء و یا امری باشد که به فرمایش دهنده مربوط باشد و با وجود مطالبه صریح و کتبی صنعتگر به ایفای آن نپرداخته باشد، صنعتگر می تواند عقد را فسخ و جبران خسارۀ وارده را مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۲۳:

هرگاه ایفأ تعهد بعد از شروع به سبب خارج از اراده مقاوله کنندگان منقطع شود، صنعتگر نمی تواند قبض ثمن را مطالبه نماید. مگر به تناسب کاری که پیش از انقطاع تعهد تهیه نموده باشد.

مادۀ ۱۵۲۴:

کارگران و اجیرانیکه درعقد مقاوله استخدام می‌شوند، حق دعوی مستقیم را در برابر فرمایش دهنده و یا شخصی‌که شی فرمایش داده شده به مفاد وی تهیه شده باشد، در حدود مبالغی دارا می‌باشند که فرمایش دهنده به ادای آن برای صنعتگر مکلف باشد. اشخاص مذکور حق امتیاز را بر مبالغ فوق الذکر بعد از صدور حکم محکمه کسب می‌نمایند، مقاوله کنندگان دومی از طرف مقاوله کننده اول و سایر اشخاصی‌که مواد اولیه را به صنعتگر تهیه می‌نمایند، حق دعوی مستقیم را علیه فرمایش دهنده ندارند.

قسمت سوم- تعهدات مرافق عامه

مادۀ ۱۵۲۵:

تعهدات مرافق عامه، عقدیست که غرض ازآن ادارۀ مرافق عامه دارای صفت انتفاعی بوده، بین حکومت و فرد یا حکومت و شرکت عقد می‌گردد و به موجب آن استفاده از مرافق عامه برای مدت معین به اختیار متعهد گذاشته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۲۶:

متعهد مرافق عامه به موجب عقدیکه با معامله داران می بندد، تعهد می‌کند تا برای طرف مقابل خدمات لازمه را طور معمول به مقابل اجرتی‌که مطابق شروط مصرحهٔ عقد و شروطی‌که طبیعت کار و احکام قوانین مربوط ایجاب می‌دارد، انجام می‌دهد.

مادهٔ ۱۵۲۷:

(۱) متعهد مرافق عامه، مکلف است مساوات تام را در مورد تادیهٔ اجرت و انجام خدمات بین معامله داران خود تأمین نماید. درمورد عقودیکه متعهد بامعامله داران عقد می‌نماید، نرخی‌که از طرف حکومت تعیین می گرددواجب الرعایت بوده و متعاقدین مخالف آن موافقه کرده نمی توانند. اگرحکومت تعدیل این نرخ را لازم دانسته و منظور نماید، نرخ جدید از تاریخ منظوری تعدیل بدون تأثیربماقبل مرعی الاجرأ می باشد.

(۲) معامله داری‌که زیاده تر از نرخ معینه تأدیه نموده باشد، می‌تواند استرداد آنرا مطالبه نماید. اگر متعهد کمتر از نرخ معینه اخذ نموده باشد، می تواند تکمیل آن را مطالبه نماید. و هرنوع موافقه دیگربه خلاف این حکم باطل شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۲۸:

(۱) متعهد حمل ونقل اشخاص مکلف است احتیاط لازمه را برای سلامت راکبین اتخاذ نماید. متعهد ازآسیبی‌که هنگام سوار شدن، نقل وپائین شدن به

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشخاص عاید می‌گردد،مسئول می باشد. مگر این‌که ثابت نماید که آسیب ناشی از سبب خارجی بدون ارادهٔ وی بوده است.

(۲) رسیدن آسیب به سبب استعمال غیرقانونی بعضی آلات از جانب متعهد، ناشی از سبب خارجی تلقی نمی‌شود.

فصل دوم

عقد کار

قسمت اول- احکام عمومی

مادهٔ ۱۵۲۹:

عقد کار، عبارت از عقدیست که به موجب آن یکی از طرفین انجام خدمت به طرف دیگر را تحت رهنمائی وی به مقابل اجرت معین متعهد می‌شود.

مادهٔ ۱۵۳۰:

(۱) احکام مندرج این فصل در مورد کارگران زراعتی و در مورد مستخدمین منازل تطبیق نگردیده امور مربوط به آن، تابع قوانین خاص و عرف مربوط به آن می‌باشد.

(۲) احکام مندرج این فصل در مورد سایر کارگران واجیران دولت تا جائی‌که بااحکام قوانین کار و کارگر و اجیران دولت مغایرت نداشته باشد، تطبیق می-گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) رخصتی‌های قانونی، مریضی، سفریه و کرایه، حد اقل اجوره اشـتراک در فیصدی مفاد عاید و تولید، شرائط استخدام، احکام مربوط به تنظیم، تـصنیف و تقسیم کار، مویده‌ها، تقاعد و سایر تأمینات اجتمـاعی، حقـوقی، امتیـازات و مکلفیت‌های کار فرما و کارگر که دریـن قـانون پیـشبینی نـشده، تـابع احکـام قانون خاص می‌باشد.

قسمت دوم- ارکان عقد

مادۀ ۱۵۳۱:

درعقد کارشکل خاص شرط نمی‌باشد، مگر این‌که قانون به خلاف آن تصریح نموده باشد.

مادۀ ۱۵۳۲:

عقد کار برای خدمت معین با مدت معین و غیر معین جواز دارد.

مادۀ ۱۵۳۳:

هرگاه مدت در عقد معین نباشد، طرفین می توانند هر وقتی خواسته باشند، به فسخ عقد اقدام نمایند. مشروط براین‌که حداقل دو ماه قبل طرف دیگر را اطلاع داده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۳۴:

هرگاه مدت عقد معین باشد، به انقضای مدت خود به خود منتهی می‌گردد و در صورت استمرار طرفین بعد از انقضای مدت، برای مدت غیر معین تجدید شده تلقی می‌گردد.

مادۀ ۱۵۳۵:

هرگاه مقدار اجرت در عقد تصریح نگردیده باشد، مطابق عرف جاری، اجرت مثل تعیین می‌گردد. در صورت عدم موجودیت عرف، محکمه آن‌را به نحوی- که عدالت تأمین گردد، تعیین می‌نماید.

قسمت سوم- احکام عقد

مبحث اول - وجایب اجیر

مادۀ ۱۵۳۶:

کارگر به امور آتی مکلف است:

۱- اجرای کار به صورت مستقیم و توجه در آن مانند شخص عادی.

۲- اجرای اوامر صاحب کار در ساحه کار موافقه شده، مشروط براین‌که شامل کارهای مخالف عقد یا قانون یا آداب عامه نبوده و اجرای آن خطری را بار نیاورد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۳۷:

(۱) هرگاه طبیعت کار سپرده شده به کارگر طوری باشد که وی را به اسرار عمدهٔ کار واقف گرداند، طرفین می‌توانند موافقه نمایند که کارگر بعد از انتهای مدت عقد نمی‌تواند با کار فرما رقابت نماید و یا در پروژه اشتراک نماید که با کارفرما در رقابت است.

(۲) برای صحت این موافقت رعایت شرایط آتی ضروری می‌باشد:

۱- کارگر حین انعقاد عقد به سن رشد رسیده باشد.

۲- محدودیت وارده بر کارگر از حیث زمان، مکان و نوعیت کار منحصر به اندازهٔ ضرورت حمایت از مصالح جایز کارفرما باشد.

۳- این موافقت به آینده کارگر از ناحیه اقتصادی تاثیری منافی عدالت نداشته باشد.

٤- در عقد برای کارگر جبران خساره ناشی از محدودیت متناسب به خساره تعیین شده باشد.

مادهٔ ۱۵۳۸:

هرگاه کارگر در اثنای کار به اختراع موفق شود امتیازات و حقوق اختراع مربوط به شخص کارگر می‌باشد. مگر اینکه موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد و یا استخدام کارگر از طرف صاحب کار به منظور اختراع و ابتکار به عمل آمده باشد. با آنهم صاحب کار مکلف است مکافات و پاداش مناسب را مطابق به ایجابات عدالت به کارگر بپردازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۳۹:

هرگاه در صورت تخلف از امتناع، رقابت به شرط جزائی موافقه به عمل آمده و شرط طوری باشد که موجب دوام اجباری وظیفه بیشتر اجیر، از مدت معینه نزد صاحب کار گردد. شرط مذکور باطل پنداشته شده، بطلان آن شرط عدم رقابت را نیز از بین می‌برد.

مبحث دوم - وجایب صاحب کار

مادهٔ ۱۵۴۰:

صاحب کار به امور آتی مکلف است:

۱- تأدیهٔ اجرت اجیر مطابق احکام این قانون.

۲- تهیه وسایل لازم برای تأمین سلامت اجیر و حمایت او از خطر.

۳- اعطاء تصدیق بعد از انتهای عقد که متضمن تاریخ دخول و خروج اجیر به کار، نوع کار، مقدار اجرت و برائت وی از التزامات عقد باشد.

٤- اعادهٔ اوراق و تصادیقی‌که از طرف اجیر به وی تسلیم گردیده.

٥- سایرمکلفیت‌هائی‌که در قانون خاص تصریح شده باشد.

مادهٔ ۱۵۴۱:

هرگاه اجیر در میعاد معینه برای انجام وظیفه حاضر گردیده آمادگی خود را به اجرای کاراعلام نماید، مگر بنابر اسبابی که به صاحب کار راجع می گردد، به اجرای کار پرداخته نتواند، مستحق اجرت همان میعاد شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۴۲:

هرگاه مدت کار درعقد معین بوده و صاحب کار قبل از انقضای مدت بدون موجودیت عذر یا عیب در اجیر که موجب فسخ گردد، عقد را فسخ نماید، بتأدیه اجرت تمامی مدت و عندالایجاب به تعویض مکلف می‌گردد.

مادۀ ۱۵۴۳:

صاحب کار مکلف است علاوه بر ایفای التزامات مندرج مواد (۱۵٤۰-۱۵٤۱-۱۵٤۲) این قانون به انجام وظایفی بپردازد که مطابق قوانین خاص مکلف شناخته شده است.

مبحث سوم – انتهای عقد کار

مادۀ ۱۵۴۴:

با رعایت احکام مواد (۱۵۳۳- ۱۵۳٤) این قانون عقد کار به انتهای مدت معینه با اتمام کاری‌که به منظور آن عقد صورت گرفته منتهی می‌گردد.

مادۀ ۱۵۴۵:

هرگاه فسخ عقد ناشی از سوء استعمال حق از جانب یکی از طرفین باشد، طرف دیگر می‌تواند علاوه برجبران خساره که از اثر عدم اخطار در مدت معینه مستحق می‌شود، جبران خساره وارده ناشی از فسخ عقد در اثر سوء استعمال حق را نیز مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۴۶:

هرگاه صاحب کار با مداخله لازمۀ مخالف شرایط عقد باعث آن شود که اجیر را به انفصال وادار سازد و ظاهراً اجیر فسخ کننده تلقی گردد، محکمه می تواند صاحب کار را به تعویض محکوم سازد.

مادۀ ۱۵۴۷:

محکمه در تعیین مقدار تعویض که از انفصال ناشی از سوء استعمال حق به وجود آمده، عرف جاریه، طبیعت کاری‌که عقد بر آن صورت گرفته، مدت خدمت اجیر و اندازۀ ضرر وارده را در نظر می‌گیرد.

مادۀ ۱۵۴۸:

در احوال آتی صاحب کارمی‌تواند بدون اخطار قبلی به فسخ عقد اقدام نماید:

۱- در حالی‌که اجیر شهرت خود را غیر واقعی معرفی نموده یا تصادیق و جواز جعلی ارائه نموده باشد.

۲- در حالی‌که شخص در دوره نامزدی کار رضائیت صاحب کار را حاصل نموده نتواند، مشروط بر این‌که انفصال در خلال سه ماه از تاریخ تعیین وی صورت گیرد.

۳- در حال وقوع عمل عمدی یا تقصیری از جانب اجیربه مقصد رسانیدن خساره مادی به صاحب کار، مشروط بر این‌که اطلاع موضوع درخلال مدت (٢٤) ساعت از تاریخ وقوع آن به شخص با صلاحیت قانونی داده شده و اتهام در نتیجۀ تحقیق ثابت گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤- در حال غیرحاضری متجاوز از (۱۵) روز در یکسال یا یک هفته به صورت متوالی بدون عذر معقول.

٥- در حال عدم ایفای وجایب مرتب برعقد از طرف اجیر.

٦- در حال ثبوت افشای اسرار صناعتی یا تجارتی مربوط به دستگاه کار از طرف اجیر.

۷- در حال محکومیت اجیر به جنایت یا جنحه منافی شرف امانت داری و اخلاق.

۸- در حال اثبات ارتکاب جرم مخالف آداب عامه بر اجیر در دستگاه کار هنگام اجرای کار.

۹- در حال تجاوز اجیرعلیه رئیس یا یکی از اعضای هیأت مدیره در اثنای کار یا به سبب آن.

مادۀ ۱۵۴۹:

(۱) در احوال آتی اجیر می‌تواند بدون اخطار قبلی عقد را فسخ و کار را ترک دهد:

۱- در حالی‌که صاحب کار هنگام عقد علیه وی از غش کار گرفته باشد، مشروط براین‌که زیاده از سی روز از تاریخ شمول وی بکار نگذشته باشد.

۲- در حالی‌که صاحب کار به انجام وجایب خود که مطابق احکام قانون و عقد مکلف گردیده نپردازد.

۳- در حالی‌که صاحب کار در برابر اجیر یا یکی ازافراد عایله، وی مرتکب فعل مخالف آداب عامه شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤- در حالی‌که صاحب کار یا نماینده وی با ضرب علیه اجیر تجاوز نماید.
٥- در حالی‌که خطربزرگ سلامت یا صحت اجیر را تهدید نماید. مشروط براین‌که صاحب کار با وجود علم از آن باتخاذ تدابیر لازمه نپردازد.
(۲) درصورتی‌که اجیر بنابر یکی از اسباب مندرج فقرهٔ فوق کار را ترک دهد، مستحق تعویض شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۵۰:

هرگاه تجارتخانه با تأسیسات فروخته شود، یا به نسبت الحاق یا مزج آن به تأسیسات دیگر تعدیلی در آن رخ دهد، تمامی عقد کار که در زمان بیع یا تعدیل مرعی بوده بین صاحب کار جدید و اجیر بحال نفاذ خود باقی می‌ماند. صاحب کار جدید و صاحب کار سابقه به صورت تضامن مسئول پرداخت اجرت و حقوق تعویض می‌باشند.

مادهٔ ۱۵۵۱:

عقد کار به وفات صاحب کار فسخ نمی‌گردد، مگر این‌که در عقد قرارداد شخصیت وی رعایت شده باشد، اما به وفات اجیرعقد فسخ می‌گردد.

مادهٔ ۱۵۵۲:

هرگاه به اثر وفات اجیر یا مریضی طولانی یا سبب مجبره دیگری که مانع دوام کاراجیرگردد، عقد فسخ شود، صاحب کار مکلف است به اجیر و درحال وفات اجیربه زوجه یا فرع او تعویضی را بپردازد که معادل خسارهٔ حالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفصال بدون اخطار باشد، مقدار خساره توسط قوانین خاص و یا موافقت نامه تعیین می‌شود.

مادهٔ ۱۵۵۳:

دعوی ناشی از عقد کار بعد از انقضای یکسال از تاریخ انتهای عقد شنیده نمی‌شود، مگراین‌که دعوی متعلق به حق الزحمه اشتراک در مفاد و فیصدی معین از قیمت فروشات باشد. در اینصورت مدت مرور زمان یکسال از تاریخی آغاز می‌گردد که صاحب کار توضیحات مربوط به استحقاق اجیر را مطابق به آخرین صورت حساب به وی تسلیم نماید.

فصل سوم
وکالت

قسمت اول- احکام عمومی

مادهٔ ۱۵۵۴:

وکالت، عقدیست که به موجب آن مؤکل شخص دیگری را در تصرفات قانونی و معلوم قایم مقام خود می‌سازد.

مادهٔ ۱۵۵۵:

برای صحت وکالت شرط است که مؤکل شخصاً در مورد آنچه وکیل می-گیرد، صلاحیت تصرفات قانونی را دارا بوده و وکیل هم کسی باشد که معنی عقد را بداند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۵۶:

علم وکیل به وکالت شرط می‌باشد، درصورتی‌که وکیل بعد از آگاهی بوکالت آن‌را رد نماید، وکالت رد گردیده پس از آن تصرف وکیل صحت ندارد.

مادۀ ۱۵۵۷:

وکیل گرفتن به صورت مطلق، مقید، معلق به شرط یا موکول به آینده صحیح است.

مادۀ ۱۵۵۸:

اجازه و امر حکم وکیل گرفتن را داشته و فرستادن در حکم وکیل گرفتن نیست. اجازه بعدی حکم وکالت سابقه را دارد.

مادۀ ۱۵۵۹:

هرعقدی را که مؤکل می‌تواند مستقیماً انجام دهد، انجام آن توسط وکیل نیز جواز دارد.

مادۀ ۱۵۶۰:

(۱) وکالتی‌که به الفاظ عام طور مطلق ذکر گردیده و درآن هیچگونه تخصیص به نوعیت عمل قانونی نیامده باشد، وکیل صفت وکالت را صرف در اعمال اداره کسب می‌کند.

(۲) اجاره دادن مال مؤکل، مشروط براینکه مدت آن از سه سال تجاوز نکند درکارهای مربوط به حفظ و نگهداشت اموال مؤکل، پرداخت دین و قبض حقوق وی، منقطع ساختن مرور زمان، ثبت عقد، رهن در وثیقه، سعی رفع

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعوی مستحیل و دعوی ذوالیدی از جمله اعمال اداره محسوب می‌شود. سلسلهٔ تصرفات حقوقی‌ای‌که عمل اداره آن‌را ایجاب نماید، مانند بیع محصولات زراعتی زود تلف و خریدن مواشی وآلات زراعتی در اعمال اداره شامل می‌باشد.

مادهٔ ۱۵۶۱:

در وکالت مقیده وکیل به اجرای امورمعین در وکالت و توابع ضروری که طبیعت امر و عرف جاری اقتضاء نماید، مقید می‌باشد.

مادهٔ ۱۵۶۲:

(۱) مقید ساختن وکالت در نوع عمل قانونی در سایر تصرفات حقوقی غیر مربوط به اداره باشد. صلح، اقرار، حکمیت، توجیه قسم و اقامه دعوی لازم می باشد.

(۲) در تصرفات تبرع، مانند عقد، هبه و عاریت تقیید وکالت در نوعیت و موضوع عمل قانونی شرط است.

قسمت دوم- احکام وکالت

مادهٔ ۱۵۶۳:

وکیل نمی‌تواند از حدود تعیین شدهٔ وکالت تجاوز نماید، مگر این‌که رجوع وی به مؤکل ناممکن بوده و احوال و ظروف طوری باشد که به گمان اغلب موافقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مؤکل را در صورت ابلاغ وانمود بسازد درین صورت وکیل مکلف است تجاوز خود را از حدود وکالت بدون تأخیر به مؤکل ابلاغ نماید.

مادۀ ۱۵۶۴:

هرگاه وکالت بدون اجرت باشد، وکیل مکلف است در تنفیذ وکالت چنان توجه نماید که درامور شخصی خود می‌نماید و به هیچ وجه به توجه بیشتر از توجه شخص عادی، مکلف نمی‌باشد.

مادۀ ۱۵۶۵:

وکیل نمی‌تواند مال مؤکل را به منافع شخصی خود استعمال نماید، در غیرآن از تاریخ استعمال به تعویض مقدار استعمال شده، مکلف می‌گردد.

مادۀ ۱۵۶۶:

وکیل مکلف است از اجراآت مربوط وکالت خود مؤکل را وقتاً فوقتاً مطلع گرداند و در ختم وکالت به مؤکل صورت حساب بدهد.

مادۀ ۱۵۶۷:

وکلای متعدد به عقد واحد مسئولیت تضامنی دارند، مشروط براینکه وکالت قابل تجزیه نبوده یا ضرر عاید برمؤکل نتیجه خطاء مشترک آنها باشد. تجاوز یکی از وکلای متضامن از حدود وکالت یا سوء اجراآت وی در تنفیذ آن، مسئولیت تضامنی را بار نمی آورد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۶۸:

هرگاه به عقد واحد وکلای متعدد تعیین و به اجراآت انفرادی اجازه داده نشده باشد، مکلف اند به صورت دسته جمعی به اجرای عمل بپردازند. مگراین‌که اجرای عمل مانند تأدیۀ دین و امثال آن به تبادل رای احتیاج نداشته یا اجتماع درآن مانند دعوی، ممکن نباشد.

مادۀ ۱۵۶۹:

(۱) وکیل نمی‌تواند بدون اذن مؤکل شخص دیگری را به حیث وکیل انتخاب نماید.

(۲) هرگاه اجرای عمل برای وکیل مفوض گردد، می‌تواند شخص دیگری را به اجازه مؤکل بحیث وکیل تعیین نماید. در این صورت وکیل دوم وکیل مؤکل شناخته شده بعزل وکیل اول یا وفات او عزل نمی‌گردد.

مادۀ ۱۵۷۰:

هرگاه وکالت به اجرت باشد وکیل به اجرای عمل مستحق اجرت معینه می‌گردد. اگر اجوره شرط نشده باشد وکیل از جملۀ اشخاصی باشد که به اجرت اجراء وظیفه می‌نماید مستحق اجرت مثل و درغیرآن متبرع شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۵۷۱:

(۱) هرگاه وکیل بدون آن‌که اجازه داده شده باشد شخص دیگری را در تنفیذ وکالت به نیابت از خود مؤظف نماید از عمل نایب مسئول بوده چنان تلقی

(c) ketabton.com: The Digital Library

می‌شود که شخصاً آن‌را انجام داده باشد وکیل و نایب مسئولیت تضامنی دارند.

(۲) اگر به وکیل اجازه گرفتن نایب بدون تعیین شخص معین داده شده باشد وکیل تنها در مورد خطا در انتخاب نایب یاخطا در رهنمائی مسئول شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۷۲:

مؤکل مکلف است مصارف عادی وکیل را در تنفیذ وکالت بوکیل بپردازد.

مادهٔ ۱۵۷۳:

مؤکل مسئول ضرری می‌باشد که به وکیل بدون ارتکاب خطاء به سبب اجرای عادی وکالت میرسد.

مادهٔ ۱۵۷۴:

احکام نیابت پیشبینی شده در این قانون برعلایق وکیل و مؤکل یا شخص ثالثی‌که با وکیل معامله می‌نماید تطبیق می‌گردد.

قسمت سوم- وکالت برای خرید

مادهٔ ۱۵۷۵:

برای صحت وکالت به خرید شرط است که، شی که خریده می‌شود عین یا جنس و مقدار آن معلوم باشد. در تعیین مقدار شی تعیین ثمن کفایت می‌کند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۷۶:

هرگاه امر خریداری شی مجهول برای وکیل تفویض گردیده باشد این نوع وکالت صحت داشته وکیل می‌تواند از هرنوع و هر جنس که خواسته باشد خریداری نماید.

مادۀ ۱۵۷۷:

(۱) هرگاه امر خریداری شی مجهول برای وکیل تفویض گردیده و جهالت شی فاحش باشد وکالت صحت ندارد گرچه ثمن آن توضیح شده باشد.
(۲) در صورتی که جهالت شی فاحش نبوده، طوری‌که جنس شی را تذکر داده نوع آنرا بیان نکرده باشد وکالت صحت دارد گرچه ثمن آن توضیح نشده باشد.

مادۀ ۱۵۷۸:

هرگاه مؤکل نوع شی را که توسط وکیل خریداری می‌شود تعیین نماید و وکیل نوع دیگری را خریداری نماید این خریداری در حق مؤکل نافذ شمرده نمی‌شود.

مادۀ ۱۵۷۹:

هرگاه وکالت مقید گردد وکیل نمی‌تواند در خرید شی از آن مخالفت نماید مگر این‌که به نفع مؤکل باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۸۰:

هرگاه مؤکل اندازه ثمن را برای خریداری شی معین به صورت نقد تعیین نموده و وکیل آن‌را به صورت نسیه خریداری نماید مؤکل بقبول آن مکلف می‌گردد و در صورتی که وکیل به خریداری به صورت نسیه مامور شده ولی آن‌را به صورت نقده خریداری کند وکیل به آن ملزم شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۸۱:

هرگاه وکیل برای خرید ثمن، مبیعه را از مال شخص خود بپردازد حق رجوع را بر مؤکل داشته و می‌تواند مبیعه را الی زمان حصول ثمن آن از مؤکل نزد خود نگاه دارد. گرچه ثمن آن‌را به بایع نه پرداخته باشد.

مادهٔ ۱۵۸۲:

هرگاه وکیل برای خرید شی طور مؤجل مامور گردد خریداری وی به هر نحوی‌که باشد در حق مؤکل مؤجل می‌باشد و وکیل نمی‌تواند ثمن را فی‌الحال از مؤکل مطالبه نماید مگر در صورتی که وکیل به خرید شی طور نقد مامور شده باشد و مؤکل ثمن را مؤجل نماید وکیل می تواند ثمن را فی الحال از مؤکل مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۵۸۳:

وکیل به خرید شی معین نمی‌تواند شی مورد نظر را در غیاب مؤکل برای خود خریداری نماید مگراین‌که آن‌را به ثمن بیشتر از ثمن معینه یا به جنس دیگری خریداری نموده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۵۸۴:

وکیل به خرید نمی‌تواند مال خود را به مؤکل خود بفروشد.

مادۀ ۱۵۸۵:

هرگاه وکیل برای خرید، در شی خریداری شده عیب قدیمی را بیابد در حالی- که شی هنوز در نزدش باشد می تواند آنرا رد نماید. در صورتی که آنـرا بـه مؤکل خود تسلیم نموده باشد بدون اجازه مؤکل آن‌را به سبب عیب رد نموده نمی‌تواند.

مادۀ ۱۵۸۶:

(۱) مبیعه نزد وکیل برای خرید، حیثیت امانت را داشته، اگر بدون تجاوز وکیل از بین رفته یا ناقص گردد، خساره برمؤکـل تحمیـل شـده از ثمـن آن چیـزی کاسته نمی‌شود.

(۲) اگر وکیل نسبت حصول ثمن شی را نزد خود نگاه داشته و در عین زمـان از بین رفته یا ناقص گردد ثمن آن بر وکیل لازم می‌گردد.

مادۀ ۱۵۸۷:

وکیل بخرید نمی‌تواند بیع را بدون اجازه مؤکل اقاله نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت چهارم- وکالت به فروش

مادهٔ ۱۵۸۸:

وکیل به فروش نمی‌تواند شی‌ای را که به بیع آن وکیل است بـالای اشخاصـی بفروشد که شهادت آنها به نفع او جواز نـدارد، مگـر در صـورتی کـه ثمـن از قیمت آن بیشتر باشد.

مادهٔ ۱۵۸۹:

(۱) هرگاه ثمن شی از طرف مؤکل تعیین شده باشد وکیل بفـروش نمـی‌توانـد شی را به ثمن کمتر ازآن بفروشد در صورت تخلـف بیـع منعقـد و بـه اجـازهٔ مؤکل موقوف می‌باشد.

(۲) اگر وکیل مالی را به مقدار کمتر از ثمن آن بدون اجـازهٔ مؤکـل فروختـه و مبیعه را به مشتری تسلیم نماید ضامن نقصان ثمن دانسته می‌شود.

مادهٔ ۱۵۹۰:

وکیل نمی‌تواند شی را که به فروش آن مامور است برای خود خریـداری کنـد گرچه مؤکل به آن تصریح نموده باشد.

مادهٔ ۱۵۹۱:

هرگاه شی از طرف وکیل فروش به‌صورت نسیه فروخته شود وکیل می‌تواند از مشتری ضامن بگیرد گرچه مؤکل به وی امر نکرده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۹۲:

قبض ثمن حق وکیل فروش می باشد نه حق مؤکل ومشتری می‌تواند از تأدیهٔ ثمن به مؤکل امتناع ورزد در صورت تأدیهٔ آن به مؤکل، مشتری بری الذمه شده ومؤکل نمی تواند ثمن را از وکیل مطالبه کند.

مادهٔ ۱۵۹۳:

وکیل مکلف است مبیعه را بعد از قبض ثمن در حالی‌که عقد به صورت معجل باشد به مشتری تسلیم نماید.

مادهٔ ۱۵۹۴:

وکیل فروش تا زمانی که ثمن آنچه را که فروخته است قبض نکند به تأدیهٔ ثمن از مال خود مکلف نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۵۹۵:

هرگاه وکالت به مقابل اجرت باشد وکیل به تحصیل ثمن مکمل از مشتری مکلف می باشد.

مادهٔ ۱۵۹۶:

هرگاه مبیعه به استحقاق برده شود مشتری در صورتی که ثمن را پرداخته باشد اعاده آنرا از وکیل مطالبه می‌کند اعم از این که ثمن نزد وکیل بوده و یا آنرا به مؤکل تسلیم نموده باشد و وکیل درصورتی‌که ثمن را تأدیه نموده باشد به مؤکل رجوع می‌کند ودرحالی‌که مشتری ثمن را به مؤکل تسلیم نموده باشد حین استحقاق بر مؤکل رجوع می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۵۹۷:

وکیل فروش می‌تواند قبل از قبض ثمن بیع را بدون اجازه مؤکل خود اقاله نماید مگر عقد در حق مؤکل نافذ تلقی نشده وکیل به تأدیهٔ ثمن به مؤکل ملزم می‌باشد وکیل نمی‌تواند بعد از قبض ثمن بیع را اقاله نماید.

مادهٔ ۱۵۹۸:

هرگاه مشتری عیب دایم را در مبیعه مشاهده کند اعاده ثمن را از وکیل درصورتی که ثمن به مؤکل تسلیم داده شده باشد مطالبه اعاده از مؤکل صورت می گیرد.

قسمت پنجم- وکیل به دعوی

مادهٔ ۱۵۹۹:

وکالت به دعوی برای اثبات دین، عین و سائر حقوق که تصریح آن در وکیل گرفتن لازم است صحیح می‌باشد وکالت به دعوی در وثیقه رسمی درج می-گردد.

مادهٔ ۱۶۰۰:

وکیل به دعوی صلاحیت صلح وکیل به صلح خصومت را بدون اجازه خاص مؤکل ندارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۰۱:

اقرار وکیل به دعوی در حالی‌که صلاحیت اقرار به وی از طرف مؤکل تفویض شده باشد نزد محکمه صحیح پنداشته می‌شود مگراین‌که مؤکل مطابق احکام قانون اصول محاکمات مدنی از آن منع شده باشد.

مادۀ ۱۶۰۲:

هرگاه مؤکل وکیل را از اقرار علیه خود منع نموده باشد وکیل به اقرار علیه مؤکل عزل می‌گردد.

مادۀ ۱۶۰۳:

وکیل به اجاره حق مخاصمت در اثبات اجاره و قبض اجرت را به اجازه مؤکل خود داشته و مکلف است عین چیزی را که به اجاره داده می‌شود، به اجاره گیرنده تسلیم نماید.

مادۀ ۱۶۰۴:

وکالت به دعوی مستلزم وکالت به قبض نمی باشد مگرآن‌که در عقد وکالت تصریح شده باشد وکالت به قبض مستلزم وکالت به دعوی نیست.

مادۀ ۱۶۰۵:

وکیل به دعوی نمی‌تواند مدعی به را به مدعی علیه بخشش و یا از آن ابرأ نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت ششم- انتهای وکالت

مادۀ ۱۶۰۶:

وکالت در یکی از احوال ذیل منتهی می‌گردد:

۱- در حالت اتمام عملی که وکالت درآن صورت گرفته.

۲- در حالت انتهای مدت معینه وکالت.

۳- درحالت وفات وکیل یا مؤکل.

٤- در حالت زوال اهلیت وکیل یا مؤکل.

مادۀ ۱۶۰۷:

مؤکل می‌تواند هر وقتی خواسته باشد وکیل خود را از وکالت عـزل نمایـد بـه شرط اینکه موضوع را به وکیل ابلاغ نماید مگر این‌که به وکالت حق غیر تعلـق گرفته باشد در آن‌صورت مؤکل بدون قبولی شخصی که وکالت به نفع او عقد شده، نمی تواند وکالت را مقید یا منتهی سازد.

مادۀ ۱۶۰۸:

در تمام حالات انتهای وکالت وکیل مکلف است اعمالی را که شروع نمـوده بـه مرحله برساند که از خطر اتلاف برکنار ماند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل چهارم
ودیعت

قسمت اول- احکام عمومی

مادهٔ ۱۶۰۹:

ودیعت عقدیست که به موجب آن مالک صلاحیت حفظ مال خود را به دیگری تفویض می‌نماید و مالی‌که طوری امانت نزد شخص دیگری جهت حفاظت گذاشته می‌شود ودیعت نامیده می‌شود.

مادهٔ ۱۶۱۰:

شرط صحت عقد، ودیعت آنست که شی به ودیعت گذاشته شده بتواند و از طرف ودیعت گیرنده تحت تصرف و ذوالیدی آمده قبض شده باشد.

قسمت دوم- التزامات شخصی‌که نزد وی ودیعت گذاشته می‌شود

مادهٔ ۱۶۱۱:

شخصی که مال ودیعت نزد وی گذاشته می‌شود مکلف است که ودیعه را حقیقتاً یاحکماً تسلیم شود.

مادهٔ ۱۶۱۲:

شخصی که مال ودیعت نزد اوگذاشته می‌شود مکلف است طوری به حفاظت آن توجه نماید که به حفاظت مال خود می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۱۳:

شخصی که مال ودیعت نزد وی گذاشته شده، نمی‌تواند درمقابل حفاظت ودیعه اجرتی مطالبه نماید مگراین‌که درعقد به خلاف آن تصریح شده باشد.

مادۀ ۱۶۱۴:

مال ودیعه امانت است و ودیعت گیرنده ضامن از بین رفتن آن نمی‌باشد، مگر این‌که از بین رفتن آن در اثر تجاوز یا تقصیر ودیعت گیرنده در حفاظت آن بوجود آمده باشد.

مادۀ ۱۶۱۵:

هرگاه ودیعت با اجرت بوده و بنابر اسبابی از بین رفته یا نقصان یابد که جلوگیری از آن ممکن باشد شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده به ضمان مکلف می‌گردد.

مادۀ ۱۶۱۶:

شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، نمی‌تواند بدون اجازه مالک مال ودیعت را استعمال و از آن استفاده نماید در صورتی‌که بدون اجازه مالک آنرا استعمال استهلاک یا از بین ببرد حسب احوال ضامن شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۶۱۷:

شخصی که ودیعه نزد او گذاشته شده، نمی‌تواند بدون اجازه مالک آن‌را به شخص دیگری به اجاره، عاریت یا رهن بدهد در صورت تخلف هرگاه مال ودیعه نزد اجاره گیرنده یا عاریت گیرنده یا رهن گیرنده از بین برود مالک آن

(c) ketabton.com: The Digital Library

در مطالبه ضمان از اجاره گیرنده، عاریت گیرنده، رهن گیرنده یا شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مختار می‌باشد.

مادهٔ ۱۶۱۸:

هرگاه مالک مال ودیعه شخصی را که مال نزد او به ودیعت گذاشته شده از مسافرت بامال ودیعه منع یا مکانی را برای حفاظت آن تعیین نماید در صورت تخلف هرگاه مال ودیعه از بین برود شخص مذکور ضامن شناخته می‌شود. مگر این‌که عدم قصور خود را ثابت نماید.

مادهٔ ۱۶۱۹:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده آنرا بدون اجازه مالک با مال شخص خود یا مال شخص دیگری طوری خلط نماید که تمیز آن متعذر باشد به پرداخت ضمان مکلف می‌شود. در حالی‌که خلط مال ودیعه به اجازه مالک صورت گرفته باشد شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده شریک ملکیت تلقی گردیده و در صورت از بین رفتن مال بدون تقصیر ضامن شناخته نمی‌شود.

مادهٔ ۱۶۲۰:

(۱) شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده نمی‌تواند آنرا بدون اجازه مالک نزد شخص دیگری به ودیعت گذارد در صورت تخلف اگر مال ودیعه از بین رود مالک در اخذ ضمان از شخص اولی‌که ودیعت نزد او گذاشته شده یا شخص دوم مختار می‌باشد. در صورتی‌که ضمان از شخص اول گرفته شود

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی بر شخص دوم رجوع می کند و در صورتی‌که از شخص دوم ضمان اخذ گردد وی حق رجوع برهیچ کس را ندارد.
(۲) هرگاه ودیعت گیرنده ثابت نماید که مال ودیعت را بنا برمعاذیر معقول نزدش به ودیعت گذاشته است ضمان بروی لازم نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۶۲۱:

هرگاه مالک ودیعه طور دایمی غایب گردد شخصی که مال ودیعت نزد او گذاشته شده مکلف است آن‌را تا زمانی‌که به حیات یا وفات مالک علم حاصل می‌کنند حفاظت نماید. اگر مال ودیعه طوری باشد که به اثر دیر ماندن تلف می‌گردید شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، می‌تواند فروش عین و نگهداری ثمن آن‌را به حساب امانت بانکی از محکمه تقاضا نماید.

مادهٔ ۱۶۲۲:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده وفات نموده و عین ودیعه در متروکه موجود باشد عین مذکور به منزله امانت نزد ورثه تلقی گردیده به رد آن به صاحب ودیعه مکلف می‌گردند.

مادهٔ ۱۶۲۳:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده وفات نموده ورثهٔ وی عین ودیعه را به شخص دیگری فروخته و به مشتری تسلیم نماید و در دست مشتری از بین برود مالک ودیعه می‌تواند در صورتی که عین قیمتی باشد قیمت آن‌را معادل روز بیع تسلیمی و اگر مثلی باشد مثل آن‌را از بایع یا

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشتری مطالبه نماید. آگاهی یا عدم آگاهی وارث متوفی از ودیعت بودن عین در تضمین تاثیری ندارد.

مادهٔ ۱۶۲۴:

شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مکلف است عندالمطالبه مال ودیعه را به مالک آن رد نماید مگر این‌که ودیعت برای مدت معین بوده و این تعیین مدت به نفع مالک ودیعه باشد.

مادهٔ ۱۶۲۵:

شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، می‌تواند هر وقتی خواسته باشد مالک را بتسلیم مال ودیعه مکلف نماید مگر این‌که از عقد طوری ظاهر شود که مهلت به نفع مالک ودیعه می‌باشد.

مادهٔ ۱۶۲۶:

هرگاه مالک ودیعه وفات نماید شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مکلف است آن‌را به ورثه مالک رد نماید مگر این‌که ترکه مستغرق به دین باشد در این صورت رد مال ودیعه به اجازهٔ محکمهٔ باصلاحیت عملی می-گردد در حالیکه مال ودیعه بدون اجازهٔ محکمهٔ باصلاحیت به ورثه تسلیم و مال ودیعه از بین رفته یا ناقص گردد شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده به ضمان مکلف می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت سوم- وجایب ودیعت گذار

مادهٔ ۱۶۲۷:

هرگاه ودیعت به اجرت باشد ودیعت گذار مکلف است اجرت را در اخیر ودیعت بپردازد، مگر این‌که طور دیگری موافقه به عمل آمده باشد.

مادهٔ ۱۶۲۸:

ودیعه گذار بپرداخت مصارفی مکلف می‌باشد که برای حفاظت مال ودیعه از طرف شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مصرف گردیده، مشروط بر این که مصارف از قیمت ودیعه بیشتر نباشد.

مادهٔ ۱۶۲۹:

هرگاه مال ودیعه به استحقاق برده شده، ضمان آن‌را شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده متحمل گردد، به اندازه ضمان بر ودیعت گذار رجوع کرده می‌تواند.

مادهٔ ۱۶۳۰:

ودیعت گذار مکلف است تمام خسارهٔ را جبران نماید که به سبب ودیعت به شخصی‌که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، رسیده باشد. مشروط بر این‌که این خساره ناشی از قصور ودیعت گذار باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت چهارم- انواع ودیعت

مادۀ ۱۶۳۱:

هرگاه ودیعت گذارنده برای شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده اجازۀ استعمال ودیعه را بدهد و ودیعه از جمله اموالی باشد(مانند پول نقد) که به استعمال از بین رود، این عقد، قرض شمرده می‌شود.

مادۀ ۱۶۳۲:

اداره کنندگان منازل رهایش، هوتل‌ها و امثال آن از حفاظت اموالی‌که مسافرین و مهمانان با خود می‌آورند مسئول می‌باشند، به استثنای پول نقد و اشیاء قیمتی که تعویض آن متجاوز از پنج هزار افغانی باشد. مگر این‌که دایر کنندگان با وجود آگاهی از قیمت اشیا، حفاظت آنرا متعهد یا بدون تمسک قانونی از تسلیم شدن اشیاء بصورت امانت امتناع ورزد یا به اساس خطاء بزرگ خودها یا زیردستان خود سبب وقوع ضرر شده باشد.

مادۀ ۱۶۳۳:

(۱) مسافر مکلف است به مجرد آگاهی از سرقه یا ضیاع اشیاء و قبل از آن‌که هوتل را ترک بدهد، موضوع را بداير کنندگان منزل رهایش یا هوتل ابلاغ نماید، در غیر آن حق او ساقط می‌گردد.

(۲) دعوی درین مورد بعد از مرور سه ماه از تاریخ ترک دادن هوتل یا منزل سمع نمی‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل پنجم
نگهبانی

مادۀ ۱۶۳۴:

نگهبانی، عقدیست که به موجب آن دو طرف منازعه عقار یا منقول یا مجموع اموال مورد منازعه را جهت حفاظت و اداره آن الی زمان حل نزاع به شخص دیگری می سپارند که آنرا با حاصل آن به شخصی‌که حق وی در آن شی به اثبات میرسد، اعاده نماید.

مادۀ ۱٦۳٥:

محکمه می‌تواند در احوال آتی به نگهبانی امر نماید:

۱- در احوال مندرج مادۀ (۱٦۳٤) این قانون که طرفین به نگهبانی شی مورد نزاع به موافقه نرسند.

۲- در حالی‌که شخص ذیعلاقه از موجودیت شی نزد متصرف خطر عاجل احساس نماید.

۳- در احوال دیگریکه قانون به آن تصریح نموده باشد.

مادۀ ۱۶۳۶:

تعیین نگهبان اعم از این که رضایی باشد یا قضایی به موافقه تمام اشخاص شامل نزاع صورت می‌گیرد. در صورت عدم توافق نگهبانی از طرف قاضی تعیین می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۳۷:

حقوق وجایب و صلاحیت نگهبان در موافقه یا حکم محکمه تعیین می‌گردد. در صورت عدم تعیین احکام ودیعت و وکالت در حدودی‌که با احکام نگهبانی مناقض نباشد، تطبیق می‌گردد.

مادهٔ ۱۶۳۸:

(۱) نگهبان به حفاظت و اداره اموال تحت نگهبانی مکلف بوده و لازم است در زمینه به اندازهٔ شخص عادی توجه نماید.
(۲) نگهبان نمی‌تواند یکی از اشخاص ذیعلاقه را بدون رضائیت متباقی قایم مقام خود بسازد.

مادهٔ ۱۶۳۹:

نگهبان نمی‌تواند در غیر از اعمال اداره بدون اجازهٔ تمامی اشخاص ذیعلاقه و یا بدون اجازهٔ قاضی در اموال تحت نگهبانی، تصرف نماید.

مادهٔ ۱۶۴۰:

نگهبان می‌تواند از محکمهٔ با صلاحیت تعیین اجرت نگهبانی را مطالبه نماید، مگر اینکه طور صریح یا ضمنی از آن تنازل نموده باشد.

مادهٔ ۱۶۴۱:

نگهبان به داشتن دفاتر منظم حساب مکلف می‌باشد. در صورتی که نگهبان طور رضایی تعیین شده باشد، مکلف است به اشخاص شامل نزاع سال یک مرتبه بر وی اسناد از اجراآت و ادارهٔ خود حساب بدهد. و اگر نگهبان از

(c) ketabton.com: The Digital Library

طرف محکمه تعیین شده باشد، به دادن یک نقل صورت حساب به محکمه مکلف می‌باشد.

مادۀ ۱۶۴۲:

نگهبانی به حکم محکمۀ یا به موافقۀ اشخاص شامل نزاع خاتمه یافته و نگهبان به رد تمام اموال و اسناد تحت نگهبانی به شخصی‌که به موافقه اشخاص شامل نزاع و یا محکمه تعیین می‌گردد، مکلف می‌باشد.

باب چهارم
عقود احتمالی

فصل اول
قمار بازی

مادۀ ۱۶۴۳:

هرنوع موافقه در خصوص قمار بازی باطل پنداشته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل دوم
عقد بیمه

قسمت اول- احکام عمومی

مادهٔ ۱۶۴۴:

(۱) بیمه، عقدیست که به موجب آن بیمه کننده به تأدیه یک مقدار پول یا عائد مرتب ویا به تعویض مالی دیگر در حالت وقوع حادثه یا خطری‌که در مقاوله تعیین گردیده، به بیمه شونده یا شخصی‌که بیمه به نفع وی شرط شده، در بدل مبلغی که یکبارگی یا به اقساط می پردازد، تعهد می‌نماید.
(۲) احکام این فصل تا جایی‌که با احکام قانون خاص مغایرت نداشته باشد تطبیق می‌شود.

مادهٔ ۱۶۴۵:

هرنوع منفعت مشروع که به شخص از وقوع خطر معین عاید می‌گردد، موضوع بیمه شده می‌تواند.

مادهٔ ۱۶۴۶:

هرگاه در مقاوله نامه بیمه یکی از شرایط آتی ذکر گردد، شرط باطل شناخته می‌شود:
۱- شرطی که به سبب مخالفت از احکام قوانین و مقررات به سقوط حق بیمه امر نماید. مگر این‌که مخالفت به اساس جنایت یا جنحه عمدی واقع گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- شرطی که به سبب تأخیر ابلاغ حادثه یا تقدیم اسناد به مقام صلاحیت دار به سقوط حق شخص امر نماید که بیمه برای وی صورت گرفته، مشروط براین‌که از احوال طوری معلوم گردد که تأخیر بنا بر عذر معقول صورت گرفته باشد.

۳- هرنوع شرط مطبوع که به شکل ظاهر تبارز نکرده و متعلق بیکی از حالاتی باشد که به سقوط یا بطلان نتیجه منجر گردد.

٤- شرط حکمیت در صورتی‌که در مقاوله نامه بیمه ضمن شروط عمومی مطبوع ذکر شده باشد مگر شرط این‌که حکمیت به موافقهٔ خاص و مجزا از شرایط عمومی صورت گرفته باشد.

٥- هر شرط تحمیلی دیگری‌که ظاهر گردد که مخالفت از آن در وقوع حادثه بیمه شده، تاثیر ندارد.

مادهٔ ۱۶۴۷:

بیمه کننده به تعویض بیمه شونده ملزم نیست، مگر صرف از ضرری‌که از اثر وقوع خطری‌که بیمه برای آن صورت گرفته به اندازهٔ قیمت بیمه، ملزم می‌باشد.

مادهٔ ۱۶۴۸:

دعوی ناشی از عقد بیمه بعد از مرور دو سال از تاریخ حدوث واقعه موضوع دعوی، قابل سمع نمی‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۴۹:

هرنوع اتفاقی‌که مخالف احکام مندرج این فصل باشد، باطل پنداشته می‌شود. مگر این‌که به نفع بیمه شونده یا استفاده کننده باشد.

قسمت دوم- انواع بیمه

مبحث اول - بیمه حیات

مادۀ ۱۶۵۰:

مبالغی که از طرف بیمه کننده حین وقوع حادثه یا بسر رسیدن موعد برای بیمه شونده یا استفاده کننده درمقاوله عقد بیمه تعهد شده بیمه شونده یا استفاده کننده به مجرد وقوع حادثه یا بسر رسیدن موعد بدون در نظر گرفتن اثبات ضرر عایده، مستحق آن شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۶۵۱:

بیمه برحیات غیر، تازمانی‌که غیر، قبل از انعقاد عقد بیمه به آن موافقه تحریری نکرده باشد، باطل شناخته می‌شود. در صورتی‌که شخص ثالث فاقد اهلیت قانونی باشد، موافقه تحریری ممثل قانونی وی برای صحت عقد حتمی می‌باشد.

مادۀ ۱۶۵۲:

(۱) هرگاه شخص بیمه شونده حیات انتحار نماید. بیمه کننده به پرداخت مبلغ بیمه مکلف نمی‌باشد. مگر با آن هم بتأدیه مبلغ معادل قیمت احتیاطی بیمه به اشخاصی‌که حق به اوشان تعلق می‌گیرد مکلف می‌شود، در صورتی‌که سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتحار مرض عقلی باشد طوری‌که مریض اراده خـود را از دسـت داده باشـد، مکلفیت بیمه کننده به صورت کامل باقی می‌ماند.
(۲) اگر در مقاوله بیمه، تأدیه بیمه با وجود انتحـار شـخص در حالـت اراده و اختیار شرط شده باشد، این شرط از اعتبـار سـاقط مـی باشـد، مگـر ایـن‌کـه انتحار بعد از مرور دو سال از تاریخ عقد صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۶۵۳:

هرگاه حیات شخص غیر بیمه شونده بیمه شده باشد و بیمه شونده عمداً سبب وفات شخص مذکور گردیده یا وفأت در اثر تحریک وی صورت گیرد، بیمه کننده بری الذمه شناخته می‌شود. اگر از طرف بیمه شونده تنها شروع به مرگ استفاده کننده شده باشد، بیمه کننده حق دارد شخص بیمه شونده را تبدیل نماید، گرچه استفاده کننده شخص بیمه شونده را قبول داشته باشد.

مادهٔ ۱۶۵۴:

(۱) در بیمه حیات موافقه به پرداخت مبلغ بیمه به اشخاص معین یا اشخاصی که بعداً از طرف بیمه شونده تعیین می‌گردد، جواز دارد.
(۲) اگر بیمه شونده در مقاوله بیمه تذکر دهد که بیمه به نفع زوجهٔ او و یـا اولاد او یا فروع او اعم از اینکه متولد شده یا هنوز متولد نگردیده یا به نفع ورثهٔ او بدون ذکر نام آنها عقد شده است، بیمه به نفع استفاده کننـدگان معـین اعتبـار داده می‌شود. در حالی‌که بیمه به نفع ورثه بـدون ذکـر نـام شـان عقـد شـود،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هریک از ورثه در آن به تناسب سهم میراث مستحق می‌گردد، گرچه از میراث تنازل نموده باشد.

مادهٔ ۱۶۵۵:

بیمه شونده‌ای‌که به پرداخت اقساط، مستمر تعهد نموده باشد، می‌تواند هر وقتی که خواسته باشد، به ارسال ابلاغ تحریری به بیمه کننده قبل از سپری شدن موعد جاری آن را منحل نماید. در این صورت از پرداخت اقساط باقی مانده بری الذمه شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۶۵۶:

(۱) در عقودی‌که برای طول حیات بدون شرط گذاشتن بقای حیات شخص بیمه شده برای مدت معین، منعقد گردیده همچنان در تمامی عقودی‌که در آن تادیهٔ مبلغ بیمه بعد از مرور مدت معین شرط شده باشد، بیمه شونده می‌تواند در صورتی‌که حد اقل اقساط سه سال را پرداخته باشد، مقاوله اصلی را در مقابل وارد نمودن تخفیف در قیمت مبلغ بیمه به مقاوله دیگری از وجه پرداخته شده تبدیل نماید. گرچه به خلاف آن موافقه شده باشد، مشروط براینکه وقوع حادثه بیمه شده محقق الوقوع باشد.

(۲) عقد بیمه حیات در صورتی که مؤقتی باشد، قابل تخفیف نیست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۵۷:

(۱) بیمه شونده در حالی که حداقل اقساط سه سال را تأدیه نموده باشد، می-تواند بیمه را تصفیه نماید. مشروط براین‌که حادثهٔ بیمه شده محقق الوقوع باشد.

(۲) بیمهٔ مؤقتی حیات، قابل تصفیه نمی‌باشد.

مادهٔ ۱۶۵۸:

شروط تخفیف و تصفیه جزء شروط عامه بیمهٔ شمرده شده و لازم است در مقاوله بیمه شامل گردد.

مادهٔ ۱۶۵۹:

براظهارات خطا و غلط در مورد سن شخصی‌که بیمه به نفع وی عقد گردیده، بطلان عقد بیمه مرتب نمی‌شود. مگر این‌که سن حقیقی شخص بیمه شده از حدود معینه‌ای‌که در تعرفه بیمه تصریح شده متجاوز باشد، در آن‌صورت قیمت مبلغ واجب التادیه به اساس سن حقیقی سنجش می‌شود.

مبحث دوم – بیمهٔ ضد حریق

مادهٔ ۱۶۶۰:

بیمه کننده در بیمهٔ ضد حریق مکلف است اضرار ناشی از حریق و اضراری را که نتیجه حتمی حریق شمرده می‌شود تعویض نماید، مخصوصاً اضراری که به سبب اتخاذ وسایل نجات از حریق یا جلوگیری از توسعه آن به اشیای بیمه شده میرسد. همچنان بیمه کننده از ضیاع اشیاء بیمه شده و اخفای آن

(c) ketabton.com: The Digital Library

در اثنای حریق مسئول می‌باشد، مگر این‌که اخفاء نتیجهٔ سرقت ثابت گردد. احکام این ماده در حالی تطبیق می‌شود که به خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

مادهٔ ۱۶۶۱:

بیمه کننده به تعویض خساره عایده از اثر حریق مکلف می‌باشد، گرچه حریق از شی بیمه شده نشأت کرده باشد.

مادهٔ ۱۶۶۲:

بیمه کننده از اضرار ناشی از قصور غیر عمدی بیمه شونده و همچنان از اضراری‌که ناشی از آفات سماوی باشد، مسئول پنداشته می‌شود. اما اضراری‌که به اثر فعل عمدی یا غش بیمه شونده براشیای بیمه شده عاید گردد بیمه کننده مسئول آن نمی‌باشد. گرچه به خلاف آن موافقه شده باشد.

مادهٔ ۱۶۶۳:

اضراری‌که سبب آن اشخاصی باشد که بیمه شونده مسئول آنها شمرده شود، قصور آنها به هر نوع که باشد، بیمه کننده مسئول آن دانسته می‌شود.

مادهٔ ۱۶۶۴:

(۱) هرگاه شی بیمه شده تحت رهن حیازی یا رهن بیمه وی یا سایر بیمه های عینی باشد، این حقوق به مقتضای عقد بیمه به تعویض که مدیون مستحق آن است، انتقال می‌یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) در صورتی که این حقوق ثبت گردد یا به اطلاع بیمه کننده رسانیده شود، گرچه توسط مکتوب ثبت شده باشد، بیمه کننده نمی‌تواند آنچه در ذمه اش ثابت است، بدون رضایت داینین به بیمه شونده بدهد.

(۳) در حالی‌که اشیای بیمه شده تحت حجز قرار گرفته یا تحت نگهبانی گذاشته شود، بیمه کننده بعد از آنکه موضوع به وی ابلاغ گردد، نمی‌تواند چیزی را که در ذمه او لازم گردیده به بیمه شونده بدهد.

باب پنجم
عقود توثیق

مادهٔ ۱۶۶۵:

عقود توثیق عبارت از عقودیست که دین را تحکیم می بخشد و آن عبارت است از کفالت، حواله و رهن.

فصل اول
کفالت

قسمت اول- ارکان کفالت

مادهٔ ۱۶۶۶:

کفالت عبارت است از انضمام ذمه کفیل به ذمه اصیل در مطالبهٔ نفس یا دین و یا عین.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۶۷:

کفالت تنها به ایجاب کفیل تا زمانی‌که به قبول مطالبه کننده یا نایب وی گرچه فضولی باشد در مجلس عقد مقرون نگردد، صحت ندارد.

مادهٔ ۱۶۶۸:

کفالت مریض در مرض موت که مال وی مستغرق به دین باشد، صحیح نیست. اگر دین تمام مال او را در بر نگرفته باشد و کفالت بعد از تأدیهٔ دین در ثلث مال باقی مانده صورت بگیرد، کفالت صحیح است و اگر کفالت از ثلث باقیمانده مال زیادتر باشد، به اندازه ثلث اعتبار دارد.

مادهٔ ۱۶۶۹:

همچنان برای صحت کفالت شرط است که موضوع کفالت اعم از این‌که دین یا عین و یا نفس معلوم باشد. براصیل لازم بوده و از طرف کفیل تسلیمی آن ممکن باشد.

مادهٔ ۱۶۷۰:

کفالت از عینی‌که بر اصیل غیر خود عین لازم باشد، صحت داشته و آن عبارت از عینیست که در صورت از بین رفتن، اگر قیمتی باشد قیمت آن و اگر مثلی باشد مثل آن لازم می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۷۱:

کفالت از عینیکه براصیل غیر از خود عین لازم نباشد، صحت ندارد و آن عبارت از عین است که در حال موجود بودن واجب التسلیم بوده و در صورت از بین رفتن قیمت یا مثل آن لازم نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۶۷۲:

کفالت به صورت معجل یا مؤجل یا معلق به شرط مناسب جواز دارد.

مادهٔ ۱۶۷۳:

کفالت به امانات مانند ودیعت، مال مضاربت، شرکت، عاریت و مال اجاره شده، در نزد اجاره گیرنده صحت ندارد. مگر اینکه کفالت به سبب وجوب ضمان اموال صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۱۶۷۴:

کفالت به مال اعم از اینکه معلوم باشد یا مجهول صحیح است. همچنان کفالت از دین صحیح و ثابت در ذمه مدیون صحیح می‌باشد.

مادهٔ ۱۶۷۵:

تازمانیکه التزام اصیل صحیح نباشد، کفالت صحیح شمرده نمی‌شود.

مادهٔ ۱۶۷۶:

کفالت از دین غیر صحیح صحت ندارد، مگر اینکه دین نفقه معینه زوجه بوده به رضایت یا حکم محکمه تعیین شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۷۷:

هرگاه دو یا زیاده از شرکاء بر شخص دیگری دین داشته باشند، کفالت یکی از شرکاء از حصهٔ شریک دیگر از دین مشترک صحت ندارد.

مادهٔ ۱۶۷۸:

کفالت وکیل به ثمن آنچه که به مشتری فروخته، کفالت وصی به ثمن آنچه که از مال صغیر فروخته وکفالت ناظر به ثمن آنچه از مال وقف فروخته، صحیح نیست.

مادهٔ ۱۶۷۹:

برای ثبوت کفالت شکل تحریری حتمی است، گرچه ثبوت اصل وجیبه به شهادت جایز باشد.

مادهٔ ۱۶۸۰:

هرگاه مدیون بدادن کفیل ملزم گردد، مکلف است شخص قادر را به حیث کفیل بدهد، مدیون می‌تواند به جای کفیل تأمینات عین کافی را در اختیار داین بگذارد.

مادهٔ ۱۶۸۱:

شخصی که از تعهد ناقص الاهلیت کفالت نموده وکفالت به سبب نقص اهلیت عقد شده باشد، در صورت عدم تنفیذ تعهد از جانب مدیون اصلی کفیل بتنفیذ تعهد، مکلف می‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۸۲:

کفالت در مقدار زاید از استحقاق داین بر مدیون و به شرط دشوارتر از شروط مدیون اصلی، جواز ندارد لیکن در مقدار کمتر و بشروط سهلتر مجاز می‌باشد.

مادۀ ۱۶۸۳:

کفالت شامل ملحقات دین و مصارف مطالبه اولی مصارفی‌که بعد از مطالبه کفیل بوجود می آید می‌باشد. مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

قسمت دوم- کفالت نفس

مادۀ ۱۶۸۴:

موضوع کفالت به نفس را احضار شخصی‌که از وی کفالت به عمل آید تشکیل می‌دهد. اگر تسلیم دادن وی در وقت معین شرط گذاشته شده باشد، کفیل به احضار و تسلیم او به مکفول له حین مطالبه او در وقت معین مکلف می‌گردد. در صورتی‌که او را در وقت معین احضار نماید، کفیل از کفالت بری الذمه شناخته می‌شود. در غیر آن محکمه می‌تواند وی را به جزای نقدی تهدیدی محکوم نماید مگر این‌که عجز از احضار مکفول ثابت گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۸۵:

هرگاه شخصی‌که از نفس وی کفالت به عمل آمده در جای معلومی غایب بوده و مکفول لـه احـضار وی را مطالبـه نمایـد، کفیـل بـه احـضار او مکلـف مـی-شود.درین صورت مکفول له می‌تواند هنگام رفتن کفیل جهت احـضار مکفـول از وی کفیل دیگری برای توثیق اخذ نماید. اگر مکفول غایب باشد و کفیل ثابت نماید که جای او مجهول است، کفیل به احضار مکفول مکلف نمی‌گردد.

مادۀ ۱۶۸۶:

کفیل به نفس، با تسلیم دادن مکفول یا تأدیۀ دین موضـوع کفالـت بـری الذمـه می‌گردد.

مادۀ ۱۶۸۷:

کفیل با وفات مکفول بری الذمه شده اما با وفات داین مکفـول لـه بـری الذمـه نگردیده ورثه او می‌توانند احضار مکفول را از وی مطالبه نمایند.

قسمت سوم- آثار کفالت

مبحث اول – آثار کفالت در بین داین و کفیل

مادۀ ۱۶۸۸:

داین می‌تواند دین را در صورتی که معجل باشد فوراً و در صورتی که مؤجل باشد به مجرد رسیدن مدت تأجیل از کفیل مطالبه نمایـد. اگـر دیـن معلـق بـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرط یا موکول به زمان آینده باشد، مطالبه از کفیل قبل از تحقق شرط یا رسیدن موعد معین جواز ندارد.

مادۀ ۱۶۸۹:

با تحقق شرط، تحقق وصف و قید نیز لازم می‌گردد.

مادۀ ۱۶۹۰:

هرگاه اشخاص متعدد کفیل یک دین گردند و هریک تمام دین را به صورت جداگانه به عقود متعاقبه کفالت نموده باشند، از هریک تمام دین مطالبه شده می تواند و در صورتی که دین از طرف یکی پرداخته شود دیگران بری الذمه می‌شوند. اگر یکی از دیگری به تمام دین کفیل باشد، تأدیه کننده می تواند بر هریک به اندازۀ حصۀ او رجوع نماید.

مادۀ ۱۶۹۱:

هرگاه اشخاص متعدد دین واحد را جمعاً در یک عقد کفالت نموده باشند، از هریک به اندازۀ حصۀ او از دین اصیل مطالبه شده می‌تواند. در صورتی که هریک منفرداً جمیع آنچه را که به ذمه دیگریست تعهد نموده باشد، داین می-تواند از هر یک منفرداً تمام دین را مطالبه کند.

مادۀ ۱۶۹۲:

هرگاه دین بالای اصیل به صورت مؤجل بوده و شخص دیگری از آن کفالت نماید، در مورد کفیل نیز مؤجل دانسته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۶۹۳:

هرگاه شخص از دین معجل به صورت مؤجل کفالت نماید، تأجیل در مورد اصیل نیز اعتبار داده می‌شود. مگر این‌که کفیل موعد تأجیل را به خود اختصاص داده یا دائن حین کفالت مهلت را تنها در مورد کفیل شرط گذارد. در این دو صورت تأجیل در مورد اصیل اعتبار داده نمی‌شود.

مادهٔ ۱۶۹۴:

هرگاه دائنی که مدیون است برای اصیل مهلت بدهد، این مهلت در مورد کفیل و کفیل کفیل نیز اعتبار داده می‌شود. در صورتی که دین بر کفیل اول مؤجل قرار داده شود، تأجیل در مورد کفیل دوم اعتبار داشته در مورد اصیل اعتبار داده نمی‌شود.

مادهٔ ۱۶۹۵:

دین مؤجل به وفات کفیل در مورد خود او از تاریخ وفات قابل تأدیه می‌شود و داین می‌تواند دین را از متروکه وی اخذ نماید. در صورتی‌که دین از طرف ورثه کفیل به داین پرداخته شود، ورثه به اصیل الی بر رسیدن موعد تأجیل مراجعه کرده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۶۹۶:

هرگاه مبیعه باستحقاق برده شود، کفیل از ثمن ضمانت کرده شده بری الذمه می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۶۹۷:

هرگاه داین اخذ شی دیگری را عوض دین قبول نماید، کفیل بری الذمه شناخته می‌شود. گرچه آن شی به استحقاق برده شود.

مادۀ ۱۶۹۸:

هرگاه کفیل وجه کفالت را از مال خود ادأ نماید، مـی‌توانـد بـه آنچـه پرداختـه است به اصیل رجوع کند. مشروط بر این‌که کفالت به امر اصیل صورت گرفته وکفیل از جمله اشخاصی باشد که اقرار وی برنفس خود معتبر شمرده شود.

مادۀ ۱۶۹۹:

کفیل در حدود آنچه از تأميناتی که برای تضمین دین تخصیص داده و بنا بـر خطاء داین ضایع گردیده بری الذمه شناخته می‌شـود گرچـه تأمینـات مـذکور بعد از کفالت یا حکم قانون تعیین شده باشد.

مادۀ ۱۷۰۰:

کفیل نمی‌تواند قبل از آن‌که دین کفالت شده را به داین بپردازد، آن‌را از اصیل مطالبه نماید.

مادۀ ۱۷۰۱:

هرگاه مدیون افلاس نماید، داین مکلف است دین را جهت تثبیت در افلاس خط ارائه نماید و الا حق رجوع وی بالای کفیل در حدود ضـرر عایـده برکفیـل بـه سبب اهمال داین، ساقط می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۰۲:

تأدیه وجه کفالت از طرف اصیل یا کفیل موجب برائت اصیل و کفیل هردو می‌گردد.

مادهٔ ۱۷۰۳:

ابراء داین برای اصیل موجب برائت کفیل می‌شود. اما برائت کفیل مستلزم برائت اصیل نیست، پس اگر داین کفیل را بری نماید، اصیل بری الذمه شناخته نمی‌شود.

مادهٔ ۱۷۰۴:

هرگاه داینی‌که دین او کفالت شده وفات نموده و مدیون وارث بالانحصار او باشد، کفیل بری الذمه شناخته می‌شود. در صورتی که داین غیر از مدیون وارث دیگری نیز داشته باشد، کفیل از حصهٔ مدیون بری الذمه می‌شود نه از حصهٔ وارث دیگر.

مادهٔ ۱۷۰۵:

(۱) داین مکلف است حین اخذ دین از کفیل، تمام اسنادی را که برای استعمال حق در رجوع به مدیون لازم باشد، به کفیل تسلیم نماید.
(۲) اگر دین تضمینات منقول به صورت مرهون یا محبوس داشته باشد، داین مکلف است آن‌را برای کفیل تخلیه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) در صورتی‌که دین دارای تأمینات عقاری باشد، داین مکلف است به مصرف کفیل با اجراآت انتقال تأمینات مذکور اقدام نماید، کفیل به مصارف نقل، به مدیون رجوع می‌نماید.

مادۀ ۱۷۰۶:

(۱) داین نمی‌تواند تنها به کفیل رجوع کند، مگر بعد از رجوع به مدیون.
(۲) گرفتن دین داین از مال کفیل جواز ندارد، مگر این‌که بعد از تأدیه قسمتی از دین برای مدیون مال باقی نمانده باشد. در صورت مطالبه دین از کفیل، کفیل مکلف است به این حق استناد نماید.

مادۀ ۱۷۰۷:

هرگاه دین دارای تأمین عینی‌ای باشد که مطابق قانون یا موافقه برای تضمین دین تخصیص داده شده و کفالت بعد از این تأمین یا به آن یکجا تقدیم گردیده و کفیل با مدیون متضامن نباشد، تحصیل دین از اموال کفیل قبل از تحصیل آن از اموال تخصیص یافته برای تأمین جواز ندارد.

مادۀ ۱۷۰۸:

کفیل متضامن نمی‌تواند تجرید مدیون را از مال مطالبه نماید، مگر حق دارد به آنچه استناد نماید که کفیل غیر متضامن در مورد تأدیه متعلق بدین، استناد می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۰۹:

هرگاه کفیل‌ها در بین خود متضامن باشند و یکی از آنها دین را حین رسیدن موعد آن تأدیه نماید، می‌تواند به دیگران بقدر حصص شان از دین و حصص شان از سهم کفیل مفلس رجوع نماید.

مبحث دوم – آثار کفالت بین مدیون وکفیل

مادۀ ۱۷۱۰:

هرگاه کفیل آنچه را کفالت نموده از مال خود تأدیه کند، می‌تواند آنچه را تأدیه نموده از مدیون مطالبه کند، درین صورت کفیل در تمامی حقوق قایم مقام داین می‌گردد.

مادۀ ۱۷۱۱:

هرگاه دین کفالت شده مؤجل بوده و کفیل آن را به صورت معجل به داین تادیه نماید، نمی‌تواند آن‌را قبل از رسیدن موعد تأجیل از مدیون مطالبه کند.

مادۀ ۱۷۱۲:

با وفات مدیون دین مؤجل به صورت معجل قابل تأدیه می‌گردد، مگر اینکه موافقه طوری دیگری صورت گرفته باشد. ثالث می‌تواند آن‌را از متروکه مدیون اخذ نماید نه از کفیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۱۳:

دین ازذمه مدیون مفلس در صورتی‌که در حال حیات او به کفالت یا رهن تحکیم شده باشد ساقط نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۷۱۴:

کفیل مکلف است قبل از ادای دین موضوع را به مدیون ابلاغ نماید، در غیر آن حق رجوع او به مدیون ساقط می‌گردد. مشروط بر این‌که مدیون دین را تأدیه نموده یا هنگام استحقاق نزد وی اسبابی موجود باشد که به بطلان یا انقضاء دین حکم نماید.

مادهٔ ۱۷۱۵:

هرگاه در دین واحد، مدیونین متعدد و متضامن وجود داشته باشند، کفیلی که جمعاً از ایشان ضمانت نموده، می‌تواند به هریک به تمام آنچه از دین تأدیه نموده رجوع کند.

فصل دوم

حواله

قسمت اول- حواله دین

مبحث اول - احکام عمومی

مادهٔ ۱۷۱۶:

حواله دین، عبارت است از انتقال دین از ذمه حواله دهنده به ذمه شخص حواله داده شده و مطالبه دین از وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۱۷:

حواله یا مطلق و یا مقید می‌باشد.

مادهٔ ۱۷۱۸:

حواله مطلق اینست که مدیون داین خود را برشخص دیگری به طور غیر مقید حواله تأدیه دین بدهد، شخص حواله داده شده آن را از مدرک دینی که حواله دهنده بر ذمه وی دارد یا دینی که از لحاظ مال ودیعت یا مال غصب شده نزد وی دارد، ادأ نماید. یا طوری باشد که حواله دهنده و شخص حواله داده شده، هیچگونه حقوقی بر یکدیگر نداشته باشند.

مادهٔ ۱۷۱۹:

حواله مقید آنست که مدیون داین خود را باخذ دینی‌که بالای شخص حواله داده شده دارد، به چنین قید حواله دهد که شخصی حواله داده شده دین را از مدرک دینی که بالای شخص حواله داده شده داشته یا از مدرک عین که نزد وی امانت یا مال مغصوبه ادا نماید.

مبحث دوم – شروط صحت حواله

مادهٔ ۱۷۲۰:

رضایت حواله دهنده وحواله گیرنده وشخص حواله داده شده شرط صحت حواله دانسته می‌شود، در صورتی‌که شخص حواله داده شده حواله را قبول نکند، دین به ذمه او انتقال نمی‌نماید. مگر این‌که دین از رهگذر نفقهٔ زوجه باشد که زوج به امر قاضی مکلف به پرداخت آن گردیده، در این‌صورت

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوجه می‌تواند بدون رضائیت شخص حواله داده شده (شوهرش) دین را حواله دهد و شوهر مکلف می‌گردد تا دین را به حواله گیرنده بپردازد.

مادۀ ۱۷۲۱:

حواله‌ای‌که بین حواله دهنده و شخص حواله داده شده صورت می‌گیرد، به قبول حواله گیرنده موقوف می‌باشد.

مادۀ ۱۷۲۲:

(۱) مدیون بودن حواله دهنده از حواله گیرنده شرط صحت حواله شناخته می‌شود.
(۲) مدیون بودن حواله داده شده از حواله دهنده شرط نبوده، هروقتی‌که شخص حواله داده شده حواله را قبول نماید، حواله صحت یافته به پرداخت دین به حواله گیرنده ملزم می گردد. گرچه شخص حواله داده شده مدیون حواله دهنده نباشد.

مبحث سوم – دیونی‌که حواله به آن جایز است.

مادۀ ۱۷۲۳:

دینی‌که کفالت در آن صحت دارد، حواله آن نیز صحیح می‌باشد، مشروط بر این‌که معلوم باشد. حواله به دین مجهول صحیح نیست.

مادۀ ۱۷۲۴:

حواله دیون مرتبه به ذمه اصالتاً صحیح است همچنان حواله دیونی‌که در ذمه طور کفالت یا حواله مرتب می‌گردد صحیح است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۲۵:

مستحق وقف می‌تواند داین خود را به صورت مقید بـه اسـتحقاق او از وقـف بالای ناظر وقف حواله دهد، مشروط بر اینکه حاصل وقف بـه تـصرف نـاظر بوده و حواله را قبول کرده باشد. در صورتی کـه حاصـل وقـف بـه تـصرف ناظر نباشد، حواله به استحقاق صحیح نیست.

مادۀ ۱۷۲۶:

پدر و وصی صغیر می‌تواند، حواله دین صغیر را بر غیر قبول نماید، مشروط بر این‌که خیر صـغیر در آن باشـد. مـثلاً شـخص حوالـه داده شـده از حوالـه دهنده دارا تر باشد. در صورت نزدیکـی یـا مـساوات در غنـا حوالـه بـه غیـر صحیح نیست.

مبحث چهارم - احکام حواله

مادۀ ۱۷۲۷:

هرگاه حواله گیرنده حواله را بپذیرد و شخص حواله داده شده به آن راضـی گردد، حواله دهنده و کفیل او در صـورت موجودیـت کفیـل از دیـن و مطالبـه بری الذمه شناخته مـی‌شـوند و در عـین حـال حـق مطالبـه حوالـه گیرنـده از شخص حواله داده شده ثابت می گردد. برائت حواله دهنده کفیل او به سلامت حق حواله گیرنده، مقید دانسته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۲۸:

حواله به شرط عدم برائت حواله دهنده کفالت دانسته می‌شود، در صورتی‌که بر حواله دهنده ضمان شرط شود یا برای حواله گیرنده خیار گذاشته شود، شرط صحیح و حواله گیرنده می‌تواند دین را از حواله دهنده یا شخص حواله داده شده مطالبه نماید.

مادۀ ۱۷۲۹:

در حواله مطلق، مطالبه حواله دهنده از شخص حواله داده شده قطع نگردیده، می‌تواند بعد از حواله تا زمانی‌که شخص حواله داده شده دین را به حواله گیرنده تأدیه نکرده، از او مطالبه نماید. در صورت ادای دین به اندازه آنچه تأدیه نموده از ذمه او ساقط می‌گردد، اگر شخص حواله داده شده مدیون حواله دهنده نباشد و به امر او از طرف او قرض را ادأ نماید، به اندازه مثل آن به او رجوع می‌نماید و اگر به غیر از او قرض را ادأ نموده باشد، متبرع شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۷۳۰:

در حواله مقید، حق حواله دهنده راجع به مطالبه دین از حواله داده شده قطع گردیده و شخص حواله داده شده نمی‌تواند دین را برای حواله دهنده تأدیه کند. در صورت تخلف نزد حواله گیرنده مسئول دانسته می‌شود. درین صورت حواله گیرنده می‌تواند راجع به آن به حواله دهنده رجوع نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۳۱:

دین بر شخص حواله داده شده به همان صفتی تعلق می گیرد که برحواله دهنده داشت. در صورتی که دین برحواله دهنده به صورت معجل باشد، شخص حواله داده شده باید آنرا معجل تأدیه نماید ودر صورتی‌که دین مؤجل باشد، شخص حواله داده شده بتأدیۀ آن مکلف نمی‌گردد، مگر حین رسیدن موعد تأدیه.

مادۀ ۱۷۳۲:

هرگاه حواله مؤجل باشد، وفات حواله دهنده در موعد تأدیه تاثیری ندارد. اگر شخص حواله داده شده فوت نماید، دین معجل گردیده و از متروکه او تأدیه می‌گردد. مشروط بر اینکه متروکه برای تأدیۀ دین کافی باشد در صورت عدم کفایت متروکه تمام دین یا مقدار متباقی در موعد آن از حواله دهنده مطالبه می‌شود.

مادۀ ۱۷۳۳:

هرگاه حواله مبهم بوده تأجیل یا تعجیل دین در آن تصریح نشده باشد، حواله به صورت مؤجل به شخص حواله داده شده اعتبار داده می‌شود، در صورت تثبیت تعجیل شخص حواله داده شده فوراً بتأدیه مکلف گردیده و در صورت تثبیت تأجیل حین فرا رسیدن موعد تأدیه، بپرداخت مکلف می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۳۴:

هرگاه رهن دهنده رهن گیرنده را به اخذ دین، یا مشتری بایع را بـه اخـذ ثمـن برشخص دیگری حواله دهد، این حواله حق رهـن گیرنـده را راجـع بـه حـبس رهن و حق بایع را راجع به حبس مبیعه ساقط نمی‌سازد. مگر این‌کـه شـخص ثالث دین و ثمن را پرداخته باشد.

مادهٔ ۱۷۳۵:

هرگاه رهن گیرنده، داین خود را بر رهن دهنده حواله دهـد، حـق او در حـبس رهن ساقط می‌گردد. اگر بایع داین خود را به مشتری بـرای اخـذ ثمـن حوالـه دهد، حق او در حبس عین مبیعه ساقط می‌گردد.

مادهٔ ۱۷۳۶:

هرگاه مدیون داین خود را به شخص ثالث به این شرط حواله دهد که شخص حواله داده شده عین ملکیت حواله دهنده را که نزد وی است فروخته و از ثمن آن دین حواله گرفته شده را تأدیه نماید، حوالـه بعـد از قبـول شـخص حوالـه داده شده صحت داشته، وی مکلف است تا عین مـذکور را فروختـه و از ثمـن آن دین را تأدیه نماید. شخص حواله داده شـده راجـع بـه دیـن او بـه حوالـه دهنده رجوع کرده نمی‌تواند، مگر این‌که در حوالـه خیـار رجـوع بـرای حوالـه گیرنده شرط شده یا حواله به نسبت از بین رفتن مال حوالـه داده شـده فـسخ گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۳۷:

متعذر شدن ادای دین از شخص حواله داده شده یا حکم به افلاس او موجب بطلان حواله نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۷۳۸:

غیبت شخص حواله داده شده گرچه دایمی باشد باعث رجوع حواله گیرنده بر حواله دهنده نمی‌گردد، مگر این‌که وفأت غایب ثابت شود.

مادهٔ ۱۷۳۹:

هر گاه دین که به حواله مقید گردیده ساقط شود و برائت ذمه شخص حواله داده شده از آن به موجب امری قبل از حواله ظاهر گردد، حواله باطل پنداشته می‌شود و حواله گیرنده به حواله دهنده رجوع می‌نماید.

مادهٔ ۱۷۴۰:

هرگاه مالی‌که به حواله مقید گردیده، به اثر عارضه بعد از حواله هلاک گردد و برائت ذمه شخص حواله داده شده از آن ثابت هم نگردد، حواله باطل نمی‌گردد.

مادهٔ ۱۷۴۱:

(۱) هرگاه مدیون داین خود را به ودیعت گیرنده حواله مقید به عین ودیعه بدهد و ودیعه قبل از ادای آن به حواله گیرنده بدون تجاوز ودیعت گیرنده از بین برود، ودیعت گیرنده بری الذمه شناخته شده و حواله باطل می‌گردد و حواله گیرنده حق دارد دین خود را از حواله دهنده مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) در صورتی که عین به اثر تقصیر یا تجاوز ودیعت گیرنده از بین رفته باشد، حواله باطل نگردیده ودیعت گیرنده در صورتی که عین قیمتی باشد، به پرداخت قیمت آن و در صورتی که مثلی باشد به تأدیه مثل آن برای حواله گیرنده ضامن می‌گردد.

مادۀ ۱۷۴۲:

با استحقاق بردن ودیعه که محل حواله برای غیر باشد، مانند از بین رفتن آن حواله را باطل می‌سازد و حواله گیرنده به حواله دهنده رجوع می‌نماید.

مادۀ ۱۷۴۳:

(۱) هرگاه مدیون داین خود را به شخص حواله داده شده حواله مقید به ادای دین از عین مغصوبه که نزد او است بدهد و عین در دست غاصب حواله داده شده قبل از اداء آن به حواله گیرنده از بین برود، حواله باطل نگردیده و شخص حواله داده شده بری الذمه نشده برای حواله گیرنده ضامن مثل یا قیمت آن می‌گردد.

(۲) اگر عین مغصوبه را غیر به استحقاق ببرد، حواله باطل بوده حواله گیرنده به حق خود بر حواله دهنده رجوع می‌نماید.

مادۀ ۱۷۴۴:

هرگاه مبیعه‌ای‌که به ثمن آن حواله داده شده به استحقاق برده شود، شخص حواله داده شده در صورتی که ثمن را پرداخته باشد، می‌تواند برحواله دهنده یا حواله گیرنده به هریک که خواسته باشد، رجوع نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۴۵:

(۱) هرگاه حواله دهنده قبل از آنکـه حوالـه گیرنـده تمـام دیـن را از شـخص حواله داده شده بگیرد در حال مدیونیت وفات نماید، آنچه را که حواله گیرنده در زمان حیات حواله دهنده از شخص حواله داده شده قبض نموده باشـد، از وی محسوب و آنچه را که قبض نکرده باشد، حواله گیرنده در آن مثل سـایر دائنین حواله دهنده شناخته می‌شود.

(۲) در صورتی‌که دین بین دائنین حواله دهنده تقسیم گردد، حواله گیرنـده در خصوص حصصی که سائر دائنین اخذ نموده‌اند، شخص بر حواله داده شـده رجوع کرده نمی‌تواند.

مادۀ ۱۷۴۶:

هرگاه حواله دهنده قبل از آنکه حواله گیرنده دین خـود را از شـخص حوالـه داده شده بگیرد وفات نموده و از وی ورثـه بـاقی مانـده باشـد، ورثـه حوالـه دهنده، می‌تواند دین را مطالبه و آن‌را با متروکه ضـم نمایـد، در ایـن صـورت حواله گیرنده از متروکه دین خود را می‌گیرد.

مادۀ ۱۷۴۷:

هرگاه شخص حواله داده شده در حال مدیونیت وفات نماید، متروکه وی بـین دائنین و حواله گیرنده به تناسب حصص شان تقسیم می گردد، در صورتی‌که حق حواله گیرنده بعد از قسمت بـاقی مانـده، راجـع بـه آن بـه حوالـه دهنـده رجوع می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۴۸:

هرگاه حواله گیرنده وفات نموده، شخص حواله داده شده وارث او باشد، آنچه حواله دهنده بر شخص حواله داده شده دارد باطل می‌گردد. گرچه حواله گیرنده مال حواله را بر شخص حواله داده شده هبه نماید.

مبحث پنجم - برائت الذمه شخص حواله داده شده

مادۀ ۱۷۴۹:

شخص حواله داده شده با پرداخت دین حواله شده یا حواله آن بر غیر و قبول حواله از طرف غیر بری الذمه شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۷۵۰:

هرگاه حواله گیرنده به شخص حواله داده شده ابرأ دهد دین ساقط گردیده شخص حواله داده شده، بری الذمه شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۷۵۱:

هرگاه حواله گیرنده دین را به حواله داده شده هبه نموده و او هبه را قبول نماید، مالک دین شناخته می‌شود. درین صورت اگر شخص حواله داده شده از حواله دهنده مدیون باشد، دین به اساس مجرایی ساقط می‌گردد، اگر مدیون نباشد او و ورثۀ او می‌توانند آن‌را از حواله دهنده مطالبه کنند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۵۲:

در حواله مقید ابرأ و هبه دین از طرف حواله گیرنده برای حواله دهنده صحت ندارد.

قسمت دوم- حواله حق

مادهٔ ۱۷۵۳:

هرگاه داین با شخص دیگر موافقه نماید تا حواله دین وی را که برذمه مدیون است قبول کند، حواله بعد از قبول حواله گیرنده بدون آن‌که حواله داده شده موافقه نماید، صحیح دانسته می‌شود. مگر این‌که موافقه بین دائن و مدیون به خلاف آن صورت گرفته یا قانون طور دیگری حکم نماید.

مادهٔ ۱۷۵۴:

حواله حق بدون رضائیت مدیون صحت دارد.

مادهٔ ۱۷۵۵:

حواله حق در خارج از مقداری‌که قابلیت حجز را دارد، صحت ندارد.

مادهٔ ۱۷۵۶:

حواله حق در مقابل مدیون حواله داده شده باغیر، نافذ شمرده نمی‌شود. مگر اینکه مدیون حواله داده شده آن‌را قبول نموده یا به وی ابلاغ گردیده باشد و نفاذ آن در مقابل غیر به اثر قبول مدیون حواله داده شده، مستلزم آنست تا این قبولی تاریخ ثابت داشته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۵۷:

باحق حواله شده تضمینات آن نیز انتقال می‌نماید.

مادۀ ۱۷۵۸:

دائن حواله گیرنده، می‌تواند قبل از اعلام حواله یا قبول آن به اجراآت عملی اقدام نماید که توسط آن حق را که به وی انتقال نموده حفاظت نماید.

مادۀ ۱۷۵۹:

هرگاه حواله حق به مقابل عوض باشد، حواله دهنده هنگام حواله بوجود حقی که به آن حواله داده شده ضامن می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۷۶۰:

هرگاه حواله حق به مقابل عوض صورت نگرفته باشد، حواله دهنده ضامن شناخته نمی‌شود.

مادۀ ۱۷۶۱:

هرگاه حواله دهنده غنای مدیون را ضمانت کرده باشد، ضمان به وقت انعقاد حواله راجع می‌گردد.

مادۀ ۱۷۶۲:

هرگاه حواله گیرنده به حواله دهنده به ضمان مراجعه نماید، حواله دهنده به رد آنچه اخذ نموده با مصارف مکلف می گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۶۳:

حواله دهنده از تجاوز خود ضامن می‌باشد، گرچه حواله بدون عوض بوده یا عدم ضمان شرط شده باشد.

مادۀ ۱۷۶۴:

حواله دهنده مکلف است سند حاوی حق حواله شده را با توضیحات و وسایلی که حصول این حق را به حواله گیرنده میسر گرداند تسلیم دهد.

مادۀ ۱۷۶۵:

در حال تعدد حواله در یک حق، حواله شخصی که اولتر از دیگران تنفیذ گردد ترجیح دارد.

مادۀ ۱۷۶۶:

مدیون حواله داده شده می‌تواند در برابر حواله گیرنده به مدافعاتی استناد نماید که حین انفاذ حواله به آن در برابر حواله دهنده استناد نموده می‌توانست. همچنان می‌تواند به مدافعاتی استناد نماید که از حق حواله استنباط شده می‌توانست.

مادۀ ۱۷۶۷:

هرگاه حق حواله شده در تصرف شخص حواله داده شده قبل از آنکه حواله در حصۀ غیر، نافذ گردد تحت حجز قرار داده شود، حواله نسبت به حجز کننده حجز دیگر شمرده می شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۶۸:

هرگاه به مال تحت حجز بعد از این‌که حواله در حصۀ غیر، نافذ گردیده حجز دیگری واقع شود، دین بین حجز کننده متقدم و حواله گیرنده و حجز کننده متأخر مانند دائنین بین شان تقسیم می‌گردد. اما از حصه حجز کننده متأخر به اندازه‌ای‌که وجه حواله برای حواله گیرنده تکمیل نماید، اخذ می‌شود.

مادۀ ۱۷۶۹:

هرگاه مدیون حواله را قبول ننموده و قبل از اعلان حواله دین را برای حواله دهنده تأدیه کند بری الذمه شناخته می‌شود و در صورتی‌که حواله گیرنده عالم بودن وی‌را هنگام تأدیه به حواله ثابت نماید، بری الذمه دانسته نمی‌شود.

فصل سوم

رهن حیازی

قسمت اول- ارکان رهن حیازی (تأمینی)

مادۀ ۱۷۷۰:

رهن حیازی، عقدیست که به موجب آن رهن دهنده تعهد می‌نماید تا مال خود را به تصرف رهن گیرنده یا شخص امین دیگری به مقابل حق مالی قرار دهد که ادای تمامی یا قسمتی از آن بر حق داینین درجه اول یا داینینی که نسبت به داینین مذکور به مرتبۀ پائین تر قرار دارند، مقدم باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۷۱:

مال مرهونه در رهن حیازی باید موجود و دارای قیمت مقدور التسلیم و ملک خالی از حقوق غیر باشد.

مادهٔ ۱۷۷۲:

(۱) موضوع رهن باید دین ثابت به ذمهٔ مدیون بوده یا عینی از اعیان قابل تضمین باشد. رهن به امانات صحت ندارد.

(۲) مال مرهونه در رهن حیازی، منقول و غیر منقول شده می‌تواند.

(۳) هرگاه مال مرهونه در رهن حیازی پول نقد باشد، رهن گیرنده نمی‌تواند از آن استفاده نماید. مگر این‌که این استفاده به غرض حصول دین بعد از اخطار رهن دهنده در موعد تأدیه دین صورت گرفته باشد.

مبحث اول - آثار رهن حیازی بین متعاقدین

فرع اول- وجایب رهن دهنده

مادهٔ ۱۷۷۳:

(۱) برای صحت و لزوم رهن شرط است که مرهونه را رهن گیرنده به صورت تام قبض نماید.

(۲) رهن دهنده می‌تواند از تسلیمی رهن برای رهن گیرنده در آن رجوع کرده و در عین مرهون تصرفات نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۷۴:

رهن دهنده و رهن گیرنده می‌توانند در عقد یا بعد از آن به موافقت یکدیگر گذاشتن رهن را نزد شخص امین شرط گذارند, در این صورت با رضائیت شخص امین تصرف او مانند تصرف رهن گیرنده تلقی شده و رهن باقبض وی تمام می‌شود و رهن دهنده به آن ملزم می‌باشد.

مادۀ ۱۷۷۵:

رهن دهنده از سلامتی و نفاذ رهن ضامن دانسته می‌شود، داین می‌تواند به مصارف رهن دهنده به اتخاذ وسایلی متوصل شود که برای حفاظت شی مرهونه لازم است.

مادۀ ۱۷۷۶:

هرگاه مال مرهونه در تصرف رهن گیرنده بوده و قسمتی از آن به استحقاق برده شود، در صورتی که مقدار استحقاق برده شده مشاع باشد رهن در متباقی باطل و در صورتی که معین باشد، در متباقی رهن به حال خود باقی مانده وتمام دین حبس می‌گردد.

مادۀ ۱۷۷۷:

هرگاه مرهونه به حیازت رهن دهنده در آید رهن منقضی می‌گردد، مگر این‌که داین رهن گیرنده اثبات نماید که مراجعه به سبب دیگر نیز از انقضای رهن صورت گرفته. این حکم در صورتیست که حق شخص ثالث اخلال نگردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۷۸:

(۱) هرگاه شی مرهونه از بین رفته یا ناقص گردد و این از بین رفتن و یا نقصان به علت خطای رهن دهنده یا قوۀ مجبره باشد، رهن دهنده از آن ضامن شناخته می‌شود.

(۲) بر رهن حیازی، احکام متعلق به از بین رفتن شی مرهونه، در رهن رسمی یا نقصان آن در مورد انتقال حق داین از شی مرهون با آنچه در حقوقی که قایم مقام آن می‌گردد، تطبیق می‌شود.

فرع دوم- وجایب داین رهن گیرنده

مادۀ ۱۷۷۹:

هرگاه داین رهن گیرنده، شی مرهونه را تسلیم شود، مکلف است طوری در حفاظت و نگهبانی آن توجه نماید که در مورد مال خود می‌نماید.

مادۀ ۱۷۸۰:

ر هن گیرنده بعد از قبض رهن ضامن از بین رفتن آن بوده و به پرداخت قیمت مرهونه یا دین هر یک که کمتر باشد مکلف می‌گردد، در مورد تعیین قیمت به قیمت روز قبض اعتبار داده می‌شود نه به قیمت روز از بین رفتن مال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۷۸۱:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده از بین رود و قیمت آن مساوی اندازهٔ دین باشد، تمام دین از ذمهٔ رهن دهنده ساقط گردیده و چنین تلقی می‌شود که رهن گیرنده به حق خود رسیده باشد. مشروط بر این‌که ثابت شود که از بین رفتن مال به اثر تجاوز و یا تقصیر وی صورت گرفته است.

مادهٔ ۱۷۸۲:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده از بین رود و قیمت آن بیشتر از اندازهٔ دین باشد، دین ساقط گردیده و رهن گیرنده از متباقی قیمت مال مرهونه ضامن می‌باشد, مشروط بر این‌که از بین رفتن مال به اثر تجاوز یا تقصیر وی باشد.

مادهٔ ۱۷۸۳:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده به اثر تجاوز یا تقصیر او از بین رود و قیمت آن کمتر از مقدار دین باشد، دین به اندازهٔ قیمت مرهونه ساقط گردیده و در دین باقی مانده به رهن دهنده رجوع می نماید.

مادهٔ ۱۷۸۴:

هرگاه رهن گیرنده حاصلات عین مرهونه را بدون اجازهٔ رهن دهنده در حال حضور وی یا بدون اجازهٔ محکمه باصلاحیت در حال غیاب او بفروشد بپرداخت قیمت آن مکلف شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۸۵:

رهن گیرنده نمی‌تواند از مال مرهونه، منقول باشد یا عقار بدون اجازۀ رهن دهنده انتفاع بگیرد، او می‌تواند به اجازۀ رهن دهنده مال مرهونه را به اجاره داده و اجرت آنرا برای رهن دهنده بپردازد، یا اجاره را به اجازۀ رهن دهنده از اصل دین وضع نماید, گرچه عقد رهن باطل گردیده باشد.

مادۀ ۱۷۸۶:

(۱) هرگاه رهن دهنده به استعمال، یا انتفاع یا عاریت دادن مال مرهونه برای اجرای عمل به رهن گیرنده اجازه بدهد و مال مرهونه قبل از شروع در استعمال یا عمل یا بعد از فراغت از آن از بین رود, ضمان آن از دین گرفته می‌شود.

(۲) اگر مال مرهونه در صورت اجازۀ رهن دهنده حین استعمال و انتفاع یا حین اجرای عملی که به منظور آن به عاریت داده شده از بین رود، امانت تلقی شده ضمان آن بر رهن گیرنده لازم نبوده و نه چیزی از دین در مقابل آن کاسته می‌شود.

مادۀ ۱۷۸۷:

هرگاه طرفین رهن در مقابل تعویض موافقه شده در اثر تأخیر تأدیه دین به این موافقه ننموده باشند که حاصلات در مقابل تعویض باشد و هم از تعیین تعویض سکوت نموده باشد، تعویض به اساس فیصد قانونی سنجیده شده و از قیمت حاصلات تجاوز کرده نمی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۸۸:

اگر برای تأدیه دین تضمین شده وقت تعیین نگردیده باشد، داین نمی‌تواند مطالبه تأدیه حق خود را نماید. مگر از طریق کاستن آن از قیمت حاصلات، بدون اینکه حق مدیون را در مورد تأدیه دین هر وقتی که خواسته باشد اخلال نماید.

مادۀ ۱۷۸۹:

داین رهن گیرنده ادارۀ شی مرهونه را بدست گرفته تغییری را در طریقۀ بهره برداری از عین وارد کرده نمی‌تواند، مگر به اجازه رهن دهنده. همچنان رهن گیرنده مکلف است از تمام اموری بر رهن دهنده اطلاع دهد که مداخلۀ وی را ایجاب می‌کند.

مادۀ ۱۷۹۰:

هرگاه داین حق خود را در ادارۀ مال مرهونه سوء استعمال نماید یا اهمال بزرگ را مرتکب شود، رهن دهنده می‌تواند تحت حراست گذاشتن شی را مطالبه یا استردادآن را در برابر پرداخت آنچه بر وی است بخواهد.

مادۀ ۱۷۹۱:

(۱) رهن دهنده نمی‌تواند با پرداخت قسمتی از دین رهن گیرنده را به رد قسمتی از مال مرهونه مکلف نماید. رهن گیرنده می‌تواند مال مرهونه را در مقابل متباقی دین گرچه قلیل باشد نزد خود نگهدارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) درصورتی‌که مـال مرهونه دو چیز جدا گانه بوده و هریک در مقابل مقدار معین از دین تخصیص داده شده باشد و رهن دهنده مقداری از دین را که در مقابل یکی از آن قرار دارد تأدیه کند، می‌تواند آن‌را اخذ نمایـد و درحـالی کـه مقدار دین در مقابل هریک تعیین نشده باشد، نمی‌تواند هیچ یک را اخذ نماید و هر دو در مقابل تمام دین حبس می‌گردد.

مادهٔ ۱۷۹۲:

رهن گیرنده به تسلیمی مال مرهونه به رهن دهنده جهت بیـع آن و ادای دیـن وی مکلف ساخته نمی‌شود زیرا حکم رهن حبس دائمی مال مرهونه الی زمان قبض دین از طرف داین است.

مادهٔ ۱۷۹۳:

بر رهن حیازی، احکام قانون متعلق به مسئولیت رهـن دهنـده غیـر مـدیون و احکام متعلق به شرط گذاشتن تملک حین عدم ایفا و شرط بیع، بدون اجـراآت تطبیق می‌گردد.

مادهٔ ۱۷۹۴:

رهن گیرنده نمی‌تواند مال مرهونه را بفروشد, مگر این‌که از طرف رهن دهنده وکیل بفروش شده باشد. همچنان رهن گیرنده نمـی‌توانـد بـدون اجـازهٔ رهـن دهنده مال مرهونه را به ودیعت، اجاره، عاریت ورهن بدهد. در صورت اجرای چنین اعمال رهن گیرنده متجاوز شناخته شده و به سبب آن بـه تأدیـه قیمـت مال مرهونه به هر اندازه که بالغ گردد ضامن شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۹۵:

هرگاه رهن گیرنده بدون اجازۀ رهن دهنده مال مرهونه را فروخته و تسلیم مشتری نماید ومال مرهونه قبل از حصول اجازۀ رهن دهنده نزد مشتری از بین رود رهن دهنده در تضمین مشتری یا رهن گیرنده مختار می‌باشد.

مبحث دوم - آثار رهن حیازی به نسبت شخص ثالث

مادۀ ۱۷۹۶:

رهن حیازی به شخص ثالث حجت شده نمی‌تواند, مگر این‌که شی مرهونه به تصرف داین یا به موافقت رهن دهنده و رهن گیرنده، به تصرف شخص امین دیگری باشد.

مادۀ ۱۷۹۷:

عقد رهن، به داین رهن گیرنده حق می‌دهد تا مرهونه را حبس نموده، بدون این‌که حقوق قانونی شخص ثالث را اخلال نماید.

مادۀ ۱۷۹۸:

هرگاه شی مرهونه از تصرف داین بدون اراده یا بدون علم او خارج شود، می‌تواند مطابق به احکام حیازت آن‌را از نزد غیر، مجدداً به حیازت خود برگرداند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۷۹۹:

رهن حیازی برای داین رهن گیرنده حق می‌دهد تا حق خود را قبل از سایر داینین از ثمن شی مرهونه بدست آرد خواه داین دیگر عادی باشد یا از لحاظ ترتیب، داین متأخر.

مادۀ ۱۸۰۰:

داین رهن گیرنده می‌تواند تنفیذ حق خود را از مال مرهونه مطالبه نماید، گرچه ملکیت آن شی به غیر تعلق گرفته باشد، درین صورت ثالث می‌تواند دین را تأدیه نموده، خود را در برابر مدیون قایم مقام او قرار دهد.

مادۀ ۱۸۰۱:

از رهن حیازی علاوه بر اصل حق، مصارف ضروری که جهت حفاظت مال مرهونه به عمل آمده، تعویض ضرر ناشی از عیب شی، مصارف عقد دین با مصارف عقد حیازی قید وتنفیذ آن، تعویضات قانونی یا موافقه ناشی از تأخیر تأدیه دین، پرداخته می‌شود.

قسمت دوم- انقضای رهن حیازی

مادۀ ۱۸۰۲:

رهن به انقضای دین تضمین شده منقضی گردیده و یا ازاله سببی‌که دین به آن منقضی گردیده، رهن عودت می نماید. حقوق اشخاص صاحب حسن نیتی‌که در خلال مدت انقضای حق وعودت آن کسب شده، اخلال نمی‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۰۳:

علاوه از حالت مندرج مادۀ(۱۸۰۲) این قانون، رهن حیازی با موجود شدن یکی از اسباب آتی منقضی می‌گردد:

۱- با اجتماع حق رهن حیازی وحق ملکیت در تصرف شخص واحد.

۲- با انصراف صریح یا ضمنی داین رهن گیرنده از حق رهن.

۳- با از بین رفتن شی مرهونه.

مادۀ ۱۸۰۴:

رهن حیازی به وفات رهن دهنده و رهن گیرنده باطل نگردیده، نزد ورثه باقی می‌ماند.

مادۀ ۱۸۰۵:

هرگاه رهن دهنده، وفات نماید، وصی او به اجازه رهن گیرنده شی مرهونه را فروخته از آن دین رهن گیرنده را می پردازد. در صورتی که رهن دهنده وصی تعیین نکرده باشد، داین از محکمه‌ای‌که محل اقامت متوفی در حوزه صلاحیت آن قرار دارد، تقاضا می‌کند تا شخصی را جهت فروش مال مرهونه وتأدیه دین از ثمن آن به حیث وصی تعیین نماید.

مادۀ ۱۸۰۶:

هرگاه داین رهن گیرنده وفات نماید و از مال مرهونه معلوماتی در دست نبوده و در بین متروکه نیز موجود نباشد، قیمت مال مرهونه از متروکه به حیث دین واجب التأدیه شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت سوم- بعضی از انواع رهن حیازی

مبحث اول - رهن عقار

مادهٔ ۱۸۰۷:

رهن حیازی عقاری برشخص ثالث حجت شمرده نمی‌شود، مگر این‌که عقد رهن ثبت گردیده باشد، بر این ثبت احکام خاص مربوط به قیود رهن رسمی تطبیق می‌گردد.

مادهٔ ۱۸۰۸:

داین رهن گیرنده می‌تواند، عقار را برای رهن دهنده به اجاره دهد، بدون این- که این امر بر حقوق غیر تاثیری وارد نماید ولازم است قیمت اجاره در عقد رهن تصریح گردد. در صورتی‌که بعد از عقد رهن به آن موافقه به عمل آید، لازم است موضوع در حاشیه ثبت عقد رسانیده شود.

مادهٔ ۱۸۰۹:

داین رهن گیرنده مکلف است، صیانت عقار را تعهد نموده جهت حفاظت آن به مصارف ضروری اقدام نماید، همچنان مکلف است محصول ومالیه وتکالیف سالانه دیگری را که لازم است، تأدیه نماید.داین می تواند آنچه را مصرف نموده، از قیمت حاصلات عقار یا از ثمن آن در حدود قانون وضع نماید. داین وقتی از این تعهدات معاف شده می تواند که از حق رهن انصراف نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم - رهن منقول

مادهٔ ۱۸۱۰:

(۱) رهن منقول وقتی برشخص ثالث حجت شده می‌تواند، که در پهلوی انتقال حیازت در ورق ثابت التاریخ ثبت گردد و در این ورقه باید مبلغ تضمین شده برهن و عین مرهونه به تفصیل توضیح گردد.
(۲) تاریخ ثابت، مرتبه داین رهن گیرنده را تعیین می نماید.

مادهٔ ۱۸۱۱:

هرگاه رهن گیرنده صاحب حسن نیت باشد، می تواند به حق خود در مرهونه استناد نماید، گرچه رهن دهنده قادر به تصرف در مرهونه نباشد، از جانب دیگر هر شخص صاحب حسن نیت، می‌تواند به حق استناد نماید که بر شی مرهونه کسب نموده، گرچه این حق بعد از تاریخ رهن باشد.

مادهٔ ۱۸۱۲:

(۱) هرگاه شی مرهونه بخطر از بین رفتن یا نقص یا تنزیل قیمت مواجه باشد، طوری‌که خوف عدم تکافوی آن برای تضمین حق داین محقق گردد و رهن دهنده هم مبادله آنرا با شی دیگر که قایم مقام آن گردد مطالبه ننماید، داین یا رهن دهنده می‌تواند از محکمه اجازهٔ بیع آن‌را به صورت مزایده علنی یا به نرخ موجود بازار، تقاضا نماید.
(۲) در حال اجازه بیع، محکمه راجع به ودیعت گذاشتن ثمن نیز امر می‌نماید. در این صورت حق داین از شی به ثمن آن انتقال می‌یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۱۳:

هرگاه فرصت مناسبی برای فروش شی مال مرهونه میسر گردیده وبیع بامفاد قابل وصف امکان پذیر باشد، رهن دهنده می‌تواند از محکمه اجازه فروش رهن را مطالبه نماید، گرچه موعد تأدیه دین نرسیده باشد. محکمه در حال اجازه، شروط بیع را معین نموده در مورد به ودیعت گذاشتن ثمن امر می‌نماید.

مادهٔ ۱۸۱۴:

هرگاه داین رهن گیرنده به حق خود رسیده نتواند، حق دارد از محکمه فروش مرهونه را به صورت مزایده علنی یا به نرخ موجود بازار، مطالبه کند.

مادهٔ ۱۸۱۵:

داین رهن گیرنده، می‌تواند در برابر دین خو د تملیک مرهونه را از محکمه مطالبه نماید، مشروط براین‌که تملیک در مقابل قیمتی‌که توسط اهل خبره تعیین می گردد، صورت گیرد.

مادهٔ ۱۸۱۶:

احکام پیشبینی شده این فصل، در حدودی قابل تطبیق است که با قوانین تجارتی واحکام قوانین مخصوص به رهن مال منقول، متعارض واقع نگردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث سوم – رهن دین

مادۀ ۱۸۱۷:

(۱) رهن دین در برابر مدیون وقتی نافذ دانسته می‌شود که این رهن به وی ابلاغ گردیده یا مطابق احکام حواله، حق آن‌را قبول نماید.
(۲) رهن دین در مقابل غیر وقتی نافذ شمرده می‌شود که سند دین مرهونه در حیازت رهن گیرنده داخل شده باشد. مرتبه رهن از تاریخ ابلاغ یا قبولی محاسبه می‌گردد.

مادۀ ۱۸۱۸:

(۱) دینی‌که قابلیت حواله یا حجز را نداشته باشد، رهن آن جواز ندارد.
(۲) رهن اسناد رسمی به طریقه خاصی که قانون به منظور حواله این اسناد تنظیم نموده، صورت می‌گیرد. مشروط بر این‌که تذکر یابد که حواله به طریقۀ رهن صورت گرفته است. در این حال رهن بدون ضرورت اعلان خاتمه می یابد.

مادۀ ۱۸۱۹:

داین رهن گیرنده، می تواند برتعویضات موافقه شده که از دین مرهونه مستحق گردیده و آنچه بعد از رهن مستحق آن می گردد، تسلط نماید. همچنان می تواند بر تمام استحقاق‌های دورانی دین تسلط نماید. مشروط بر اینکه بر آنچه تسلط می یابد، اولاً از مصارف ثانیاً از تعویضات و ثالثاً از

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل دین تضمین شده به رهن کسر گردد. تمام این مراتب وقتی رعایت مـی-شود که به خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

مادۀ ۱۸۲۰:

داین رهن گیرنده به حفاظت دین مرهونه مکلف بوده، در صورتی که بخواهـد قسمتی از دین مرهونه را بدون مداخله رهن دهنده در مقابل دین خود حصول نماید، لازم است تا آنرا با رعایت زمان ومکان معین تأدیه حصول نموده و از موضوع به رهن دهنده اخطار دهد.

مادۀ ۱۸۲۱:

مدیون در دین مرهونه، می‌تواند در برابر داین رهن گیرنـده بـه تمـام وسـایل تأدیه متعلق به صحت حق تضمین شده به رهن استناد نماید. همچنان می‌تواند به وسایل تأدیه استناد نماید که در مقابل داین اصلی داشته باشـد. تمـام ایـن حکم در حدودی تطبیق می‌گردد که مدیون در حالـت حوالـه بـه مقابـل حوالـه گیرنده به این تأدیات، استناد کرده بتواند.

مادۀ ۱۸۲۲:

(۱) هرگاه دین مرهونه قبل از موعد دین تضمین شده به رهن بـه سـر رسـد، مدیون نمی‌تواند دین را ایفاء نماید مگر برای رهن دهنده و رهن گیرنده یکجـا و هریک از دو نفر می‌توانند از مدیون مطالبه نمایند، آنچه را تأدیه می نماید به ودیعت بگذارد. درین‌صورت حق رهن به آنچه به ودیعت گذاشته شده، انتقـال می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) رهن دهنده و رهن گیرنده مکلفند آنچه را مدیون تأدیه نموده، بوجهی‌که برای رهن دهنده مفیدتر بوده وبرای داین رهن گیرنده از آن ضرری عاید نباشد، معاونت نماید.

مادهٔ ۱۸۲۳:

هرگاه دین مرهونه ودین تضمین شده به رهن، هر دو مستحق تأدیه گردد، در این صورت اگر داین رهن گیرنده حق خود را کاملاً نگرفته باشد، می‌تواند آنچه را مستحق می‌گردد، از دین مرهونه قبض نماید یا این‌که بیع این دین را مطالبه یا آن‌را مطابق حکم ماده (۱۸۱۵) این قانون تملک نماید.

مبحث چهارم - رهن عاریت

مادهٔ ۱۸۲۴:

مدیون می‌تواند مال غیر را به عاریت گرفته و به اجازهٔ او آن‌را به رهن بدهد. در صورتی‌که اجازهٔ عاریت دهنده مطلق و بدون قید باشد، مدیون می‌تواند آن‌را به هر اندازه و به هر جنسی که خواسته باشد همچنان برای هر شخص در هر جهتی که اراده کند، به رهن بدهد.

مادهٔ ۱۸۲۵:

هرگاه عاریت دهنده اجازه شی را به اندازه یا جنس یا شخص یا جهت معین مقید سازد، عاریت گیرنده نمی‌تواند از آن مخالفت نماید. مگر این‌که در مخالفت نفع عاریت دهنده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۲۶:

هرگاه عاریت گیرنده مال عاریت دهنده را به اجازه وی مطابق شروطی که گذاشته است به رهن بدهد، عاریت دهنده نمی‌تواند بعد از تسلیم آن به رهن گیرنده از آن انصراف نماید و رهن گیرنده می‌تواند آن‌را الی زمان ادای دین نزد خود نگهدارد.

مادهٔ ۱۸۲۷:

هرگاه عاریت مقید به مدت معین باشد، عاریت دهنده رهن نمی‌تواند قبل از سپری شدن مدت تعیین شده، انفکاک رهن و تسلیمی عاریت را برای خود مطالبه نماید. در صورت عدم مقید بودن به مدت و همچنان بعد از سپری شدن مدت، می‌تواند این‌گونه مطالبه را به عمل آرد.

مادهٔ ۱۸۲۸:

هرگاه عاریت دهنده انفکاک رهن را مطالبه و دین را به رهن گیرنده تأدیه نماید. در صورتی که دین به اندازهٔ قیمت رهن باشد، رهن گیرنده به قبول مجبور گردانیده می‌شود. در این‌صورت عاریت دهنده به عاریت گیرنده، رجوع می‌نماید. اگر قیمت شی مرهونه از دین کمتر باشد، رهن گیرنده به تسلیمی رهن مجبور گردانیده نمی‌شود، اگر آنچه که پرداخته شده از قیمت رهن بیشتر باشد، عاریت دهنده به مقدار ما زاد قیمت مال مرهونه متبرع شناخته شده آن‌را از عاریت گیرنده، مطالبه کرده نمی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۲۹:

هرگاه عاریت گیرندهٔ رهن در حالت افلاس وفات نماید مال مرهونه در تصرف رهن گیرنده حبس باقیمانده، بدون اجازه عاریت دهنده فروخته شده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۸۳۰:

هرگاه عاریت دهنده در حال مدیونیت وفات نماید، به عاریت گیرندهٔ رهن دهنده امر می‌شود تا دین خود را تأدیه نموده رهن را خلاص نماید. در صورت عجز وی مال مرهونه نزد رهن گیرنده به حال خود باقیمانده، ورثه عاریت دهنده می‌تواند دین را تأدیه و مال مرهونه را خلاص نماید.

مادهٔ ۱۸۳۱:

در مواردی‌که احکام فوق رهن عاریت با احکام رهن حیازی معارض واقع نگردد، احکام خاص رهن حیازی بر رهن عاریت تطبیق می‌گردد.

فصل چهارم
رهن رسمی

قسمت اول- انشاء رهن رسمی

مادهٔ ۱۸۳۲:

رهن رسمی، عقدیست که به سبب آن داین حق عینی را بر عقاری‌که برای ایفاء دین تخصیص یافته، کسب می نماید و به مقتضای آن بر سایر داینین

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادی و داینین پائین مرتبه از خود حق تقدم را داشته و دین خود را از عقار مذکور بهر دستی که باشد حصول نموده می‌تواند.

مادۀ ۱۸۳۳:

(۱) رهن رسمی منعقد شده نمی‌تواند، مگر به ورقۀ رسمی که نزد مقامات مربوط تکمیل شده باشد.

(۲) مصارف رهن رسمی بدوش رهن دهنده می‌باشد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آید.

مادۀ ۱۸۳۴:

در رهن رسمی شخص مدیون یا شخص دیگری که به نفع مدیون چیزی را به رهن بدهد، رهن دهنده شده می‌تواند.

مادۀ ۱۸۳۵:

رهن دهنده باید مالک عقار مرهونه بوده، اهلیت تصرف را در آن داشته باشد.

مادۀ ۱۸۳۶:

هرگاه رهن دهنده مالک عقار نباشد، رهن وی بدون اجازۀ مالک آن در ورقۀ رسمی صحت ندارد.

مادۀ ۱۸۳۷:

رهن عقاری‌که در آینده به وجود می‌آید باطل دانسته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۳۸:

هرگاه رهن از طرف مالک صادر شده باشد که سند ملکیت او باطل، فسخ، لغو، زایل یا به سبب دیگر بی اعتبار گردد، رهن به منفعت داین رهن گیرنده باقی می‌ماند. مشروط بر این‌که حین انعقاد عقد رهن، داین دارای حسن نیت باشد.

مادۀ ۱۸۳۹:

رهن رسمی به غیر از عقار در چیز دیگری واقع شده نمی‌تواند، مگر این‌که قانون به خلاف آن تصریح نموده باشد.

مادۀ ۱۸۴۰:

(۱) عقار مرهونه باید طوری باشد که از لحاظ عرف بیع آن به مزایده علنی صحیح باشد.
(۲) همچنان باید به صورت دقیق در عقد تعیین گردیده باشد، در غیر آن رهن باطل دانسته می‌شود.

مادۀ ۱۸۴۱:

رهن شامل آن ملحقات عقار مرهونه می‌باشد که عقار شمرده شود، خصوصاً حقوق آبیاری تزئینات، تأسیساتی‌که برای مالک منفعت می‌رساند. مگر این‌که موافقت طوری دیگر صورت گرفته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۴۲:

هرگاه ورقۀ ابلاغ راجع به نرخ ملکیت به ثبت برسد، حاصلات و عواید عقار از تاریخ ثبت ورقه به بعد، به عقار ملحق گردیده و در توزیع آن احکامی رعایت می گردد که در توزیع ثمن عقار مرعی می باشد.

مادۀ ۱۸۴۳:

رهنیکه در عقار مشاع از طرف تمام مالکین صادر گردیده صحیح می باشد و هر نتیجه‌ای‌که در مابعد برتقسیم عقار یا بر بیع آن در صورت عدم امکان تقسیم آن مرتب گردد، برصحت رهن تأثیر ندارد.

مادۀ ۱۸۴۴:

هرگاه یکی از شرکاء حصۀ خود را در عقار یا جزء معین آن‌را برهن بگذارد و بعداً اعیان دیگری هنگام تقسیم به وی برسد، رهن مذکور در حدود معادل قیمت عقاریکه اصلاً برهن گذاشته شده، به این اعیان انتقال می‌نماید. مقدار مذکور از طرف اداره تعیین می‌گردد. داین مکلف است در خلال شصت روز از تاریخ ثبت، تقسیم به اجراآت مربوط به قید جدید اقدام و در آن مقداری‌که رهن به آن انتقال نموده، بیان نماید.

مادۀ ۱۸۴۵:

رهن برای تضمین دین معلق به شرط یا دین احتمالی مرتب شده می‌تواند، مشروط بر این‌که در عقد رهن مبلغ دین تضمین شده تعیین گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۴۶:

تا زمانی‌که قانون یا موافقه طور دیگری تصریح نکند، هر جزء از عقار یا عقارات مرهونه، ضامن تمامی دین و هر جزء از دین توسط تمامی عقار یا عقارات مرهونه، تضمین شده دانسته می‌شود.

مادۀ ۱۸۴۷:

رهن از دین تضمین شده منفصل نشده، در صحت و انقضاء تابع آن شناخته می‌شود، مگر این‌که قانون طور دیگری تصریح نماید.

مادۀ ۱۸۴۸:

هرگاه رهن دهنده غیر شخص مدیون باشد، در پهلوی استناد به وجوه تأدیه خاص، به خود او می‌تواند، آنچه مدیون از وجوه تأدیه متعلق به دین دارد نیز استناد نماید، حق رهن دهنده غیر مدیون باقی می‌ماند گرچه مدیون از آن تنازل نماید.

قسمت دوم- آثار رهن رسمی

مبحث اول - آثار رهن رسمی بین متعاقدین

فرع اول- آثار رهن رسمی به نسبت رهن دهنده

مادۀ ۱۸۴۹:

تصرف رهن دهنده در عقار مرهونه در حق داین رهن گیرنده تأثیر ندارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۵۰:

رهن دهنده حق دارد عقار مرهونه را اداره نموده عواید آن‌را تا زمان ملحق بودن به عقار قبض نماید.

مادهٔ ۱۸۵۱:

اجاره‌ای‌که از طرف رهن دهنده عقد شده، در حق داین نافذ شمرده نمی‌شود، مگر این‌که تاریخ آن قبل از ثبت ورقهٔ ابلاغ نزع ملکیت ثابت باشد. در صورتی که تاریخ آن ثابت نباشد، اجازه در حدود اعمال اداره حسنه، نافذ شمرده می‌شود.

مادهٔ ۱۸۵۲:

مجرائی به اجرت پیشکی که مدت آن از سه سال تجاوز نکند و همچنان حواله به آن در حق داین رهن گیرنده، نافذ نمی گردد. مگر این‌که تاریخ آن قبل از ثبت ورقهٔ ابلاغ نزع ملکیت ثابت باشد، در صورتی که مدت متذکره از سه سال متجاوز باشد، نفاذ آن مشروط بر آن است که قبل از قید رهن ثبت گردیده باشد، در غیر آن با رعایت حکم این ماده مدت مذکور الی سه سال تنزیل داده می‌شود.

مادهٔ ۱۸۵۳:

رهن دهنده مکلف است، سلامت رهن را تضمین نماید. و داین رهن گیرنده می‌تواند در مورد هر عمل یا تقصیری که به اثر آن تضمین او نقص بزرگ می

(c) ketabton.com: The Digital Library

یابد، اعتراض نماید و همچنـان مـی‌توانـد بـه وسـایل تحفظـی اقـدام نمـوده و مصارف آن‌را از رهن دهنده مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۸۵۴:

هرگاه رهن دهنده به اثر خطاء خـویش سـبب از بـین رفـتن یـا نقـصان عقـار مرهونه گردد، داین رهن گیرنده مخیر است که تـأمین کـافی از وی اخـذ و یـا حق خود را فوراً مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۸۵۵:

هرگاه از بین رفتن عین مرهون ناشی از اسـباب خـارجی باشـد و دایـن دوام دین را بدون تأمین قبول ننماید، مدیون مخیر است که تأمین کافی بپـردازد یـا دین را فوراً قبل از بسر رسیدن موعد آن ادأ نماید.

مادهٔ ۱۸۵۶:

هرگاه در هر حال اعمالی واقع گردد که بـه اثـر آن عقـار مرهونـه بـه از بـین رفتن، نقصان، یا غیر کافی شدن برای تضمین مواجه شود، داین مـی‌توانـد از محکمهٔ مربوط امر توقف چنین اعمال واتخـاذ تـدابیری‌کـه مـانع وقـوع ضـرر گردد، مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۵۷:

هرگاه عقار مرهونه مبنی بر هر سببی که باشد از بین رفتـه یـا نـاقص گـردد، رهن علی الترتیب به حقیکـه بـه آن مرتـب مـیشـود، انتقـال مـییابـد.ماننـد تعویض یا مبلغ تأمین، یا ثمنی که مقابل استملاک او برای منـافع عامـه تعیـین میگردد.

فرع دوم- آثار رهن به نسبت داین رهن گیرنده

مادهٔ ۱۸۵۸:

هرگاه رهن دهنده شخص دیگری غیر مدیون باشـد، تنفیـذ حکـم تنهـا برمـال مرهونهٔ او جواز دارد. رهن دهنده حق ندارد که به تأدیه تنها مدیون را مکلـف نماید. مگر اینکه موافقه طوری دیگر به عمل آمده باشد.

مادهٔ ۱۸۵۹:

داین بعد از ابلاغ مدیون راجع به تأدیهٔ دیـن، مـی توانـد حـق خـود را برعقـار مرهونـه تنفیـذ نمـوده و فـروش آنرا مطـابق میعـادیکـه در قـانون اصـول محاکمات مدنی تعیین گردیده مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۸۶۰:

هرگاه رهن دهنده شخص دیگری غیر مدیون باشد، میتوانـد بـا تخلیـه عقـار مرهونه مطابق احکام مربوطه به تخلیه عقـار مرهونـه اجراآتـیرا کـه متوجـه اوست، از خود رفع نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۶۱:

(۱) هرگونه موافقهٔ که حق تملک عقار مرهونه را حین عدم ادای دین در موعد آن به مقابل ثمن معین هر اندازه که باشد به داین بدهد یا حق فروش آنرا بدون رعایت اجراآت مصرحه قانون به وی اعطا کند، باطل شناخته می‌شود. گرچه این موافقه بعد از رهن به عمل آمده باشد.

(۲) هرگاه بعد از رسیدن موعد تأدیه دین یا قسط آن چنین موافقه به عمل آید که مدیون از عقار مرهونه در مقابل دین به داین خود تنازل نماید، موافقه مذکور جواز دارد.

فرع سوم- آثار رهن به نسبت شخص ثالث

مادهٔ ۱۸۶۲:

رهن در حق شخص ثالث وقتی نافذ می‌گردد که شخص ثالث قبل از اکتساب حق عینی برعقار رهن را عقد یا در حکم مثبت رهن قید گردیده باشد.

مادهٔ ۱۸۶۳:

استناد به مواد آتی در مقابل شخص ثالث صحیح نمی‌باشد:

۱- به تحویل حق تضمین شده به قید.

۲- به حق ناشی از قایم مقام شدن شخص به جای داین در این حق به حکم قانون یا موافقه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- به تنازل از مرتبهٔ قید به منفعت داین دیگر، مگر این‌که در حاشیه قید اصلی به آن تصریح شده باشد.

مادهٔ ۱۸۶۴:

در اجراآت مربوط به قید، تجدید، محو ابقای محو و آثار مرتب برتمام اجراآت مذکور، احکام خاص ثبت اسناد املاک عقاری تطبیق می‌گردد.

مادهٔ ۱۸۶۵:

مصارف قید، تجدید و محو آن بر ذمه رهن دهنده می‌باشد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

فرع چهارم- حق تقدم و حق تتبع (تعقیب)

مادهٔ ۱۸۶۶:

داین رهن گیرنده حقوق خود را قبل از داین عادی کاملاً از ثمن عقار مرهونه یا از مالی‌که جانشین عقار گردیده است، حسب درجه هر یک بدست می‌آورند.

مادهٔ ۱۸۶۷:

مرتبهٔ رهن از تاریخ قید آن محاسبه می‌شود، گرچه دین تضمین شده برهن معلق به شرط یا دین مستقبل یادین احتمالی باشد.

مادهٔ ۱۸۶۸:

برقید رهن ادخال مصارف عقد، قید، تجدید و تعویضاتی‌که بنا بر موافقه مستحق بوده و تأدیهٔ آن به تأخیر افتیده باشد، داخل می‌گردد و تا تاریخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتکای بیع، مزایده به شـخص در توزیـع و در مرتبـه خـود رهـن بـه صـورت ضمنی شامل می‌شود.

مادۀ ۱۸۶۹:

داین رهن گیرنده، می‌تواند از مرتبه رهن خود در حدود دین خـود بـه منفعـت داین دیگری که بسر نفس عقار، رهن مقید دارد، تنازل نماید. درین‌صورت بـه مقابل دین داین دیگر به تمامی وجوه تأدیه که به مقابل داین اول جایز شناخته می‌شود، استناد می‌تواند. به استثنای آنچه که به انقضای حق داین اول متعلـق بوده، مشروط بر اینکه این انقضاء بعد از تنازل از مرتبه باشد.

مادۀ ۱۸۷۰:

(۱) داین رهن گیرنده می‌تواند وقتی‌که موعد تأدیـۀ دیـن بـسر رسـید، ملکیـت عقار مرهونه را از دست حایز آن خارج سازد، مگر این‌که حـایز بـه رضـائیت خود دین را اداً یا عقار را از رهن خلاص یا از رهن صرف نظر نماید.
(۲) هرشخصی‌که ملکیت عقار مرهونه بنا بر سببی از اسـباب ملکیـت یـا حـق عین دیگری بر آن قابل رهن باشد بـه وی انتقـال نمایـد، حـایز عقـار مرهونـه شناخته می‌شود بدون این‌که از دین تضمین شده به رهن مسئولیت شخـصی داشته باشد.

مادۀ ۱۸۷۱:

حایز می‌تواند هنگام رسیدن موعد دین تضمین شده به رهن آن‌را بـا ملحقـات آن و مصارف مربوط به اجراآت از تاریخ اخطار به بعد شخصاً بپردازد، ایـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق حایز تا زمان تحقق مزایده باقی می‌ماند. در اینصورت حایز می‌تواند تمام آنچه را پرداخته است از مدیون یا مالک سابقه عقار مرهونه مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۸۷۲:

حایز می‌تواند قید رهن را که در آن قایم مقام داین شده حفظ نموده و آن‌را عندالایجاب تجدید نماید، مگر این‌که هنگام ثبت سند این حایز قیودیکه موجود بوده محو گردد.

مادهٔ ۱۸۷۳:

هرگاه به سبب ملکیت عقار مرهونه برذمه حایز، مبلغی باشد که فوراً مستحق الادأ بوده و برای تأدیه دین تمام داینین که حقوق شان برعقار قید گردیده کفایت نماید، هریک از دائنین مذکور می‌تواند حایز را بپرداخت حق خویش مکلف نماید، مشروط براینکه سند ملکیت حایز ثبت شده باشد.

مادهٔ ۱۸۷۴:

هرگاه دینی‌که برذمه حایز است فی الحال غیر مستحق الادأ باشد یا مقدار آن از دیون استحقاق دائنین کمتر باشد، دائنین می‌توانند تأدیهٔ آنچه را که برذمه حایز است، مطابق شروطیکه به آن تعهد نموده و در موعدی‌که به پرداخت دین موافقه به عمل آمده، از وی مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۸۷۵:

هرگاه حایز آنچه را که بر ذمه وی است به دائنین تأدیه نماید، حق مطالبه محو قیودی‌را که بر عقار است، کسب می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۷۶:

حایز می‌تواند بعد از ثبت سند ملکیت خود، عقار را از تمام رهنی‌که قبل از ثبت سند وی قید گردیده، پاک نماید، وی می‌تواند این حق را هر وقتی خواسته باشد استعمال نموده والی زمانی که لست شروط فروش به معرض اعلان گذاشته می‌شود، حفظ نماید.

مادۀ ۱۸۷۷:

هرگاه حایز پاک کردن عقار را اراده نماید، مکلف است برای داینی‌که حقوق شان مقید است، اطلاعیه‌ئی را به محل اقامت شان بفرستد که متضمن خلاصه سند ملکیت وی و تاریخ ثبت آن و قیمت عقار ولست حقوقی‌که قبل از ثبت سند وی قید گردیده با اسماء اصحاب حقوق باشد.

مادۀ ۱۸۷۸:

حایز مکلف است در اطلاعیه از آمادگی خود برای تأدیه دیون قید شده‌ای‌که فی الحال واجب التأدیه باشد، بدون در نظر گرفتن میعاد استحقاق دیون مذکور در حدود قیمت عقار تذکر به عمل آرد.

مادۀ ۱۸۷۹:

به هریک از دائنینی که حق وی قید گردیده و همچنان کفیلی‌که حق مقید دارد، می‌تواند فروش عقاری را که پاک کردن آن مطلوب است، در خلال سی روز از تاریخ آخرین اطلاعیه رسمی مطالبه نماید، مسافۀ راه در تعیین موعد رعایت می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۸۰:

مطالبه به اساس اطلاعیه‌ای‌که برای حایز و مالک سابق فرستاده می‌شود و در آن مطالبه کننده یا وکیل قانونی وی امضاء می‌نماید، صورت می‌گیرد. مطالبه کننده مکلف است مبلغی را که برای مصارف فروش از طریق مزایده کفایت نماید، طور ودیعت در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید بگذارد. مطالبه کننده بعد از این از طلب خود صرف نظر نموده نمی‌تواند، مگر این‌که تمام دائنین که حقوق شان قید بوده و تمام کفیل ها به آن موافقت نمایند.

مادهٔ ۱۸۸۱:

هرگاه فروش عقار مطالبه شود، تمام اجراآت مربوط به فروش اجباری رعایت می‌گردد و فروش بنابر مطالبه صاحب منفعت در تعجیل برای طالب یا حایز تمام می‌شود، شخصی که به اجراآت مباشرت می نماید، مکلف است در اعلانات فروش مبلغی را که قیمت عقار تعیین گردیده تذکر دهد.

مادهٔ ۱۸۸۲:

شخصی‌که مزایده بر او خاتمه می یابد، مکلف است علاوه بر تأدیهٔ ثمنی‌که در مزایده تعیین گردیده مصارفی‌که اجراآت پاک کردن ایجاب می نماید، مصارف سند ملکیت و ثبت آن ومصارف اعلانات حایزیرا که ملکیت از دستش خارج گردیده نیز تأدیه نماید. مگر این‌که قانون خاص طور دیگری تصریح کرده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۸۸۳:

هرگاه فروش عقار در خلال مدت معین و طبق شرایط مربوط مطالبه نشود، ملکیت عقار به صورت نهائی و فارغ از هرنوع حق قید شده، به حایز تعلق می‌گیرد. مشروط بر اینکه حایز مبلغی را که قیمت عقار تعیین شده، به رعایت مراتب دائنین در تأدیهٔ حقوق شان از آن برای آنها بدهد. یا مبلغ مذکور را در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید، طور ودیعت بگذارد.

مادهٔ ۱۸۸۴:

تخلیهٔ عقار مرهونه با تقدیم عریضه از طرف حایز به مقام محکمهٔ با صلاحیت صورت می‌گیرد. در عریضه رساندن موضوع در حاشیه ثبت ورقهٔ ابلاغ به اخراج ملکیت مطالبه می‌شود. موضوع تخلیه در خلال پنج روز از تاریخ تقدیم عریضه جهت اتخاذ اجراآت مربوط بداین مباشر اطلاع داده می‌شود.

مادهٔ ۱۸۸۵:

هرگاه حایز تأدیهٔ دیون قید شده یا پاک کردن عقار را از رهن یا انصراف از عقار را اختیار نه نماید، داین رهن گیرنده نمی‌تواند اجراآت اخراج ملکیت را مطابق احکام قانون اصول محاکمات مدنی در مقابل او اتخاذ نماید، مگر بعد از این‌که راجع به تأدیهٔ دین مستحقه یا راجع به انصراف از عقار به مدیون اخطار نموده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۸۶:

حایزی‌که سند ملکیت وی به ثبت رسیده و در دعوایی‌که علیه مدیون بـه دیـن حکم گردیده طرف دعوی قرار نگرفته باشد، می‌توانـد بطـرق دفعیکـه اسـتناد مدیون به آن جواز دارد، استناد نماید. مشروط براین‌که حکم بـه دیـن بعـد از ثبت سند حایز باشد. همچنان او می‌تواند در هرحال به دفعی استناد نماید کـه مدیون نیز بعد از حکم به دین حق استناد را به آن داشته باشد.

مادۀ ۱۸۸۷:

حایز می‌تواند در مزایده شامل گردد، مشروط بـر ایـن‌کـه مقـدار ثمـن تقـدیم داشته او در مزایده از مقدار باقیمانده ذمت او از رهگذر ثمن عقاری‌کـه بـرای فروش گذاشته شده، کمتر نباشد.

مادۀ ۱۸۸۸:

هرگاه ملکیت عقار مرهونه از دست حایزخارج گردیده وبعداً مزایده بـشخص وی تعلق بگیرد، حایز به موجب سند اصلی ملکیت مالک عقار شناخته می‌شود و در صورتی که ثمن نهائی مزایده را که به وی تعلق گرفته تأدیه نموده یا در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید طور ودیعت بگذارد، عقار مذکور از تمام حقوق قید شده پاک می‌گردد.

مادۀ ۱۸۸۹:

هرگاه مزایده به شخص دیگری غیر از حایز تعلق بگیرد، شخص مذکور مـی-تواند به موجب حکم مزایده حق خود را از حایز بدست آرد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۹۰:

هرگاه ثمنی‌که مزایده به آن تعلق گرفته، برحقوق دائنینی‌که حقوق آنها قید گردیده زیادت نماید، این زیادت حق حایز بوده و دائنین رهن گیرنده، می توانند حقوق خود را از حایز مطالبه نمایند.

مادۀ ۱۸۹۱:

حقوق ارتفاق و حقوق عینی دیگری‌که حایز قبل از انتقال ملکیت عقار به وی دارا بوده به حایز عودت می‌نماید.

مادۀ ۱۸۹۲:

حایز مکلف است عواید عقار را از تاریخ ابلاغ به تأدیۀ دین یا انصراف از عقار رد نماید. در صورتی‌که اجراآت مربوط مدت سه سال ترک گردد، مکلفیت به رد عواید از تاریخ ابلاغ جدید اعتبار دارد.

مادۀ ۱۸۹۳:

(۱) حایز می‌تواند از طریق دعوی تضمین برمالک سابق در حدودی مراجعه نماید که خلف حق مراجعه را برشخصی‌که از وی به صورت معاوضه یا تبرع کسب ملکیت نموده، دارا باشد.
(۲) اگر حایز زاید از استحقاق که به اساس سند ملکیت به ذمه مدیون است تأدیه نماید و این تأدیه بنا بر هر سببی که باشد، می تواند به مدیون مراجعه نماید. در این صورت حایز قایم مقام دائنینی می گردد که حقوق آنها را تأدیه نموده است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۹۴:

حایز شخصاً از نقصانی‌که به اثر خطاء وی بر عقار عاید گردد، در برابر دائنین مسئول شناخته می‌شود.

قسمت سوم- انقضای رهن رسمی

مادۀ ۱۸۹۵:

(۱) رهن رسمی مانند رهن حیازی به انقضای دین تضمین شده منقضی گردیده و به اثر زوا ل سببی‌که دین به آن منقضی گردیده، عودت می نماید.
(۲) عودت رهن، حقوقی را که اشخاص دارای حسن نیت در ظرف مدت انقضای حق و عودت آن از غیر کسب نموده اند، اخلال نمی نماید.

مادۀ ۱۸۹۶:

حق رهن رسمی با اتمام اجراآت پاک کردن به صورت نهائی منقضی می-گردد. گرچه ملکیت حایزی‌که عقار را پاک کرده بنا بر هرسببی که باشد، زایل گردد.

مادۀ ۱۸۹۷:

رهن یا فروش اجباری عقار از طریق مزایده علنی و به ودیعت گذاشتن ثمن نهائی آن یا به تأدیۀ ثمن مذکور به دائنینی‌که از لحاظ درجه مستحق تأدیۀ حقوق خود از این ثمن می‌شوند، منقضی می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۸۹۸:

داین رهن گیرنده، می‌تواند باوجود بقای دین، از رهن رسمی تنازل نماید.

مادۀ ۱۸۹۹:

بر رهن رسمی احکام مربوط به عدم انقضاء به اثر وفات رهن دهنده یا رهن گیرنده و بقای دین نزد ورثه تطبیق می‌گردد.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library